

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Chytrá škola (Smart School)
CZ.02.3.68/0.0/0.0/18_067/0012269

Základní škola Prostějov

ul. E. Valenty 52

Konfigurace dotykového zařízení

Ivana Weberová

Olomouc 2020

Obsah

Úvod

- 1 Co je tablet
  - 1.1 Co je tablet
  - 1.2 Důležité technické parametry tabletů
- 2 Historie Microsoftu a OS Windows
  - 2.1 Z historie firmy Microsoft
  - 2.2 Operační systém Windows 10
- 3 První spuštění a výchozí konfigurace dotykového zařízení
  - 3.1 První spuštění
- 4 Používání operačního systému Windows 10
  - 4.1 Spouštění operačního systému
  - 4.2 Pracovní plocha
    - Zobrazení pracovní plochy
  - 4.3 Nabídka Start
    - Použití nabídky Start
    - Dlaždice
  - 4.4 Hlavní panel
    - Zobrazení úloh a Virtuální plochy
    - Nastavení Hlavního panelu
    - Oznamovací oblast hlavního panelu
    - Centrum akcí
    - Datum a čas
  - 4.5 Používání systému Windows 10 na zařízení s dotykovým displejem
    - Režim tabletu
    - Gesta pro dotykové displeje
    - Gesta pro ovládání multidotykovým touchpadem
    - Dotyková klávesnice
- 5 Soubory, složky, Průzkumník souborů
  - 5.1 Základní pojmy
    - Operační paměť
    - Soubory a složky
    - Vytvoření nového dokumentu
    - Využití nástroje Windows 10
    - Vytvoření dokumentu pomocí aplikace
    - Vytvoření nové složky
  - 5.2 Aplikace Průzkumník
- 6 Přizpůsobení systému Windows 10
  - 6.1 Nastavení a Ovládací panely
  - 6.2 Přizpůsobení systému pomocí Nastavení
    - System
    - Zařízení
    - Síť a internet
    - Přizpůsobení
    - Aplikace
    - Účty
    - Čas a jazyk
    - Usnadnění přístupu
    - Soukromí
    - Aktualizace a zabezpečení
- 7 Aplikace Windows
  - 7.1 Kalendář a Pošta
  - 7.2 Počasí
  - 7.3 Microsoft Store
  - 7.4 Mapy
  - 7.5 Hudba Groove

- 7.6 Fotky
- 7.7 Filmy a TV pořady
- 7.8 Výstřížek a skica
- 8 Řešení potíží
  - 8.1 Nápověda Windows
  - 8.2 Správce úloh
- Závěr
- Literatura a internetové zdroje

Úvod

Vážení čtenáři.

Studijní opora, kterou jste právě začali číst, je určena pro všechny, kteří se chtějí seznámit s postupy při konfiguraci dotykových zařízení s operačním systémem Windows 10.

S různými typy dotykových zařízení se v dnešní době setkáváte prakticky na každém kroku. Ráno sedáte do automobilu, který má spoustu ovládacích prvků na dotykovém panelu, odpoledne si z bankomatu s dotykovým displejem vybíráte peníze, celý den vám leží v kapse nebo na stole mobilní telefon s dotykovým displejem, na ruce máte chytré hodinky s dotykovým displejem. Vás ale v tomto studijním textu bude provázet jiné dotykové zařízení, a to tablet, popř. dotykové zařízení 2 v 1, neboli tablet s přidanou klávesnicí.

Počítačové tablety jsou bezesporu fenoménem dnešní doby. Snadno se přenášejí, jsou lehké, mají poměrně velkou výdrž baterie a pohodlné ovládání. Na zábavu jsou zkrátka perfektní. Ale většina lidí, která zkoušela na tabletu skutečně pracovat, přestala toto nadšení brzy sdílet. Bez klávesnice to zkrátka jde těžko od ruky. Řešení se nabízí v pořízení zařízení 2 v 1, které vám poskytne tablet, když chcete a notebook, když potřebujete.

Na vašem zařízení bude nainstalován operační systém Windows 10, který je určen pro práci na stolních počítačích, noteboocích i zařízeních s dotykovými displeji. Proto znalosti, které získáte studiem tohoto textu, uplatníte i při konfiguraci počítače nebo notebooku s operačním systémem Windows .

V jednotlivých kapitolách, do kterých je pro přehlednost studijní text členěn, získáte mimo jiné informace o tom, co je to tablet a seznámíte se s některými parametry tabletů, které jsou důležité při jejich pořizování. Nahlédnete do historie firmy Microsoft a seznámíte se s vývojem jednotlivých operačních systémů Windows. Samozřejmě budete také pracovat se svým dotykovým zařízením – při prvním spuštění zařízení provedete všechna potřebná nastavení pro zprovoznění a až se podrobněji seznámíte s operačním systémem Windows 10, přizpůsobíte si tablet vlastním potřebám. Provedete důležitá nastavení v systému, naučíte se ovládat tablet gesty a nainstalujete si všechny potřebné aplikace pro vaši práci.

Studijní opora není určena pro úplné začátečníky, ale jsou potřeba základní znalosti práce na počítači.

Co byste tedy měli umět?

- Zapnout a vypnout počítač, notebook.
- Ovládat počítač, notebook pomocí myši, touchpadu.
- Orientovat se na klávesnici.
- Umět používat Průzkumníka souborů.
- Otevřít program v okně.
- Ovládat okna programu, minimalizace, maximalizace okna.
- Ukončit program.
- Znat základní pojmy ve výpočetní technice – hardware, software, operační systém, složka, soubor, typ souboru, velikost souboru.

Abyste v textu studijní opory porozuměli používaným pojmům, je potřeba si sjednotit názvosloví, protože v praxi se běžně pro stejné věci používají různá označení. V následující tabulce jsou přehledně uvedeny v této studijní opoře použité pojmy jak pro dotyková zařízení, tak i pro notebooky (počítače).

Přehled pojmů

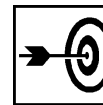
Název	Dotykové zařízení	Notebook (počítač)
Kurzor myši	Nevyskytuje se, nahrazeno prstem	Grafický symbol ovládaný pohybem myši po podložce, někdy též ukazatel myši.
Najetí	Nevyskytuje se, nahrazeno dotykem prstu	Přesunutí kurzoru myši na daný objekt (ikonu, tlačítko apod.), někdy též ukázání.
Klepnutí	Lehký dotyk prstu (stylusu) na objekt.	Stisk a následné uvolnění levého tlačítka myši na daném objektu, někdy též kliknutí.
Poklepání	Stisk daného místa rychle dvakrát za sebou.	Stisknutí levého tlačítka myši na daném objektu dvakrát rychle za sebou, někdy též dvojklik.
Stisk tlačítka (tlačítko je grafický orámovaný objekt na obrazovce, je na něm umístěný text nebo piktogram).	Dotyk prstem nebo stylusem na dané tlačítko.	Najetí na objekt a klepnutí na něm, zpravidla se tímto vyvolá nějaká akce.
Místní nabídka	Podržení prstu na daném objektu delší dobu.	Klepnutí pravým tlačítkem myši na daném objektu
Rolování	Posun prstem po obrazovce nahoru dolů podle směru pohybu.	Posun v okně s rolovacím pásem klepáním na šipky nahoru nebo dolů podle směru pohybu.

Nenechte se odradit rozsáhlostí některých kapitol a množstvím informací v nich obsažených. Studujte po částech a vždy si uvedené postupy na svých zařízeních zkoušejte. Vzhledem k individuálním potřebám každého z vás nelze stanovit přesný čas na prostudování a zvládnutí té které kapitoly.

Takže pusťte se s chutí do toho...

1 Co je tablet

Cíle

Cílem této kapitoly je:

- Vysvětlení pojmu „tablet“
- Zdůraznění hlavních technických parametrů tabletů

Průvodce studiem

Po prostudování této kapitoly budete vědět, že není tablet jako tablet. Budete vědět, které parametry při pořizování tabletu máte sledovat, abyste nekoupili zajíce v pytli a budete znát základní rozdíly jednotlivých operačních systémů, se kterými se dnes můžete v tabletech setkat.

1.1 Co je tablet

Co to vlastně ten tablet je? Je to užitečná věc nebo jen další zbytečná elektronická hračka, která sice krátkou dobu potěší, ale pak se na ni už jen snáší prach?

Pro správné zodpovězení první otázky musíte vědět, že pojem tablet může označovat různá zařízení. Co je tablet? Může jít o grafické vstupní polohovací zařízení, které se připojuje k počítači pomocí rozhraní USB nebo Bluetooth. Skládá se ze speciálního pera (stylus) a dotykové plochy, která snímá pohyb. Tento tablet se používá v profesionální počítačové grafice, obr. 1.1.

obr. 1.1

Vás ale zajímá jiný tablet, který je definován jako přenosný počítač ve tvaru desky s dotykovou obrazovkou, obr. 1.2.

Obr 1.2

System se zde ovládá dotyky prstů a píše se na něm pomocí virtuální dotykové klávesnice, která se zobrazuje na displeji, nebo pomocí **stylusu**. Funkčně se tablety řadí mezi chytré telefony a počítače, resp. notebooky.

Charakteristickým rysem všech tabletů je **vícedytkový displej**, který dokáže detekovat přítomnost a místo doteku na zobrazovací ploše. V současné době se používají tzv. **kapacitní displeje**, které reagují na dotyk prstu nebo speciálních tužek (stylusů) určených pro kapacitní displeje. Primárně se tedy tato zařízení neovládají myší nebo klávesnicí (i když i toto je možné např. v případě zařízení 2v1), ale pomocí dotykové obrazovky.

V následující části textu jsou uvedeny některé z parametrů tabletů, kterých je dobré si všimnout v případě, že se rozhodnete tablet pořídit sobě nebo členům rodiny.

1.2 Důležité technické parametry tabletů

Velikost displeje

Velikost displeje spolu s jeho hmotností výrazně ovlivňují mobilitu zařízení. Jako velikost displeje se uvádí délka jeho úhlopříčky v palcích. Velmi často se používají tablety s úhlopříčkami 7" a 10-11".

Parametry
tabletů

Hmotnost

Hmotnost se pohybuje přibližně od 0,3 kg do 1,3 kg. Čím je tablet větší, tím lépe se na něm pracuje, ale hůře se přenáší, hůře se drží v jedné ruce. Při pořizování tabletu je tedy potřeba zvážit jeho určení.

Rozlišení displeje

Kvalitu zobrazení na displeji určuje tzv. rozlišení displeje, které říká, kolik bodů (pixelů, px) na výšku a na šířku je tablet (monitor, notebook) schopen zobrazit. Vyšší čísla rozlišení znamenají jemnější obraz a větší množství zobrazených informací na displeji. Rozlišení u tabletů bývají např. 1024x600, 1024x768, 1280x720, 1280x800, 1366x768, 1920x1080, 1920x1200, 2048x1536, 2224x1668, 2560x1600 px.

Operační systém

Podstatným parametrem, který určuje způsob ovládání a možnosti tabletu, je operační systém, kterým je tablet vybaven. Může se jednat o platformu určenou výhradně pro tablety, popř. chytré telefony, nebo stejný systém, jako je na počítačích. Na tabletech se používají následující operační systémy:

iOS	Na tabletech iPad od firmy Apple (také u mobilních telefonů iPhone).
Android	Na tabletech (a mobilních telefonech) mnoha značek, tvůrcem je firma Google.
Windows 10	Na tabletech různých značek, jde o OS firmy Microsoft, který se používá na počítačích a noteboocích.

Jaké jsou plusy a mínusy jednotlivých operačních systémů na dotykových zařízeních?

Výhody
a nevýhody
OS

Operační systém	Výhody	Nevýhody
iOS	Výborné zpracování, odladěný systém, množství aplikací, výborné spojení s iCloud a iTunes, jednoduché a intuitivní rozhraní.	Uzavřený systém, málo možností úprav, bez rozhraní (kromě sluchátkového konektoru), jinak jsou potřeba adaptéry, komplikované některé základní operace, jednoruživatelský systém, vysoká cena zařízení a příslušenství.
Android	Velká variabilita, Open Source – systém je možné výrazně upravovat, množství aplikací v Google Play, napojení na systémy Google (Google Plus), výhodná cena základních modelů.	Kvalitní i nekvalitní výrobci, někdy pro snížení ceny použít nedostatečný hardware, v Google Play jsou i nekvalitní aplikace – méně přísná kontrola, zavírování aplikací, systém někdy zadržává – není tak odladěný, některé nadstavby od výrobců mohou dělat problémy.
Windows 10	Standardní operační systém, využitelný pro plnohodnotnou práci používaný na telefonech, tabletech a počítačích, možnost připojení periférií (tiskárny apod.), propojení s MS systémy (OneDrive, Office 365), ve verzi Windows Pro připojení do podnikové sítě a nastavení „politik“.	Různí výrobci, mnoho modelů. OS zabírá hodně místa na interním disku. OS Windows 10 je stále nehotovým OS – každá nová aktualizace znamená velkou neznámou pro uživatele. Systém je nedodělaný, dvojí nastavování systémových věcí.

Operační paměť (RAM)

Podobně jako u počítačů jsou v této paměti uloženy spuštěné programy. V podstatě nemá smysl porovnávat množství paměti u tabletů na různých platformách, protože pro dosažení stejně plynulé práce stačí u některých méně paměti než u jiných.

U iPadů jsou paměti v rozmezí 32 – 512 GB.

U tabletů s OS Android je paměť aktuálně v rozmezí 1 – 4 GB. Více paměti znamená možnost více současně spuštěných aplikací a tím i plynulejší chod.

Zařízení s OS Windows 10 mají aktuálně 2, 4 a 8 GB operační paměti. U zařízení s tímto OS je vhodné zvážit, zda volit zařízení s 2 GB operační pamětí nebo se 4 GB. Výrobci totiž aktuálně instalují na zařízení OS Windows 10 64bit, který má pro relativně plynulou a bezproblémovou práci limit 4 GB RAM. Bohužel, 2 GB RAM na těchto zařízeních je nedostatečných a uživatel to na komfortu práce rozhodně velmi rychle pozná. Spíš než zábava to bude očištec.

Interní paměť

Slouží jako „hard disk“ tabletu (flash paměť) pro instalaci programů a ukládání dat. Některé modely umí používat microSD karty, což znamená rozšíření úložného prostoru pro data. Část interní paměti je zabraná nainstalovaným systémem a zejména u plných Windows to představuje velký objem dat a nezdědka se uživatel dostane do problému např. při aktualizaci systému, kdy není dostatek prostoru pro stažení aktualizčních souborů.

Doba provozu na baterii

Výdrž baterie je u tabletů, stejně jako u chytrých telefonů, bolavým místem. Přesto většina tabletů vydrží na baterie déle, než jste zvyklí například u notebooku. Závisí to na kapacitě akumulátoru a spotřebě zařízení. Obvykle je doba provozu nad 7 – 8 hodin.

Pokud potřebujete opravdu dlouhou výdrž pro práci na cestách, vybírejte tablety s dokovací klávesnicí, které dokážou díky přídatné baterii běžet i přes 15 hodin.

Další prvky výbavy

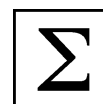
Tablety mohou mít různou výbavu. Některá je standardní a vyskytuje se na každém zařízení, některá je spíše výjimkou.

Mezi standardy patří Wi-Fi, Bluetooth, reproduktory, mikrofon, kamera (někdy i dvě), GPS. Výjimečně se vyskytuje funkce telefonu, kdy je potřeba vložit SIM kartu.

Rozhraní

Představuje konektory, kterými zařízení disponuje a pomocí kterých se mohou připojovat různá externí zařízení. Dostupná rozhraní se u různých tabletů velmi liší. Nejčastěji je zařízení vybaveno **USB konektorem** a funguje jako USB hostitel, tzn. je možné připojit USB disk nebo tiskárnu. Pomocí **MicroHDMI konektoru** se může připojit externí monitor nebo televize. Pro rozšíření kapacity úložiště slouží **Micro SD konektor**, který umožňuje vložení microSD karty (zde pozor na to, jakou kapacitu SD karty zařízení podporuje). Pro připojení sluchátek nebo mikrofону je k dispozici **konektor 3,5 mm jack**. Obvykle je společný, takže je možné zapojit buď jen sluchátka nebo jen mikrofon, nebo sluchátka s mikrofónem (headset) s jediným konektorem (se čtyřmi kontakty). Pro připojení nabíječky slouží nabíjecí konektor. Některá zařízení mají možnost připojení jako USB zařízení k jinému počítači.

Shrnutí

Tabletem rozumíme grafické vstupní polohovací zařízení, které se ovládá speciálním perem (stylusem), nebo přenosný počítač ve tvaru desky s dotykovou obrazovkou, který se ovládá prstem nebo perem (stylusem). Na tabletech se můžete setkat s následujícími operačními systémy: iOS, Android, Windows. Nejdůležitější technickými parametry tabletu jsou velikost displeje, váha, operační systém, paměť, velikost vnitřního úložiště, doba provozu na baterie a rozmanitost výbavy.

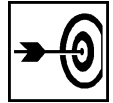
Pojmy k zapamatování

Tablet, vícedotykový displej, operační systémy tabletů, základní technické parametry tabletů

2 Historie Microsoftu a OS Windows

Cíle

Cílem této krátké kapitoly je seznámit vás v kostce s historií firmy Microsoft a operačního systému Windows.

Průvodce studiem

Na úvod kapitoly si něco málo řekneme o historii firmy Microsoft a také o historii vývoje operačního systému Windows. Povíme si, čím se liší Windows 10 od předchozího velmi oblíbeného systému Windows 7 a co nového dobrého či špatného přinesl.

2.1 Z historie firmy Microsoft

Některým uživatelům výpočetní techniky se při slově Microsoft otvírá kudla v kapse, někteří si vzpomenou na operační systém Windows a těm dříve narozeným, kteří zažili nástup používání osobních počítačů v osmdesátých letech minulého století, se může vybat i název operačního systému MS DOS.

Firma Microsoft Corporation je americká společnost se sídlem v Redmondu ve státě Washington, která se zabývá vývojem, výrobou, podporou a licencováním velkého množství produktů a služeb, zaměřených především na počítače. Byla založena založená v dubnu roku 1975 v mexickém Alburquerque Billem Gatesem a Paulem Allenem pod názvem Micro-soft za účelem vývoje a prodeje interpretů Basic pro jednoduché počítače Altair 8800 firmy MITS. V polovině osmdesátých let začal Microsoft dominovat trhu s operačními systémy pro domácí počítače se systémem MS-DOS, pak následovala série operačních systému Microsoft Windows. Postupně Microsoft převzal vedení i na trhu s kancelářskými programy, a to díky kancelářskému balíku programů Microsoft Office.

Společnost se také věnuje vývoji a prodeji serverových řešení Windows Server. Pronikla také do oblasti herního průmyslu, kde jsou jejími nejvýznamnějšími produkty herní konzoly Xbox, Xbox 360 a Xbox One, spotřební elektroniky a digitálních služeb se Zune, MSN a Windows Phone. V květnu 2011 Microsoft zakoupil společnost Skype Communications, v září 2013 pak telefonní divizi (Nokia Devices & Services) společnosti Nokia.

Historie firmy
Microsoft

Uvedení jednotlivých OS na trh v letech:

Uvedení
jednotlivých
OS na trh

1981	MS DOS
1985	MS Windows
1995	Windows 95 a Internet Explorer
2001	Windows XP, herní konzola Xbox
2007	Windows Vista s novým uživatelským rozhraním Windows Aero
2009	MS Windows 7
2012	MS Windows 8 bez nabídky tlačítka Start s novým uživatelským rozhraním Metro a novými aplikacemi
2013	MS Windows 8.1
2014	první představení MS Windows 10
2015	MS Windows 10

Pro zájemce

Portfolio firmy Microsoft je velmi obsáhlé a není proto možné se zde zmínit podrobně o všech aspektech její činnosti. Nicméně pokud by vás historie firmy a její vývoj zajímal a chtěli byste se blíže seznámit s oblastmi, ve kterých působí a s produkty, pod kterými je podepsána, můžete nahlédnout např. do Wikipedie, mezinárodní internetové encyklopedie, kde se dozvíte spoustu zajímavých informací.

2.2 Operační systém Windows 10

V předchozí části kapitoly jste se dozvěděli, že OS **Windows 10** se dostal na trh v roce 2015. Jde o nástupce ne příliš zdařilé verze **Windows 8**, resp. opravené verze **Windows 8.1**. I přes nesporné přednosti tohoto systému se „osmičkám“ nepodařilo překonat popularitu „sedmiček“, které patřily k nejpoužívanějšímu operačnímu systému na planetě. Bylo to dáno především tím, že **Windows 7** byl velmi čistý, rychlý a uživatelsky příjemný systém bez zbytečných grafických výstřelků.

Uživatelé těžce nesli, že přišli v „osmičkách“ o nabídku tlačítka **Start**, kterou nahradilo rozporuplné uživatelské grafické rozhraní **Metro**, a nově se objevilo ovládání systému pomocí gest. Přestože se s vydáním updatu Windows 8.1 uživatelský komfort jednoznačně zlepšil, uživatelé si zkrátka k tomuto operačnímu systému už nenašli cestu, jako tomu bylo u Windows 7, a i proto Microsoft ohlásil konec technické podpory systému na leden 2018 a konec rozšířené podpory na leden 2023.

V OS **Windows 10** přišel Microsoft s jakýmsi kompromisem. Vrátil plochu s nabídkou **Start**, ale také ponechal obrazovku složenou z dlaždic.

Microsoft od začátku uvedení nového systému na trh vyvíjel velké úsilí, aby uživatelé, kteří používali na svých zařízeních OS Windows 7, tento opustili a přešli na OS Windows 10. S nadsázkou můžeme říci, že k tomu používal metodu cukru a biče. Na jedné straně firma poskytla bezplatný upgrade na Windows 10 uživatelům s Windows 7, 8 a 8.1 formou stažení instalace z internetu. Na straně druhé byla v lednu 2015 ukončena technická podpora „sedmiček“, konec rozšířené podpory nastal v lednu 2020 a nové generace procesorů v počítačích již nepodporují Windows 7. A to znamená, že i ti nejzarytější milovníci OS Windows 7 a odpůrci OS Windows 10 budou muset minimálně s nákupem nového hardware vzít OS Windows 10 na milost.

Ještě na jaře 2020 byl možný bezplatný update na Windows 10 (např. zde je návod, jak na to: <https://www.druhotny-sw.cz/poradna/bezplatny-upgrade-na-windows-10/>).

OS Windows 10 je určený pro použití na různých typech zařízení od stolních počítačů až po mobilní telefony a tím je daná jednota uživatelského rozhraní na těchto zařízeních.

Jaké jsou tedy nejdůležitější novinky v operačním systému Windows 10?

Novinky
ve Windows 10

- Změna nabídky **Start**.
- Nový vzhled **Plochy**.
- Okno **Nastavení**, ve kterém se odehrává spousta potřebných systémových nastavení, jde částečnou náhradou klasických **Ovládacích panelů**.
- Nový internetový prohlížeč **Microsoft Edge**.
- Možnost umístit okna aplikací na několik **Virtuálních ploch**.
- Po instalaci nejsou v systému hry, je potřeba je stáhnout a nainstalovat z aplikace **Windows Store**.
- Inteligentní osobní asistentka **Cortana**, bohužel není lokalizovaná pro češtinu.

OS Windows 10 se na trh dodává v několika edicích:

Edice
Windows 10

Home	pro domácí použití
Pro	pro malé a střední firmy
Enterprise	pro velké společnosti
Enterprise LTSB	verze, která neakceptuje aktualizace měnící zásadně funkcionalitu systému
Education	pro školy
Mobile	pro mobilní zařízení
Mobile Enterprise	pro mobilní zařízení ve velkých firmách
IoT	internet věcí (internet of things)-bankomaty, teplotní čidla apod.

S vydáním OS Windows 10 Microsoft upustil od aktualizací formou tzv. **Service Packů**, na které byli uživatelé zvyklí u předchozích OS. Místo toho jsou každoročně vydávány velké revize systému. Doposud vyšly tyto revize nesoucí následující označení:

Revize
Windows 10

5. 11. 2015	November update, Threshold 2	Verze 1511
2. 8. 2016	Anniversary update, Redstone 1	Verze 1607
11. 4. 2017	Creators update, Redstone 2	Verze 1703
17. 10. 2017	Fall creators update, Redstone 3	Verze 1709
30. 4. 2018	April 2018 Update	Verze 1803
1. 10. 2018	October 2018 Update	Verze 1809
21. 5. 2019	May 2019 Update	Verze 1903
12. 11. 2019	November 2019 Update	Verze 1909

Jednotlivé update OS přinášejí vždy opravy předchozích verzí, vylepšení některých funkcí a větší či menší množství novinek. Ovšem ne vždy se Microsoftu vše podaří tak, jak by si uživatel (a možná i Microsoft) představoval. Takže v podstatě každá aktualizace s sebou nese očekávání, co zase nebude fungovat, zmizí nainstalované tiskárny nebo tentokrát zůstanou, přihlásím se k VPN nebo ne, spustí se mi vůbec počítač nebo bude na obrazovce „modrá smrt“?

Operační systém Windows 10, potažmo firma Microsoft, je často vystavován kritice za stahování a shromažďování údajů o vaší osobě a o vaší činnosti na počítači. Tím, že Microsoft začlenil do systému Cloud, webové služby a telemetrie, potřebují Windows 10 ke spoustě svých funkcí, a to i k těm základním, Internet a přenosy dat na a ze serverů Microsoftu a dalších společností. Toto je pro mnohé uživatele novinka a problém. Přitom na telefonech zažíváme to samé několik let. Apple ví vše o tom, kde se pohybujeme, co hledáme na webu, s kým komunikujeme a soudě podle prodeje telefonů a tabletů Apple to nikomu nějak zvlášť nevádí. Citlivá data o nás shromažďuje i Google. Kolikrát se vám třeba stalo, že jste se v mailu služby Gmail zmínili o nějakém produktu a pár chvil na to vás reklama na podobné produkty pronásledovala na každé webové stránce?

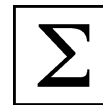
Shromažďování
osobních
údajů

Na obranu Microsoftu je potřeba zdůraznit, že stažením Windows 10 a odsouhlasením **EULA** (End-User-License-Agreement je licenční smlouva s koncovým uživatelem softwaru určující, co uživatel smí a nesmí dělat) s tím vším souhlasíte, a tak se nemůžete později divit. A ruku na srdce – kdo z nás uživatelů si tu hodně dlouhou EULA někdy přečetl? Ale nepropadejte panice, některé „šmírovací“ služby jdou vypnout v samotném systému a pokud by vám toto nestačilo, tak existují kromě možnosti úprav

EULA

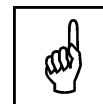
v registru systému (doporučeno pouze pro znalé věci, jinak si koledujete o velké problémy) i nástroje třetích stran, které mohou být v této věci nápomocné (DoNotSpy10, O&O ShutUp10).

Shrnutí

Firma Microsoft byla založena v roce 1975 a zabývá se vývojem, výrobou, podporou a licencováním velkého množství produktů a služeb, zaměřených především na počítače. Je autorem operačních systémů pro osobní počítače. Nejznámější OS jsou MS DOS, Windows XP, Windows 7 a nyní aktuální Windows 10. Na trh se OS Windows 10 dostaly v roce 2015 jako náhrada za nepříliš povedený systém Windows 8, resp. Windows 8.1. Nejdůležitějšími novinkami v operačním systému Windows 10 jsou: změna nabídky Start, nový vzhled Plochy, náhrada Ovládacích panelů Nastavením, Virtuální plochy, nový prohlížeč Microsoft Edge. Na trh se Windows 10 dodává v několika edicích, které se liší svým určením. Pro aktualizaci firma upustila od „Service Packů“, nahradila je velkými revizemi systému.

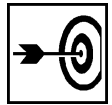
Pojmy k zapamatování

Microsoft, operační systémy Windows, edice Windows 10 na trhu, ochrana osobních údajů, EULA

3 První spuštění a výchozí konfigurace dotykového zařízení

Cíle

Cíl této kapitoly je jediný, a to zprovoznit dotykové zařízení tak, aby bylo plně funkční a schopno provozu.

Průvodce studiem

Pomocí této kapitoly, která už bude spojená s praktickou činností spočívající v úvodní práci se samotným zařízením, projdete všechna potřebná nastavení, která jsou nutná pro první spuštění zařízení, popř. pro opětovnou instalaci. Instalační proces při prvním spuštění zařízení vyžaduje vaši interakci. Jednotlivé volby a nastavení budou v případě potřeby vysvětleny a zdůvodněny.

3.1 První spuštění

Konečně jste se dostali od nudné teorie k zábavné praxi.

Pokud máte to štěstí, že jste se stali vlastníky nového zařízení s dotykovým displejem, můžete ho právě teď vybalit z krabice.

Máte vybaleno? Nezapomeňte se důkladně seznámit s obsahem balení pro kontrolu, zda je v krabici vše, co tam má být – samotné zařízení, napájecí adapter, kabel apod. V neposlední řadě vás zajímá i uživatelská příručka, pomocí které se seznámíte se zařízením zvenčí. Najděte si tlačítko napájení, podívejte se, jaké jsou na zařízení porty, např. USB, mikro USB, HDMI nebo mikro HDMI, které slouží k připojení externích zařízení, např. flashdisku, externího pevného disku, USB síťové karty nebo DVD mechaniky. Zjistěte, zda se dají připojit sluchátka a kde je tlačítko hlasitosti. Vnější vybava se liší zařízení od zařízení, proto je třeba se s tímto důkladně seznámit. Než zmáčknete tlačítko napájení, připojte tablet k napájecímu adaptéru a ten připojte do elektrické zásuvky. Tím zajistíte přívod elektrické energie a tablet se bude průběžně nabíjet. Připojení tabletu k počítačové síti není v tomto okamžiku nutné. U těchto zařízení se primárně počítá s používáním bezdrátové sítě (Wi-Fi) a bezdrátový adaptér bude funkční až v průběhu procesu instalace zařízení. Kde je tlačítko napájení už víte, takže můžete zařízení zapnout a pustit se do úvodního nastavení.

Obsah balení

Spuštění instalace

S největší pravděpodobností vás přivítá logo výrobce zařízení a pak se již spustí samotný instalační proces. Budete instalovat operační systém Windows 10.

Důležitá pasáž textu

V dnešní době vám již výrobce nedodá spolu s novým zařízením instalační média (CD nebo DVD), které byste pro instalaci počítačů, notebooků nebo tabletů používali. Vše je již připraveno na vymezené části disku zařízení (recovery partition, oddíl pro obnovení) Tato skutečnost vám umožňuje i opětovné přinstalování zařízení bez použití instalačních médií v případě nějakých obtíží.

Pokud vlastníte zařízení „dva v jednom“ (máte k tabletu klávesnici, takže po spojení obou částí pracujete v podstatě s notebookem), máte usnadněno ovládání instalačního procesu, protože využíváte přidanou klávesnici a touchpad jako myš. Pokud máte jen tablet, pak pro psaní použijete dotykovou klávesnici a potvrzovací tlačítka řešíte dotykem.

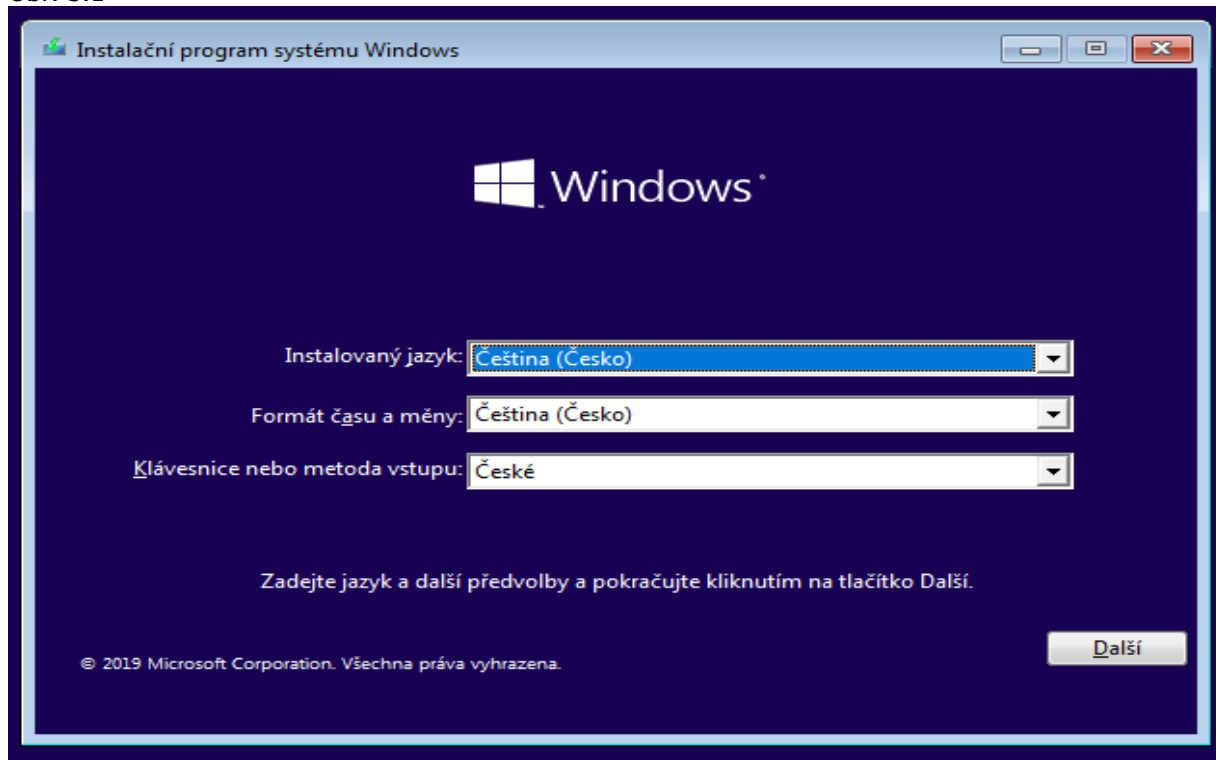
Upozornění:

Pokud zahájíte první spuštění zařízení a tím instalaci systému, raději zařízení během instalace nevyplínejte. Mohlo by se stát, že by zařízení nebylo funkční.

A nyní již k samotné instalaci...

Instalační proces v podstatě spočívá ve výběru nebo v potvrzování nabízených možností. Tlačítkem **Další** se vždy posunete na následující obrazovku. Začínáte volbou: **Instalovaný jazyk, Formát času a měny** a **Klávesnice nebo metoda vstupu**, obr. 3.1. Pokud by vám výchozí nastavení nevyhovovalo, ze seznamu pro jednotlivé položky si vyberete jiné nastavení.

Obr. 3.1

Dále instalační proces při prvním spuštění zařízení pokračuje ve čtyřech částech, a to **Základní, Síť, Účet a Služby**.

Části
instalačního
procesu

V základní části instalačního procesu potvrzujete zvolenou **oblast** a **rozložení klávesnice**. Volbu potvrdíte tlačítkem **Ano**.

Základní část

Dále je vám v základní část instalačního procesu nabídnuta volba **přidání druhého rozložení klávesnice**. Obvykle se volí angličtina. Nicméně tuto volbu můžete přeskočit (tlačítko **Přeskočit**) a můžete si ji nastavit později. Jestli chcete přidat rozložení kláves už nyní, použijte tlačítko **Přidat rozložení**. V tomto případě musíte na další obrazovce zvolit jazyk rozložení a po výběru také rozložení klávesnice pro tento jazyk. Výběr provádíte rolováním v nabízeném seznamu a potvrdíte jej tlačítkem **Další**.

Tímto je ukončeno nastavení základní části instalačního procesu a pokračujeme částí **Síť**.

Zde se ověřuje **připojení k síti** a existence **bezdrátových sítí** vhodných pro připojení k internetu.

Síť

Tablety jsou primárně určeny pro připojování k bezdrátovým sítím, aby byla zajištěna jejich mobilita. Proto nenaleznete na tabletu **konektor RJ-45**, kterým byste se mohli připojit k pevné (kabelové, Ethernet LAN) internetové síti. Nicméně pokud máte vážný důvod, proč připojit tablet k pevné síti, existuje řešení ve formě USB síťové karty (USB *Ethernet* LAN adapter), popř. microUSB síťové karty, pokud máte na zařízení port micro USB. Použití redukce micro USB může být lepší volbou i s ohledem na počet USB portů na zařízení. Pokud máte k dispozici pouze jeden USB port, tak v případě,

Připojení k síti

že použijete USB síťovou kartu, už si k tabletu nepřipojíte USB flashdisk. Řešení se nabízí v použití tzv. USB hubu, který má více konektorů USB.

A nyní se opět vrátíme k vašemu instalujícímu se zařízení.

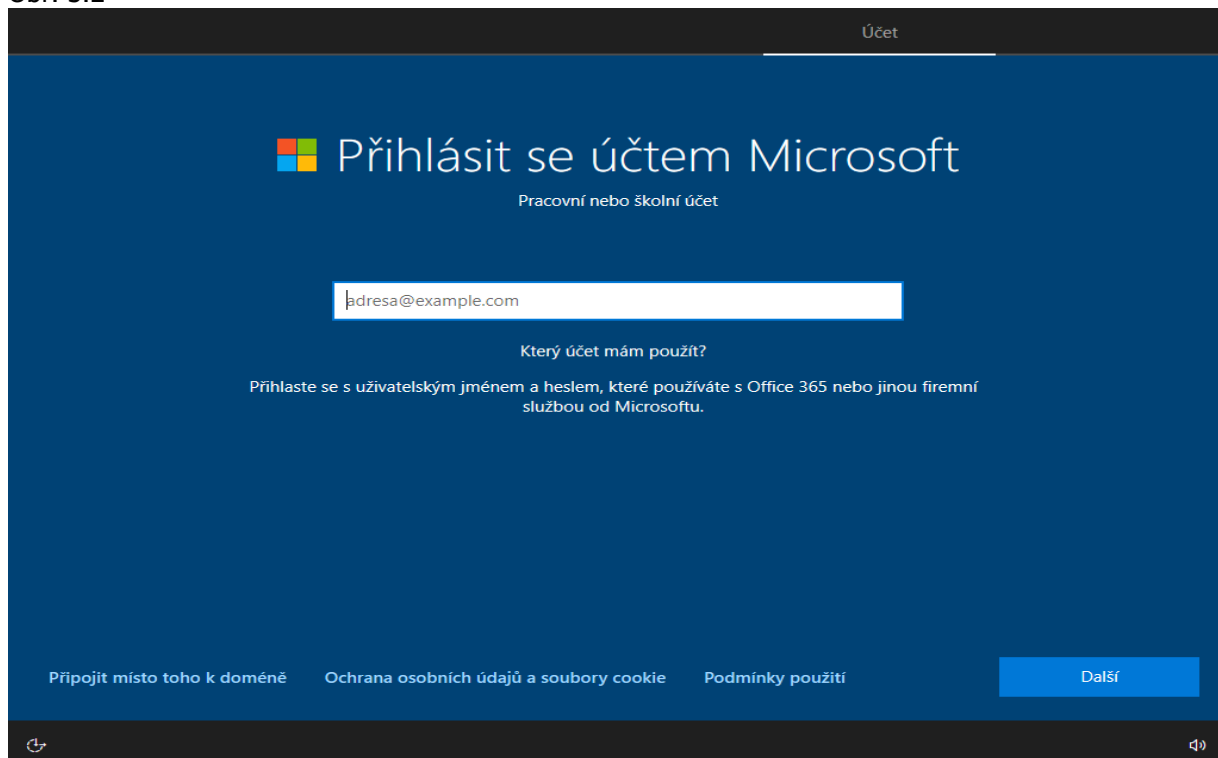
V případě, že jste připojeni k Ethernetu, zkontroluje systém existenci aktualizací. Pokud nějaké najde, tak je hned nainstaluje, což může trvat i delší dobu.

Pokud nejste připojeni k Ethernetu a jsou v místě instalace k dispozici bezdrátové sítě, objeví se vám obrazovka se seznamem dostupných bezdrátových sítí s výzvou k připojení nebo s možností tento krok přeskočit. Lepší variantou je **nepřipojovat** nyní zařízení k síti a tento krok přeskočit. Bezdrátovou síť nastavíte až po ukončení celého instalačního procesu. Neměl by to být složitý proces, protože OS Windows 10 je nakonfigurován tak, aby uživatel měl s připojením k síti co nejméně práce. Většinou stačí zadat jen heslo k síti.

Třetí část instalačního procesu se týká **nastavení uživatelského účtu** nebo chcete-li nastavení ^{Uživatelský účet} přístupu do zařízení pro toho, kdo bude zařízení používat. V této části instalace se obrazovky mohou lišit podle verze OS. Verze Home nabízí pouze přihlášení účtem Microsoft, zatímco firemní verze Pro a Enterprise umožňuje přihlášení offline účtem.

Primární volbou, která je pro přístup do zařízení nabízena, je **Přihlásit se účtem Microsoft**, obr. 3.2. Může to být pracovní, školní nebo i osobní účet, který již pro přístup k službám Microsoftu používáte. Doporučuji nejprve na počítači zřídit „offline“ účet lokálního uživatele. V tomto případě zvolte variantu **Připojit místo toho k doméně**. „Online“ účet (osobní účet Microsoft) můžete zřídit na zařízení kdykoli během práce na zařízení.

Obr. 3.2

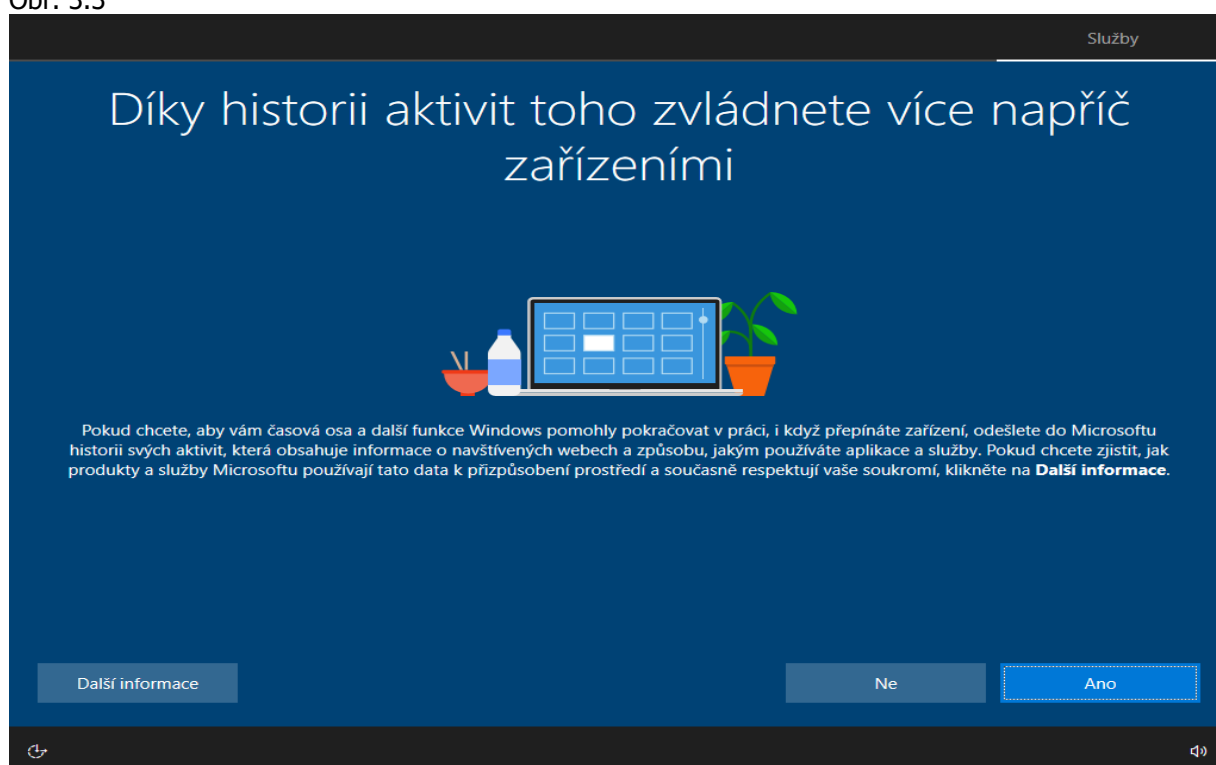

Nyní musíte určit, **kdo bude tento počítač používat**. Do volného řádku napište jméno uživatele. Nemusí to být pravé jméno, nepoužívejte diakritiku, lepší je jednoslovný název, nekombinujte malá a velká písmena.

V dalším kroku pak nastavíte (nebo nenastavíte) heslo k účtu. Pokud budete heslo nastavovat, volte raději jednoduché, abyste si ho zapamatovali. U tohoto účtu totiž není možné získat zapomenuté heslo. Pokud řádek nevyplníte a potvrdíte tlačítkem **Další**, vytvořili jste lokální účet bez hesla (účet umístěný na disku zařízení). Heslo můžete kdykoli přidat po ukončení instalačního procesu. Pokud zadáte i heslo, vytvoříte lokální uživatelský účet chráněný heslem, které můžete kdykoli během práce se zařízením změnit.

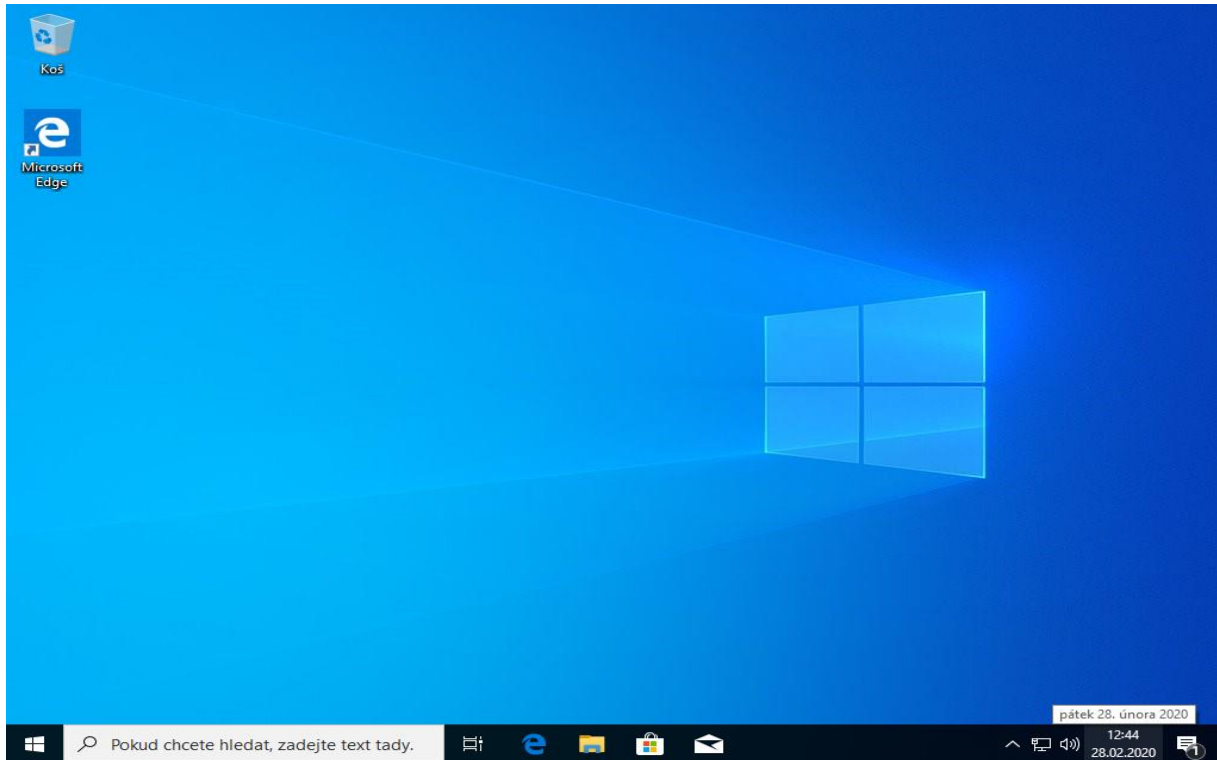
Poslední část instalace se týká nastavení služeb Microsoftu a ochrany osobních údajů. Na několika ^{Služby} obrazovkách musíte přijmout nebo zamítnout např. synchronizaci práce na více zařízeních, obr. 3.3., provádění více akcí hlasem, povolení využívání aktuální polohy, možnost nalezení zařízení, odesílání diagnostických dat do Microsoftu, zdokonalení psaní rukou a na klávesnici, využití diagnostických dat a použití reklamního ID.

Obr. 3.3

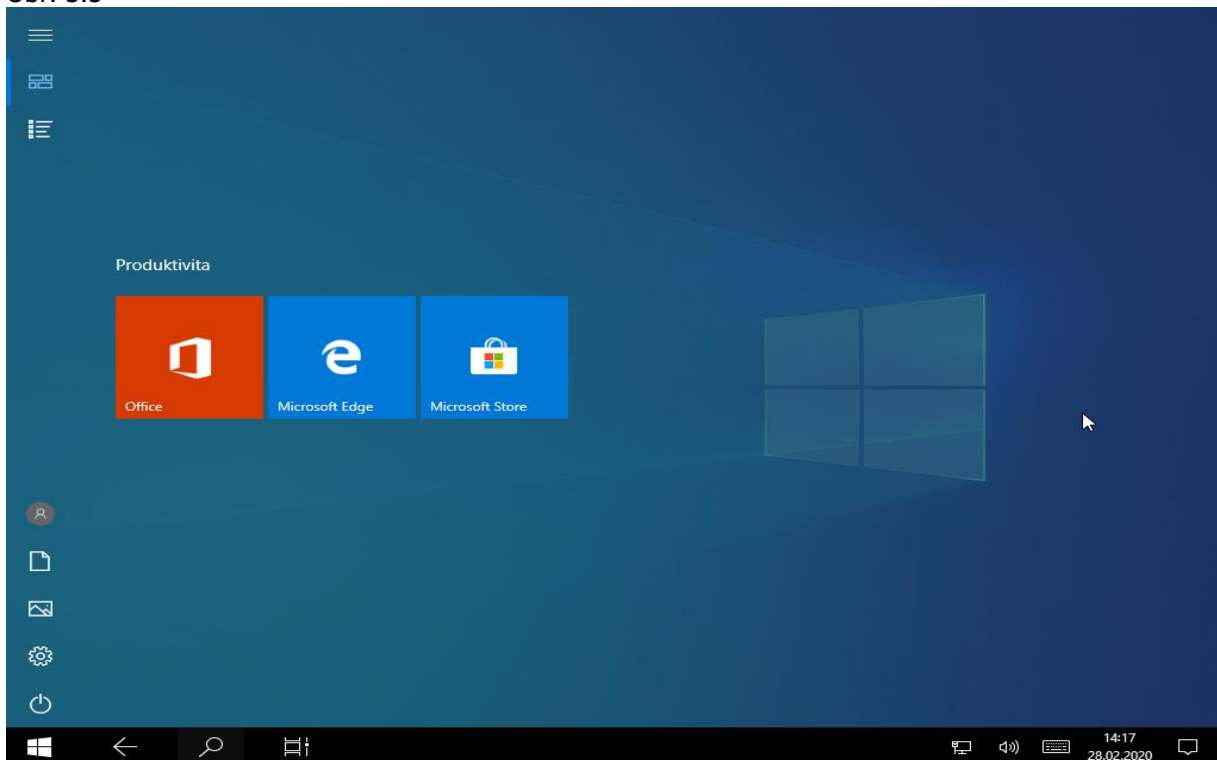

Jakmile projdete těmito volbami, máte hotovo. Po krátké době a po upozornění, ať nevypínáte počítač, se vám na obrazovce objeví **Pracovní plocha** nově nainstalovaného operačního systému **Windows 10**, obr. 3.4, a nebo **nabídka Start s dlaždicemi**, obr. 3.5. To, které okno se zobrazí, závisí na tzv. **Režimu tabletu**. Pokud instalujete zařízení 2 v 1 nebo klasický notebook, popř. počítač, bude **Režim tabletu** vypnutý a objeví se **Plocha**. Pokud instalujete tablet, je **Režim tabletu** zapnutý a objeví se nabídka **Start s dlaždicemi**.

Obr. 3.4

Obr. 3.5

Důležitá pasáž textu

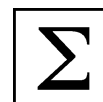

Upozorňuji, že v této kapitole a všech následujících popisuji uživatelské rozhraní, které se neustále vyvíjí. Snímky obrazovek a popisy zde uvedené vycházejí z verze **November 2019 Update**, která je

v době tvorby této studijní opory poslední vydanou velkou aktualizací Windows 10 (podzim 2019), a je velmi pravděpodobné, že po vydání dalších velkých aktualizací se budou měnit.

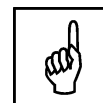
Totéž platí i o obrázcích, které se budou vyskytovat v dalších kapitolách. V případě, že vlastníte starší zařízení, které budete chtít přeinstalovat a použijete k tomu oddíl pro obnovení, budou se vám instalační obrazovky zobrazovat v pozměněném tvaru. Význam ale bude vždy stejný. Bohužel Microsoft jako výrobce operačního systému Windows 10 s každou velkou aktualizací mění mimo jiné i vzhled úvodních instalačních obrazovek. Majitelé zařízení koupených v roce 2020 po vydání další (jarní nebo podzimní) aktualizace systému budou mít nejspíš opět vzhled průběhu úvodního nastavení pozměněný. Doufejme, že to nebude nic radikálního a že si při nastavení nově zakoupeného zařízení vystačíme s výše uvedeným příkladem odpovídající verzi November 2019 Update.

Shrnutí

Při prvním spuštění zařízení se spustí instalace systému. Pro instalaci se dnes již nepoužívají instalační média, instalace je uložena na speciální části disku. Jde o tzv. obnovovací oddíl (restore partition), pomocí kterého se dá zařízení obnovit v případě potíží s funkčností. Instalace vyžaduje interakci uživatele. Ten musí vybrat jazyk instalace, potvrdit oblast, kde se zařízení vyskytuje, vybrat klávesnici, rozhodnout se o přidání další klávesnice. Dále musí vytvořit uživatelský účet pro toho, kdo bude zařízení používat, a to buď účet Microsoft nebo lokální účet. Účet musí mít název a je vhodné, aby byl chráněn heslem. Při instalaci systému není bezpodmínečně nutné připojení k síti. Dále se uživatel musí věnovat nastavení ochrany osobních údajů.

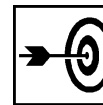
Pojmy k zapamatování

Obnovovací oddíl, jazyk instalace, uživatelský účet, ochrana osobních údajů, plocha, Start s dlaždicemi

4 Používání operačního systému Windows 10

Cíle

Cílem této kapitoly je seznámení se s uživatelským rozhraním na zařízení s OS Windows 10:

- Pracovní plocha
- Nabídka Start
- Hlavní panel
- Používání Windows 10 v zařízení s dotykovým displejem

Průvodce studiem

Pokud jste se s OS Windows 10 potkali již dříve na pracovních nebo domácích počítačích, mohlo toto setkání ve vás vyvolat menší nebo větší šok podle toho, jak moc jste konzervativní. S novým systémem se oproti starším Windows 7 nebo Windows 8 pracuje v mnoha oblastech odlišně. Standardní funkce jako je spouštění programů, uspořádání oken, přepínání mezi programy apod. jsou v zásadě stejné, ale liší se postupy u těchto činností. Při přechodu z klasického počítače nebo notebooku na dotykové zařízení jsou změny o to výraznější, protože dotykové ovládání mění způsob interakce se systémem a aplikacemi.

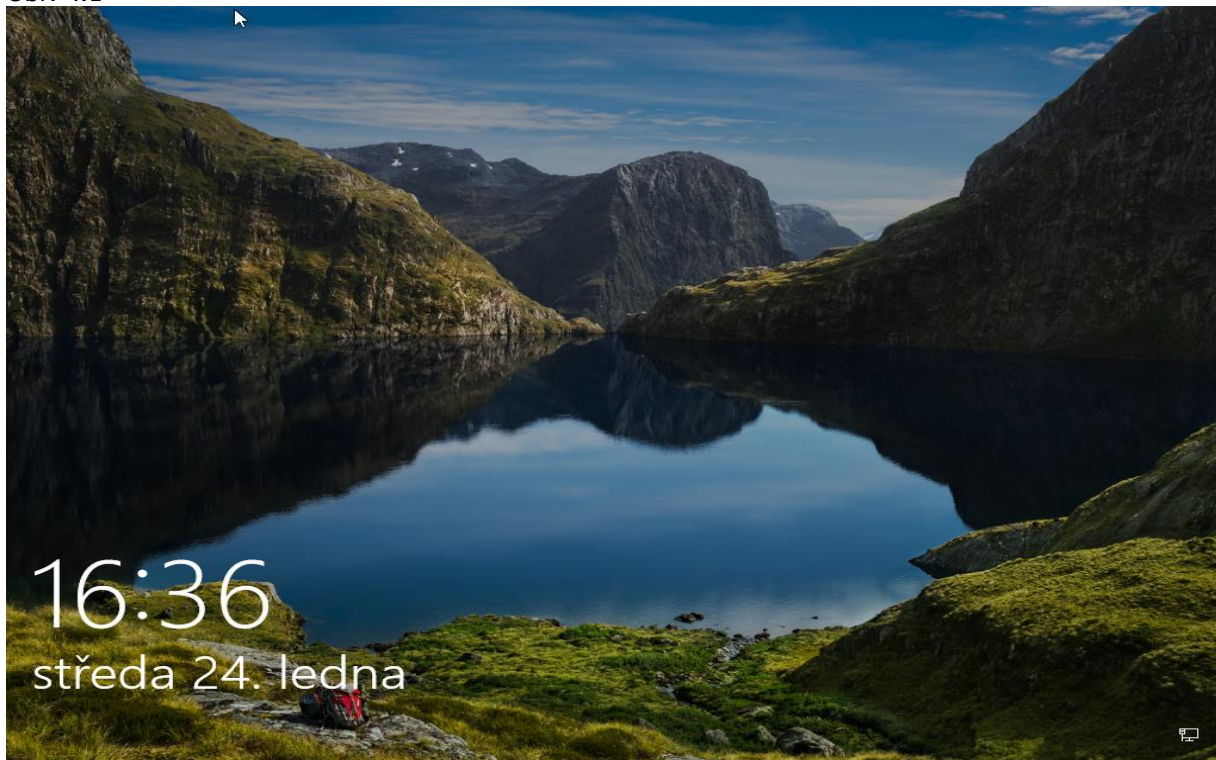
V úvodu kapitoly se seznámíte s postupem spouštění zařízení a pak se spolu vydáme na prohlídku systému tak, abyste poznali různé části uživatelského rozhraní – aby bylo jasno, o čem je řeč. Pak se podíváme na další způsoby práce s OS plynoucí z existence dotykového displeje.

4.1 Spouštění operačního systému

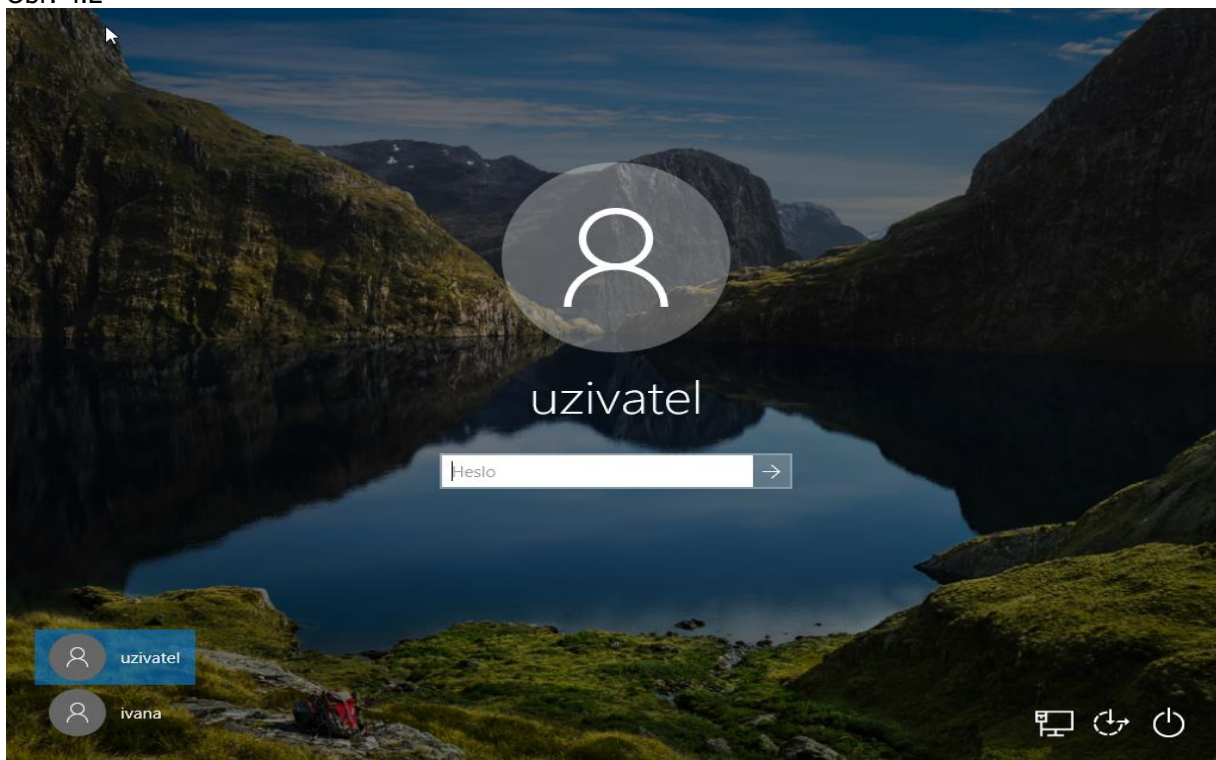
Operační systém se spouští po každém vypnutí nebo restartu. O jeho spouštění se nemusíte v podstatě vůbec starat. Pokud je operační systém správně nainstalován, po zapnutí zařízení se sám spustí a vaším prvním úkolem bude zadání hesla v případě, že je uživatelský účet heslem chráněn, popř. výběr vašeho uživatelského jména v případě, že je na zařízení více účtů. Start systému se zastaví na tzv. **zamykací obrazovce**, obr. 4.1, a pokud se jí dotknete nebo klepnete myší, zobrazí se **přihlašovací obrazovka**, obr. 4.2. Zde vyberete konkrétní přihlašovací účet, pokud je jich na zařízení více, napíšete přihlašovací heslo a klepnutím na šipku se přihlásíte. Pokud máte na zařízení jeden účet bez hesla, klepnete na přihlašovací obrazovce na tlačítko **Přihlásit se** a zobrazí se vám již známá **Plocha**, obr. 3.4, nebo nabídka **Start s dlaždicemi**, obr. 3.5. To, které okno se zobrazí, jsme si vysvětlili na konci kapitoly 3.1.

Zamykací
a přihlašovací
obrazovka

Obr. 4.1

Obr. 4.2

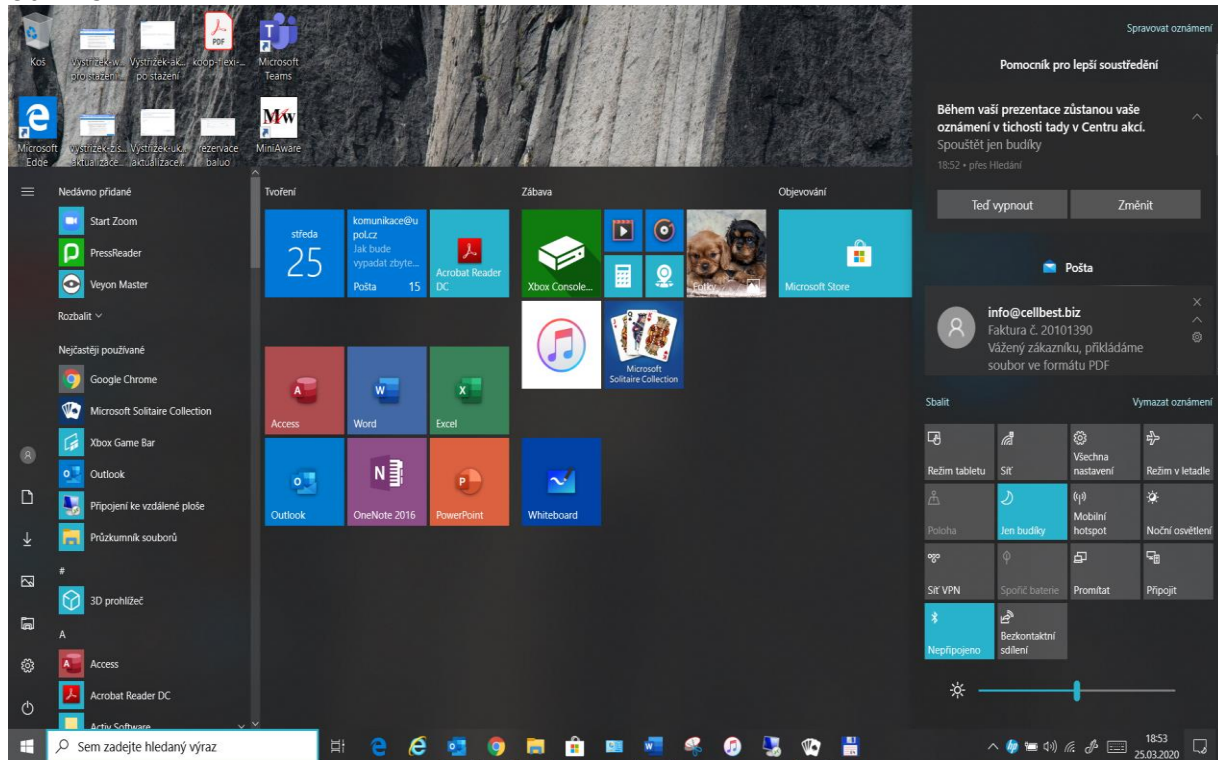

Občas může nastat situace, kdy operační systém nenabíhá, jak jste byli zvyklí. Při spouštění se proto vyplatí po očku tento proces sledovat, zda vše probíhá tak jako obvykle. Někdy ale může dojít ke zpomalení spouštění. Většinou to mají na svědomí v tom lepším případě aktualizace nebo pouštění zařízení pro něj v neznámém prostředí (jiná síť), tak než to vše „přechroupe“, může spouštění chvíli trvat, takže nepanikařte. V tom horším případě může jít o hardwarový problém nebo i virovou nákazu, ale řešením těchto problémů se zde zabývat nebudeme.

4.2 Pracovní plocha

Představu o vizuálním stylu OS Windows 10 a o jeho základních stavebních kamenech poskytuje obr. 4.3, kde v levé části je nabídka tlačítka **Start** s dlaždicemi a v pravé části otevřené okno **Centrum akcí**. Ústředním prvkem rozhraní je i v tomto operačním systému stará známá **Plocha**.

Obr. 4.3

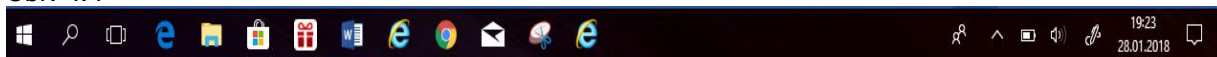
Pracovní plocha je ve výchozím nastavení prázdná až na ikonu **Koš** a **Microsoft Edge**. Je to prostor pro zobrazení oken spuštěných aplikací, některých systémových ikon, jejichž zobrazení povolí uživatel, a také se může použít jako dočasné úložiště něčeho, co momentálně nepotřebujete, ale budete potřebovat za chvíli. Není dobré na tyto objekty zapomínat, protože pak budete mít na ploše spoustu nepotřebného balastu. V neposlední řadě velké množství dat na ploše výrazně ovlivňuje rychlost načítání plochy při startu systému.

Zobrazení pracovní plochy

Pokud jsou na pracovní ploše otevřená okna aplikací, tak plochu zobrazíte postupným zavřením, popř. minimalizováním oken aplikací, nebo stiskem tlačítka **Zobrazit plochu**, které naleznete na hlavním panelu úplně vpravo. Jen pro upřesnění: **Hlavní panel**, obr. 4.4, je lišta umístěná nejčastěji na spodním okraji okna.

Zobrazení plochy

Obr. 4.4

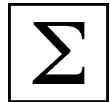
Tlačítko **Zobrazit plochu** je umístěno v pravém dolním rohu na hlavním panelu a je skoro neviditelné. Po jeho stisknutí se vám plocha zobrazí. Další možností zobrazení plochy je použití místní nabídky hlavního panelu. Zde vyberte příkaz **Zobrazit plochu**. Pozor u tabletů, tam se plocha nevyskytuje, zařízení je v tzv. **Režimu tabletu** (bude vysvětleno později) a pokud uživatel plochu vyžaduje, musí tento režim vypnout.

Pro zájemce

Pokud se potřebujete podívat pouze na náhled plochy, stačí najet kurzorem na tlačítko **Zobrazit plochu** a plocha se objeví v dynamickém náhledu. Pokud ukazatelem najedete na jiné místo, okna aplikací se vrátí zpět na plochu na původní místo. Pokud jste si zobrazili pracovní plochu, okna dostanete na plochu stejným způsobem, jako jste je skryli, tzn. stiskem tlačítka **Zobrazit plochu** nebo z místní nabídky hlavního panelu výběrem příkazu **Zobrazit otevřená okna**.

Shrnutí

Mezi uživatelská nastavení pracovního prostředí patří nastavení plochy. K zobrazení plochy v případě, že máte otevřená okna aplikací, slouží tlačítko Zobrazit plochu na hlavním panelu, popř. místní nabídka hlavního panelu a příkaz Zobrazit plochu. K nastavení plochy se používá příkaz Nastavení a jeho část Přizpůsobení nebo lze použít místní nabídku plochy a příkaz Přizpůsobit. Na ploše nastavujete pozadí a na výběr máte barvy, obrázek nebo motivy. Ve výchozím nastavení je na ploše pouze ikona Koš. Pomocí Nastavení ikon na ploše, které je součástí Motivů, si určíte, které ikony se budou nebo naopak nebudou na ploše zobrazovat. Na výběr máte z Tento počítač, Ovládací panely, Koš, Uživatel a Síť.

Pojmy k zapamatování

Plocha, zobrazení plochy, nastavení pozadí plochy, ikony na ploše

4.3 Nabídka Start

Úvodní obrazovka s nabídkou Start a dlaždicemi, obr. 3.5, představuje jakýsi kompromis mezi staršími operačními systémy (Windows XP, Windows 7), které měly nabídku Start, a novými Windows 8, které místo toho přišly s úvodní obrazovkou se spoustou dlaždic (Metro). Na jedné straně byly uživatelé, kteří chtěli zpět své tlačítko Start, a na straně druhé byli zastánci Metra. A tak podle rčení „vlk se nažral a koza zůstala celá“ přišly Windows 10 jak s nabídkou Start, tak i s dlaždicemi.

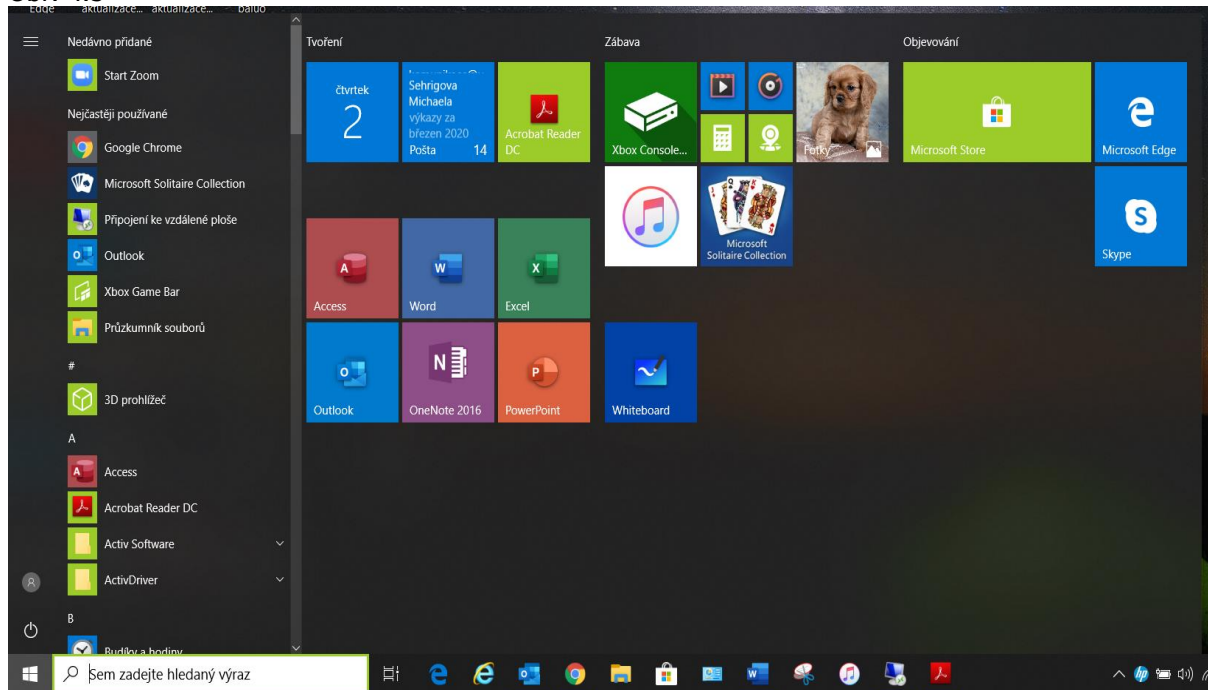
Použití nabídky Start

Obrazovka s nabídkou **Start** se u tabletů objevuje jako výchozí. V případě, že u těchto zařízení používáte přidanou klávesnici, popř. pracujete na notebooku či počítači s tímto operačním systémem, je nabídka **Start** dostupná vždy po stisku **klávesy Windows** (opakovaným stiskem klávesy nabídka zmizí). Na dotykovém zařízení pro zobrazení nabídky **Start** klepněte na tlačítko **Start** s logem Windows na hlavním panelu v levém dolním rohu. Totéž platí i pro zobrazení nabídky **Start** na notebookech nebo počítačích.

Nabídka **Start**, obr. 4.5, vám umožňuje spouštění několika nejčastěji používaných programů, zobrazuje abecední seznam všech nainstalovaných aplikací a v dolní části nabídky jsou hned po instalaci dostupné položky **Uživatel** a **Napájení**. Tato část nabídky **Start** je uživatelsky konfigurovatelná - je možné zde přidat další položky jako např. **Průzkumník**, **Nastavení**, **Osobní složky** apod.

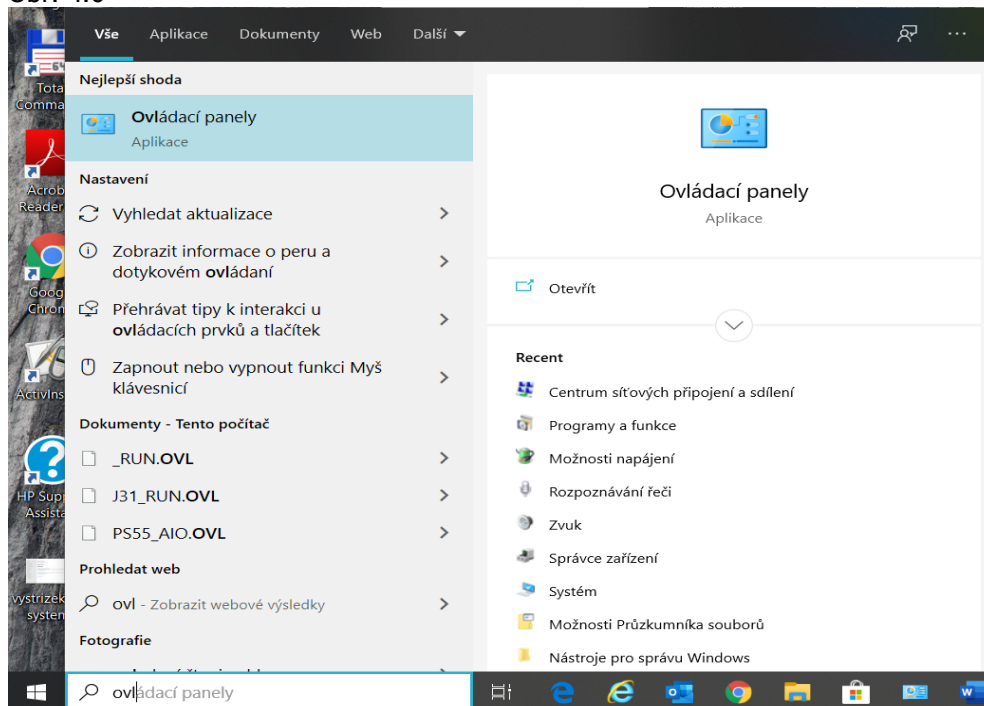

Obr. 4.5

Pokud se vám nechce vyhledávat konkrétní program rolováním v abecedním seznamu všech aplikací ^{Hledání} a chcete rychle spustit nějaký program, stačí znát jeho název a začít jej psát. Nabídka **Start** zareaguje otevřením okna **Hledání**, obr. 4.6, ve kterém vám nabídne programy, dokumenty a příslušná nastavení odpovídající zadanému řetězci znaků. Program spustíte klepnutím na příslušnou položku. Když nenajdete, co hledáte, pravděpodobně píšete špatný název nebo aplikace není nainstalovaná.

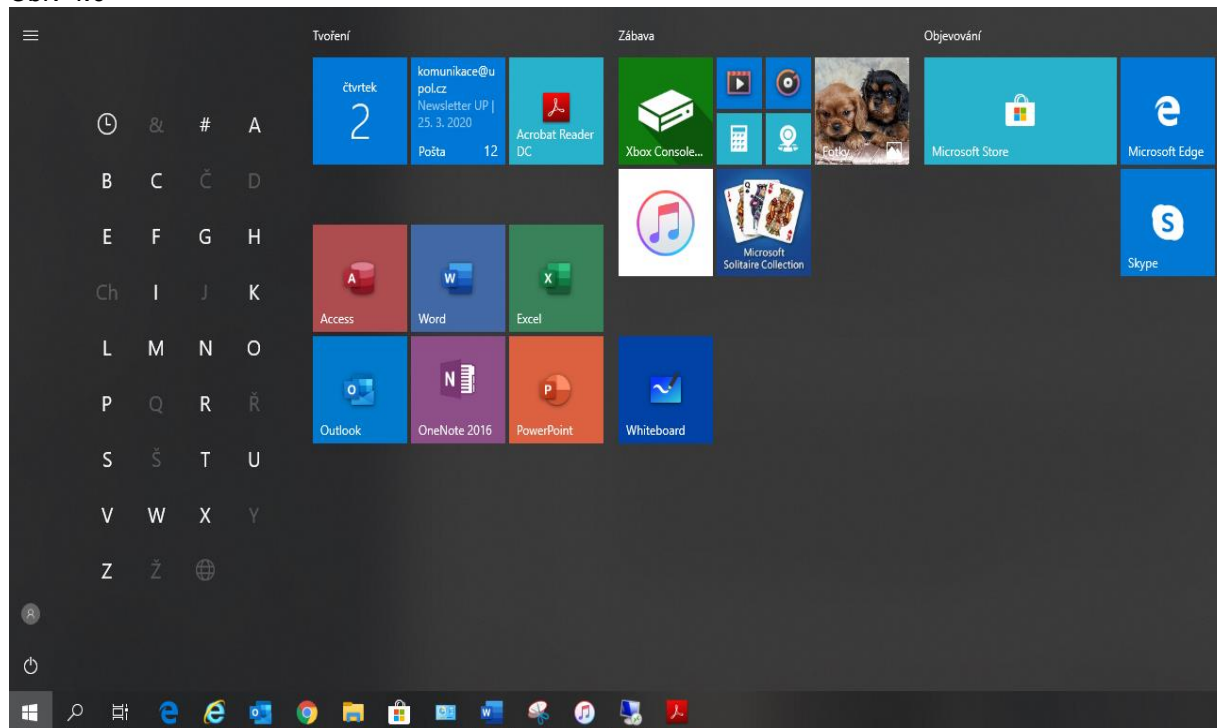
Obr. 4.6

V případě, že nevíte název nebo se vám zápis nedaří, vyberte si aplikaci z abecedně řazeného seznamu prostým posunem (rolováním), tak jak vidíte na obr. 4.5. Pokud je vedle položky ještě šipka směřující dolů, klepnutím na ní rozbalíte podnabídku programů.

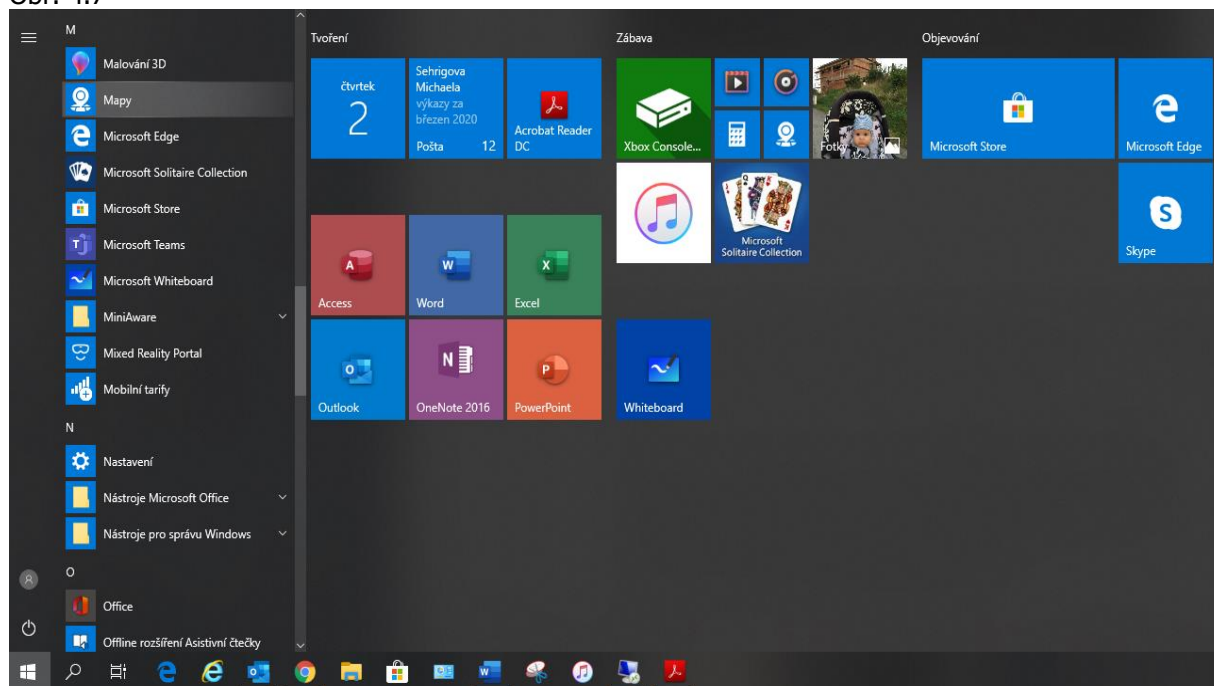
Pokud je seznam programů dlouhý, pak konkrétní aplikaci naleznete nejrychleji pomocí vyhledávacího pole. Klikněte nebo klepněte na libovolné písmeno v záhlaví seznamu a objeví se celá abeceda, obr. 4.6.

Obr. 4.6

Pak klikněte nebo klepněte na určité písmeno - hledáte Mapy, tak klikněte na M - a přejdete do sekce Připnout seznamu, která obsahuje všechny aplikace začínající na toto písmeno, obr. 4.7.

Obr. 4.7

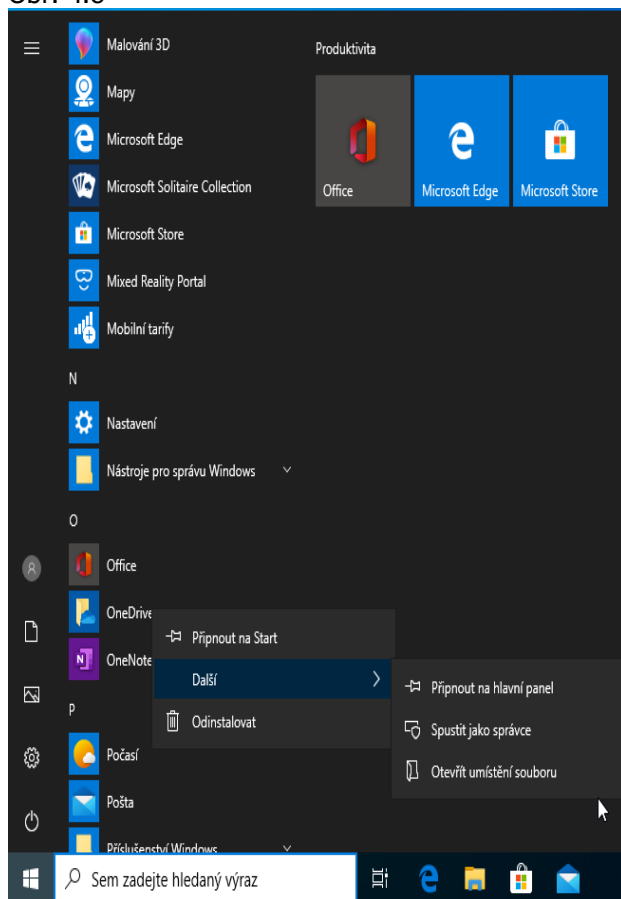

Určitě budete mít pár programů, které budete chtít spouštět pravidelně. Pak si je můžete na obrazovku připnout. Vyberte si svůj program, a to buď pomocí **Hledání** (začnete psát jeho název) nebo z abecedního seznamu, otevřete jeho místní nabídku (pravým tlačítkem myši nebo delším dotykem na tlačítko) a odtud vyberte **Připnout na Start**, obr. 4.8. Tento program pak naleznete mezi dlaždicemi. Z nabídky **Start** lze otevřít i některý z naposledy použitých dokumentů. Pokud jsou takové soubory k dispozici, zobrazují se v místní nabídce této aplikace. Dokument tak můžete spustit přímo s aplikací nebo si ho pomocí "špendlíku" **Připnout do tohoto seznamu**, obr. 4.9.

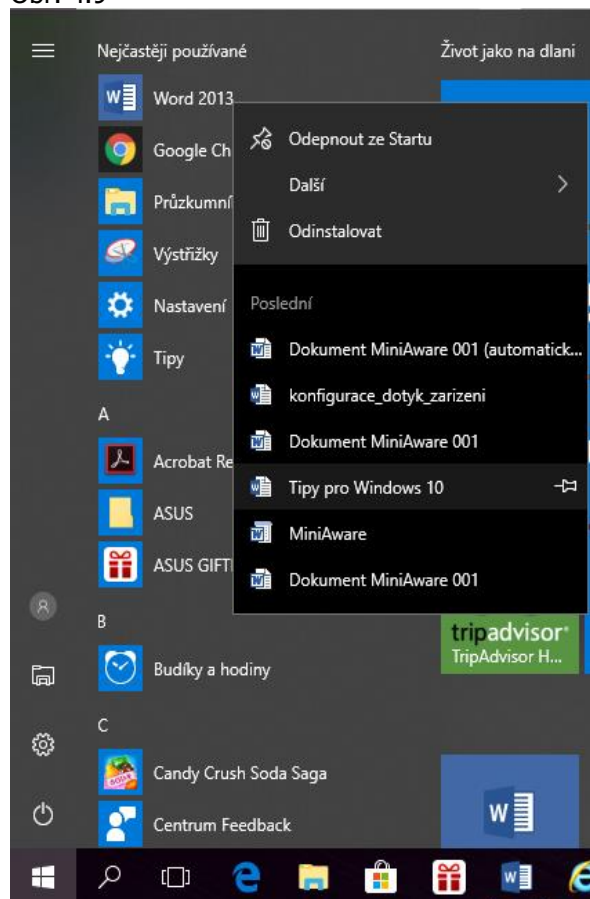
Stejným způsobem lze položky ze **Startu** i odepnout. Pokud je položka umístěná mezi dlaždicemi, její místní nabídka bude mít odpovídající příkaz **Odepnout ze Startu**.

Nabídku **Start** lze do jisté míry uživatelsky upravovat, ale rozsah úprav je výrazně menší, než jsme byli zvyklí z předchozích verzí systému. Je možné odebrat programy ze sekce **Nejčastěji používané** - místní nabídka aplikace - **Další** - **Nezobrazovat v tomto seznamu**, ale na levou stranu nepřipnete zástupce programů. Zde kromě výchozích položek **Napájení** a **Účet** můžete mít pouze položky k tomu určené a povolené - **Nastavení** - **Přízpůsobení** - **Start** - **Zvolit složky, které se mají zobrazovat v nabídce Start**. Jedná se o **Průzkumník souborů**, **Nastavení**, **Dokumenty**, **Stažené položky**, **Hudba**, **Obrázky**, **Videa**, **Sít'**, a **Osobní složka**.

Obr. 4.8

Obr. 4.9

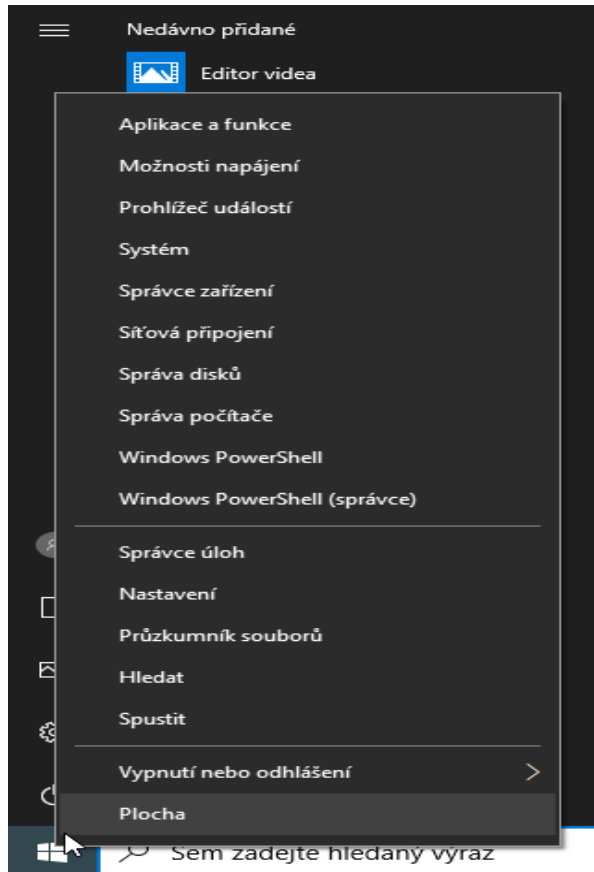
Pokud patříte ke zkušeným uživatelům předchozí verze OS a postrádáte systémové zástupce z nabídky **Start**, tak mám pro vás dobrou zprávu. **Start** má také svou místní nabídku, kde je k dispozici většina těchto nástrojů. Tuto nabídku zobrazíte podle typu svého zařízení buď kliknutím pravým tlačítkem myši na tlačítko **Start** nebo stiskem klávesy **Windows + X**, popř. delším dotykem na tlačítko **Start**, obr. 4.10.

Aby ta zpráva nebyla až tak dobrá, tak při používání těchto systémových nástrojů budete přebíhat mezi novým **Nastavením** a starými **Ovládacími panely**. Např. položka **Prohlížeč událostí** používá stále

zobrazení ze starých ovládacích panelů, zatímco položka **Síťová připojení** již používá nové **Nastavení**.

Konzervativní uživatelé předchozích OS ocení existenci položky **Vypnutí nebo odhlášení**.

Obr. 4.10

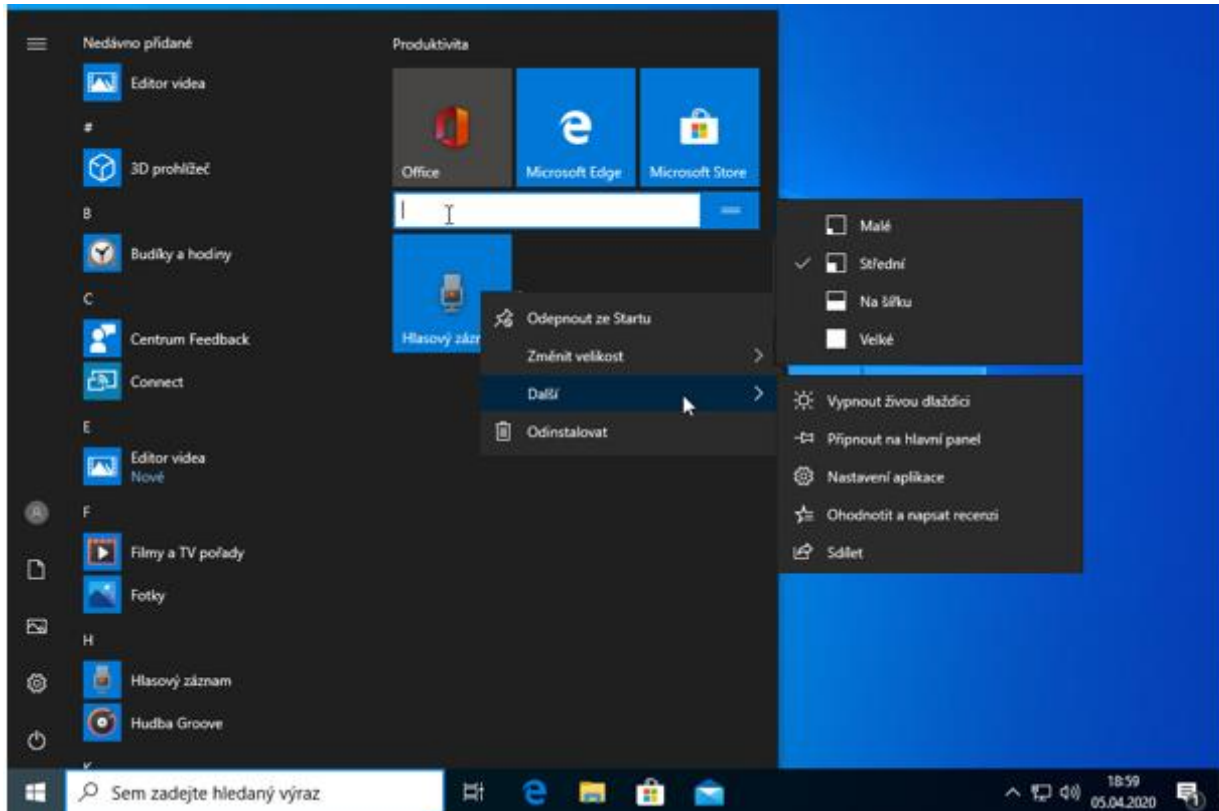

Dlaždice

Všechny aplikace, které najdete v nabídce **Start** lze přesunout na pravou stranu nabídky **Start** a vytvořit tak z aplikace **Dlaždici**. Kliknutí nebo klepnutí na dlaždici se pak projeví stejně jako kliknutí nebo klepnutí na zástupce programu v nabídce **Start** nebo na tlačítko připnuté na **Hlavním panelu** - aplikace se spustí. Dlaždice mohou mít různou velikost a dokáží zobrazovat informace nebo oznámení z aplikací. Jsou tzv. **živé**. Kromě přetažení zástupce programu na pravou stranu nabídky **Start** vytvoříte dlaždici i pomocí místní nabídky zástupce programu, kde zvolíte položku **Připnout na Start**. Dlaždici můžete z nabídky **Start** odstranit opět pomocí její místní nabídky a výběrem položky **Odepnout ze Startu**, můžete zde změnit její velikost položkou **Změnit velikost** nebo po výběru položky **Další** např. **Vypnout živé dlaždice**. Při práci s dotykovou obrazovkou stejné úpravy provedete dlouhým stiskem dlaždice. Na obrazovce **Start** je možno jednotlivé dlaždice uspořádané do sloupců libovolně **přesunovat** a **seskupovat** do skupin (bloků), které si můžete **pojmenovat**. Přesun je možný tažením dlaždice prstem nebo myší. Pokud dlaždici přesunete na volné místo, usadí se tam a vy můžete na tomto místě vytvořit skupinu. Na ploše nad dlaždicí se objeví popisek a po klepnutí do něj se otevře editační okno, kde napíšete název skupiny, obr. 4.11.

Dlaždice –
přesun,
seskupení,
pojmenování

Obr. 4.11

Ve výchozím nastavení jsou dlaždice seskupené do již pojmenovaných skupin. Skupina zanikne, pokud neobsahuje žádnou dlaždici.

Shrnutí

Obrazovka Start s dlaždicemi je výchozím zobrazením pro tablety. U ostatních zařízení se do nabídky Start dostanete klepnutím na tlačítko Start (logo Windows) na hlavním panelu. Nabídka Start vám umožňuje spouštění několika nejčastěji používaných programů, zobrazuje abecední seznam všech nainstalovaných aplikací a v dolní části nabídky jsou po instalaci dostupné položky Uživatel a Napájení. Další položky jako např. Průzkumník souborů, Nastavení, Dokumenty, Stažené položky, Hudba, Obrázky, Video, Síť, a Osobní složka musí uživatel povolit. Pokud hledáte nějaký program, stačí začít psát jeho jméno, nabídka Start zareaguje otevřením okna Hledání, kde se jméno programu objeví. Často používané programy si můžete připnout do nabídky Start, naleznete je mezi dlaždicemi. Dlaždice jsou na obrazovce Start uspořádány do sloupců a skupin. Posunem prstu nebo tahem myši je lze přemísťovat na libovolné místo. Skupiny lze pojmenovat. Příkazem z místní nabídky dlaždice lze dlaždici odepnout z nabídky Start.

Pojmy k zapamatování

Nabídka Start, dlaždice, příkaz Hledání, připnout program do nabídky Start, odepnout program z nabídky Start

4.4 Hlavní panel

Vzpomenete si ještě, kde a co je **Hlavní panel**? Je to lišta umístěná nejčastěji na dolním okraji okna, která zleva doprava zobrazuje tlačítka nabídky **Start** a dále tlačítka **Prohledat Windows**, **Zobrazení úloh**, **Microsoft Edge**, **Průzkumník souborů**, **Store**, **oznamovací ikony**, **hodiny** a **Centrum akcí**. **Hlavní panel** je v systému Windows od verze Windows 95. Během let se postupně vyvíjel, nicméně si zachoval základní podobu. **Hlavní panel** umožňuje spouštět programy, přepínat se mezi nimi a zobrazovat oznámení. Každý spuštěný program má na **Hlavním panelu** své tlačítko, které zmizí po ukončení programu. Tlačítko zůstane zobrazeno pouze v případě, že jste si program na **Hlavním panelu** tzv. **připnuli**. V tomto případě máte přehled o spuštěné aplikaci díky barevnému pruhu na spodním okraji tlačítka. Jednotlivá tlačítka se z **Hlavního panelu** odstraní pomocí místní nabídky aplikace příkazem **Odepnout z hlavního panelu**. Pozici jednotlivých tlačítek na hlavním panelu si můžete upravit přetažením z místa na místo.

Možnosti
Hlavního
panelu

V režimu tabletu je na hlavním panelu zobrazena nabídka **Start**, tlačítko **Zpět**, **Prohledat Windows** a **Zobrazení úloh**.

Zobrazení úloh a Virtuální plochy

Stejně jako v ostatních verzích systému Windows můžete i ve Windows 10 přecházet z jednoho programu na druhý klepnutím na jeho tlačítko na **Hlavním panelu**. Pokud si nejste jistí, která ikona reprezentuje konkrétní program nebo dokument, umístěte kurzor myši na tlačítko na **Hlavním panelu** a nad tlačítkem se objeví miniaturní náhled okna. A pokud by tahle miniatura nestačila, posuňte se s ukazatelem myši přímo na ni, objeví se okno v plné velikosti. Alternativou k tomuto způsobu přepínání se mezi programy je nová funkce systému Windows 10, a to **Zobrazení úloh**. Klepnutím na toto tlačítko na **Hlavním panelu** (nebo stiskem kombinace kláves Windows+Tab) se zobrazí náhled všech spuštěných programů a vy se můžete mezi nimi libovolně pohybovat. Pokud jste se v minulých verzích systému přepínali mezi programy kombinací kláves **Alt+Tab**, tak ve Windows 10 tuto klávesovou zkratku můžete také používat - vyvolá otevření okna **Zobrazení úloh**, kde si opakovaným stiskem klávesy Tab za současného držení klávesy Alt vybíráte požadovaný program. V okně **Zobrazení úloh** můžete program také ukončit klepnutím na červený symbol **X** v pravém horním rohu náhledového okna. Další možnosti práce s náhledovým oknem programu jsou dostupné z místní nabídky okna.

Přepínání mezi
programy

Součástí okna **Zobrazení úloh** je možnost vytvářet a následně i zobrazit tzv. **Virtuální plochy**, které představují další novinku systému Windows 10. Princip této funkce je jednoduchý: Při běžné práci máte spuštěno více aplikací, jejichž okna se překrývají, a to může snižovat vaši orientaci. Nyní si můžete vytvořit další plochy, na které si umístíte aplikace a budete se mezi nimi přepínat. Více ploch se skvěle hodí pro upořádání nesouvisejících, současně probíhajících projektů nebo pro rychlé schování hry v prohlížeči, když ji nemůžete vypnout a právě vešel šéf.

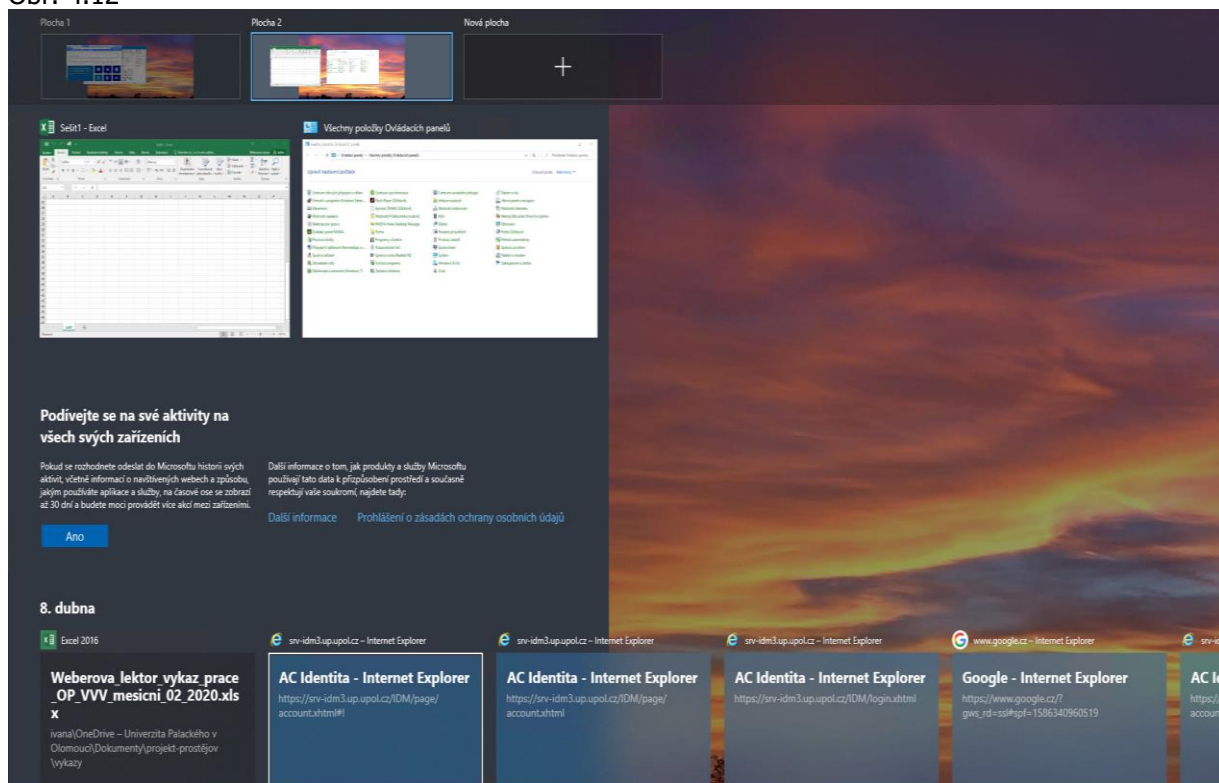
Vytvoření virtuální plochy je dostupné po stisku tlačítka na hlavním panelu **Zobrazení úloh** a nebo stiskem klávesové zkratky **WINDOWS+Ctrl+D**. Na ploše se zobrazí přehled spuštěných aplikací a v levém horním rohu obrazovky budete mít k dispozici tlačítko **+ Nová plocha**. Pokud ho stisknete, vytvoříte novou plochu, zatím prázdnou. Klepnutím na miniaturu nově vytvořené plochy se na ni přepnete a můžete zde spustit nějakou aplikaci, popř. zde můžete přetáhnout již spuštěnou aplikaci, kterou vidíte v náhledu okna Zobrazení úloh. Tato aplikace bude dostupná jen z této plochy. Po zavření **Virtuální plochy** nepřijdete o data ze spuštěné aplikace - ta se přesune na další dostupnou plochu.

Vytvoření
virtuální
plochy

Na obr. 4.12 vidíte dvě plochy, pak otevřené aplikace a tzv. **Časovou osu**, což je další novinka systému Windows 10, která se objevila v roce 2018 v dubnové aktualizaci. Funkce **Časová osa** sleduje, se kterými dokumenty a s jakými webovými stránkami jste za poslední dny, týdny a měsíce pracovali. Uspořádá je do jakési kolekce dokumentů, které tak můžete otevřít a pokračovat s nimi v práci přesně tam, kde jste skončili. Ve výchozím nastavení je **Časová osa** zapnutá, nicméně lze ji v **Nastavení - Soukromí - Historie aktivit** vypnout.

Časová osa

Obr. 4.12

V Režimu tabletu není vytvoření virtuálních ploch dostupné.

Shrnutí

Hlavní panel je lišta umístěná nejčastěji na dolním okraji obrazovky. Ve výchozím nastavení se na ní zobrazuje tlačítko Start, Prohledat Windows, Zobrazení úloh, Průzkumník souborů, Microsoft Edge a Store. V Režimu tabletu je zobrazeno pouze tlačítko Start, Zpět, Prohledat Windows a Zobrazení úloh. Na hlavní panel se dají připnout další programy, které často používáte.

Pro přepínání mezi programy slouží Zobrazení úloh. Pomocí Zobrazení úloh tlačítkem Nová plocha se vytvoří tzv. Virtuální plocha, kde si můžete otevřít další aplikace. Při zavření Virtuální plochy se aplikace v ní otevřená přesune na další plochu bez ztráty dat. V Zobrazení úloh je k dispozici i Časová osa, která zobrazuje práci na dokumentech a webových stránkách za určitou dobu. Zobrazení Časové osy jde vypnout. V Režimu tabletu nové Virtuální plochy nejsou k dispozici.

Pojmy k zapamatování

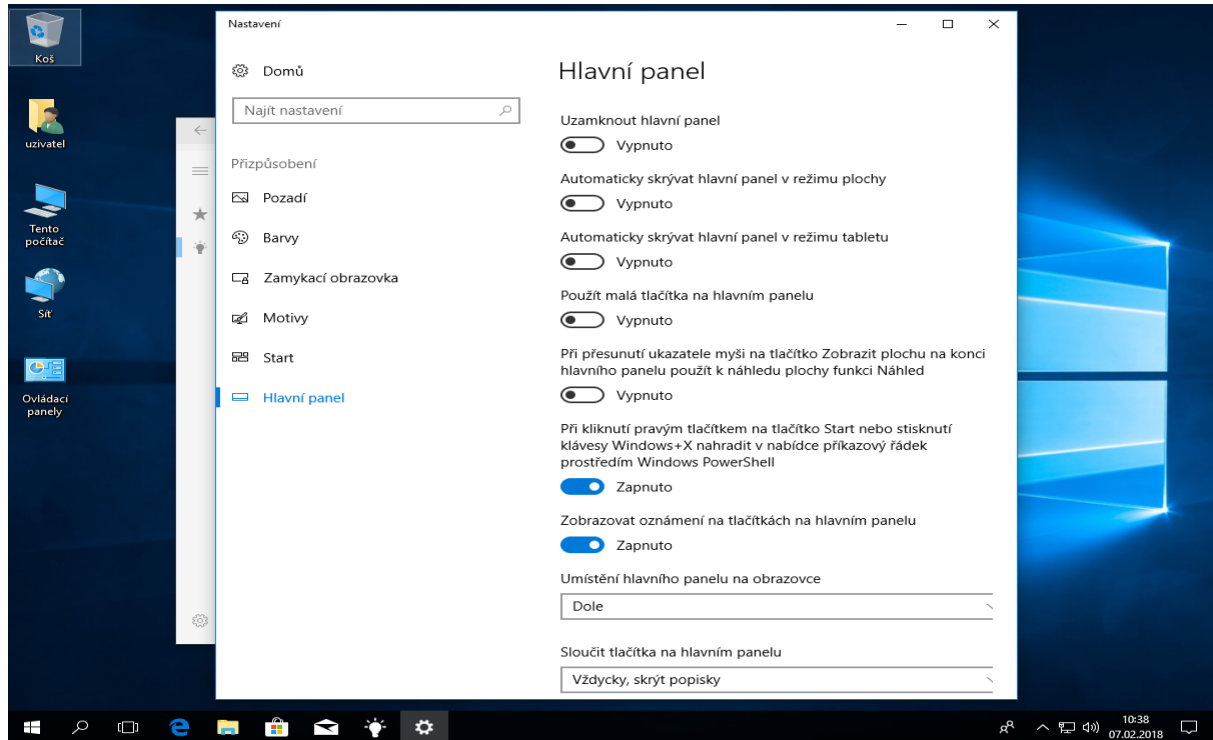
Hlavní panel, Start, Zobrazení úloh, Virtuální plocha, Časová osa

Nastavení Hlavního panelu

Nastavení **Hlavního panelu** si můžete přizpůsobit podle sebe pomocí **Nastavení** z nabídky tlačítka **Start** a jeho části **Přizpůsobení**, kde volíte položku **Hlavní panel**, nebo z místní nabídky Hlavního panelu zvolte **Nastavení hlavního panelu**, obr. 4.13.

Nastavení hlavního panelu

Obr. 4.13

Které položky lze upravovat, je zřejmé z obrázku.

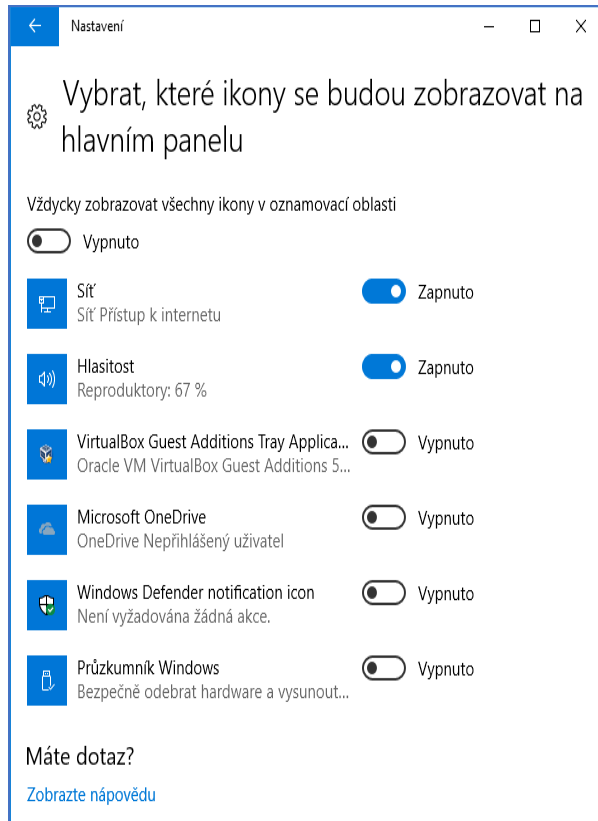
Oznamovací oblast hlavního panelu

Na pravé straně hlavního panelu je tzv. **oznamovací část**, kde se zobrazují ikony systému např. stav napájení, stav reproduktoru, hodiny, dále centrum akcí a programy, které běží na pozadí a jsou dostupné přes tlačítko **Zobrazit skryté ikony**. Pomocí **Nastavení - Přizpůsobení - Hlavní panel** můžete upravit zobrazování tlačítek v oznamovací části hlavního panelu. V **Oznamovací oblasti** zvolte **Vybrat, které ikony se budou zobrazovat na hlavním panelu**, obr. 4.14. Je zde seznam tlačítek, která si můžete nechat zobrazovat na hlavním panelu (zapnuto) a nebo která budou dostupná pouze po stisku tlačítka **Zobrazit skryté ikony** (vypnuto). Pokud byste chtěli mít trvale všechna tlačítka zobrazena, tak stačí zapnout **Vždycky zobrazovat všechny ikony v oznamovací části**. V **Oznamovací oblasti** je pak ještě volba **Zapnout nebo vypnout ikony systému**, obr. 4.15, kde si přepínačem **Zapnuto/Vypnuto** ikony na panelu zobrazíte nebo skryjete. Ze systémových ikon má určitě smysl zapnout tlačítka **Hodiny, Hlasitost, Síť, Centrum akcí** a **Dotyková klávesnice** zvláště pak pro tablety.

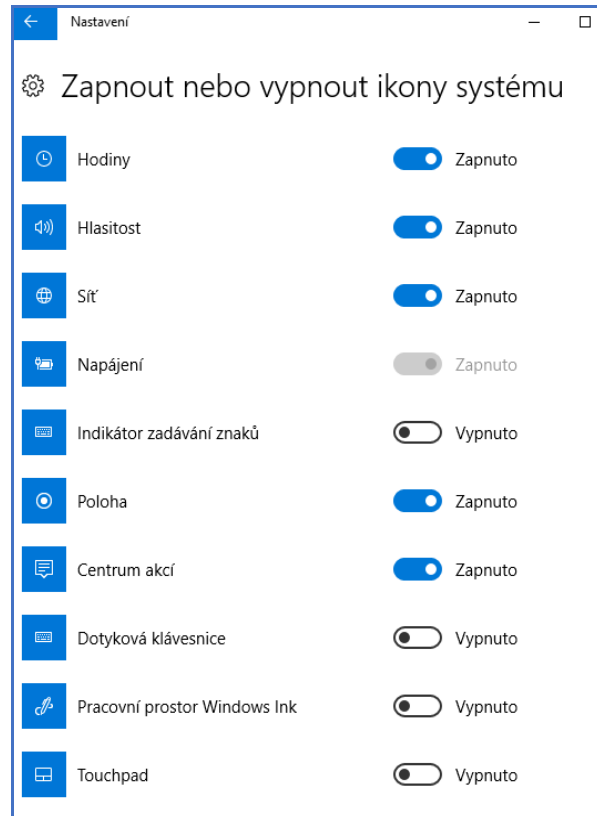
Oznamovací
oblast
hlavního
panelu

Obr. 4.14

Obr. 4.15

Shrnutí

Pro nastavení Hlavního panelu se použije Nastavení a jeho část Přizpůsobení, kde volíte položku Hlavní panel. Okno pro nastavení hlavního panelu je také dostupné z místní nabídky Hlavního panelu. Můžete zde nastavovat uzamknutí hlavního panelu, jeho automatické skrývání, použití malých tlačítek, změnu umístění na obrazovce, sloučení tlačítek.

Na pravé straně hlavního panelu je tzv. oznamovací část, kde se zobrazuje např. stav napájení, hlasitost, kalendář, čas, centrum akcí a také programy, které běží na pozadí a jsou dostupné přes tlačítko Zobrazit skryté ikony. Pomocí okna Přizpůsobení hlavního panelu z Nastavení můžete upravit i zobrazování tlačítek v Oznamovací části hlavního panelu. V Oznamovací oblasti je pak ještě volba Zapnout nebo vypnout ikony systému.

Pojmy k zapamatování

Oznamovací oblast, skryté ikony, ikony systému

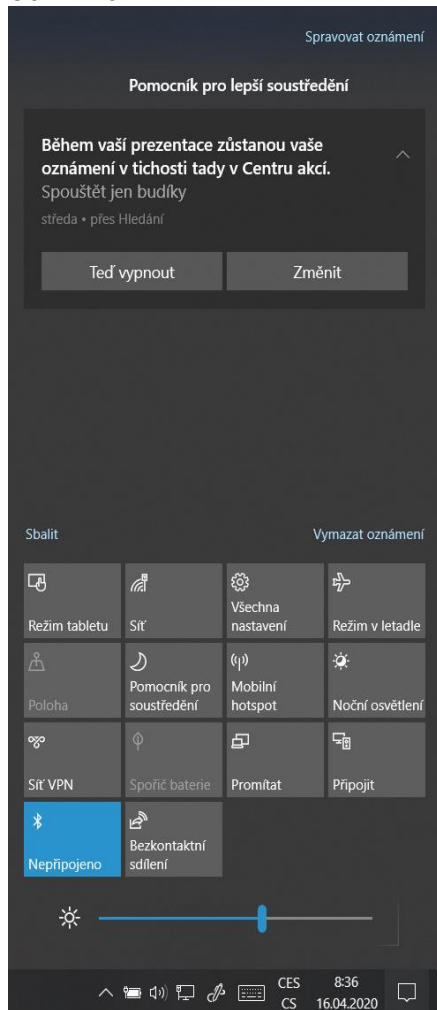
Centrum akcí

Centrum akcí ve Windows 10 je místo, kde najdete oznámení a rychlé akce. Jeho panel zobrazíte klepnutím na **Nová oznámení** v oznamovací části hlavního panelu, popř. pomocí klávesové zkratky WINDOWS + A. Na dotykovém zařízení zobrazíte **Centrum akcí** tažením prstu od pravého okraje obrazovky.

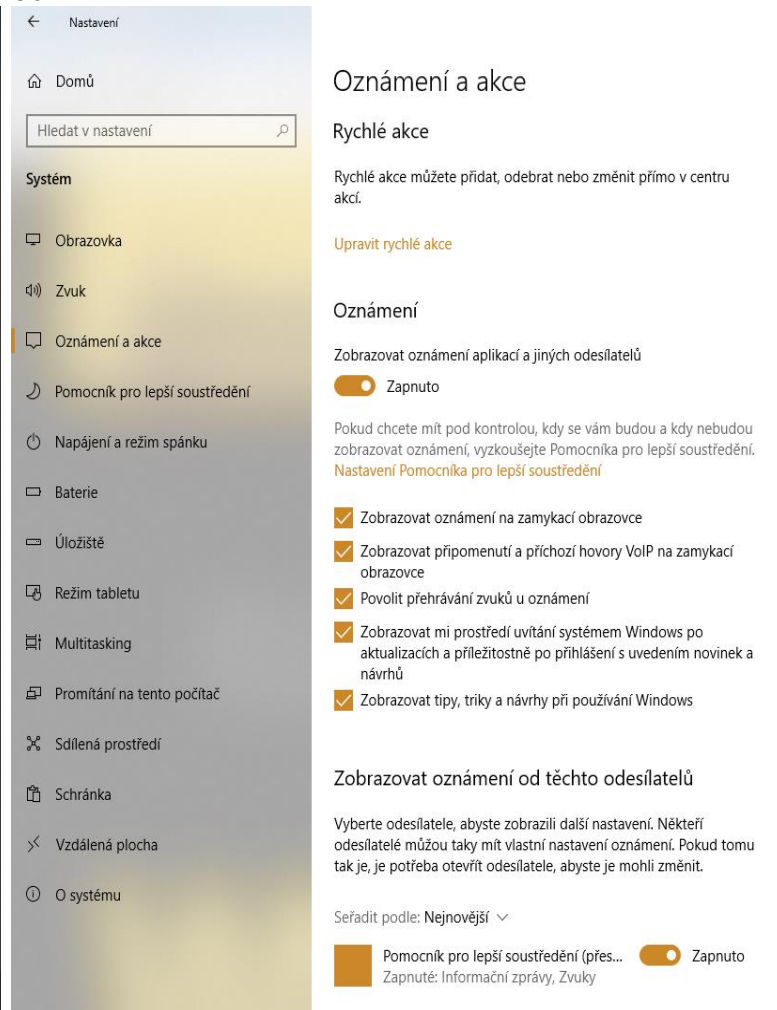
Centrum akcí, obr. 4.16, informuje o tom, které akce proběhly, např. připojení externího disku nebo došla pošta, zobrazuje výstrahy a také informuje o tom, co se nepovedlo, např. uvíznutí papíru

v tiskárně. Jednotlivá oznámení můžete upravovat pomocí **Spravovat oznámení** v pravém horním rohu **Centra akcí**, kdy se vám otevře položka **Oznámení a akce** z **Nastavení - Systém**, obr. 4.17.

Obr. 4.16

Obr. 4.17

Zde máte možnost mimo jiné upravit zobrazení tzv. **Rychlých akcí**. Jde o seznam různých nastavení, které uživatel chce mít „po ruce“ tak, aby nemusel vždy složitě konkrétní položku hledat v **Nastavení**, např. přístup k síti **Sít**, **Režim tabletu**, **Režim v letadle** apod. Položka **Upravit rychlé akce** vás vrátí zpět do **Centra akcí**, kde můžete danou položku odstranit nebo naopak pomocí tlačítka **Přidat** vrátit zpět do seznamu rychlých akcí.

Dále můžete v **Oznámení a akce** určit, jestli vůbec se budou oznámení aplikací a jiných odesílatelů zobrazovat a pokud ano, pak si můžete vybrat, od kterých odesílatelů to bude.

Vzhledem k tomu, že se jedná o uživatelské nastavení, je na tomto místě těžké říct, jaké je nejvhodnější nastavení. Každý uživatel je jiný a má jiné priority, takže optimální nastavení centra akcí nejspíš vyplyne až z delší práce s konkrétním typem zařízení.

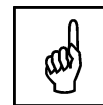
Shrnutí

Centrum akcí informuje o tom, které akce proběhly, např. připojení externího disku nebo došlá pošta, zobrazuje výstrahy a také informuje o tom, co se nepovedlo. Jeho panel zobrazíte klepnutím na Nová oznámení v oznamovací části hlavního panelu. Na dotykovém zařízení zobrazíte Centrum akcí tažením

prstu od pravého okraje obrazovky. Změny nastavení oznámení provedete pomocí Nastavení, Systém a Oznámení a akce.

Pojmy k zapamatování

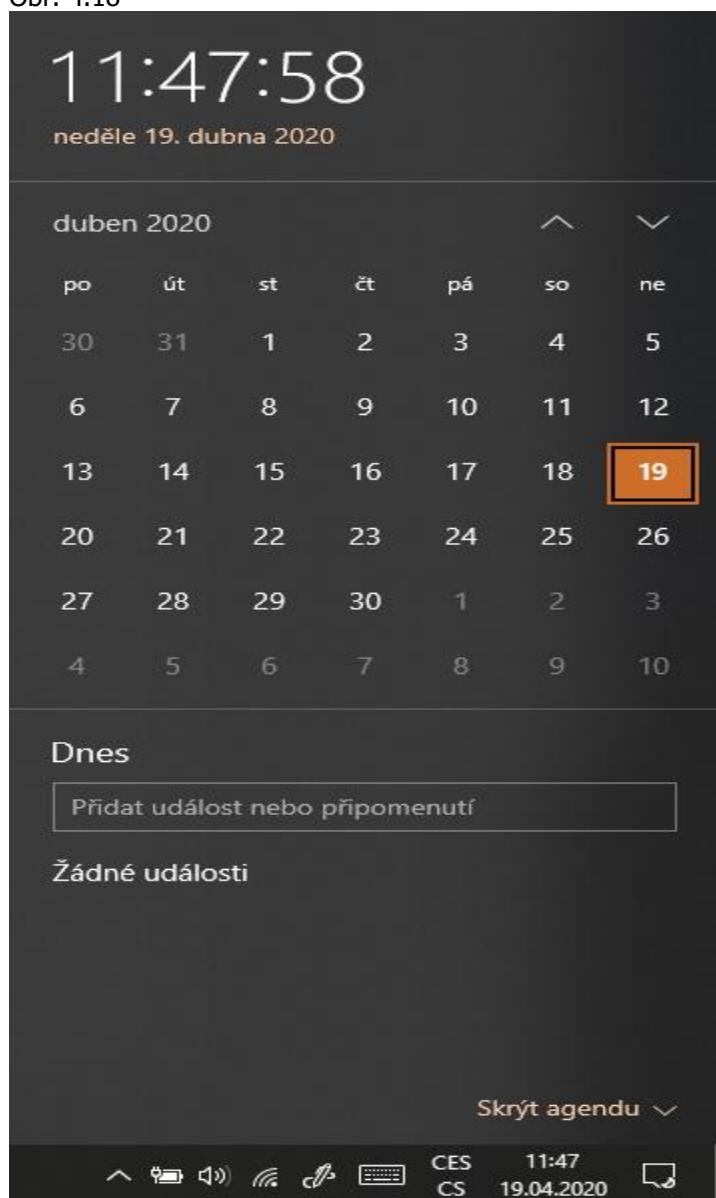

Centrum akcí, Oznámení a akce

Datum a čas

S nastavením hlavního panelu úzce souvisí i nastavení **data a času**. Je to perfektní informátor. Stačí jen mrknout do oznamovací oblasti a hned víte, kolik je hodin a kolikátého je. Pokud chcete zjistit něco víc, tak na tomto místě klepněte. Zobrazí se vám celý **kalendář**, obr. 4.18, který můžete pomocí šipek nahoru a dolů procházet po jednotlivých měsících. V případě, že máte v kalendáři některého z e-mailových účtů, přidaných do tohoto zařízení, naplánovanou akci, tak se vám zde zobrazí.

Obr. 4.18

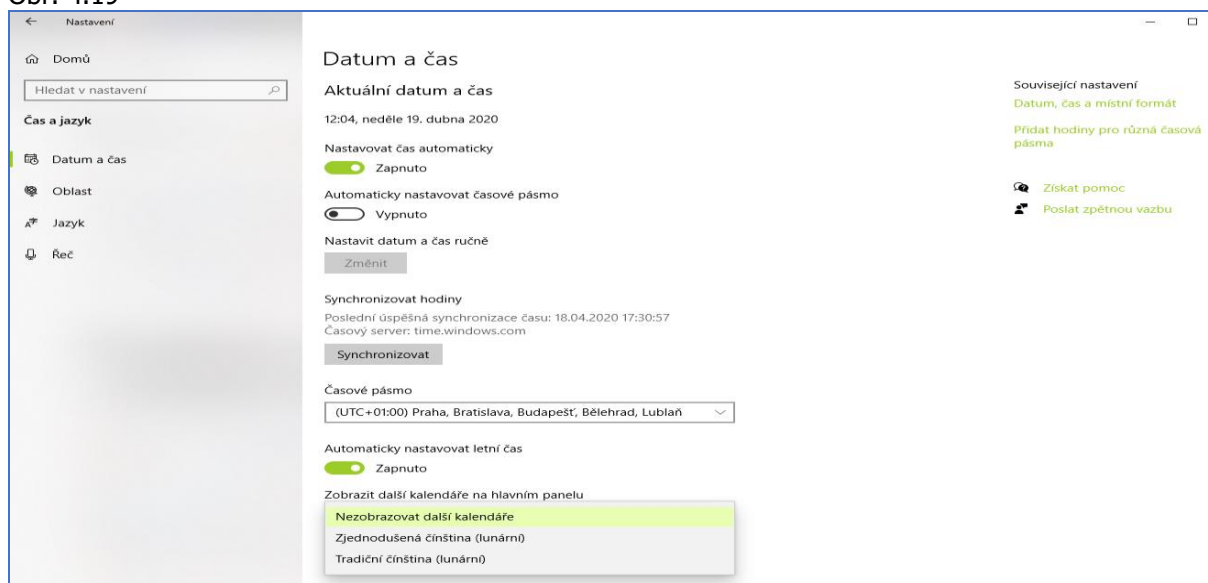
Akci si může z tohoto místa do kalendáře vložit, pokud klepnete do **Přidat událost nebo připomenutí**. V rozevíracím seznamu **Přidat událost nebo připomenutí** máte na výběr z kalendářů patřících konkrétním e-mailovým účtům. Ve výsledném zobrazení kalendáře má tato akce barvu daného kalendáře, což vám usnadňuje orientaci v akcích. Po přidání události nebo připomenutí si navolíte čas akce a místo konání. Stiskem tlačítka **Další podrobnosti** se otevře aplikace **Kalendář**, kde jsou k dispozici další možnosti nastavení události.

Nová akce
v kalendáři

Pro další úpravy data a času použijete **Nastavení - Čas a jazyk - Datum a čas**, obr. 4.19, kde můžete provést některé změny. K této obrazovce se dostanete také z místní nabídky hodin výběrem příkazu **Upravit datum a čas**.

Úprava data
a času

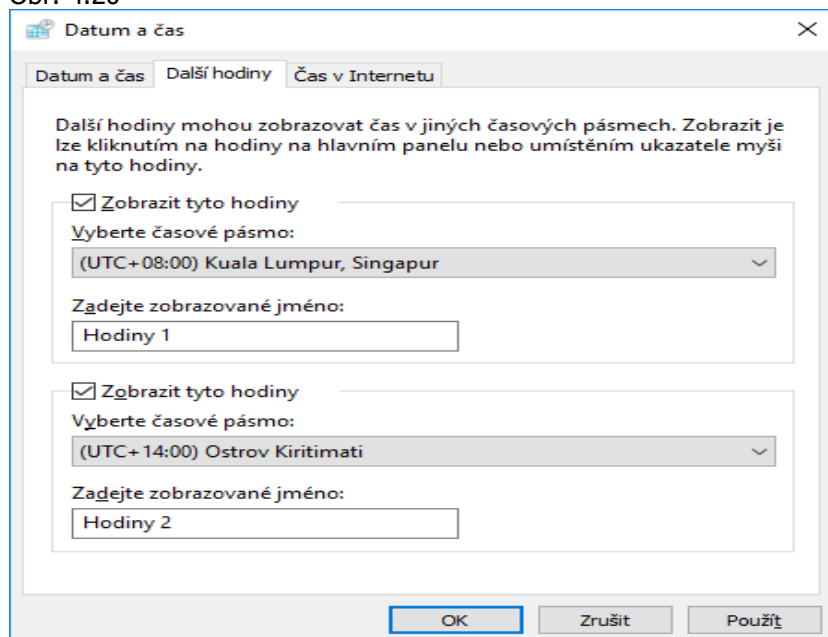
Obr. 4.19

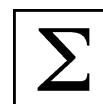
Systémový čas se nastavuje automaticky, takže jej nenastavujete. Přepínač **Nastavovat čas automaticky** je v poloze **Zapnuto**. Pokud by se přece jen stalo, že systémový čas neodpovídá skutečnému, je potřeba to opravit. V tomto případě musíte **vypnout** položku **Nastavovat čas automaticky**. Tím se zaktivní tlačítko **Změnit** u **Nastavit čas ručně** a můžete provést opravu času a data. Přechod na letní systém také zvládá v případě zapnutého přepínače **Automaticky nastavovat letní čas**. Pokud hodně cestujete, bude se vám hodit **Automaticky nastavovat časové pásmo** ve stavu **Zapnuto**. Pak se bude čas hodin na hlavním panelu měnit podle časového pásma, ve kterém se právě nacházíte. Pokud často telefonujete nebo chatujete s někým na druhém konci světa, je dobré vědět, kolik hodin tam právě je, abyste jej třeba zbytečně nebudili. Můžete si přidat další hodiny pro časová pásma, která potřebujete. Tyto hodiny se pak budou zobrazovat na hodinách na hlavním panelu nebo po odklepnutí v kalendáři. Pro toto nastavení nechte přepínač **Automaticky nastavovat časové pásmo** vypnutý a na obrazovce **Datum a čas** použijte volbu **Přidat hodiny pro různá časová pásma**. Otevře se okno **Datum a čas** (staré ovládací panely) a na záložce **Další hodiny**, obr. 4.20, přidáte další hodiny. Zatrhněte volbu **Zobrazit tyto hodiny**, vyberte časové pásmo, které vás zajímá a napište název hodin. Potvrďte tlačítkem **OK**.

Nastavení
dalšího
časového
pásma

Obr. 4.20

Shrnutí

Datum a čas se zobrazuje v oznamovací části hlavního panelu. Po klepnutí na Datum a čas se zobrazí kalendář a pokud jsou naplánovány nějaké akce, jsou zde zobrazeny. Novou akci si může z tohoto místa do kalendáře vložit, pokud klepnete na Přidat událost nebo připomenutí. Pro další úpravy data a času musíte použít Nastavení - Čas a jazyk - Datum a čas, kde můžete provést některé změny. K této obrazovce se dostanete také z místní nabídky hodin - výběrem příkazu Upravit datum a čas. Můžete si přidat další hodiny pro časová pásma, která potřebujete. Tyto hodiny se pak budou zobrazovat na hodinách na hlavním panelu nebo po odklepnutí v kalendáři.

Pojmy k zapamatování

Datum a čas, kalendář, úprava časových pásem

4.5 Používání systému Windows 10 na zařízení s dotykovým displejem

Pro práci na zařízení, které je vybaveno dotykovým displejem (tablet, 2 v 1), byl speciálně navržen **Režim tabletu**, který zavádí řadu změn ve vzhledu i v ovládní systému. Už o něm v předchozím textu zmínka padla, takže možná se nějaké informace zopakují. Snad to nebude na škodu, vždyť opakování je matka moudrosti.

Když Microsoft v roce 2012 přišel s revoluční verzí operačního systému Windows 8, jednalo se o reakci na rychle zvyšující se vliv dotykových zařízení. Windows 8 sice nabídly pohodlné ovládní pro dotykové displeje, zbrusu novou obrazovku Start s dlaždicemi a množství různých gest, ale všechny tyto změny byly na úkor ovládní myši a klávesnicí. Navíc v systému zůstala Plocha, která pro dotykové ovládní nebyla tak přizpůsobena. Windows 8.1 sice některá vylepšení přinesla, ale ani to uživatele nepřesvědčilo a k nákupu tohoto systému se nehrnuli. U Microsoftu pochopili, že tudy cesta nepovede a pro Windows 10 vymysleli nové řešení, funkci **Continuum**. Funkce rozezná, o jaké zařízení se jedná a podle toho přizpůsobí uživatelské prostředí systému. Když Windows 10 spustíte na tabletu,

automaticky se systém přizpůsobí dotykovému ovládní, když je spustíte na notebooku nebo stolním počítači, systém se přizpůsobí ovládní myši a klávesnicí. Mezi těmito režimy se můžete libovolně přepínat, takže si klidně tabletový režim zapnete na stolním počítači a naopak si jej na tabletu vypnete.

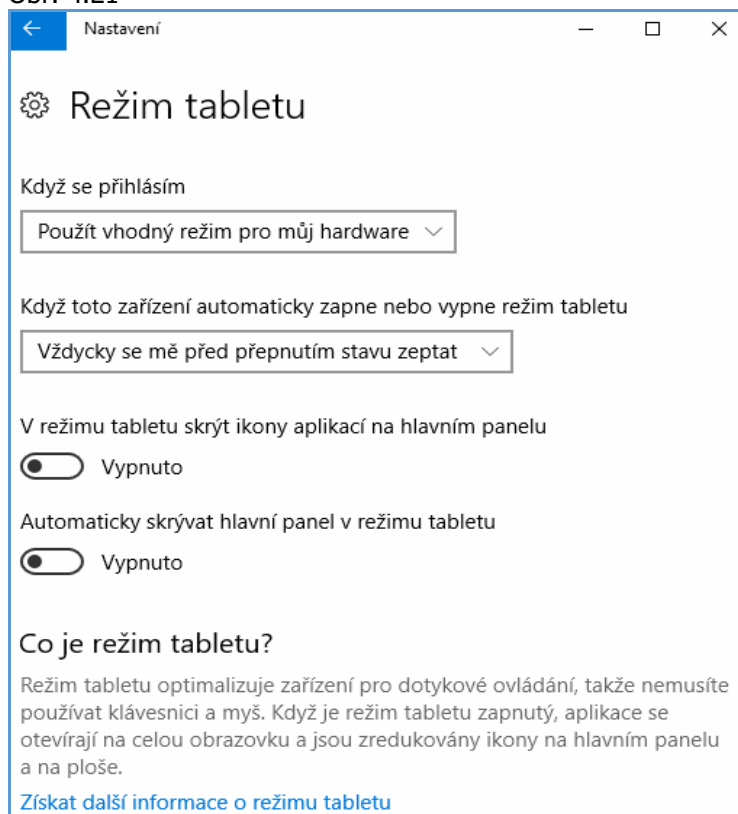
Režim tabletu

V režimu tabletu je **Start** s dlaždicemi standardně v celoobrazovkovém režimu, dlaždice jsou řazeny odshora dolů. Jsou seskupeny do skupin, jejich počet je dán velikostí displeje. Po překlopení na výšku se skupiny automaticky seřadí pod sebe. Dlaždice můžete prstem přesunovat na obrazovce a vytvářet nové skupiny a pojmenovávat je. Kromě dlaždic jsou v levém horním rohu tři tlačítka, a to **Rozebrat**, kdy se k obrázkovým tlačítkům přidá text, dále **Připnuté dlaždice**, kdy se zobrazí aplikace ve formě dlaždic, a **Všechny aplikace**. V tomto případě pak na obrazovce máte seznamy **Nedávno přidané aplikace**, **Nejčastěji používané aplikace** a **abecední seznam** všech aplikací, obr. 4.21.

V režimu tabletu vůbec není **Plocha**. Pokud byste ji chtěli používat, musíte režim tabletu vypnout nebo si **Plochu** připnout na obrazovku **Start**.

V režimu tabletu je přizpůsoben pro dotykové ovládní i **Hlavní panel**. Tlačítka jsou větší a širší, takže není problém se do nich trefit. Přidalo se tlačítko **Zpět**. Ikony aplikací se standardně nezobrazují. Pokud je chcete na **hlavním panelu** mít, musíte změnit nastavení **Režimu tabletu (Nastavení – Systém – Režim tabletu)**, obr. 4.21.

Obr. 4.21

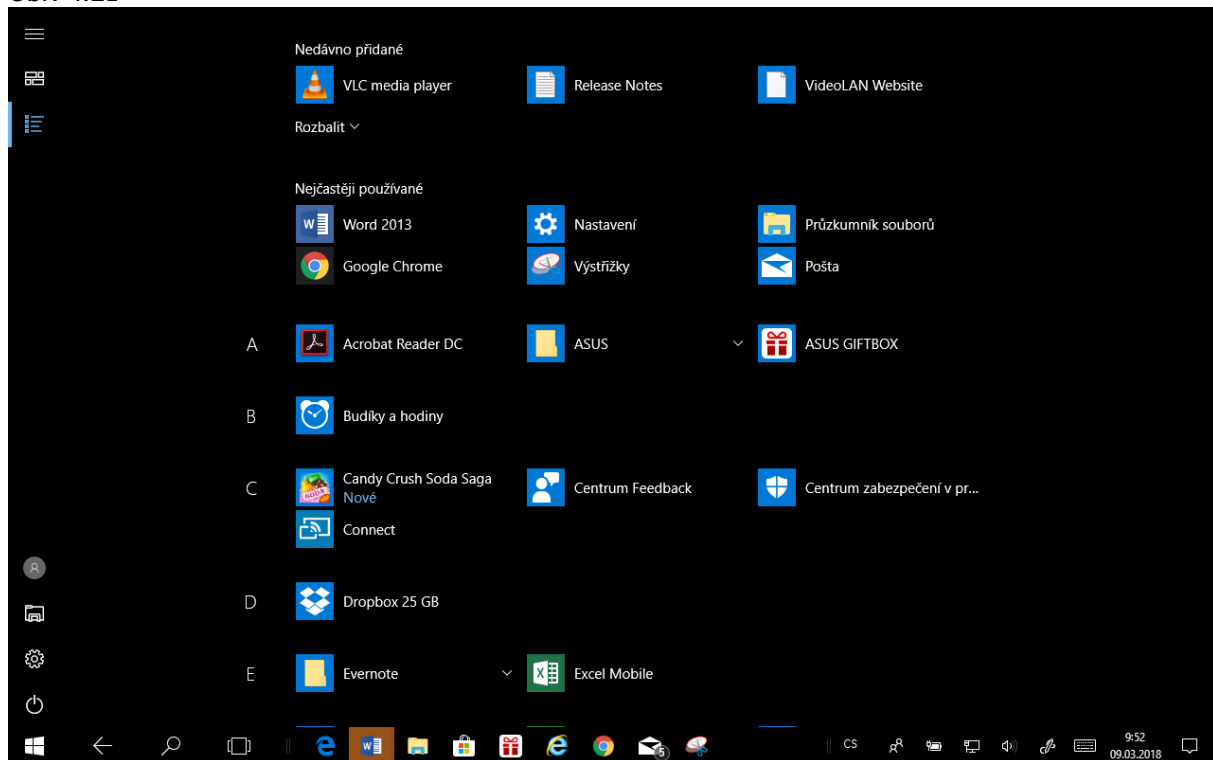
V nastavení **Režimu tabletu** si volíte chování vašeho zařízení při přihlašování.

V režimu tabletu nefungují **Virtuální plochy**. Pokud je chcete používat, musíte režim tabletu vypnout. Pro přepínání mezi spuštěnými aplikacemi slouží tlačítko **Zobrazení úloh** nebo **posun prstu od levého okraje obrazovky na střed**.

V rozevíracím seznamu **Když se přihlásím** máte k dispozici výběr ze tří položek chování systému. V rozevíracím seznamu **Když toto zařízení automaticky zapne nebo vypne režim tabletu** volíte také ze tří možných reakcí systému:

Když se přihlásím	Když toto zařízení automaticky zapne nebo vypne režim tabletu
Použít tabletový režim	Neptat se a nepřepínat stav
Použít desktopový režim	Vždycky se mě před přepnutím stavu zeptat
Použít vhodný režim pro můj hardware	Neptat se a vždycky stav přepnout

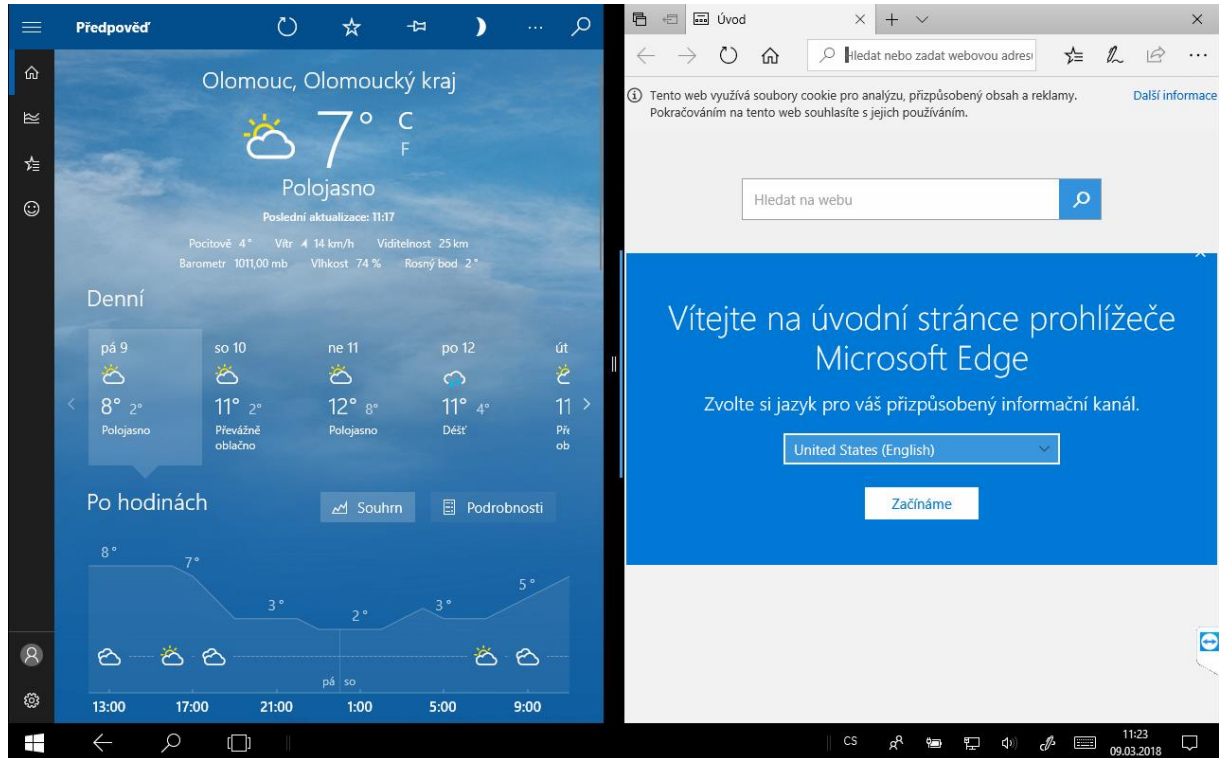
Obr. 4.21

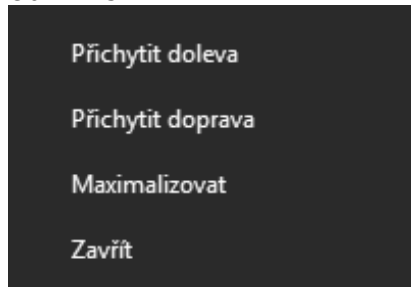
Aplikace se spouštějí na celou obrazovku. Pokud chcete zobrazit **Záhlaví aplikace**, kde jsou ovládací prvky pro ovládání okna, musíte se prstem posunout kousek dolů od horního okraje obrazovky. Většinou ale potřebujete jen aplikaci zavřít, a to provedete stažením aplikace od horního okraje obrazovky ke spodnímu. Pokud chcete zobrazit u aplikace v celoobrazovkovém rozlišení **Hlavní panel** (pokud je nastavený tak, že je skrytý), potáhněte prstem od dolního okraje obrazovky směrem nahoru. V případě, že chcete v tabletovém režimu zobrazit na obrazovce více aplikací, v **Zobrazení úloh** uchopíte prstem aplikaci na libovolném místě a přetáhnete ji na tu stranu, kde ji chcete mít zobrazenou. Na vnitřní straně aplikace se na obrazovce vytvoří tzv. **sdílený pruh**, obr. 4.22, ke kterému se přichytí druhá aplikace. Ze **Zobrazení úloh** ji vytáhnete prstem stejně jako u první aplikace a automaticky se přichytí ke sdílenému pruhu. Pokud potřebujete pro jednu aplikaci více prostoru, pomocí sdíleného pruhu se posunujete doprava nebo doleva a tím zmenšujete nebo zvětšujete okna obou aplikací. Navíc funguje na aplikacích i **místní nabídka** (chvilku podržíte prst na okně aplikace v Zobrazení úloh). Objeví se možnosti pro přichycení aplikací **doleva** nebo **doprava**, obr. 4.23. V případě, že jedna aplikace přichycená již je, tak místní nabídka druhé aplikace bude odlišná. Nabídnou se volby pro přichycení doprava nebo doleva a pro přichycení s náhradou už přichycené aplikace opět podle směru polohy aplikace, obr. 4.24.

Centrum akcí, kde je mimo jiné umístěn přepínač **Režim tabletu**, vyvoláte posunutím prstu od pravého okraje obrazovky na střed.

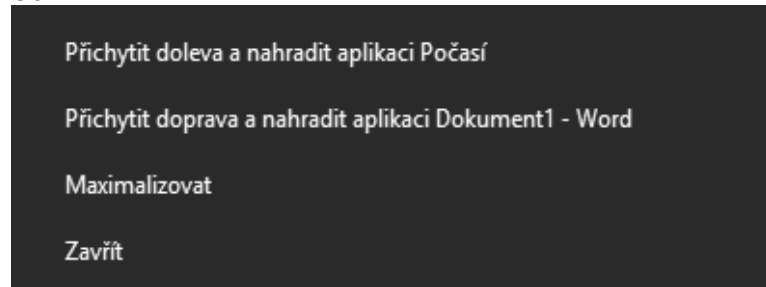
Obr. 4.22

Obr. 4.23

Obr. 4.24

V režimu tabletu se **Start** a aplikace (včetně starších programů) otevírají přes celou obrazovku, takže máte víc místa pro práci.

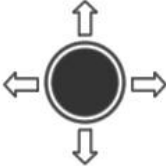

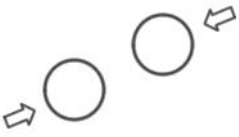

Pokud máte na hlavním panelu připnuto více aplikací, volbou **V režimu tabletu skrýt ikony aplikací na hlavním panelu**, můžete si je přepínačem **Zapnuto/Vypnuto** na hlavním panelu nechat nebo je vypnout. Při vypnutí zůstávají na hlavním panelu pouze tlačítka **Start**, **Zpět**, **Prohledat Windows** a **Zobrazení úloh**.

Když je váš počítač v režimu tabletu, je zobrazený hlavní panel, ale pokud chcete, můžete ho nechat skrýt. K tomu slouží volba **Automaticky skrývat hlavní panel v režimu tabletu**. Pokud chcete skrývaný panel zobrazit, potáhněte prstem směrem od dolní části obrazovky nebo tam přesuňte ukazatel myši.

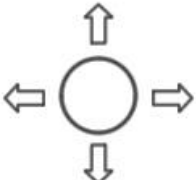
Gesta pro dotykové displeje

V této kapitole budete mít přehlednou tabulku nejčastěji používaných gest pro ovládání dotykových displejů.

Gesto	Funkce gesta
	Jedno klepnutí na dlaždici spustí aplikaci, dokument nebo zobrazí fotografii. Ve webovém prohlížeči dvojitě klepnutí zruší zoom a přiblíží textový obsah.
	Přidržení a posun jednoho prstu vyvolá přesun spuštěných aplikací nebo přemístění dlaždic v nabídce Start.
	Roztažení dvou prstů zvětší zobrazené fotografie, texty dokumentů a webových stránek nebo obsah aplikací, které toto gesto podporují.
	Přiblížení dvou prstů zmenší objekty na obrazovce a umožní zobrazení větší části obsahu
	Posun jedním prstem z levého okraje vyvolá naposledy otevřenou aplikaci nebo přehled všech spuštěných programů.
	Posun jedním prstem z pravého okraje zobrazí Centrum akcí.
	Horizontální posun jedním prstem slouží k listování obsahem.
	Posun jedním prstem shora dolů ukončí spuštěnou aplikaci.

Gesta pro ovládání multidotykovým touchpadem

V této kapitole budete mít přehlednou tabulku pro ovládání zařízení multidotykovým touchpadem. Gesta se budou hodit pro zařízení 2v1 nebo pro notebooky.

Gesto	Funkce gesta
	Dvojité klepnutí jedním prstem odpovídá poklepání levým tlačítkem myši.
	Jedno klepnutí dvěma prsty odpovídá kliknutí pravým tlačítkem myši.
	Stisknutí a podržení jedním prstem zobrazí kontextovou nabídku funkcí.
	Klepnutí čtyřmi prsty zobrazí Centrum akcí.
	Posun jednoho prstu ovládá pohyb kurzoru na obrazovce.
	Posun dvěma prsty ovládá listování.
	Posun třemi prsty ovládá multitasking. Posun nahoru – zobrazení přehledu aplikací. Posun dolů – zobrazení plochy. Posun doprava/doleva – přepínání mezi spuštěnými aplikacemi
	Klepnutí a posun jedním prstem slouží k přesunu aplikací nebo dlaždic.

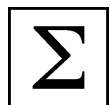
	Roztahování dvou prstů ovládá zoom.
	Otočení prsty ovládá otáčení obsahu, který toto gesto podporuje.

Pro zájemce

Nedílnou součástí ovládání systému Windows jsou tzv. **klávesové zkratky**. Jsou to klávesy nebo kombinace kláves, jejichž stisknutí nahrazuje činnost, kterou byste museli udělat myší. Některé klávesové zkratky jsou velmi známé, jako např. **ALT+F4** pro zavření aplikace nebo vypnutí systému, nebo **CTRL+C** pro kopírování a **CTRL+V** pro vložení. Kombinací kláves je ale velké množství a některé by se vám mohli zalíbit. Jejich seznam naleznete [zde](https://support.microsoft.com/cs-cz/help/12445/windows-keyboard-shortcuts) (https://support.microsoft.com/cs-cz/help/12445/windows-keyboard-shortcuts).

Shrnutí

Windows 10 mají funkci Continuum, systém pozná na jakém zařízení je nainstalován, zda na tabletu nebo notebooku (desktopu) a podle toho zobrazí úvodní obrazovku. Když Windows 10 spustíte na tabletu, automaticky se systém přizpůsobí dotykovému ovládání a je zapnutý Režim tabletu. Dotyková zařízení se ovládají gesty. Pokud je na zařízení 2v1 nebo na notebooku multidotykový displej, tak i ten se může ovládat gesty. Pro ovládání zařízení slouží i celá řada klávesových zkratk.

Pojmy k zapamatování

Continuum, režim tabletu, gesta, klávesové zkratky

Dotyková klávesnice

Pro uživatele tabletů je velmi důležitá **Dotyková klávesnice**, protože i oni potřebují občas napsat text, ať už do textového editoru, do webového vyhledávače nebo do dialogového okna systému.

Dotyková klávesnice

Dotyková klávesnice by se měla objevit automaticky vždy, když klepnutím umístíte kurzor do textového vstupu. Klávesnice se také spustí klepnutím na tlačítko **Dotyková klávesnice** na hlavním panelu. Ve výchozím nastavení se nezobrazuje, je potřeba zadat z místní nabídky hlavního panelu (pro její vyvolání na tabletu dlouze stisknete Hlavní panel) příkaz **Zobrazit tlačítko dotykové klávesnice**.

Dotyková klávesnice, obr. 4.25, je odlišná od běžné klávesnice na počítači. Na první pohled se můžete polekat, že chybí číslice a speciální znaky, takže asi nenapíšete to, co potřebujete. Než začnete shánět USB klávesnici k připojení k tabletu, podívejte se ještě jednou. V levém dolním rohu je na klávesnici tlačítko se znaky &123, které vás přenesou na klávesnici se speciálními znaky a s číslicemi, obr. 4.26, takže externí klávesnici opravdu nebudete potřebovat.

Pokud máte otevřenou aplikaci s editačním oknem (je jedno, jestli jde o adresní řádek webového prohlížeče nebo textový editor) a začnete psát pomocí dotykové klávesnice, text bude „padat“ do tohoto editačního okna.

Obr. 4.25

Obr. 4.26

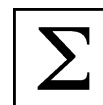
Chování dotykové klávesnice můžete opět uživatelsky nastavit pomocí tlačítka na klávesnici (nad písmenem q) **Nastavení klávesnice**. Klepnutím na něm se otevře tabulka s několika přepínači možných vzhledů a nastavení klávesnice, obr. 4.27.

Obr. 4.27

Z klávesnice můžete samozřejmě psát i velká písmena. Stačí k tomu stisk klávesy Shift (šipka směřující nahoru). Kromě velkých písmen se zpřístupní i české znaky s diakritikou, jako d', t', ň nebo ú a ů. Klávesnici z obrazovky odstraní klepnutím na tlačítko **Zavřít** v pravém horním rohu.

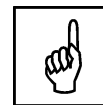
Shrnutí

Dotyková klávesnice je velmi důležitá zejména pro uživatele tabletů. Klávesnice se spouští klepnutím na tlačítko Dotyková klávesnice na hlavním panelu. Ve výchozím nastavení se nezobrazuje, je potřeba zadat z místní nabídky hlavního panelu příkaz Zobrazit tlačítko dotykové klávesnice. Chování dotykové

klávesnice můžete opět uživatelsky nastavit pomocí tlačítka na klávesnici Nastavení klávesnice., kde si vyberete, jaké nastavení právě potřebujete.

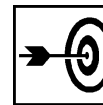
Pojmy k zapamatování

Dotyková klávesnice, nastavení klávesnice

5 Soubory, složky, Průzkumník souborů

Cíle

Cílem této kapitoly je zopakovat si základní pojmy týkající se souborů a složek a seznámit se se základním programem sloužícím pro organizaci a správu datových a programových souborů, a to s Průzkumníkem souborů.

Průvodce studiem

Počítač nebo notebook jste si určitě nepořídili jen na hraní her, tak by bylo dobré znát, jak spravovat svá data - dokumenty, programy, komunikaci. Toto je jeden z důležitých aspektů vaší práce na počítači, proto je nutné znát nejen obsah a strukturu vašeho uživatelského profilu, ale i celého systému. Takže pokud se chcete orientovat v systému Windows, nepůjde to bez zvládnutí aplikace Průzkumník souborů. Pomocí této aplikace se otevírají nebo ukládají soubory, vytváří se nové složky, do kterých se kopírují nebo přesunují soubory. Soubory i složky se zde dají vymazat přesunem do Koše nebo úplně bez možnosti obnovení.

5.1 Základní pojmy

Při práci na počítači pracujete s daty. Ty mohou mít různý charakter. Může to být text, účetní operace, rozsáhlé databázové seznamy. Počítače také slouží k úpravě obrázků, videa, hudby. Abyste mohli úspěšně s počítačem pracovat, vždy musíte mít jakousi uzavřenou množinu dat, ať už to bude obrázek, tabulka nebo text. Této množině se říká dokument. Pokud počítač s tímto dokumentem pracuje, musí být otevřený a je uložený v operační paměti počítače.

Operační paměť

Jednoduchá definice operační (také vnitřní nebo hlavní) paměti říká, že je to paměť umožňující čtení i zápis používaná pro dočasné uložení zpracovávaných dat a spuštěných programů. Operační paměť RAM (Random Access Memory) je mnohem rychlejší než pevný disk nebo jiné paměťové zařízení. Odezva aplikací i dokumentů je prakticky okamžitá. Při vypnutí počítače se její obsah vymaže a toto je její velká nevýhoda. Takže abyste nepřišli o svou práci, musíte si dokument uložit do souboru.

Operační
paměť

Soubory a složky

Při ukládání dokumentu do souboru vytvoříte na pevném disku jeho obraz. Dokument musíte během práce průběžně ukládat, abyste měli stále aktuální obraz na disku a o svou práci tak nepřišli třeba při výpadku elektřiny. Každý soubor na disku musí být jednoznačně určený názvem souboru. Název se skládá ze tří částí:

1. Vlastní jméno souboru, které by mělo vystihovat obsah dokumentu.
2. Přípona, která určuje typ souboru.
3. Tečka, kterou je jméno odděleno od přípony.

Název
souboru

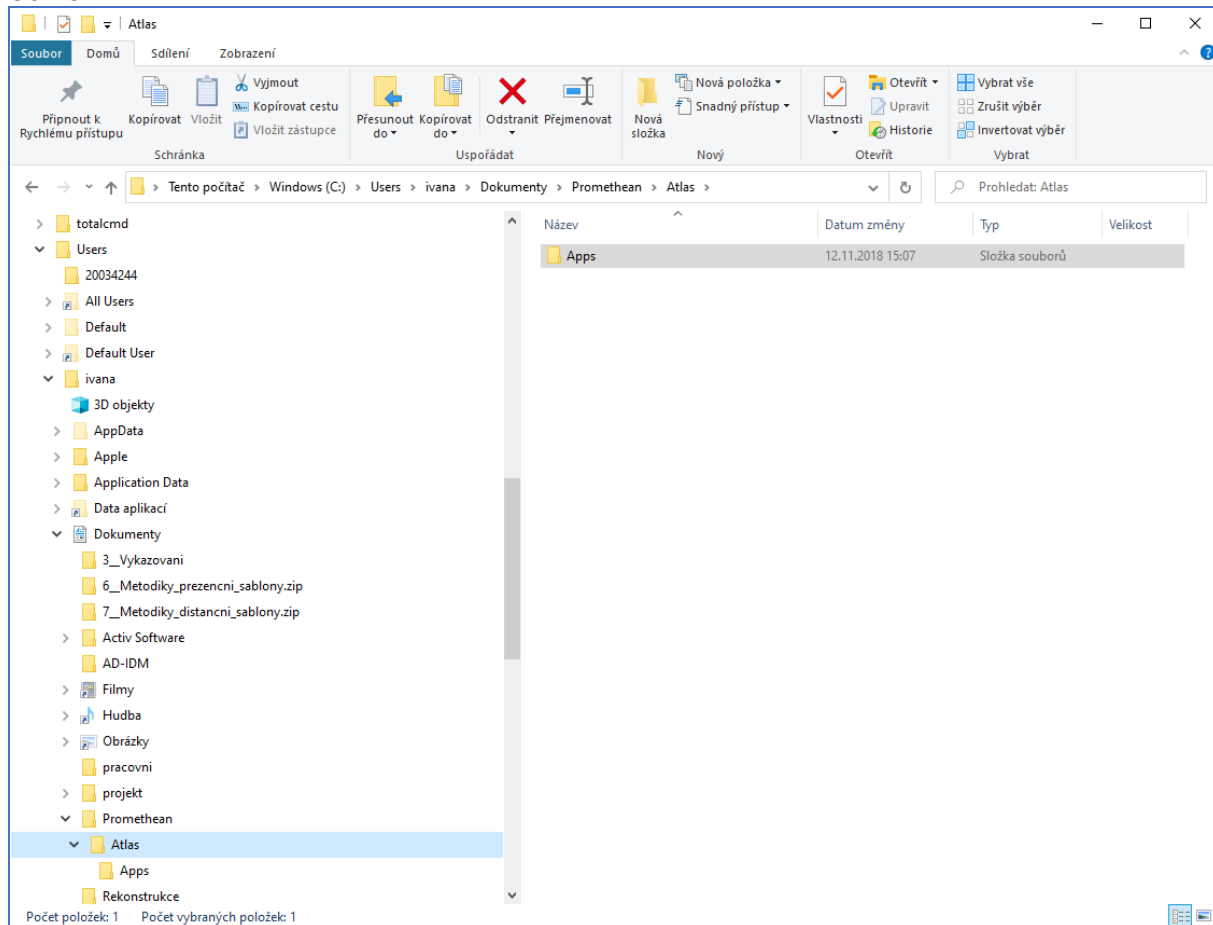
Pro tvorbu názvu souboru platí přesná pravidla:

1. Název souboru nesmí být delší než 255 znaků.
2. Některé znaky ve jméně souboru jsou zakázané, např. ?, / (systém vás na to při použití takového nedovoleného znaku upozorní).
3. Systém nerozlišuje malá a velká písmena.
4. Počet teček není omezen, přípona je vždy za poslední tečkou.
5. Počet znaků přípony není omezen, ale nejčastěji se používají tři znaky.

Pro udržení přehlednosti a pořádku se soubory ukládají do **složek**. Ve složkách mohou být kromě souborů i další složky. Tomuto uspořádání dat se říká **stromová struktura**, obr. 5.1.

Stromová
struktura

Obr. 5.1

Pravidla pro vytvoření názvu složky jsou stejná s pravidly pro pojmenování souboru s tím rozdílem, že přípona není nutná. Název složky by měl vystihovat, co je jejím obsahem.

Vytvoření nového dokumentu

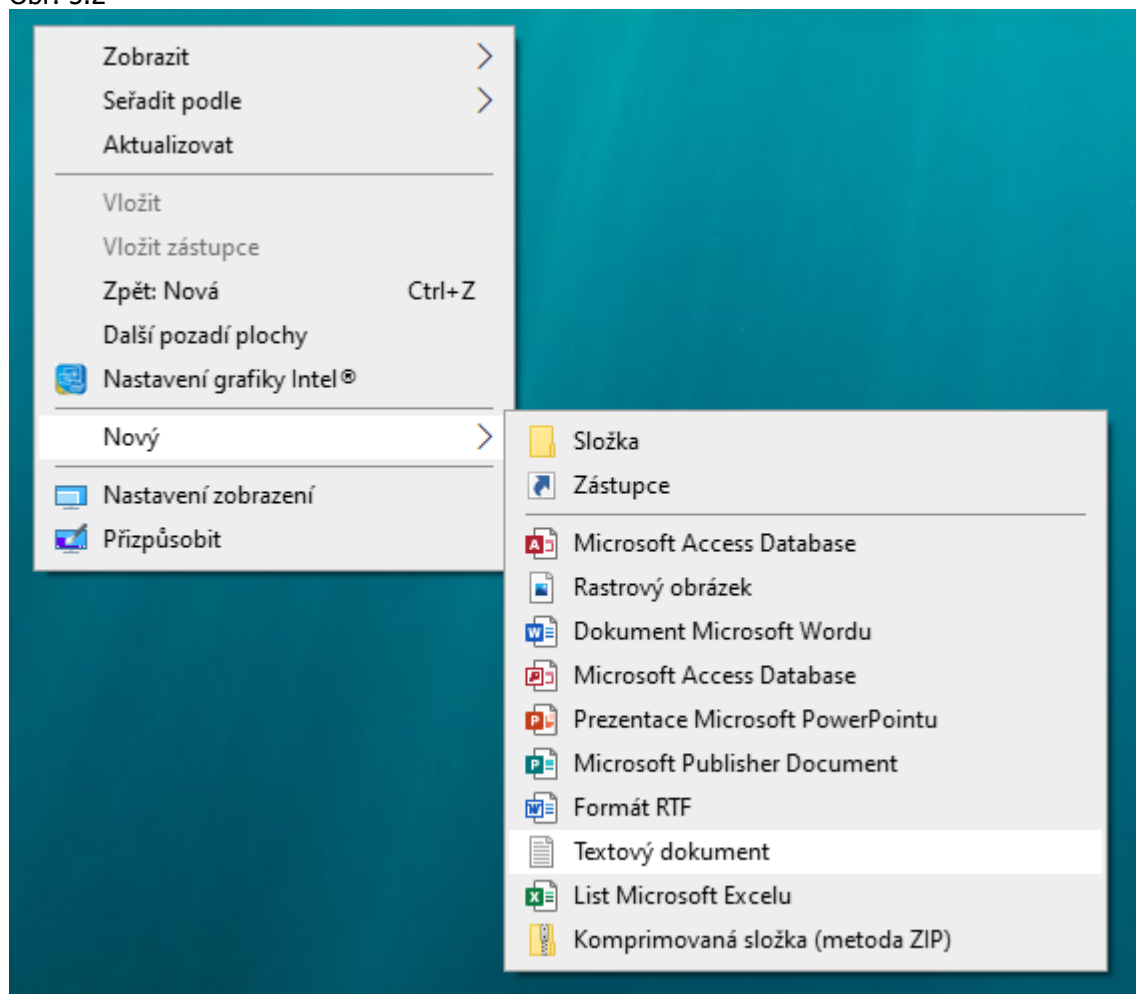
Pro vytvoření nového dokumentu lze využít nástroje, které jsou k dispozici v systému Windows nebo spuštěním konkrétní aplikace, ve kterém dokument uložíte pod názvem.

Využití nástroje Windows 10

K vytvoření dokumentu využijeme pracovní plochu, později vše, co zde vytvoříte, zase smažete. Z místní nabídky pracovní plochy (klepnutí pravým tlačítkem myši nebo delší dotyk na ploše) vyberte příkaz **Nový**. Otevře se vám seznam všeho, co můžete vytvořit, mimo jiné je v nabídce i možnost vytvořit **novou Složku**. Vyberte si z nabídky **Textový dokument**, obr. 5.2. Na pracovní ploše se vytvoří ikona, která má zatím pracovní název **Nový textový dokument**. Název je označený v bloku a čeká na přepsání vlastním názvem, takže můžete hned dokument přejmenovat a potvrdit klávesou **Enter**. Pokud se vám náhodou stane, že provedete nějakou jinou akci a blok zmizí, nevadí. Stačí, když jedním klepnutím na ikoně tuto vyberete a druhým klepnutím na popis se znovu text označí do bloku a můžete dokončit přejmenování souboru, popř. ikonu klepnutím vyberete a zmáčknete klávesu F2.

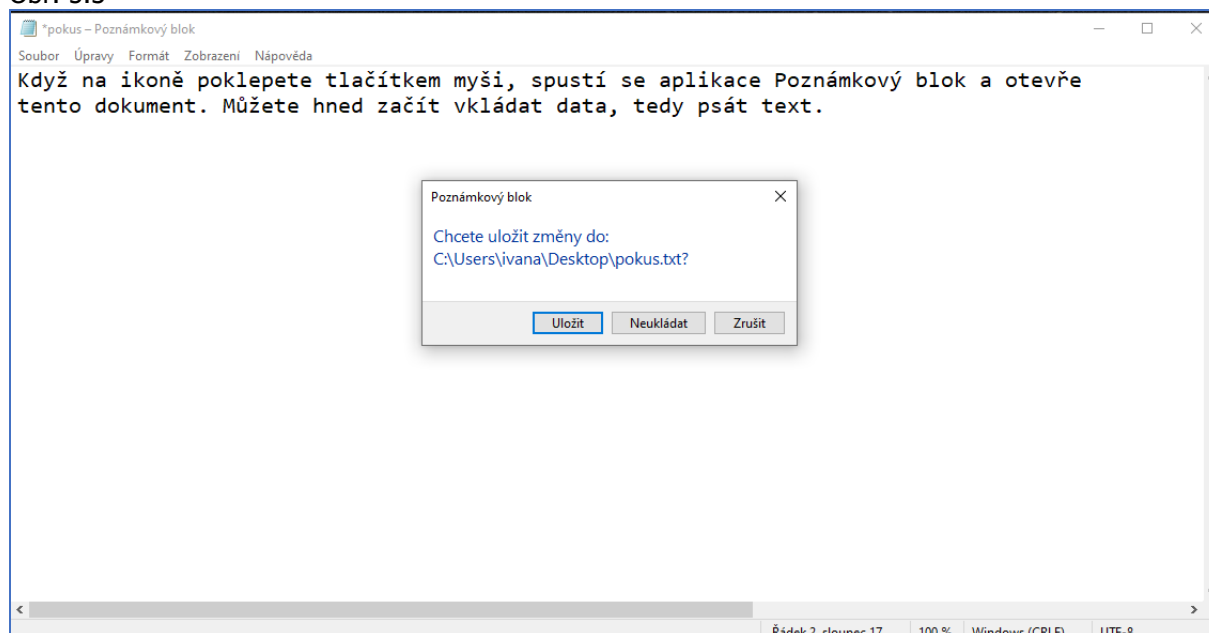
Vytvoření
nového
dokumentu

Obr. 5.2

Když na ikoně poklepete tlačítkem myši, spustí se aplikace **Poznámkový blok** a otevře tento dokument. Můžete hned začít vkládat data, tedy psát text. Při zavírání aplikace jste vyzváni k uložení dat do vámi pojmenovaného dokumentu, obr. 5.3.

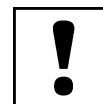
Obr. 5.3

V dialogovém okně pro ukládání vidíte i celou cestu k vašemu dokumentu.

Důležitá pasáž textu

V základním nastavení systému se přípony souborů nezobrazují. Jde o jakési bezpečnostní opatření, aby uživatel nemohl příponu ani omylem změnit. O jaký typ souboru se jedná, poznáte podle vzhledu ikony souboru. Podle přípony také systém hledá vhodnou aplikaci, která je k tomuto typu souboru přiřazena, jde o tzv. **asociaci**.

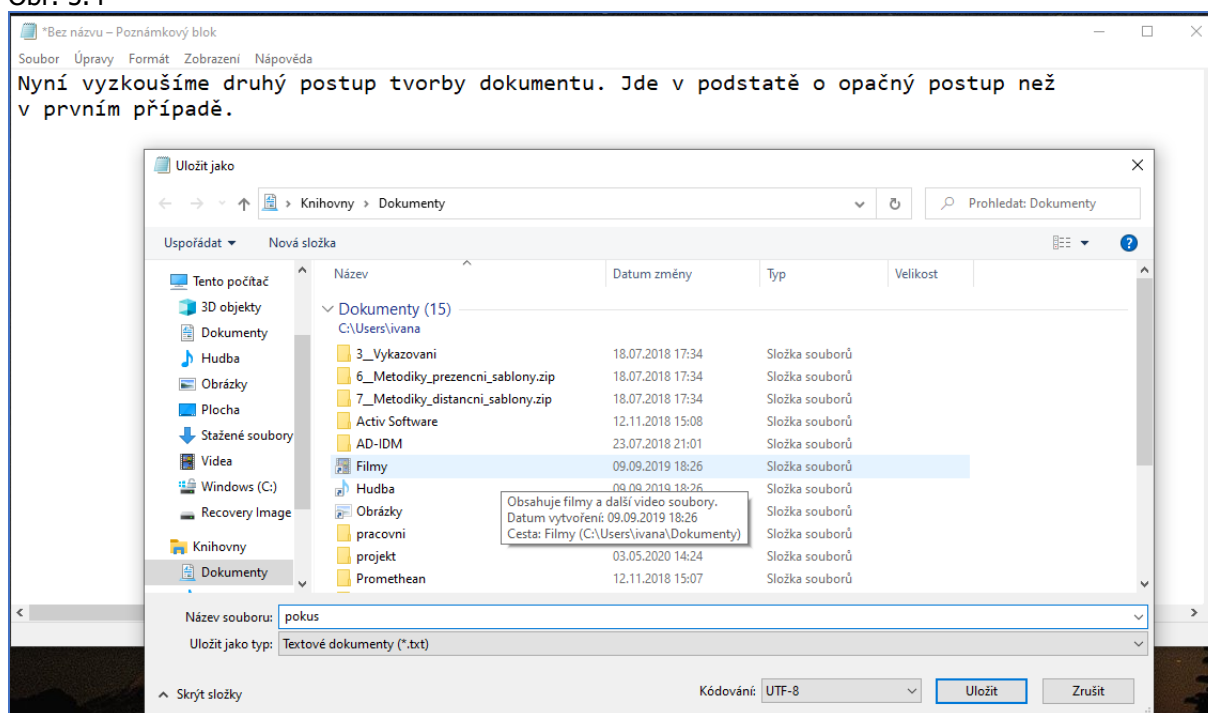
Pokud chcete v systému přípony vidět, musíte si to nastavit v aplikaci **Průzkumník - Zobrazení - Zobrazit či skrýt - Přípony názvů souborů**.

Vytvoření dokumentu pomocí aplikace

Nyní vyzkoušíme druhý postup tvorby dokumentu. Jde v podstatě o opačný postup než v prvním případě. Nejprve spustíme aplikaci - můžeme použít zase Poznámkový blok - a po jejím otevření máte před sebou „prázdný list papíru“ a můžete začít vkládat data, tedy psát text. V záhlaví okna je uvedeno Bez názvu - dokument ještě nemá jméno. Až budete spokojeni s obsahem, musíte dokument uložit, abyste o svou práci nepřišli, to už víte. V položce menu volíte Soubor a zde Uložit jako. V dialogovém okně pro uložení souboru napíšete jméno a dáte Uložit, obr. 5.4.

Vytvoření souboru pomocí aplikace

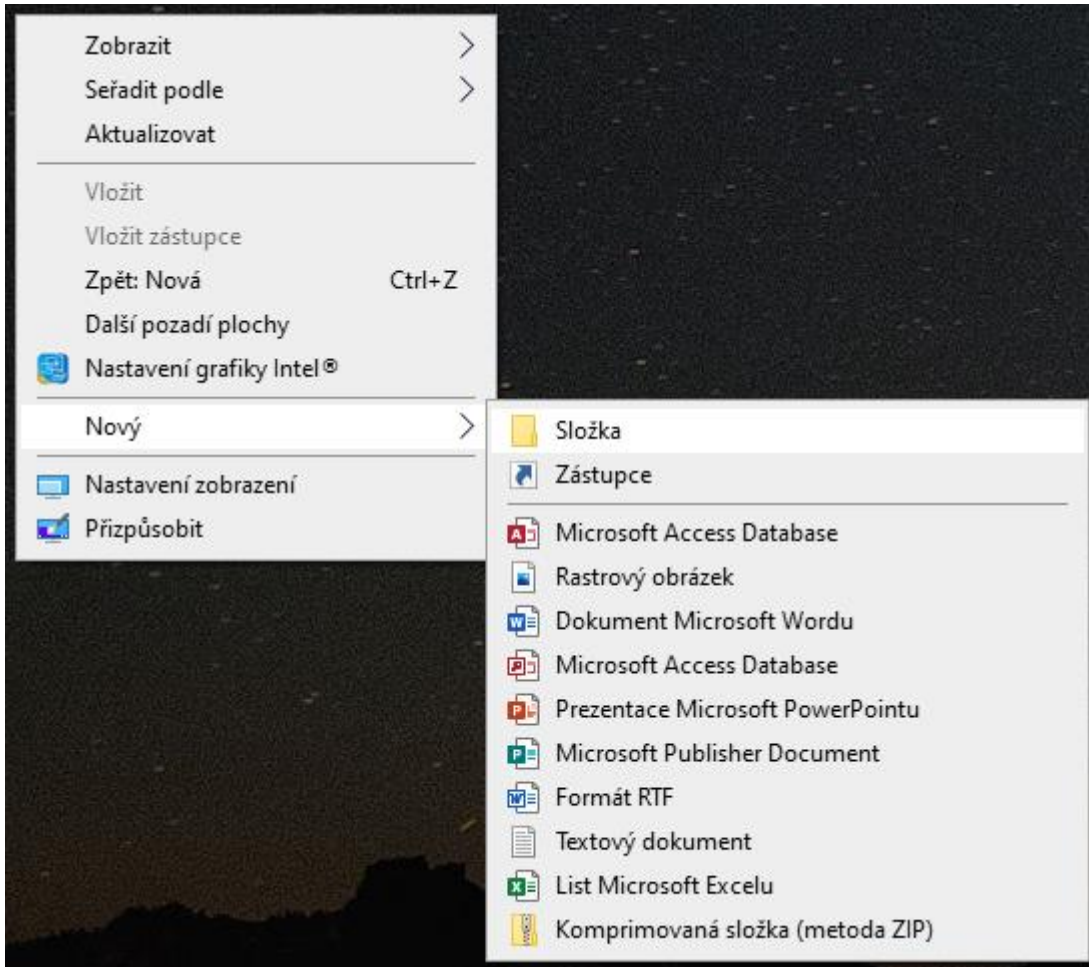
Obr. 5.4

Vytvoření nové složky

Už jsme si řekli, že pro udržení maximální přehlednosti a pořádku při ukládání souborů se tyto umístí do složek. Pro vytvoření nové složky také využijeme pracovní plochu - nezapomeňte pak uklidit - tak, jako v případě tvorby nového dokumentu. Z místní nabídky pracovní plochy vyberte položku **Nový** a následně **Složka**, obr. 5.5.

Obr. 5.5

Na ploše se hned zobrazí ikona složky, která se podobá skutečné papírové složce. Výchozí název je **Nová složka** a vy si ji hned můžete pojmenovat vlastním názvem. Způsob přejmenování je úplně stejný jako při pojmenování nového souboru. Další způsob vytvoření nové složky si ukážeme v aplikaci **Průzkumník**.

5.2 Aplikace Průzkumník

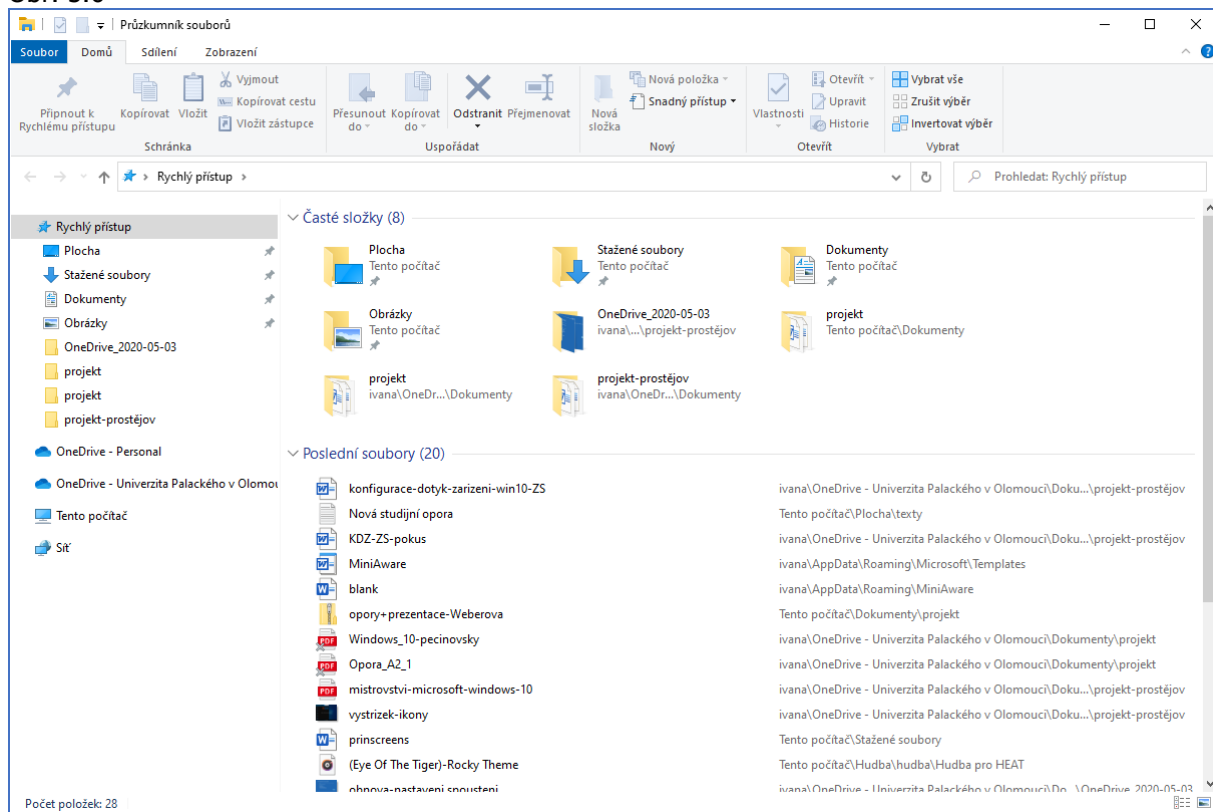
Pokud ještě máte na ploše ikonu vytvořené složky, můžete na ní poklepat. Tím jste spustili aplikaci **Průzkumník**. Druhý způsob spuštění je z **Hlavního panelu** klepnutím na ikoně **Průzkumník souborů**. Vždy se otevře víceméně podobné okno, obr. 5.6.

V záhlaví okna je název aktuální složky a panel nástrojů **Rychlý přístup**. Počet tlačítek zde zobrazených lze upravit pomocí tlačítka **Přizpůsobit panel nástrojů Rychlý přístup**. V horní části okna je **Pás karet** se čtyřmi kartami. Po kliknutí na kartu se objeví příslušná sada možností. Pás karet můžete minimalizovat, příkazy se pak objeví až po klepnutí na kartu. Pás karet se přizpůsobí aktuálně otevřené složce.

Důležitý je řádek **Adresa**, který zobrazuje celou cestu k aktuálně otevřené složce. Vlastní pracovní okno aplikace zobrazuje zkoumané objekty, tedy počítače, disky složky, soubory. Na levé straně je **Navigační podokno**, na pravé straně **Podokno obsahu**. Ve výchozím nastavení zobrazuje navigační podokno několik výchozích bodů k procházení souborů v počítači, podokno obsahu se pak mění podle aktuálního výběru. Jako první položka Navigačního podokna je **Rychlý přístup**, který zobrazuje v podokně obsahu hlavní složky uživatelského profilu Plocha, Stažené soubory, Dokumenty, Obrázky, nejčastěji navštěvované složky a poslední otevřené soubory. Do **Rychlého přístupu** si můžete přidat

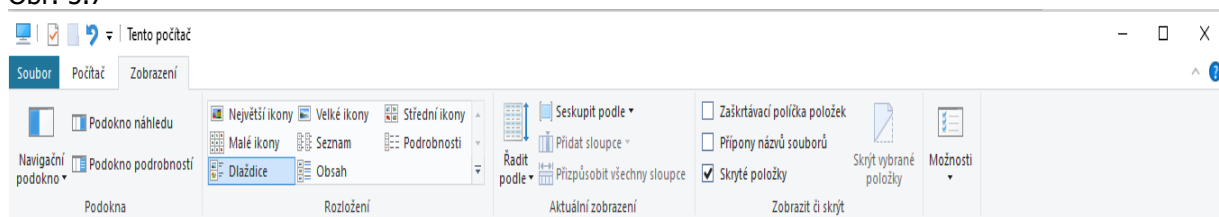
další položky - místní nabídka - **Připnout aktuální složku k Rychlému přístupu** nebo naopak můžete objekt z Rychlého přístupu odepnout.

Obr. 5.6

Vzhled Průzkumníka se může u jednotlivých uživatelů značně lišit, protože aplikace má spoustu uživatelských nastavení, která naleznete na kartě **Zobrazení**, obr. 5.7.

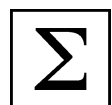
Obr. 5.7

Na všech objektech zobrazených v Průzkumníku je k dispozici místní nabídka, takže zde pomocí položky **Nový** vytvoříte v libovolném umístění soubor nebo složku.

Pokud jste jako zkušený uživatelé zvyklí na práci v programech typu Total Commander, kde pro práci máte v jednom okně dva panely a tedy dvě různé složky, mezi kterými lze snadno kopírovat nebo přesunovat soubory, máte tuto možnost i v průzkumníkovi. Stačí spustit aplikaci dvakrát, a to stiskem tlačítka **Průzkumník souborů** na **Hlavním panelu** za současného stisku klávesy **Shift**.

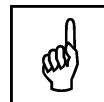
Shrnutí

Na počítači pracujeme s daty. Data ukládáme do dokumentů. Pokud je dokument otevřený, je uložen v operační paměti počítače. Abychom nepřišli o jeho obsah, musí se uložit do souboru na pevný disk

pod jednoznačným názvem. Název souboru se skládá se jména souboru a jeho přípony, která určuje typ souboru. Podle typu se soubor otvírá v konkrétní aplikaci a ikona souboru má vzhled typický pro daný typ souboru. Kvůli udržení pořádku na disku se soubory ukládají do složek a dalších podsložek. Jde o stromovou strukturu ukládání dat na počítači. Pro práci se soubory a složkami je v systému Windows určená aplikace Průzkumník souborů. Pomocí průzkumníka se vytvářejí, kopírují a přesunují soubory, vytvářejí, přesunují a kopírují složky.

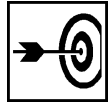
Pojmy k zapamatování

Soubor, složka, typ souboru, název souboru, průzkumník souborů

6 Přizpůsobení systému Windows 10

Cíle

Cílem této kapitoly je seznámit se s některými důležitými systémovými nastaveními v jednotlivých částech **Nastavení**:

- Systém
- Tiskárny a skenery
- Síť
- Výchozí aplikace
- Účty
- Čas a jazyk
- Aktualizace
- Ochrana soukromí

Průvodce studiem

Nyní máte před sebou asi nejdelší kapitolu této studijní opory. V této kapitole se budeme podrobněji věnovat některým systémovým možnostem nastavení, které by pro uživatele mohly být užitečné. V případě, že některé položky nastavení byly zmíněny v předchozí kapitole, nebude jim už věnována pozornost.

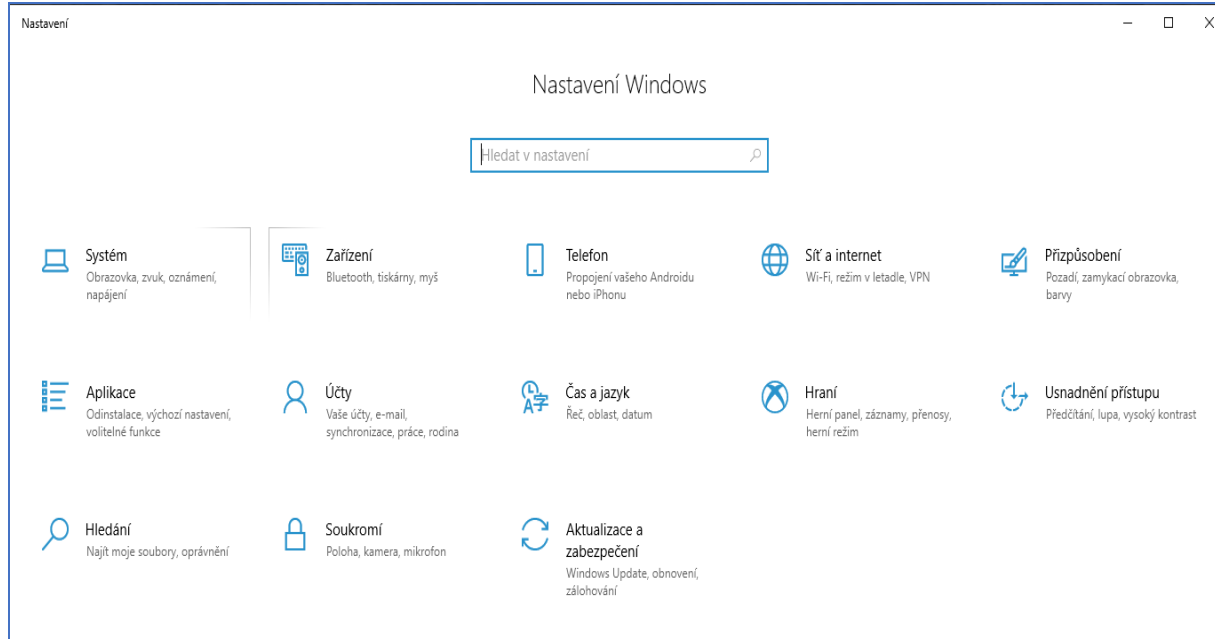
Všechny nové verze operačních systémů přinášejí změny ve vzhledu uživatelského rozhraní a ne jinak je tomu i u Windows 10. Nastavení operačního systému by mělo odrážet potřeby a styl svého uživatele. Uživatel si tak může nastavit vzhled tak, aby odpovídal jeho vkusu.

6.1 Nastavení a Ovládací panely

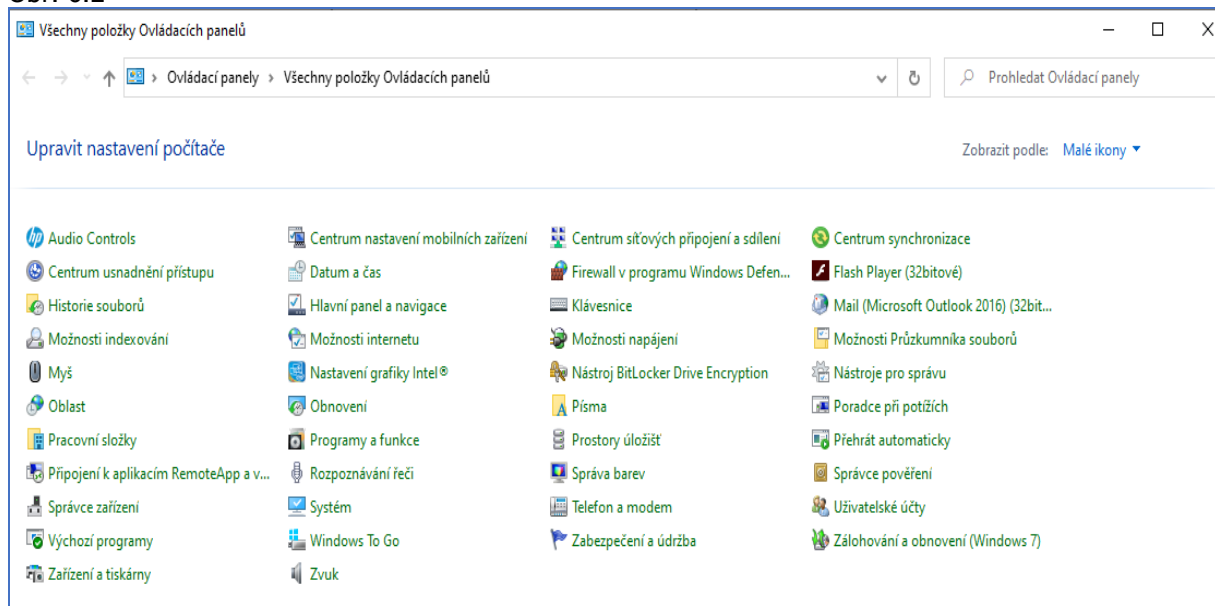
Pro přizpůsobení systému vašim požadavkům slouží moderní aplikace **Nastavení**. Poprvé se objevila ve Windows 8, kdy začal přesun nastavení z aplikace **Ovládací panely**, které k tomuto účelu sloužily ve Windows od roku 1985. Bohužel, tento vývoj stále není u konce a pro vás to znamená, že některá nastavení provedete v **Nastavení**, některá v **Ovládacích panelech**, popř. začnete s nastavením v **Nastavení** a skončíte **Ovládacích panelech**. Tak abyste se nedivili...

Aplikace **Nastavení** je dostupná z nabídky tlačítka **Start** (ozubené kolečko) nebo pomocí klávesové zkratky **WINDOWS+I**. Lze použít také vyhledávací pole, do kterého napíšete název aplikace. Aplikaci **Ovládací panely** najdete a spustíte pomocí vyhledávacího pole zapsáním názvu aplikace. Jak obě okna vypadají, vidíte na obrázcích 6.1 - **Nastavení** a 6.2 - **Ovládací panely**.

Obr. 6.1

Obr. 6.2

V této kapitole si projdeme některá nastavení, která jsou v okně **Nastavení** k dispozici. Vzhledem k nepřehlednému množství možností nastavení se nemůžeme zmínit o všech dostupných nastaveních, nicméně je potřeba, abyste se v okně **Nastavení** dobře zorientovali, protože nikdy nevíte, co se může přihodit. Tak budete připraveni a budete vědět, kam sáhnout. Teoreticky si vůbec nemusíte pamatovat, kde jednotlivá nastavení jsou. Můžete si totiž pomoci zadáním dotazu do vyhledávacího pole v aplikaci **Nastavení** a výsledek vás nasměruje do příslušné části **Nastavení** nebo **Ovládacích panelů**. Snažou se zmínit a blíže popsat ty nejpotřebnější nastavení pro běžnou práci uživatele.

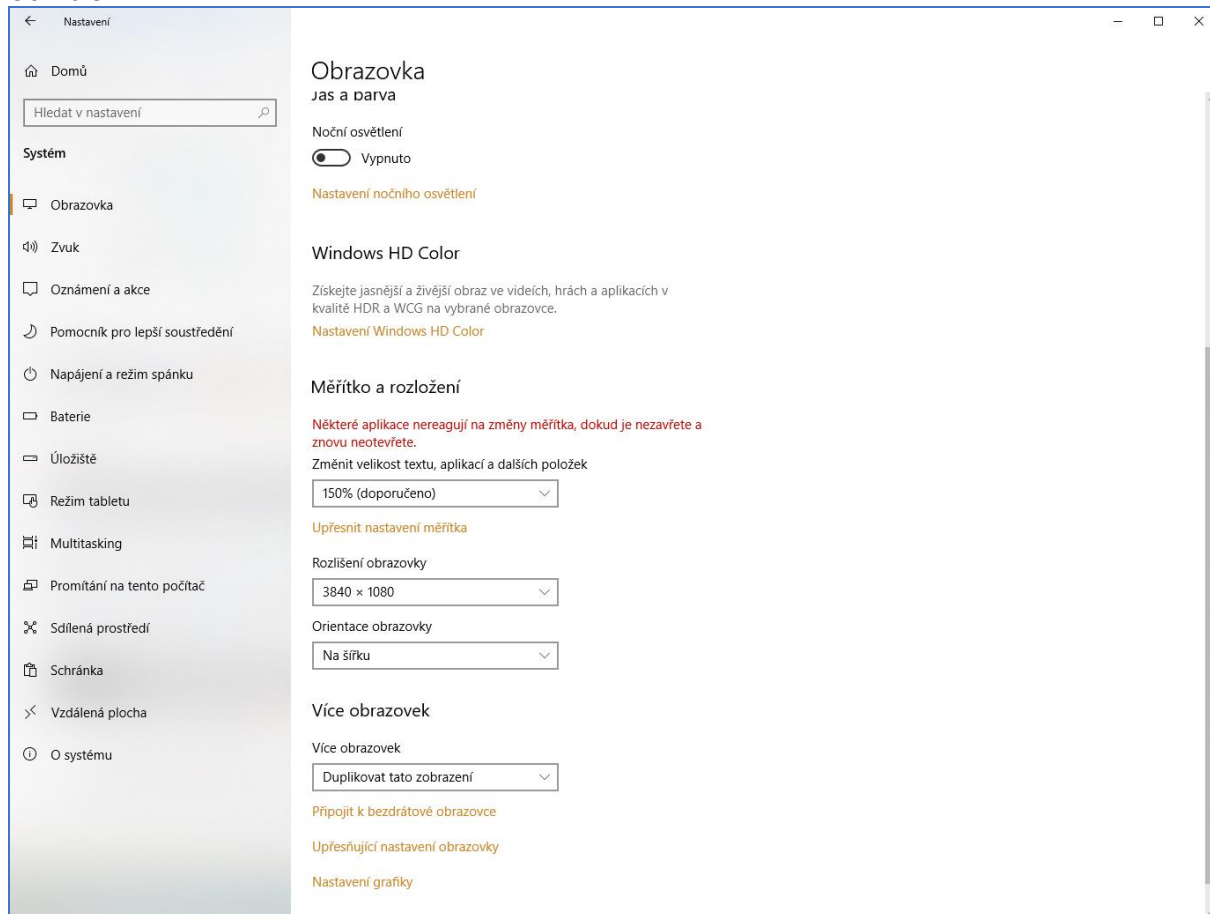
6.2 Přizpůsobení systému pomocí Nastavení

Na obr. 6.1 z předchozí kapitoly vidíte seznam všech položek, které **Nastavení** obsahuje. Začneme položkou **System**.

System

Seznam dostupných nastavení v kategorii **System** vidíte na obr. 6.3.

Obr. 6.3

Zde bych se zmínila o **Napájení a režim spánku**. Nastavení v této části jsou důležitá pro zařízení, která jsou v daný okamžik napájena z baterií, tzn. pro tablety nebo notebooky.

Napájení
a režim
spánku

Možnosti nastavení:

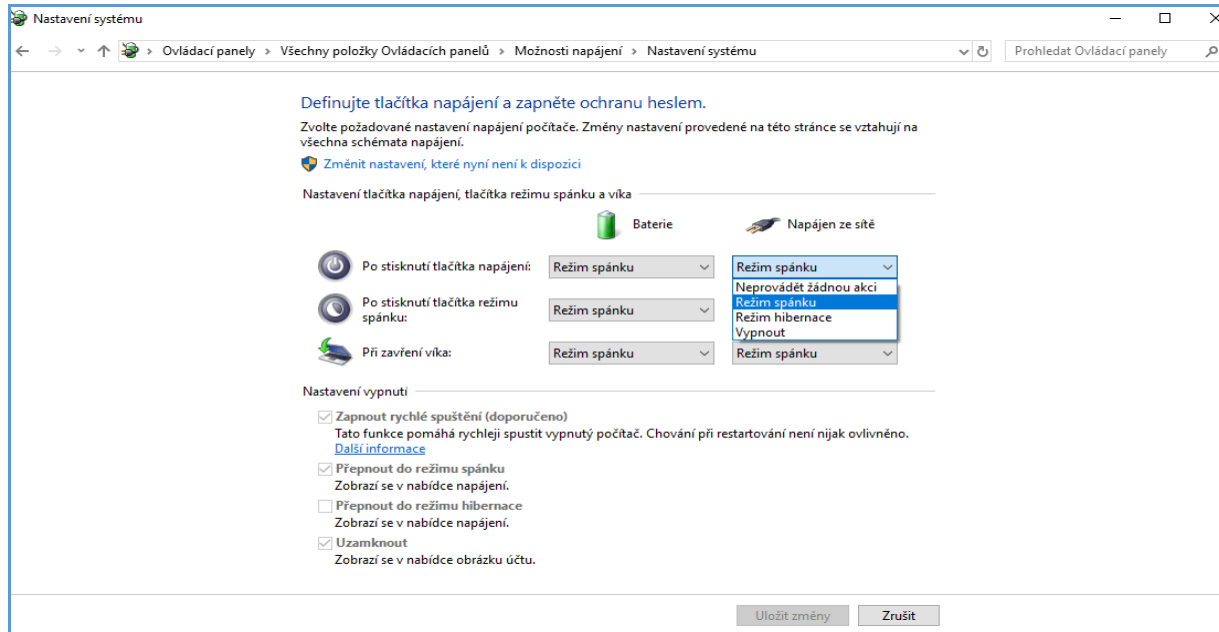
- **Obrazovka** - nastavujete dobu, po které má dojít k vypnutí v případě napájení z baterie nebo ze sítě
- **Režim spánku** - nastavujete dobu, po které má zařízení přejít do režimu spánku v případě napájení z baterie nebo ze sítě

Možná bychom si na tomto místě mohli vysvětlit, co to vlastně je ten „**režim spánku**“. Jedná se o jeden ze způsobů, jak zařízení vypnout. Můžete počítač úplně vypnout, uspat nebo hibernovat.

V **režimu spánku** má počítač velmi malou spotřebu a spustí se rychleji, takže se vrátíte okamžitě zpátky tam, kde jste přestali. Nemusíte se bát, že přijdete o svoji práci kvůli vybití baterie, protože pokud je baterie moc slabá, Windows automaticky uloží veškerou vaši práci a vypne počítač. **Režim spánku** používejte v případě, že nebudete u počítače jenom chvíli – třeba když si chcete dát přestávku na kávu. Většina počítačů přechází do režimu spánku, když **zavřete víko** nebo **stisknete tlačítko napájení** v případě, že je tento režim pro zavření víka nebo tlačítko napájení nastavený.

Nastavení **režimu spánku** po stisku tlačítka napájení je dostupné po výběru položky **Další nastavení napájení** v nastavení **Napájení a režim spánku**. V tomto případě se otevírá Nastavení systému ve „starých“ **Ovládacích panelech**, obr. 6.4.

Obr. 6.4

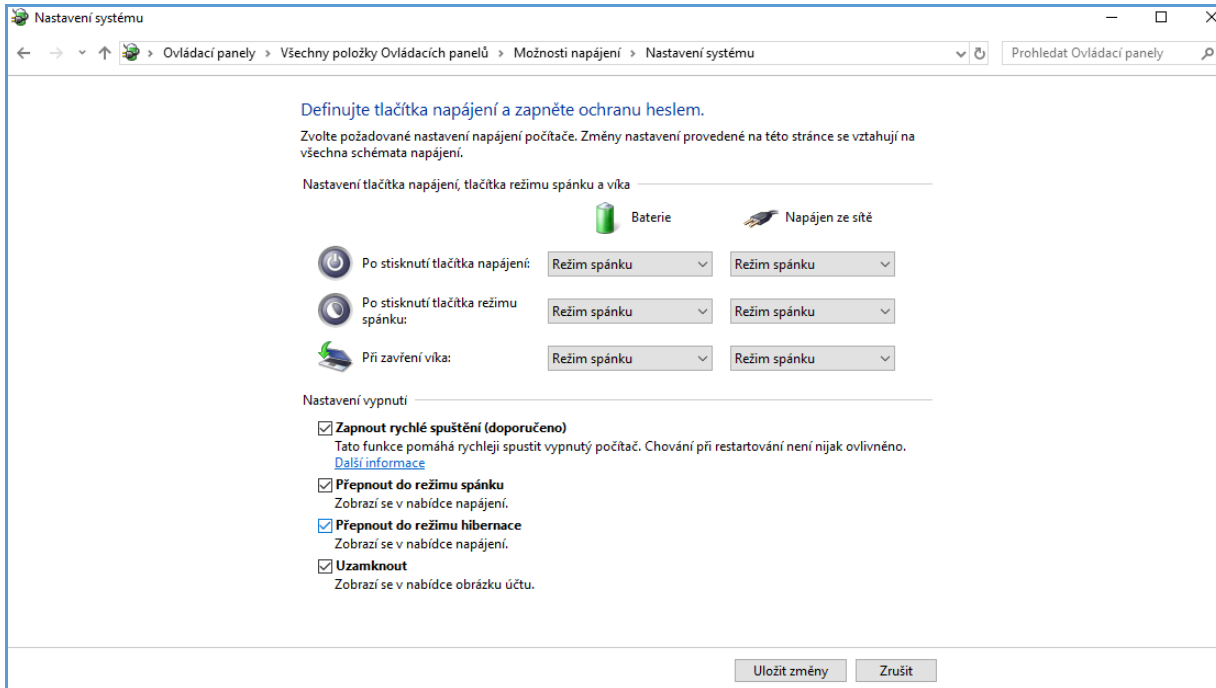
Vyberte **Nastavení tlačítek napájení** z levé části okna a nastavte chování systému **Po stisknutí tlačítka napájení**, **Po stisknutí tlačítka režimu spánku** (nemusí být na všech zařízeních) a **Při zavření víka** v případě napájení z baterie či ze sítě. Vždy máte na výběr ze čtyř možností tak, jak vidíte na obrázku 6.4.

Možnost **hibernace** je navržena pro přenosné počítače a nemusí být dostupná u všech počítačů. Při hibernaci se spotřebovává méně energie než při spánku a když počítač znovu spustíte, dostanete se zase tam, kde jste skončili (i když ne tak rychle jako ze spánku).

Hibernaci používejte, když víte, že počítač nebudete používat delší dobu a že nebudete mít příležitost v této době dobít baterii. Napřed se podívejte, jestli je tato možnost dostupná na vašem počítači, a pokud je, tak ji zapněte. Toto provedete opět pomocí volby **Další nastavení napájení** tak, jako v případě nastavování režimu spánku. Vyberte znovu **Nastavení tlačítek napájení** a v otevřeném okně zvolte **Změnit nastavení, které nyní není k dispozici** tak, jak vidíte na obr. 6.4. Část okna **Nastavení vypnutí** se touto volbou zaktivní, obr. 6.5, a zde zatrhněte volbu **Přepnout do režimu hibernace**. Tlačítkem **Uložit změny** jste si zapnuli možnost hibernace na svém zařízení – tato volba se objeví jako jedna z možností vypnutí počítače.

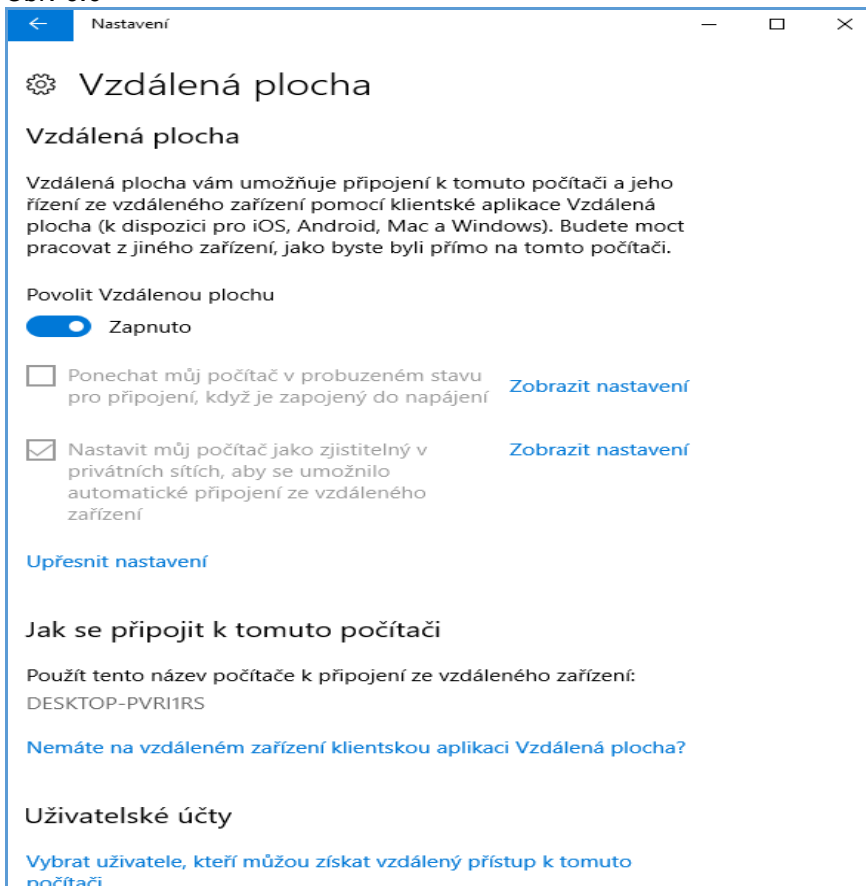

Obr. 6.5

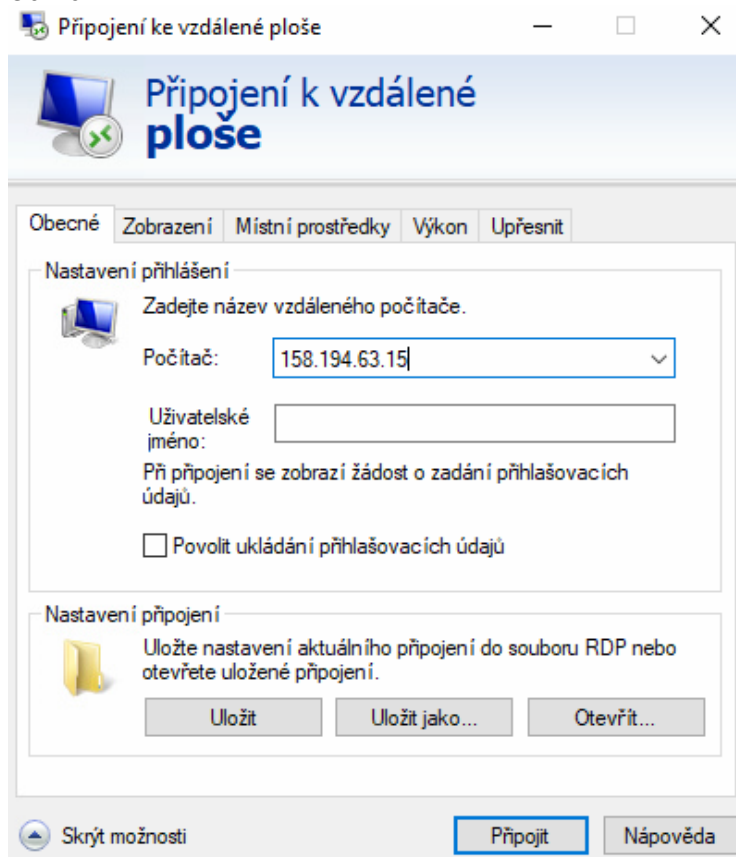
Další položkou v nastavení **Systemu**, která může být pro práci užitečná, je **Vzdálená plocha**, ^{Vzdálená plocha} obr. 6.6, která vám umožní připojení k vašemu počítači a jeho řízení ze vzdáleného zařízení pomocí aplikace **Vzdálená plocha**.

Obr. 6.6

Abyste mohli ze vzdáleného počítače přistoupit na váš počítač, musíte **Povolit vzdálenou plochu**, tzn. přepínač musí být ve stavu **Zapnuto**. Dále musíte znát název počítače nebo jeho IP adresu (IP adresa je číslo, které jednoznačně označuje vaše zařízení v počítačové síti používající internetový protokol, jak praví definice. Velmi zjednodušeně řečeno můžeme IP adresu považovat za unikátní jméno vašeho počítače), jméno uživatele a heslo pro přihlášení. Vzhledem k tomu, že se hlásíte ke svému počítači, tak tyto údaje znáte. Pokud byste se hlásili např. z domu na svůj firemní počítač, nemusí se vám to podařit. Správce firemní sítě může připojení ke vzdálené ploše z důvodu bezpečnosti zakázat, popř. může změnit výchozí systémové nastavení pro vzdálenou plochu (změna portu pro vzdálenou plochu 3389 na jinou hodnotu). Tyto informace vám na dotaz jistě sdělí. Pro připojení ke vzdálené ploše použijete aplikaci **Připojení ke vzdálené ploše**, obr. 6.7, která je součástí systému Windows 10.

Obr. 6.7

Naleznete ji buď použitím vyhledávacího pole z **Hlavního panelu** tak, že začnete psát název aplikace a vyberete si ji ze seznamu nabídnutých položek, nebo z nabídky **Start** a abecedního seznamu všech aplikací. Je součástí **Příslušenství**.

Na kartě **Obecné** zadáváte do řádku počítač IP adresu nebo jméno počítače. Uživatelské jméno můžete také vyplnit a po stisku tlačítka **Připojit** budete vyzváni jen k zadání hesla.

Upozornění

Edice Windows 10 Home nepodporuje vzdálenou plochu. To znamená, že k takovému počítači se vzdáleně nepřipojíte a musíte použít nástroj třetích stran, např. TeamViewer.

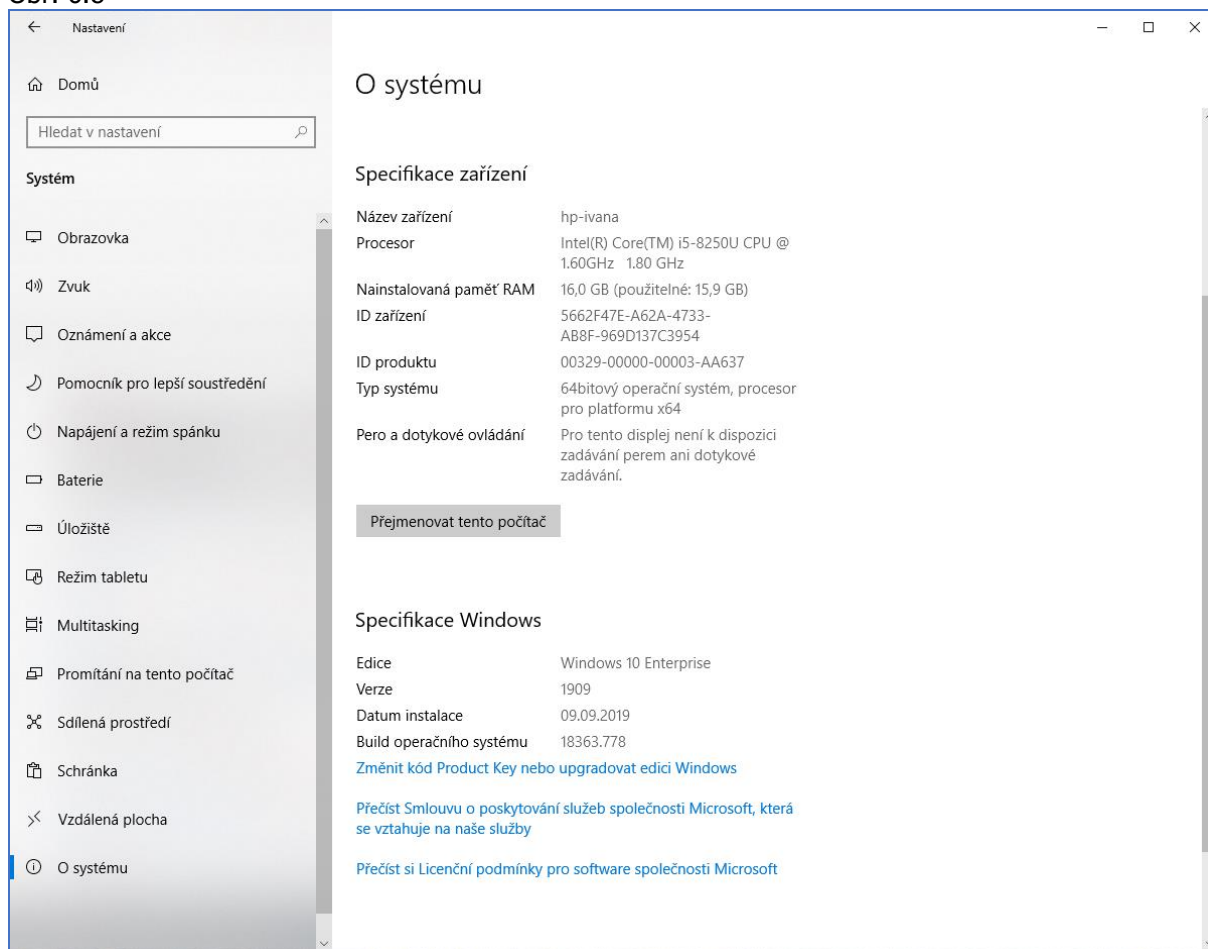
Důležitou položkou pro získání základních informací o vašem zařízení je **O systému**, obr. 6.8. Někdy je užitečné vědět, jaký máte procesor, jak je velká paměť nebo jaký máte nainstalovaný operační systém. A když se vás na to někdo zeptá, tak v lepším případě řeknete, že nevíte a v tom horším, že nevíte, co to je. Tak teď už aspoň budete vědět, kde tyto informace najdete.

Základní
informace
o systému

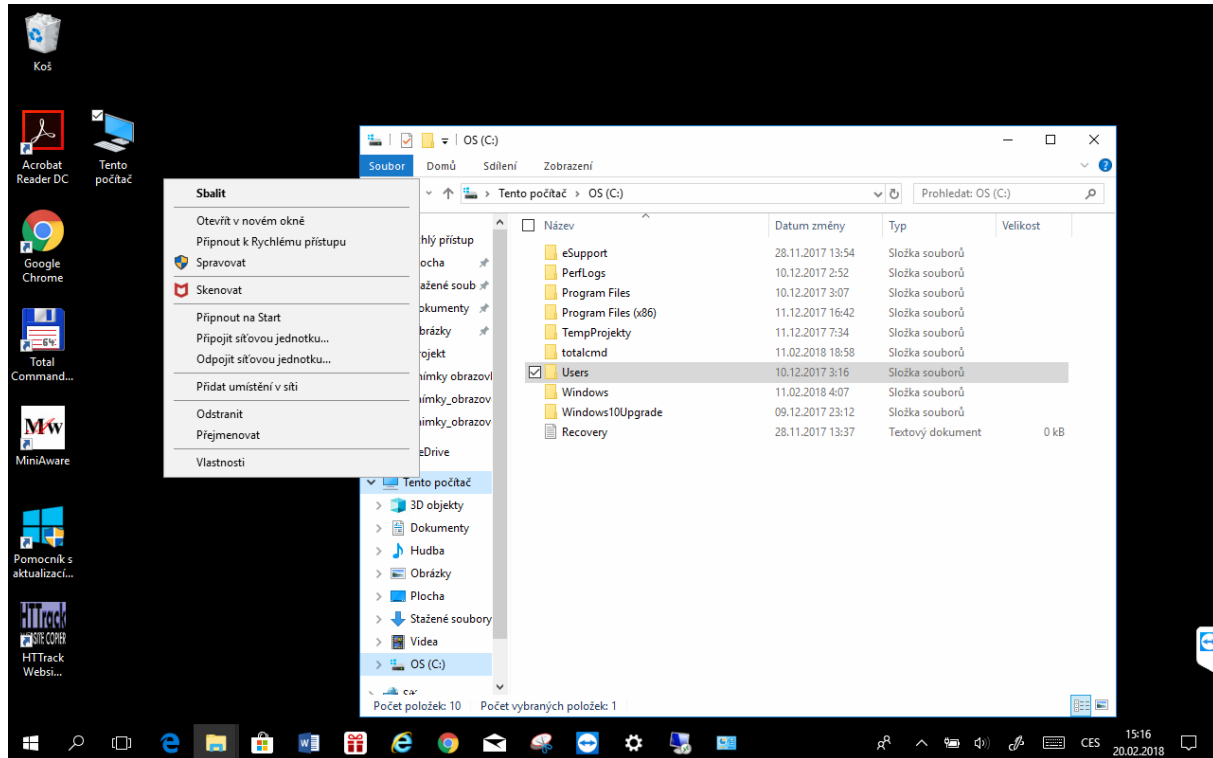
Ve **Specifikaci zařízení** vidíte jeho název, typ procesoru, nainstalovanou paměť, typ operačního systému, zda má zařízení podporu pro pero a dotykové ovládání a specifikaci Windows. Pokud nejste spokojeni s názvem zařízení, můžete ho zde přejmenovat.

K informacím o systému se můžete dostat i pomocí **Průzkumníka Windows**, kdy po otevření okna stačí použít místní nabídku pro **Tento počítač** v levé části okna a zvolit **Vlastnosti**, obr. 6.9. Pokud jste si zapnuli **Zobrazení ikon** na ploše a máte tam ikonu **Tento počítač**, tak opět použijte místní nabídku a zvolte **Vlastnosti**. Otevře se vám okno **Systém** ze „starých“ ovládacích panelů a zobrazí se vám opět základní informace o systému. Poslední možností, jak se k těmto informacím dostat, je přímé otevření **Ovládacích panelů** pomocí vyhledávání z Hlavního panelu. Zadejte heslo „ovládací panely“ a spusťte je. V okně naleznete položku **Systém** a opět máte před sebou požadované informace, obr. 6.10.

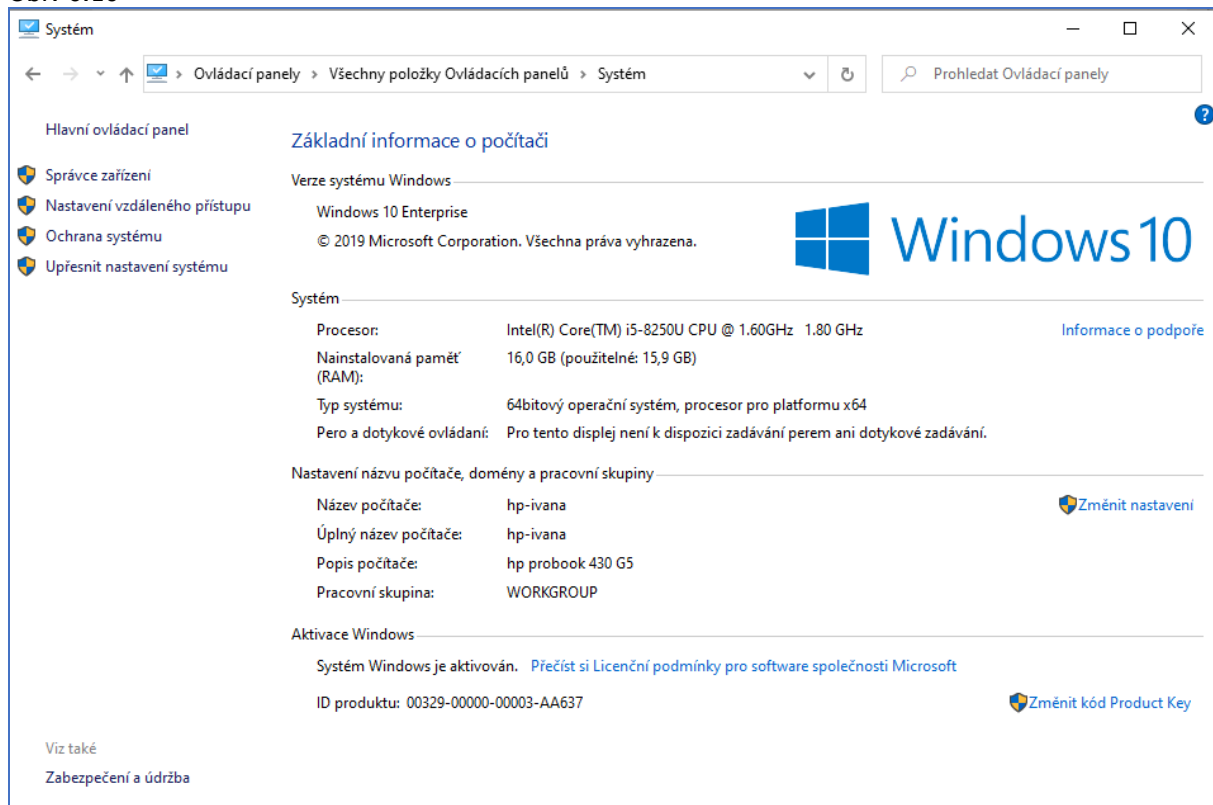
Obr. 6.8

Obr. 6.9

Obr. 6.10

Shrnutí

Výchozím místem pro systémová nastavení je ve Windows 10 panel Nastavení, který obsahuje další položky pro konfiguraci systému. V položce Systém máte možnost konfigurovat nastavení Obrazovky,

Oznámení a akce, Napájení a režim spánku, Úložiště, Režim tabletu, Vzdálené plochy. V položce O systému naleznete pak naleznete informace o vašem zařízení.

Pojmy k zapamatování

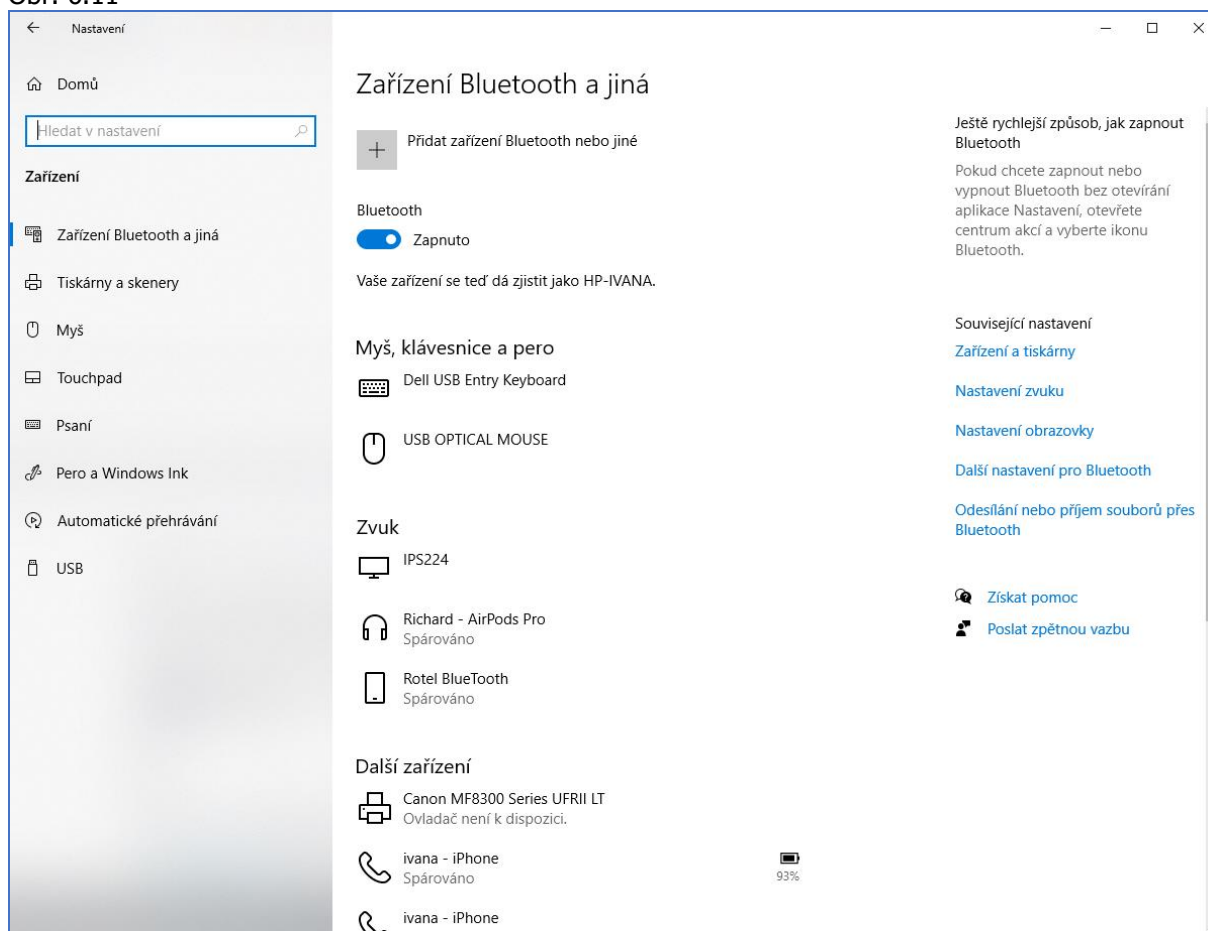
Nastavení, Systém, Režim spánku, Režim tabletu

Zařízení

Jak plyne z názvu další položky z **Nastavení**, naleznete zde možnosti nastavení zařízení (popř. informace Zařízení o nich), které se k vašemu počítači připojují, obr. 6.11.

V okně **Zařízení Bluetooth a jiná** jsou informace o právě připojených zařízeních kromě tiskáren a skenerů. Okna **Myš** a **Touchpad** umožňují nastavení těchto zařízení, v okně **Psaní** pak naleznete možnosti nastavení kontroly pravopisu, chování systému při psaní na softwarové klávesnici a některá nastavení dotykové klávesnice.

Obr. 6.11

Je zde také možnost **konfigurace automatického přehrávání** připojených jednotek a médií, kdy si určíte, jak má systém zareagovat v případě připojení flashdisku nebo externího disku apod.

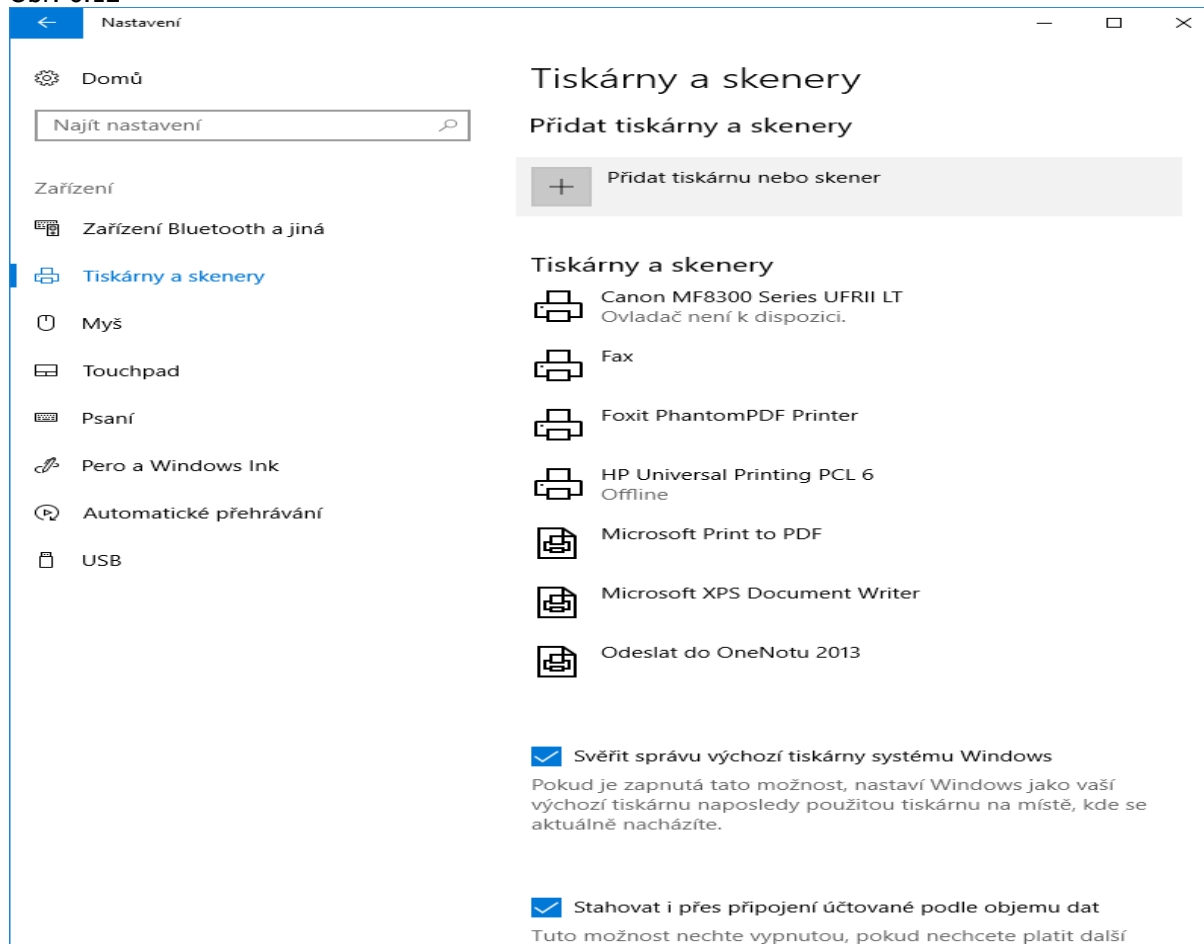
V této části Nastavení se zaměříme na uživatelsky potřebnou položku **Tiskárny a skenery**.

Tiskárny
a skenery

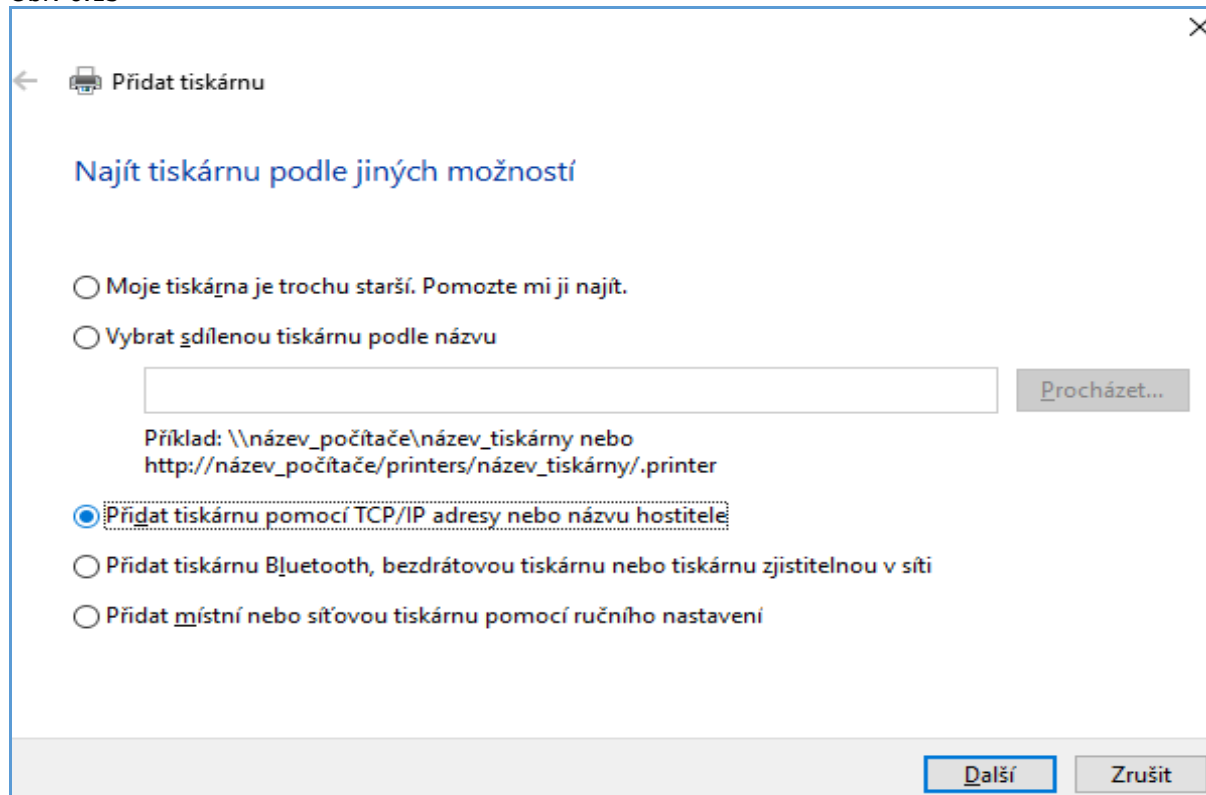
Windows 10 plně využívají systém **plug and play** neboli doslova připoj a hraj. V praxi to znamená, že systém ihned rozezná nově připojené zařízení, zvláště pokud je novější, a nainstaluje potřebné ovladače. Toto zařízení se pak objeví v seznamu v okně **Tiskárny a skenery** a lze jej hned používat.

V případě, že se v seznamu neobjeví, je třeba stisknout tlačítko **Přidat tiskárnu nebo skener**, obr. 6.12, a počkat, co systém najde. Pokud by požadované zařízení nenašel, objeví se v okně možnost **Požadovaná tiskárna není v seznamu** a po odklepnutí se objeví další okno **Přidat tiskárnu** (Ovládací panely), které nabídne přidání tiskárny podle jiných možností, obr. 6.13.

Obr. 6.12

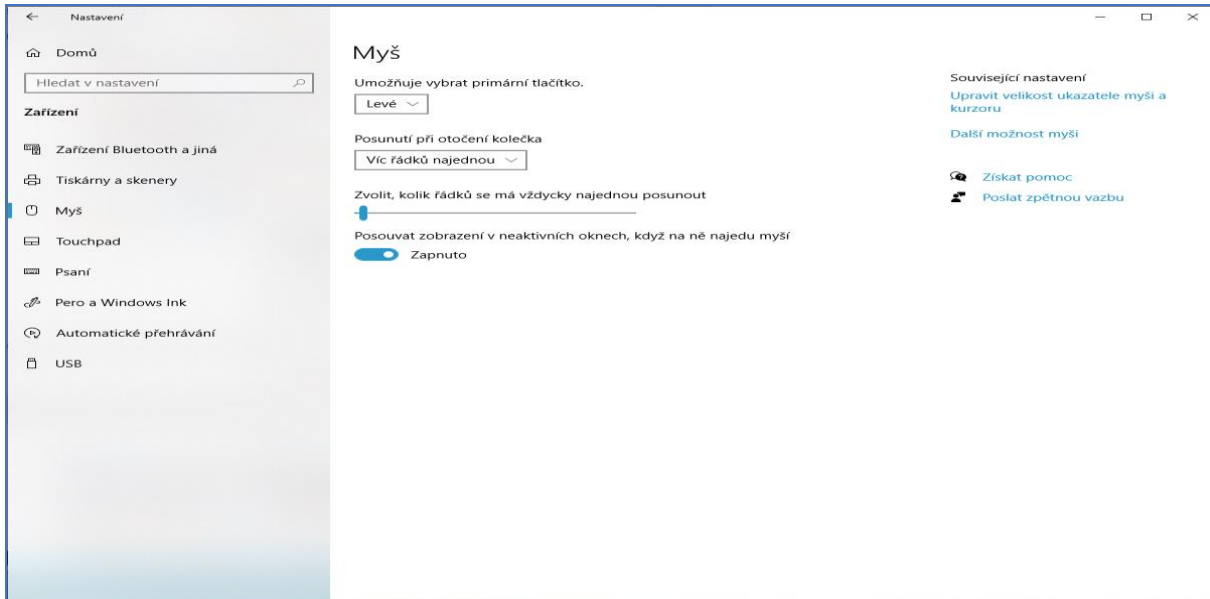
Obr. 6.13

Pokud je to opravdu staré zařízení, můžete se jej pokusit přidat pomocí **Moje tiskárna je trochu starší...** Pro používání tiskárny, která je připojená k jinému počítači ať už ve stejné kanceláři nebo v jiné místnosti, než je vaše zařízení, použijete variantu **Vybrat sdílenou tiskárnu podle názvu**. Musíte znát název počítače, ke kterému je tiskárna připojená a také název tiskárny. Pro připojení tiskárny k tabletu se nabízí varianta **Přidat Bluetooth, bezdrátovou tiskárnu nebo tiskárnu zjistitelnou v síti**, aby byla zajištěna mobilita zařízení. Varianta **Přidat místní nebo síťovou tiskárnu pomocí ručního nastavení** slouží k připojení tiskárny např. na konkrétní port nebo pro připojení síťové tiskárny, kdy zadáte její IP adresu v síti. Pro instalaci nového zařízení je někdy lepší použít instalační medium výrobce, ale to vyžaduje CD/DVD mechaniku. Toto může být problém u tabletů a notebooků bez interní CD/DVD mechaniky. Řešení je v připojení externí mechaniky, zkopírování obsahu instalačního media např. na flashdisk nebo stažení instalace z webových stránek výrobce tiskárny.

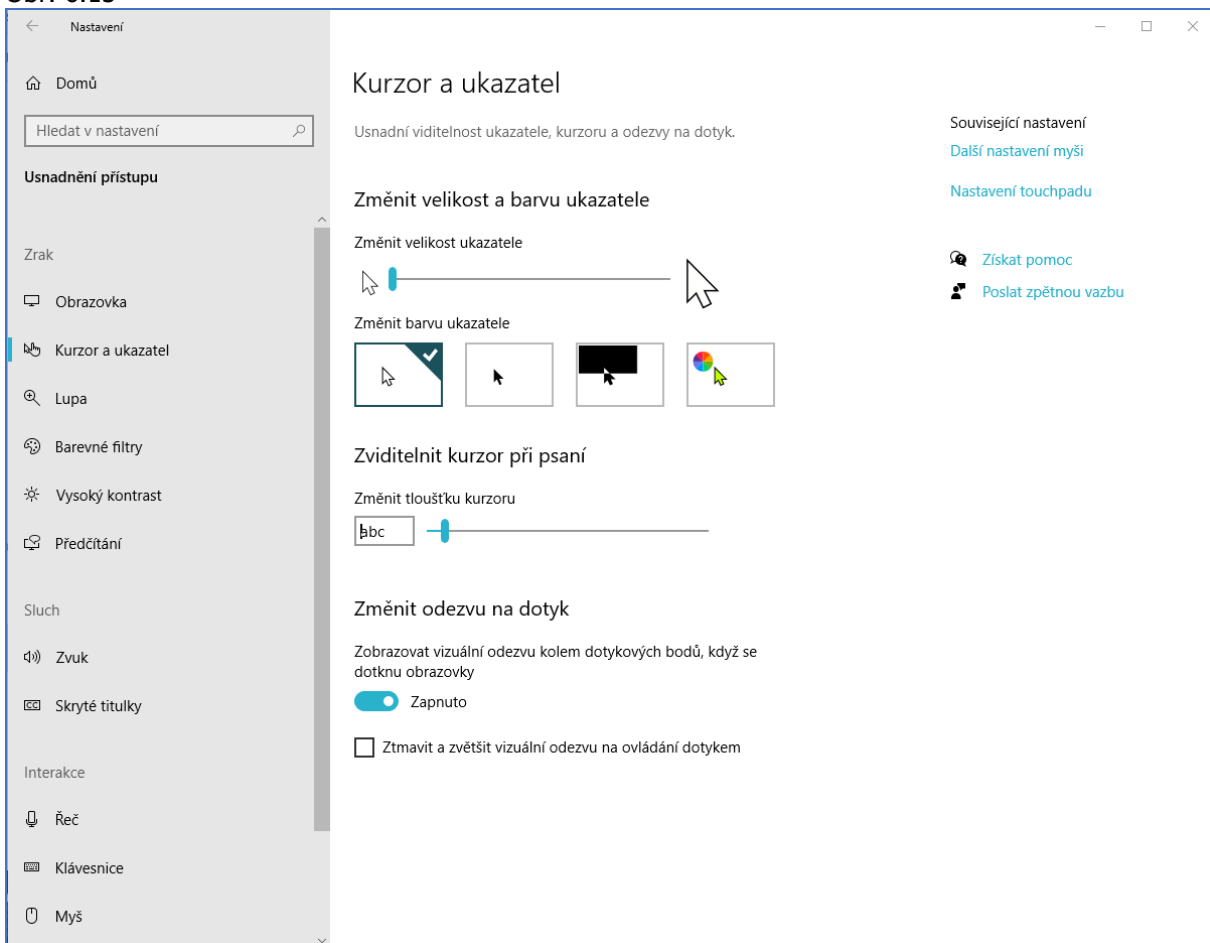
V části **Nastavení Zařízení** naleznete také možnosti nastavení myši nebo touchpadu. Položka **Myš**,^{Myš} obr. 6.14, umožňuje mimo jiné vybrat primární tlačítko - uvítají leváci nebo nastavení posunu při otočení kolečka.

Obr. 6.14

S úpravou uživatelského vzhledu souvisí položka **Upravit velikost ukazatele myši a kurzoru**, po jejím odklepnutí se dostanete do jiné části **Nastavení**, a to do **Usnadnění přístupu**, položka **Kurzor a ukazatel**, obr. 6.15. Zde si můžete změnit velikost a barvu ukazatele, tloušťku kurzoru a odezvu na dotyk.

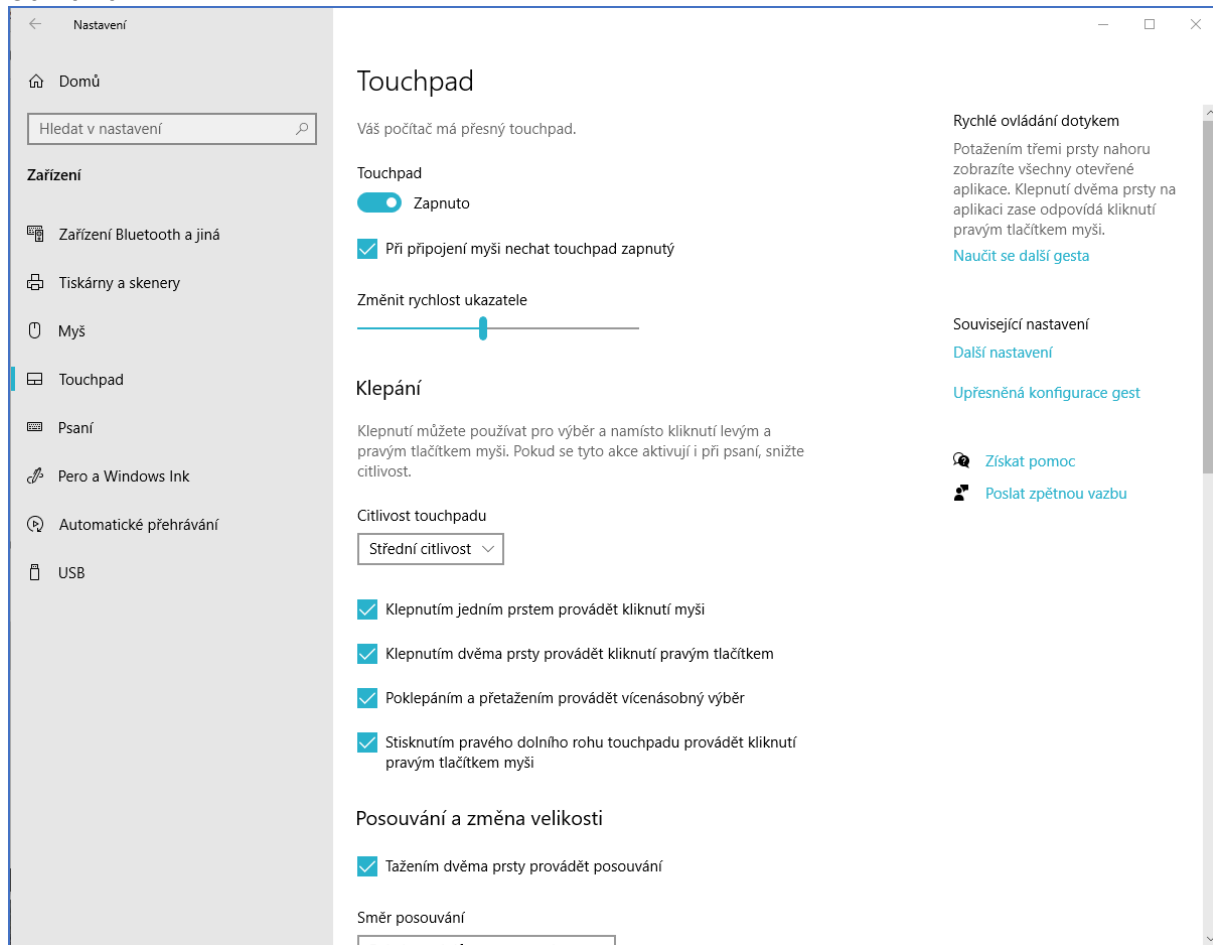
Obr. 6.15

V položce **Touchpad** naleznete možnosti pro nastavení Klepání, Posouvání a změnu velikosti, jsou zde Touchpad gesta třemi nebo čtyřmi prsty, obr. 6.16.

Obr. 6.16

Shrnutí

Část nastavení Zařízení slouží ke konfiguraci periférií, které se k počítači připojují. Je zde možnost přidání tiskárny a skeneru, konfigurace myši a touchpadu, nastavení kontroly pravopisu a automatického přehrávání. Pro dotyková zařízení je zde nastavení pera a funkce Windows Ink.

Pojmy k zapamatování

Plug and play, Automatické přehrávání, Touchpad, Myš

Sít' a internet

Nyní se dostáváte k jednomu z nejdůležitějších nastavení vašeho zařízení, a to k nastavení sítě. Sít' a Internet Windows 10 jsou přizpůsobeny tak, aby připojení k síti bylo pro uživatele co nejjednodušší. Zjednodušeně řečeno - pokud používáte připojení k bezdrátové síti a jste běžný uživatel, který sít' nekonfiguruje, pak většinou stačí znát název sítě a heslo. V případě připojení k síti kabelem nepotřebujete ani to. Stačí zastrčit kabel do konektoru v počítači nebo notebooku a jste připojeni k počítačové síti. V zařízení totiž máte něco, čemu se říká **sít'ový adaptér** nebo také sít'ová karta a to něco zajišťuje propojení vašeho zařízení s ostatními počítači a především s internetem.

Existují dva způsoby připojení:

1. Kabelem, mluvíme o síti **Ethernet**.
2. Bezdrátovým připojením, pak jde o systém **Wi-Fi**.

Připojení počítače k síti

V oznamovací části hlavního panelu naleznete ikonu pro **Přístup k internetu**. Ikona vypadá jinak, když je zařízení připojeno k Wi-Fi a jinak, když je připojeno k Ethernetu, obr. 6.17. Někdy je ikona dostupná z části **Zobrazit skryté ikony**, záleží na nastavení zobrazování ikon (kapitola 4.4).

Připojení
počítače k síti

Obr. 6.17

	Tvar ikony při připojení k Ethernetu
	Tvar ikony při připojení k Wi-Fi

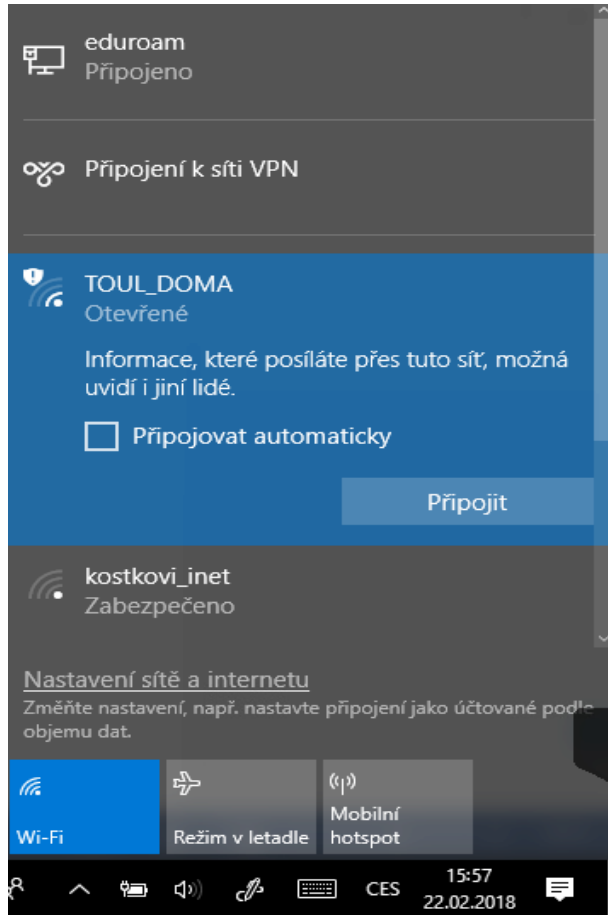
Pokud na tuto ikonu klepnete, zobrazí se panel s nabídkou dostupných sítí. Klepnutím na název sítě se zpřístupní tlačítko **Připojit**, obr. 6.18

Pokud zatrhnete volbu **Připojovat automaticky**, nebudete muset opětovně pro přihlášení zadávat klíč k zabezpečení sítě (heslo) a systém vás přihlásí vždy, když bude síť v dosahu. V seznamu se mohou zobrazovat různé sítě, ale přihlašujte se jen do té sítě, kterou znáte, takže jen tam, kde znáte heslo. Samozřejmě, že některé sítě jsou veřejně přístupné (restaurace, nádraží, letiště) a v takovém případě se heslo dozvíte od obsluhy nebo jiným způsobem nebo je síť bez hesla.

Po připojení k síti můžete s tímto aktuálním připojením udělat jediné, a to jej odpojit. Stačí na položku klepnout a zpřístupní se tlačítko **Odpojit**.

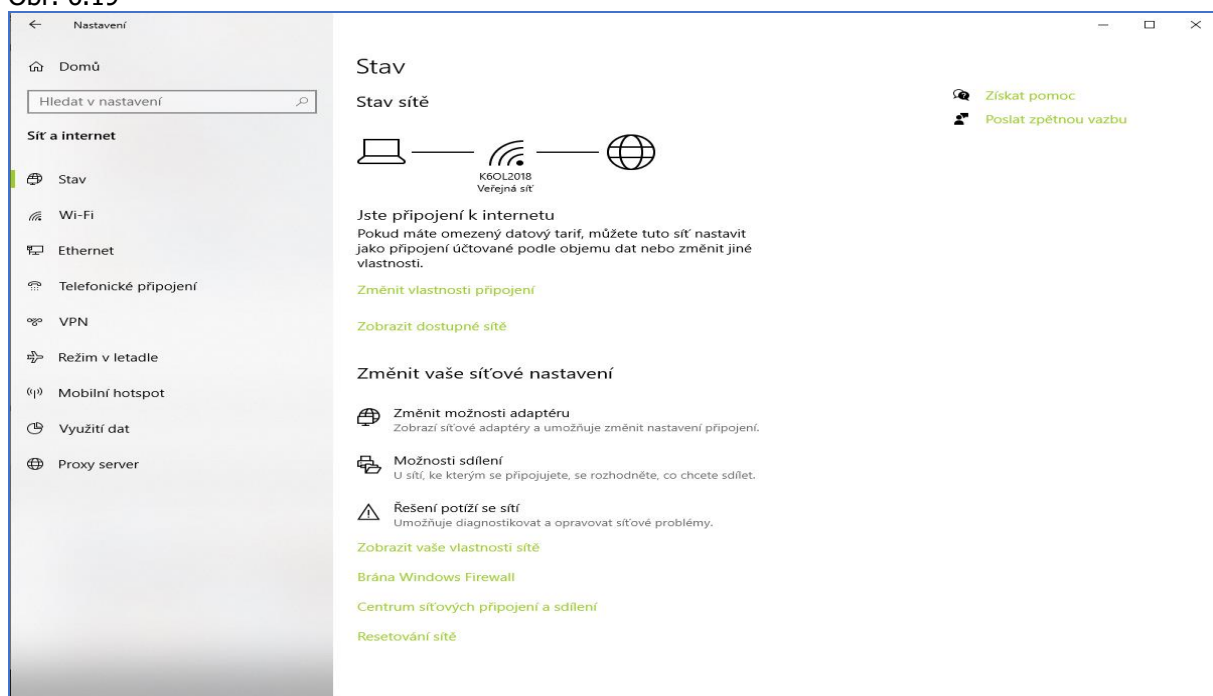
V okně **Připojení k síti** je dostupné i tlačítko **Režim v letadle**, kterého jste si mohli všimnout v **Centru úloh**. Toto tlačítko použijete vždy, když budete se svým zařízením v letadle. Odpojíte se tím od všech kontaktů s vnějším světem a palubní personál vás za to bude mít rád. Až z letadla vystoupíte, můžete **Režim v letadle** zase vypnout. Další tlačítko, které je zde k dispozici, je **Mobilní hotspot**. Ze svého zařízení s Windows 10 vytvoříte mobilní hotspot tím, že budete sdílet své připojení k internetu s jinými zařízeními přes Wi-Fi.

Obr. 6.18

Pokud klepnete v okně **Přístup k internetu** na **Nastavení sítě a internetu**, otevře se vám v **Nastavení** okno **Sítě a internet**, obr. 6.19. Toto okno je samozřejmě také přístupné z **Nastavení** a otevře se klepnutím na **Sítě a internet**.

Obr. 6.19

Stav sítě

V okně **Stav** máte informaci o stavu vašeho připojení, vidíte, zda jste připojeni nebo ne. V položce **Změnit vlastnost připojení** zapínáte **Automatické připojení** sítě, je-li v dosahu a můžete změnit tzv. **Profil sítě**. Sítě jsou **veřejné** nebo **soukromé** (privátní). Ve veřejné síti se počítače vzájemně „nevidí“ a nelze používat sdílení souborů a tiskáren. Naopak soukromá síť je síť, které důvěřujete, váš počítač je v síti „vidět“ a dá se používat sdílení tiskáren a souborů, pokud je nastavíte ke sdílení. Klepnutím na položku **Zobrazit dostupné sítě** se otevře okno **Přístup k internetu**. Vidíte zde všechny dostupné sítě.

V části **Změnit vaše síťové připojení** je položka **Změnit možnosti adaptéru**. Slouží k provedení změn v nastavení vašich síťových adaptérů.

V položce **Možnosti sdílení** můžete určit, co budete sdílet na síti, ke které se připojujete.

V případě potíží se síti může být nápomocná položka **Řešení potíží se sítí**, kde spustíte průvodce diagnostiky sítě, který se bude snažit problém odhalit. Pokud je na síti problém, tak dostanete oznámení o problému a pokyn, jak jej řešit. Pokud ale nic nenajde, bude vám postupně navrhnout další postup, případně budete odpovídat na nejrůznější dotazy. Obvykle se zeptá jestli je problém vyřešen, a pokud ne, dá vám na vybranou „některý z následujících postupů“. Mezi nimi může být i obnovení PC, ale to rozhodně nedělejte. Většinou se ukáže, že problémem byl uvolněný kabel nebo podobná banalita.

Položka **Zobrazit vaše vlastnosti sítě** může být užitečná v okamžiku, kdy po vás někdo chce informace o vaší síti, např. MAC adresu, IP adresu, jestli IP adresu přiděluje DHCP. Pro většinu uživatelů jde o neznámé pojmy. Informace uvedené v této položce jsou vyčerpávající a vám stačí použít tlačítko **Kopírovat**, které je dole na stránce, údaje vložit třeba do Wordu a předat dál.

Wi-Fi

V okně nastavení **Wi-Fi** zapínáte nebo vypínáte Wi-Fi, vidíte zde název sítě, ke které jste aktuálně **Wi-Fi** připojení, máte zde možnost **Zobrazit dostupné sítě**. V položce **Vlastnosti hardware** je kompletní informace o vlastnostech bezdrátového připojení a opět je zde tlačítko **Kopírovat** pro případ, že by byla potřeba tuto informaci někomu sdělit. V položce **Spravovat známé sítě** máte možnost **Přidat novou síť** za předpokladu, že znáte parametry nastavení.

Pokud potřebujete upravit některou ze sítí, která se zobrazuje v seznamu, tak klepnutím na ní se zpřístupní tlačítka **Vlastnosti** a **Odebrat**.

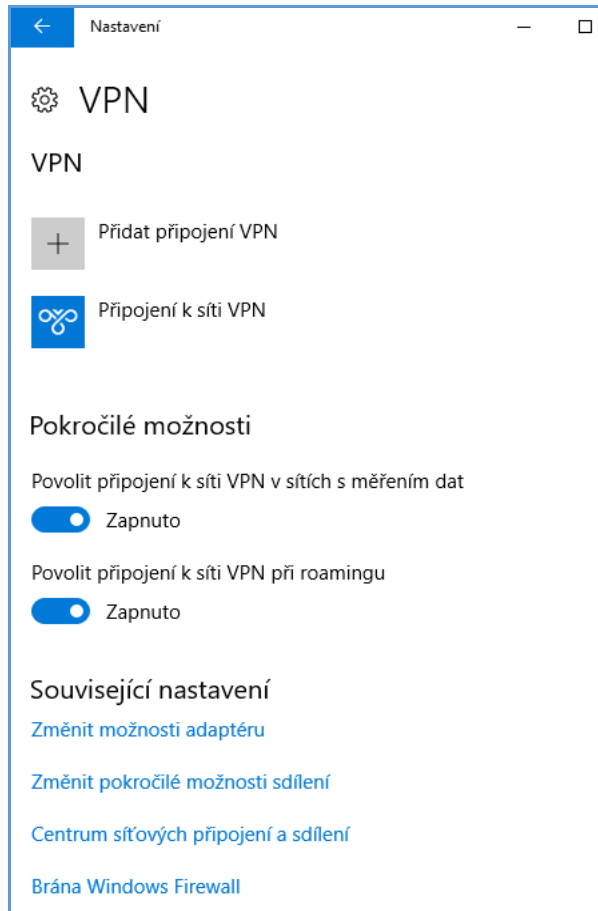
VPN

VPN (Virtual Private Network, v překladu Virtuální privátní síť, používá se obvykle zkratka VPN), **VPN** je bezpečné spojení vytvořené mezi koncovým zařízením (osobní počítač, mobilní telefon, tablet atd.) a serverem, který je uvnitř počítačové sítě organizace.

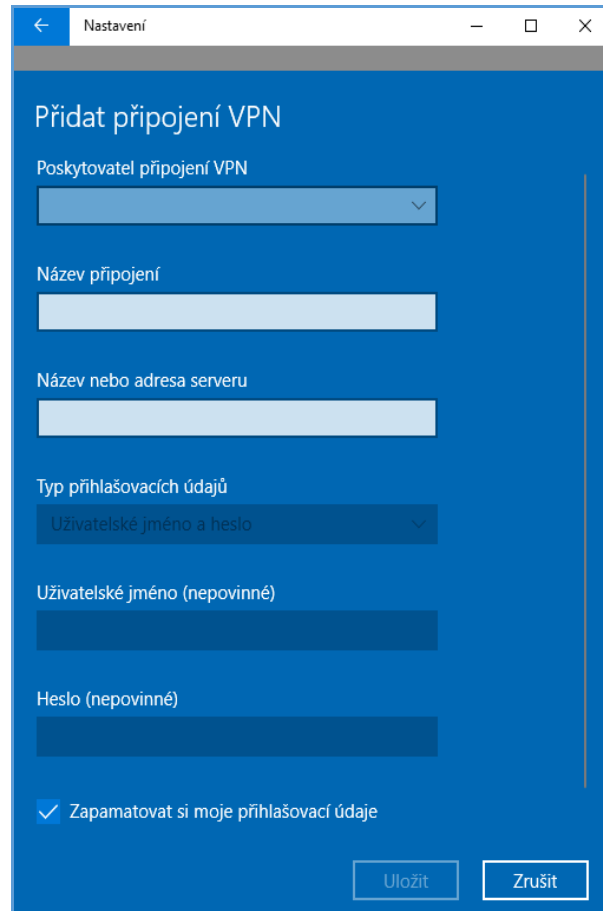
VPN slouží ke vzdálenému přístupu z internetu (například z domova) do počítačové sítě organizace – uživatel má díky VPN k dispozici všechny možnosti, jako by byl fyzicky přítomen v organizaci. VPN připojení je plně zabezpečené spojení proti narušení či odposlechům. Připojení prostřednictvím VPN se proto využívá k zabezpečenému připojení a přístupu do podnikové sítě pracovníkům, kteří jsou na cestách, pracují ze vzdálené pobočky nebo z domova.

V případě, že potřebujete připojení k **VPN**, můžete si je právě v této položce vytvořit, obr. 6.20. Potřebujete k tomu mít přesný návod se všemi potřebnými údaji, které vepíšete do jednotlivých řádků v **Přidat připojení VPN**, obr. 6.21.

Obr. 6.20

Obr. 6.21

Shrnutí

Pro využívání internetu a propojení mezi ostatními počítači a zařízeními musí být vaše zařízení připojeno k síti buď kabelem nebo bezdrátovou sítí. Pokud je síť správně nakonfigurovaná, potřebuje uživatel k připojení v podstatě jen heslo. Informaci o připojení vidíte ve Stavu sítě. Sítě jsou soukromé nebo veřejné. Pro zabezpečené připojení slouží VPN.

Pojmy k zapamatování

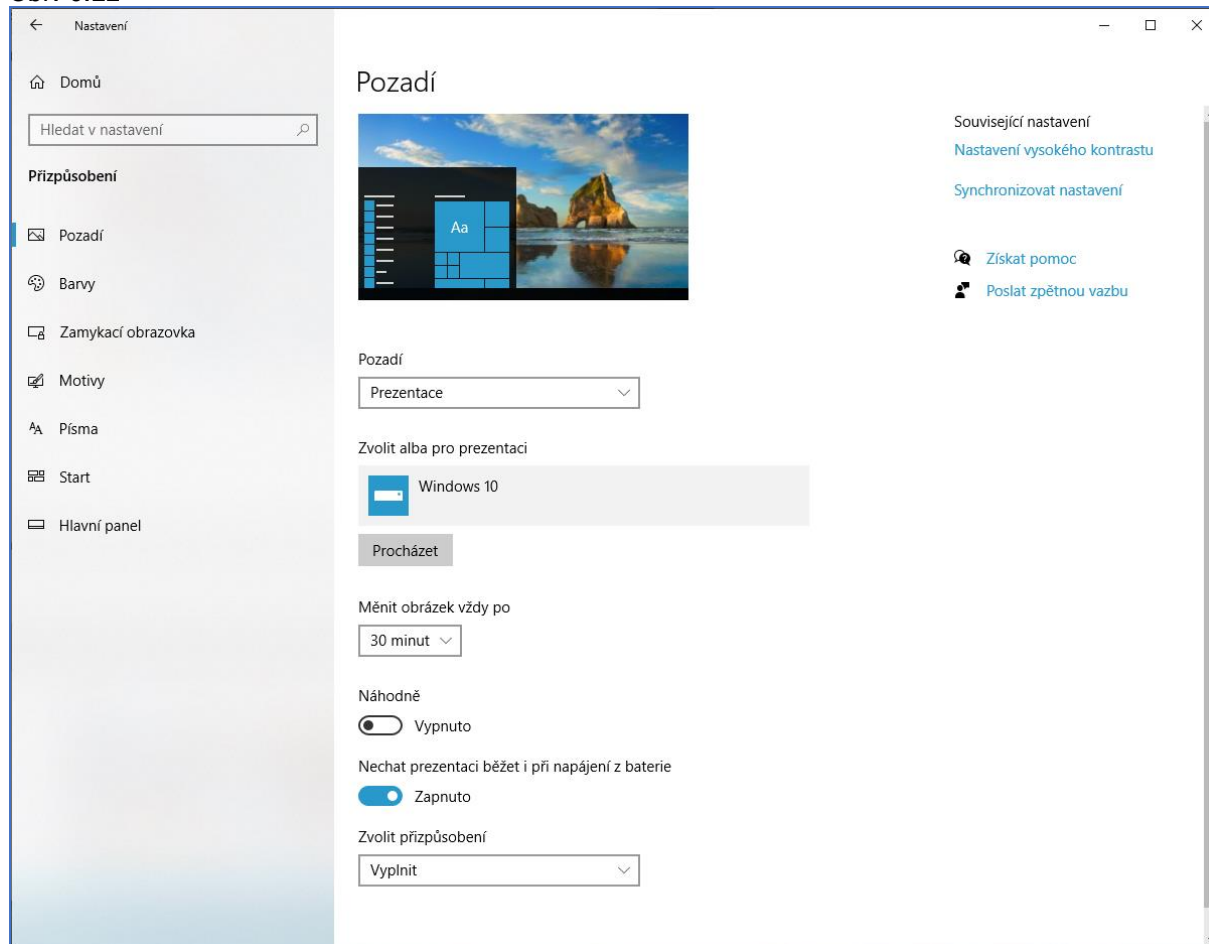

Ethernet, Wi-Fi, veřejná síť, soukromá síť, VPN

Přizpůsobení

Seznam položek dostupných v části **Nastavení Přizpůsobení** vidíte na obr. 6.22.

Obr. 6.22

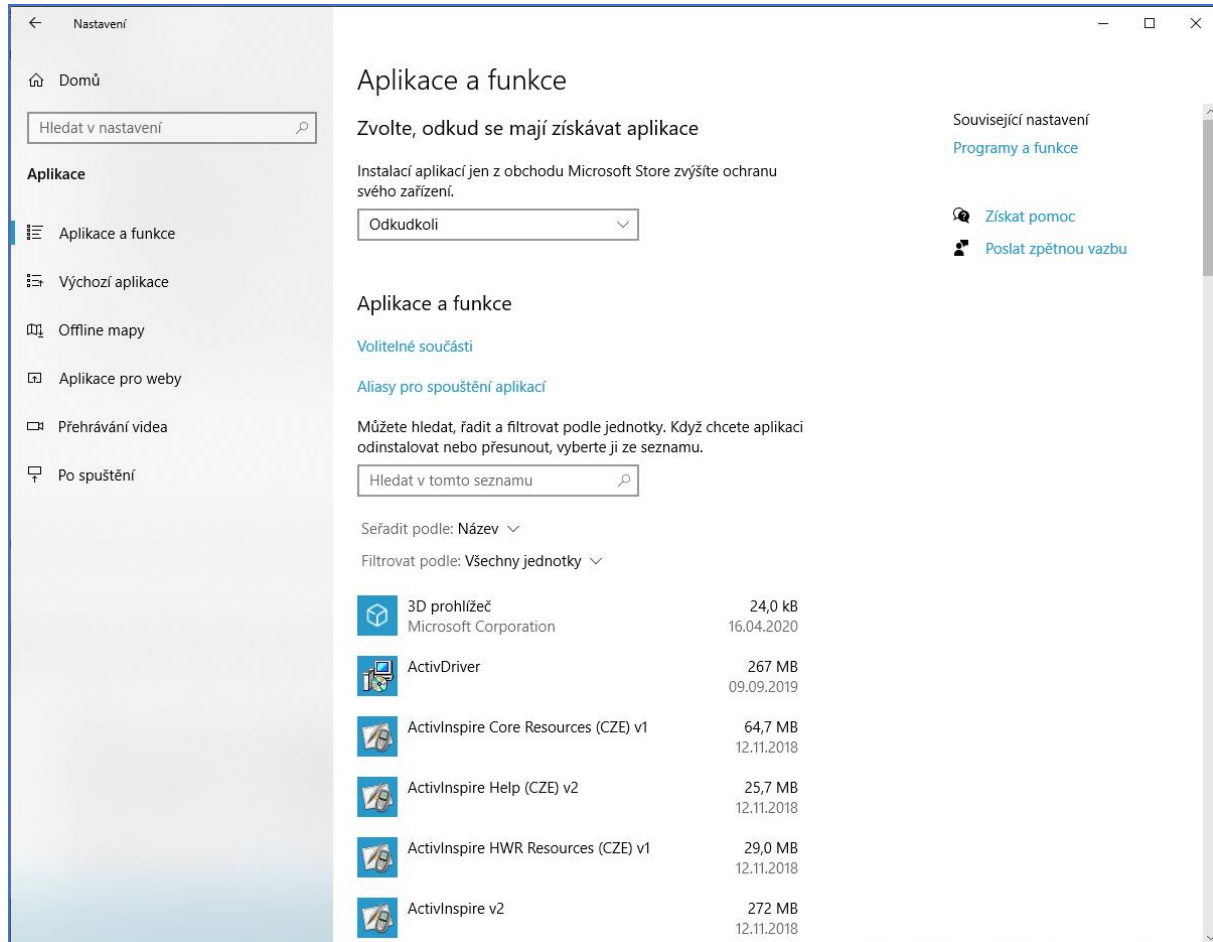

Zde si můžete vyhrát s nastavením vzhledu svých Windows. Nastavíte si **Pozadí** plochy, **Barvy**, upravíte si **Zamykací obrazovku**. Můžete si vybrat konkrétní **Motiv**, který bude mít jednotlivá nastavení již přednastavená, upravujete zde nabídku **Start** a **Hlavní panel**.

Aplikace

Další důležitá nastavení a informace týkající se nainstalovaných aplikací na vašem zařízení naleznete v části **Nastavení Aplikace**. Seznam jednotlivých položek vidíte na obr. 6.23.

Obr. 6.23

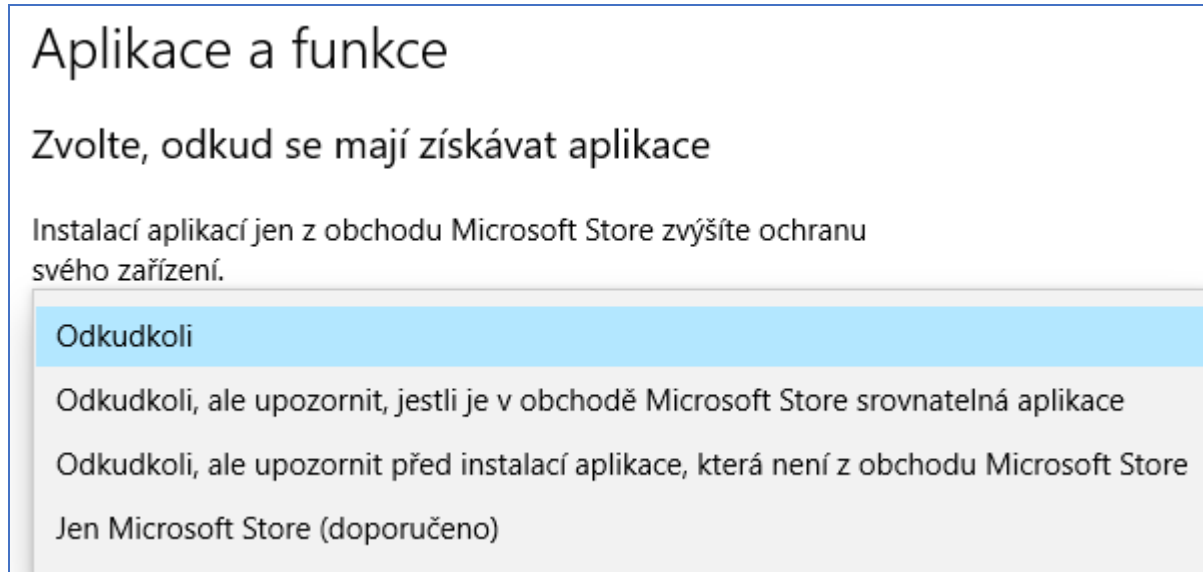

Aplikace a funkce

V okně **Aplikace a funkce** máte seznam všech nainstalovaných programů na vašem zařízení. Pokud hledáte nějakou aplikaci, nemusíte se pracně celým seznamem prokousávat. Stačí, když do řádku **Hledat v tomto seznamu** napíšete její název. Seznam aplikací si můžete seřadit podle **názvu**, podle **data instalace** nebo podle **velikosti**. Z tohoto místa se aplikace dá **odinstalovat**. Stačí ji vybrat ze seznamu a zvolit požadovanou činnost. U některých aplikací se objevuje tlačítko **Upravit**, které nabízí kromě odinstalace ještě opravu aplikace. U některých je tlačítko **Přesunout**, které umožňuje přesun aplikace na jiný disk. V části **Instalace aplikací** si můžete zvolit, odkud budete aplikace instalovat. Máte na výběr ze tří možností, obr. 6.24.

Aplikace
a funkce

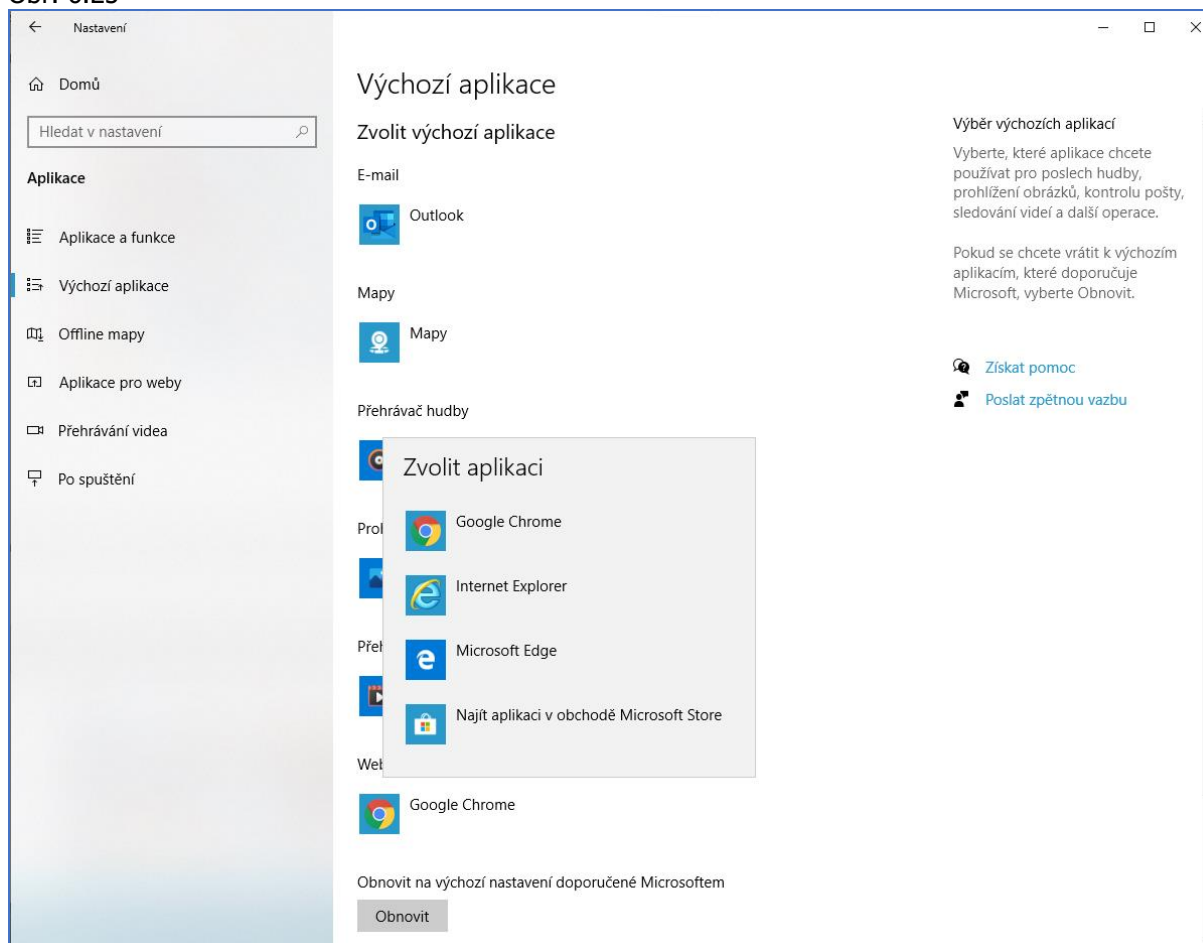
Obr. 6.24

Výchozí aplikace

Další užitečné věci najdete v položce **Výchozí aplikace**, obr. 6.25, kde máte seznam aktuálně nastavených výchozích aplikací pro konkrétní činnost.

Obr. 6.25

Máte-li více než jednu aplikaci se stejnou funkcí, můžete si zde vybrat, kterou budete používat Výchozí aplikace

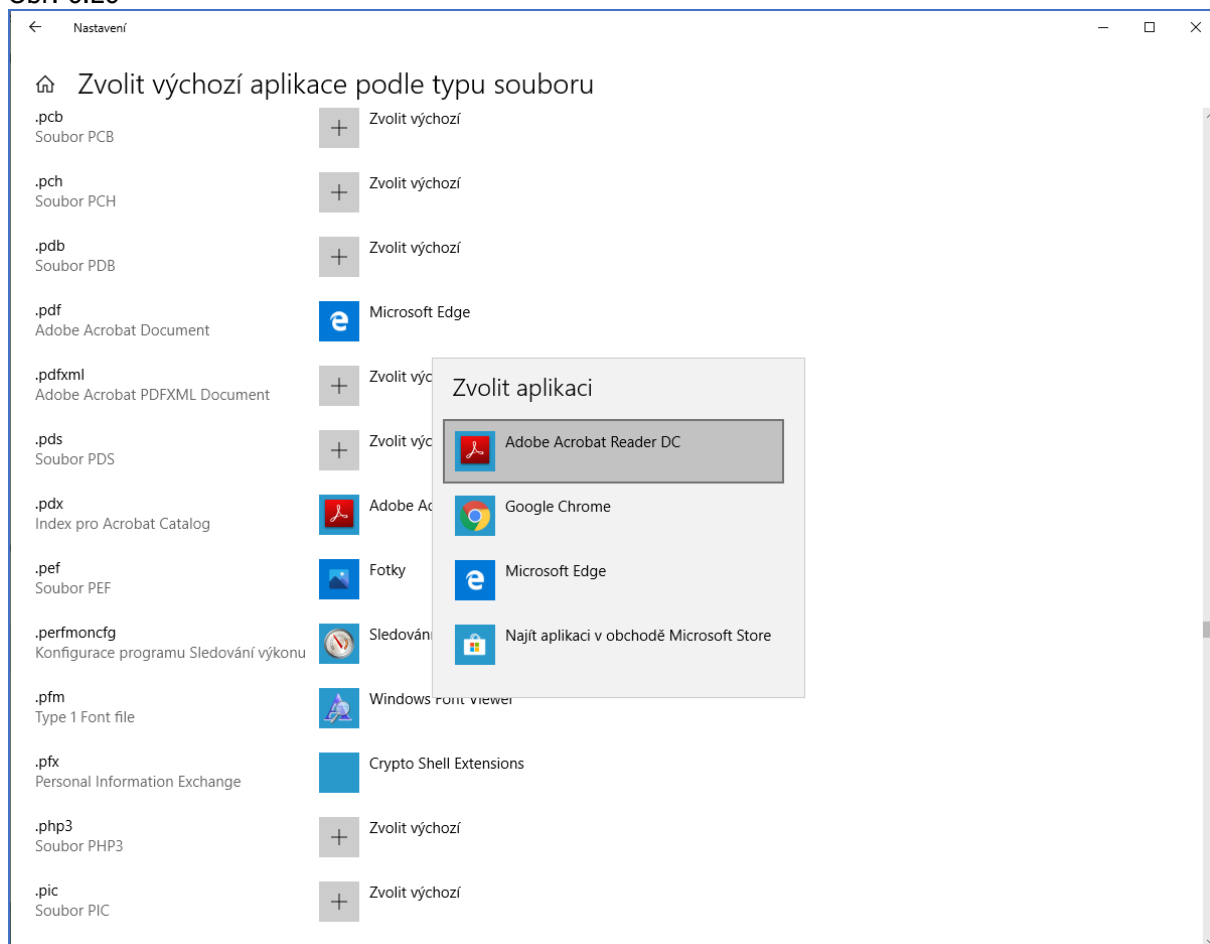

ve výchozím nastavení. Např. máte na zařízení nainstalovaný webový prohlížeč Internet Explorer, Chrome a Edge. Výchozí aplikací nastavenou systémem Windows 10 je Edge. Vy ale chcete jako výchozí aplikaci Google Chrome. V seznamu výchozích aplikací najdete Webový prohlížeč a klepněte na název uvedené aplikace. Otevře se vám okno s nabídkou dalších nainstalovaných webových prohlížečů, obr. 6.25, a vy si zvolíte požadovaný Google Chrome.

Pomocí tlačítka **Obnovit** vrátíte všechny provedené změny a obnovíte výchozí nastavení doporučené Microsoftem.

Výchozí aplikací se také rozumí program, který systém přiřadil konkrétnímu typu souboru (typ souboru určuje jeho přípona). Ne vždy vám výchozí nastavení systému vyhovují, máte svou oblíbenou aplikaci a chcete ji pro konkrétní typ souboru používat jako výchozí. V okně **Výchozí aplikace** můžete využít položky **Zvolit výchozí aplikace podle typu souboru** (zarolujte v okně dolů). Klepnutím na položku se otevře okno, které zobrazí seznam přiřazených typů souborů k jednotlivým aplikacím. Z něho vyberete konkrétní příponu, klepnutím na výchozí přiřazenou aplikaci se otevře nabídka dalších aplikací vhodných pro tento typ souboru a odsud si vyberete svou požadovanou aplikaci. Např. ve výchozím nastavení Windows 10 je k typu souboru .pdf přiřazena aplikace Microsoft Edge. Vy ale chcete používat Adobe Reader DC, obr. 6.26.

Obr. 6.26

Výběrem aplikace Adobe Reader ji uděláte výchozí pro otevírání typu souboru .pdf. Pokud si instalujete další aplikace, mohou se vás při instalaci zeptat, jestli je chcete nastavit jako výchozí pro otvírání souborů konkrétního typu. V případě, že jste si jistí, můžete souhlasit. Mnohdy je ale lepší, když si změnu nastavíte sami.

Shrnutí

V okně Aplikace a funkce je seznam všech nainstalovaných programů na vašem zařízení. Můžete je z tohoto místa odinstalovat. Pro jednu činnost může být k dispozici více aplikací. Tu, kterou chcete používat, si nastavíte jako výchozí aplikaci. Jako výchozí aplikace se nastavuje program nebo se výchozí aplikace nastavuje podle typu souboru.

Pojmy k zapamatování

Výchozí aplikace podle přiřazeného programu, výchozí aplikace podle typu souboru.

Účty

Pro práci v systému Windows potřebuje uživatel **uživatelský účet**. Při instalaci systému se vytvoří profil pro jeden uživatelský účet. Pokud si vzpomenete na první spuštění vašeho zařízení, tak víte, že tento výchozí účet může být účtem Microsoft nebo místním uživatelským účtem. Tento účet je současně účtem správce počítače, tedy toho, kdo má nejvyšší oprávnění pro správu počítače. Může tak instalovat a odstraňovat aplikace, zřizovat další uživatelské účty a rozhodovat o úrovni práv uživatelů. **Účet** nelze odstranit a změnit mu oprávnění, pokud to bude jediný správcovský účet na zařízení. Doporučuje se tento účet pro běžnou práci nepoužívat, vytvořit si ještě jeden účet s nižším oprávněním a účet správce ponechat pouze pro provádění změn v systému.

Pro zájemce

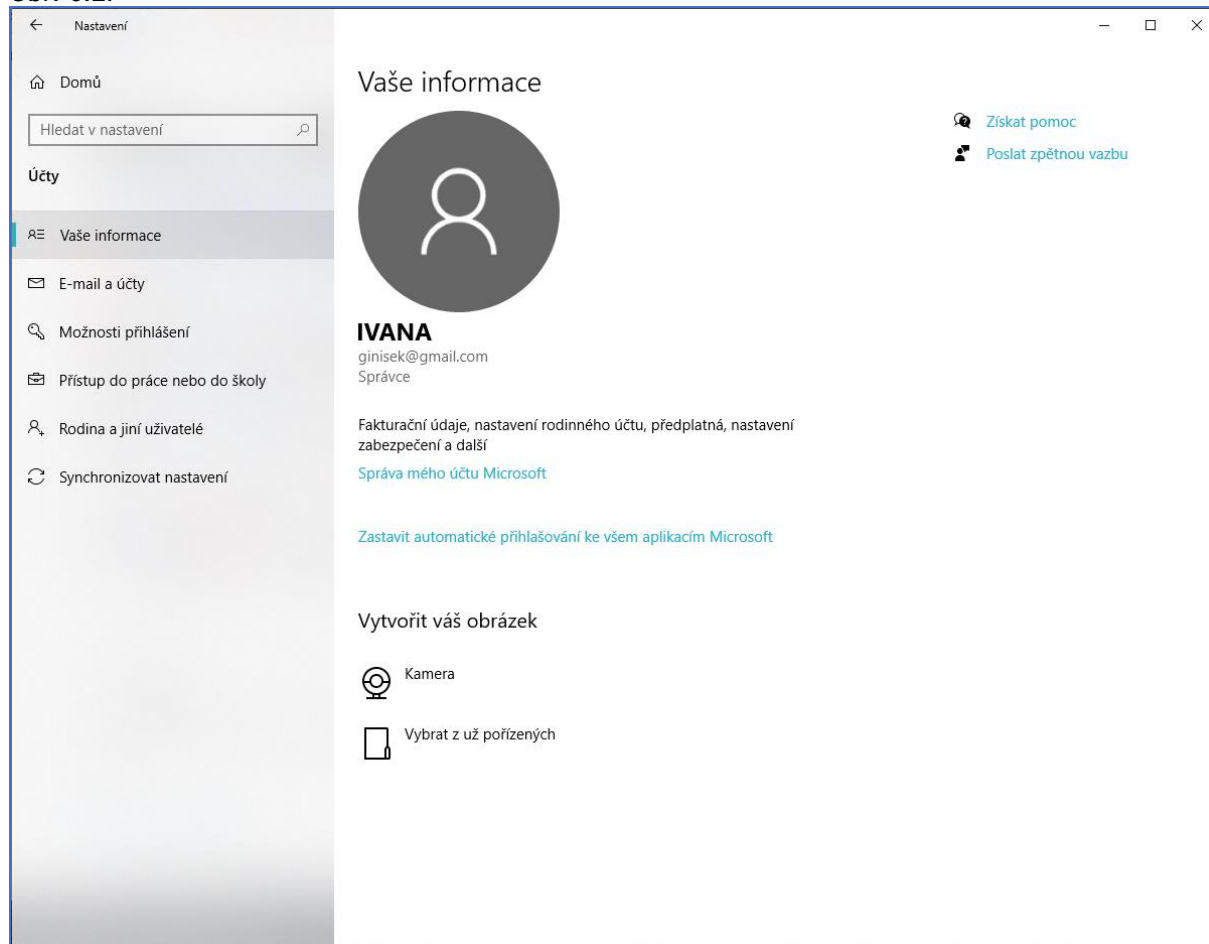

Ve verzích **Windows Professional** a **Enterprise** je možno zaktivovat předdefinovaný účet ke správě počítače **Administrator**, který má stejné, tedy nejvyšší oprávnění v systému jako účet vytvořený při instalaci. K účtu se dostanete z místní nabídky tlačítka **Start - Správa počítače - Místní uživatelé a skupiny - Uživatelé** nebo přes **Ovládací panely - Nástroje pro správu - Místní uživatelé a skupiny - Uživatelé**. Ve výchozím stavu je tento účet zakázaný, pomocí místní nabídky účtu ho můžete přes **Vlastnosti** povolit a pokud tak učiníte, neprodleně nastavte silné heslo (kombinace malých a velkých písmen, číslic a znaků). Ve verzi **Windows Home** tento účet není, resp. není „vidět“. Pomocí příkazové řádky spuštěné s oprávněním správce lze tento účet mít i ve verzi Home. Stačí zadat příkaz `net user administrator /active:yes`. Pokud ho budete později chtít opět skrýt, stačí použít `.../active:no`. Důvodem skrytí tohoto účtu, aspoň podle logiky Microsoftu, je to, že pokud běžný uživatel potřebuje spustit něco „jako správce“, může si o to říct - místní nabídka aplikace - **Spustit jako správce**.

Stav, kdy jeden uživatel má vlastní počítač, nelze vždy dodržet. Např. v některých kancelářích se ^{Účty} u jednoho počítače střídá více lidí a i doma se o jeden stroj podělí více členů domácnosti. V takovém případě je nezbytně nutné, aby každý uživatel měl svůj účet a aby pracoval ve svém prostředí, kdy nikdo jiný nemá k jeho datům přístup (s výjimkou případů, kdy to jeden druhému dovolí). Proto je nutné vytvořit pro každého, kdo má k počítači přístup, **uživatelský účet** skládající se z uživatelského **jména a hesla**.

V části **Nastavení - Účty** lze jednoduše vytvářet nové účty a provádět změny stávajících účtů. Seznam všech položek vidíte na obr. 6.27.

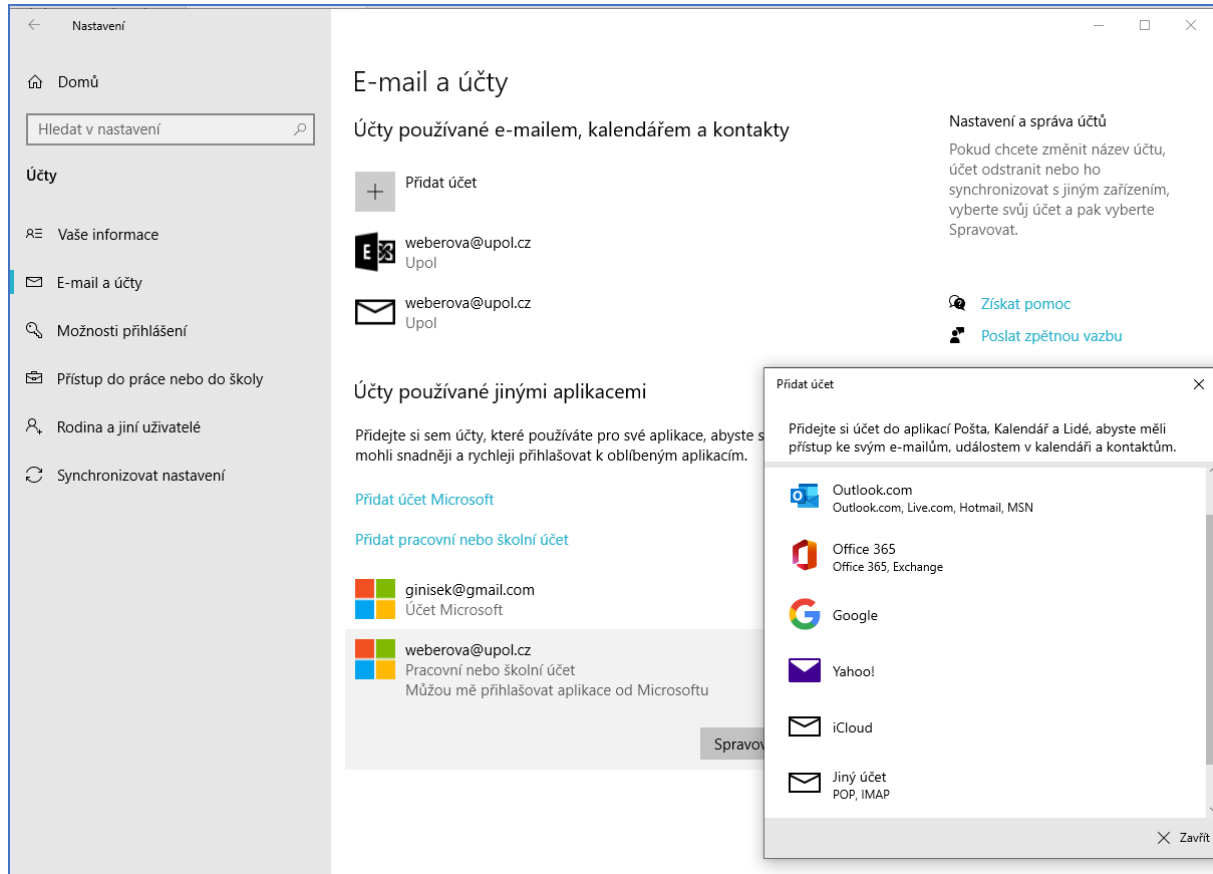
Obr. 6.27

E-mail a účty

V této části lze přidávat různé typy e-mailových účtů do aplikací Windows 10 Pošta, Kalendář a Lidé. Přidáte zde také účty, které používáte pro přihlášení do vašich aplikací, obr. 6.28.

Obr. 6.28

Možnosti přihlášení

System Windows 10 nabízí několik možností, jak se ke svému účtu můžete přihlásit. Oblíbená a častá varianta je **přihlašovací heslo**. Dále je zde možnost použití **Windows Hello**, které umožňuje přihlášení k zařízením, aplikacím, online službám a sítím pomocí rozpoznání obličeje, duhovky, otisku prstu nebo PIN kódu. Pro přihlášení si můžete vytvořit **Klíč zabezpečení** nebo se můžete hlásit pomocí **Obrázkového hesla**. Tato varianta se uplatní u zařízení s dotykovým displejem - vyberete si obrázek a gesta, která s ním budete používat a tím si vytvoříte jedinečné heslo.

V této části také nastavíte, kdy bude Windows vyžadovat přihlášení, nebo tzv. **Dynamický zámek**. To je funkce rozpoznání vaší přítomnosti v blízkosti počítače. Využívá se k tomu spárování zařízení s mobilním telefonem přes Bluetooth. System rozezná, že jste se vzdálili od počítače - samozřejmě pokud si s sebou vezmete mobil - a počítač zamkne.

Rodina a jiní uživatelé

Uživatelský účet zřídíte klepnutím na položku **Rodina a jiní uživatelé** a v části **Jiní uživatelé** klepnutím na tlačítko **+ Přidat do tohoto počítače někoho dalšího**, obr. 6.29.

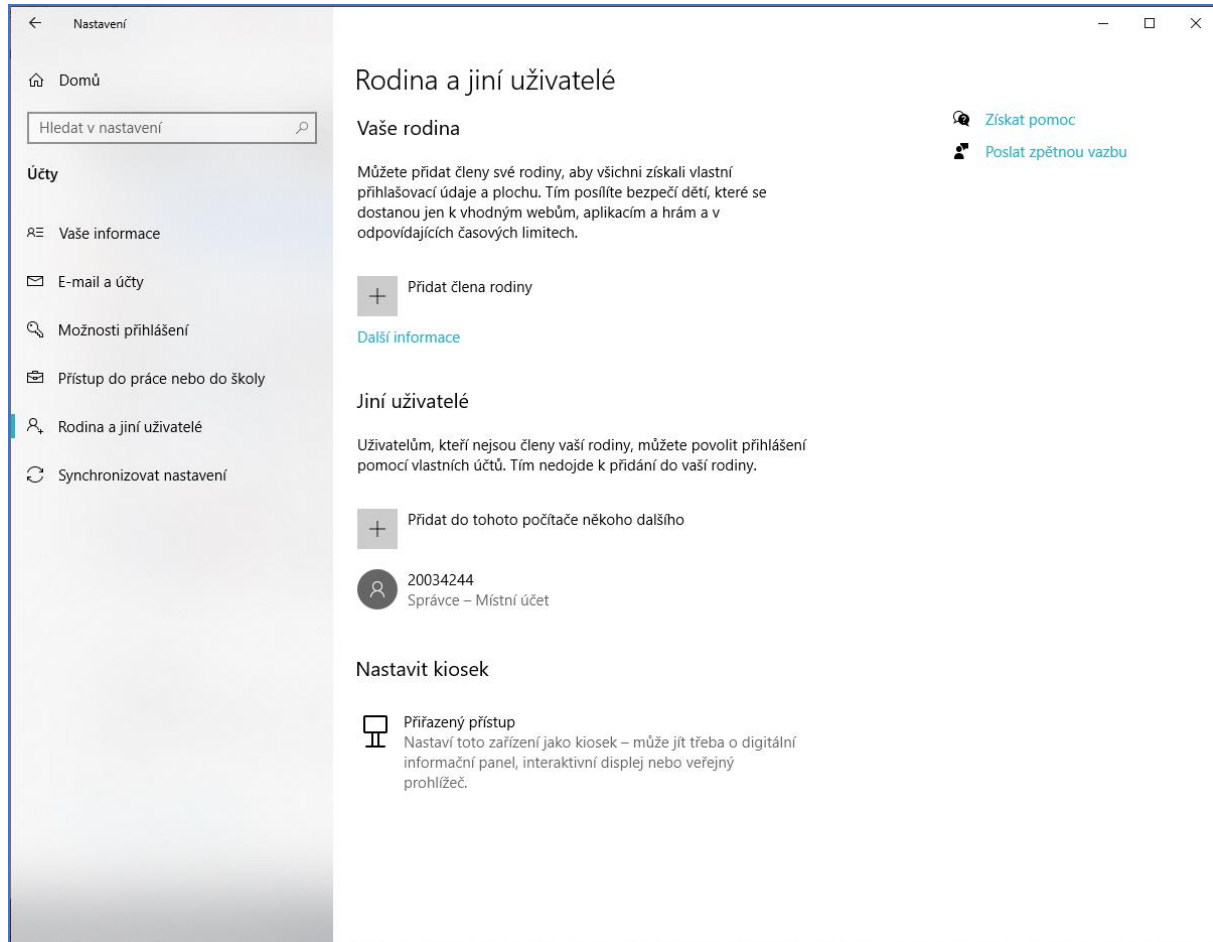
Rodina a jiní
uživatelé

v části **Vaše rodina** rozlišujete, jestli zakládáte účet pro dítě (je zde možná online kontrola toho, co dítě na počítači páchá) nebo pro dospělého. Není zde umožněno založit místní účet, vždy to musí být účet Microsoft.

V části **Jiní uživatelé** zřizujete účty uživatelům, kteří nepatří do rodiny. Jde o zřízení např. účtů v zaměstnání.

Při vytváření účtu pro uživatele se musíte vždy rozhodnout, jestli vytvoříte účet Microsoft nebo účet lokální. **Zřízení účtu Microsoft** má svá opodstatnění – bez něj se nedostanete do **Store** na nákupy aplikací, nebude moci používat OneDrive, Outlook.com, Office a další. Teď se nebudeme zabývat o firemním využívání těchto aplikací, ale o soukromém používání.

Obr. 6.29

Existuje několik možností, jak účet zřídit:

Možnosti
řízení účtu

- Použití e-mailové adresy nebo telefonního čísla, pomocí kterých se již ke službám Microsoftu přihlašuje.
- Použití již existující soukromé a funkční e-mailové adresy.
- Vytvoření nové e-mailové adresy Microsoftem. K dispozici je doména outlook.cz.
- Vytvoření lokálního účtu.

Shrnutí

Pro práci na počítači je nutný účet uživatele. První účet se vytvoří při instalaci zařízení a má oprávnění správce. Každý uživatel, který na zařízení pracuje, by měl mít svůj účet s omezeným oprávněním. Další účet se do zařízení přidá v položce Rodina a jiní uživatelé. Účet může být lokální nebo to může být účet Microsoft, který systém vyžaduje např. pro přístup do Store. Jako účet Microsoft lze použít osobní funkční e-mailovou adresu nebo se nově vytvoří u Microsoftu. Do systému lze přidat libovolný e-mailový účet a spravovat jej zde.

Pojmy k zapamatování

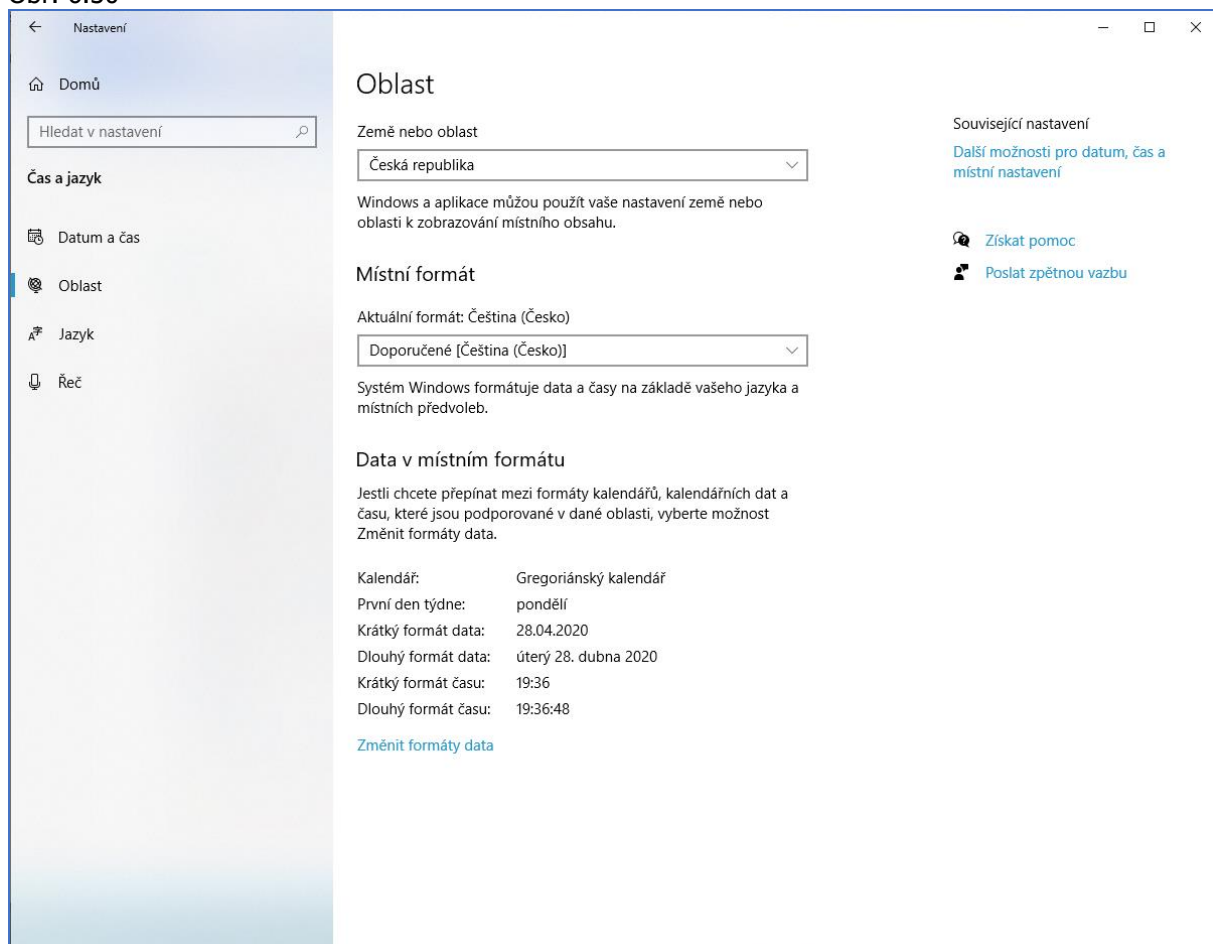

Účet, lokální účet, účet Microsoft

Čas a jazyk

Windows 10 dokáže hovořit snad všemi jazyky. Pro vás je pracovním jazykem čeština a Windows s vámi Čas a jazyk v češtině komunikují, navíc i česky píšete. Je logické, že mnozí z vás potřebují k práci i jiné jazyky a systém vám to v nastavení **Čas a jazyk** umožní. Seznam přístupných položek k nastavení vidíte na obr. 6.30. Jednu možnost pro přidání jazyka jste měli již při instalaci systému. Pokud jste jazyk nepřidali, můžete si to vyzkoušet v průběhu studia této kapitoly. Nastavení data a času jsme se věnovali v kapitole 4.4., proto tuto část vynecháme.

Obr. 6.30

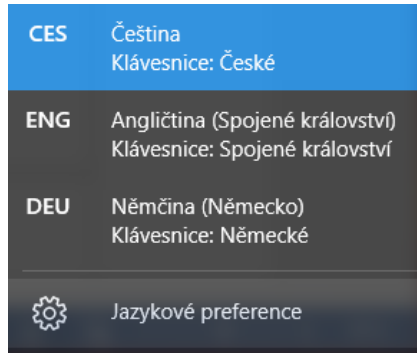
Oblast

V okně nastavení **Oblast** vidíte údaj o oblasti, který jste nastavili při prvním spuštění zařízení. Je zde Oblast a jazyk uveden aktuální formát data a času. Pokud vám daný formát nevyhovuje, můžete provést změnu nastavení pomocí **Změnit formáty data**.

Jazyk

V části **Jazyk** vidíte nastavený **Jazyk zobrazení systému**. Čeština je výchozí jazyk, pokud jste to tak zvolili při prvním spuštění zařízení. Pomocí **Preferované jazyky** můžete přidat další jazyk a nakonfigurovat např. klávesnici nebo formát data a času podle vybraného jazyka. Seznam jazyků je dostupný také z oznamovací oblasti hlavního panelu. Otevře se klepnutím na panel jazyků, obr. 6.31, a výběrem požadovaného jazyka se do něj přepnete. Přepínání je možno provést také stiskem klávesové zkratky **Windows + mezerník**. V seznamu jazyků je položka **Jazykové preference**, klepnutím na ní se dostanete do okna nastavení **Jazyk**.

Obr. 6.31

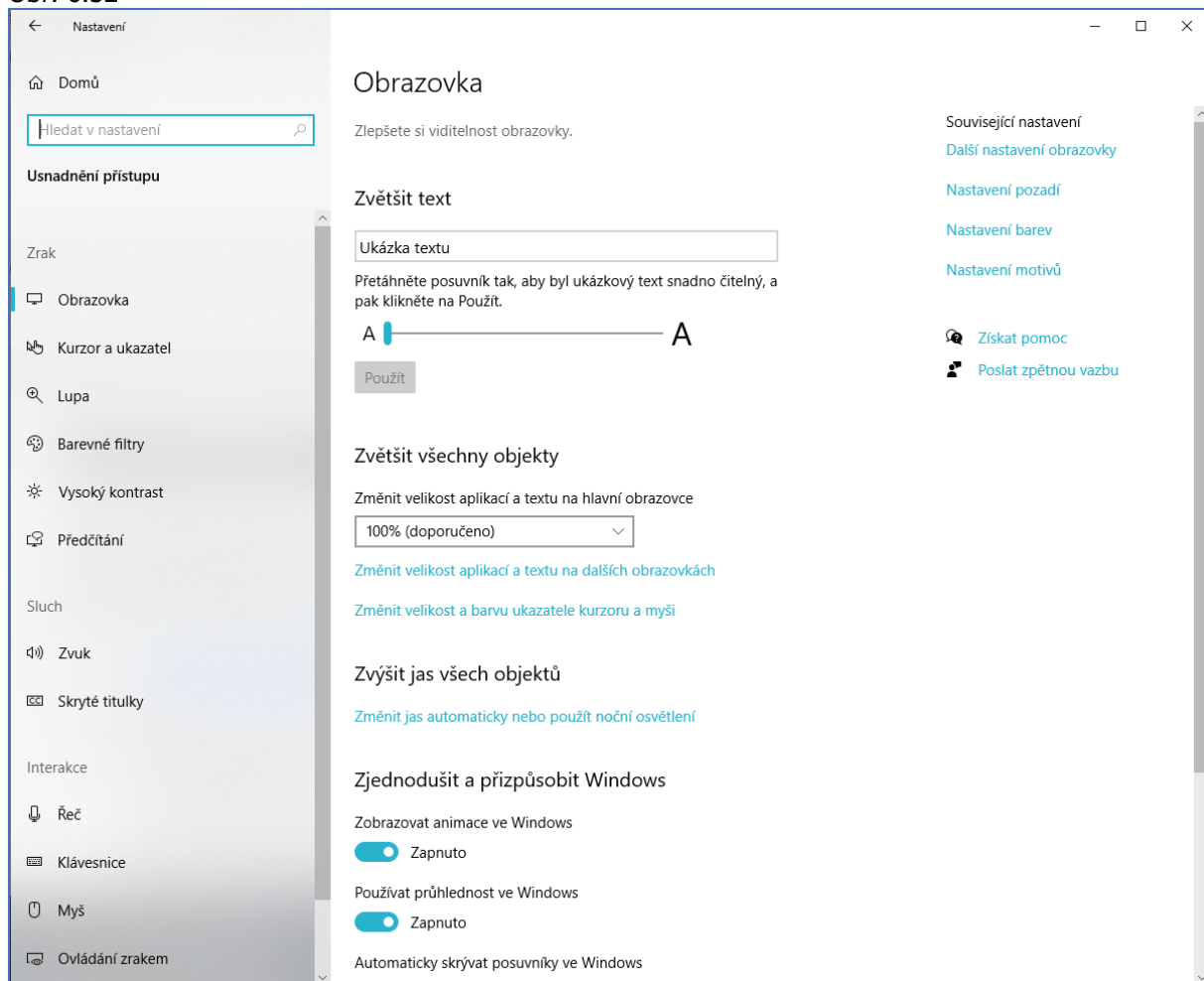

Usnadnění přístupu

Možnosti nastavení, které jsou dostupné v části **Usnadnění přístupu**, jsou důležité zejména pro osoby, které jsou nějakým způsobem tělesně handicapované. Systém Windows vychází těmito lidem vstříc, protože tělesný handicap by neměl člověku bránit ve využívání počítače. Koneckonců, nemusíte být tělesně postižení, stačí nosit silnější brýle a už to znamená problém při rozlišování detailů na monitoru.

Tlačítko **Usnadnění přístupu** je dostupné již na přihlašovací obrazovce při startu systému, obr. 4.2. Seznam jednotlivých položek nastavení **Usnadnění přístupu** vidíte na obr. 6.32.

Obr. 6.32

Předčítání

Nastavení předčítání je určeno pro zrakově tělesně postižené osoby, které jsou zvyklé především Předčítání na programy třetích stran. Nicméně i Microsoft vyšel těmto osobám vstříc.

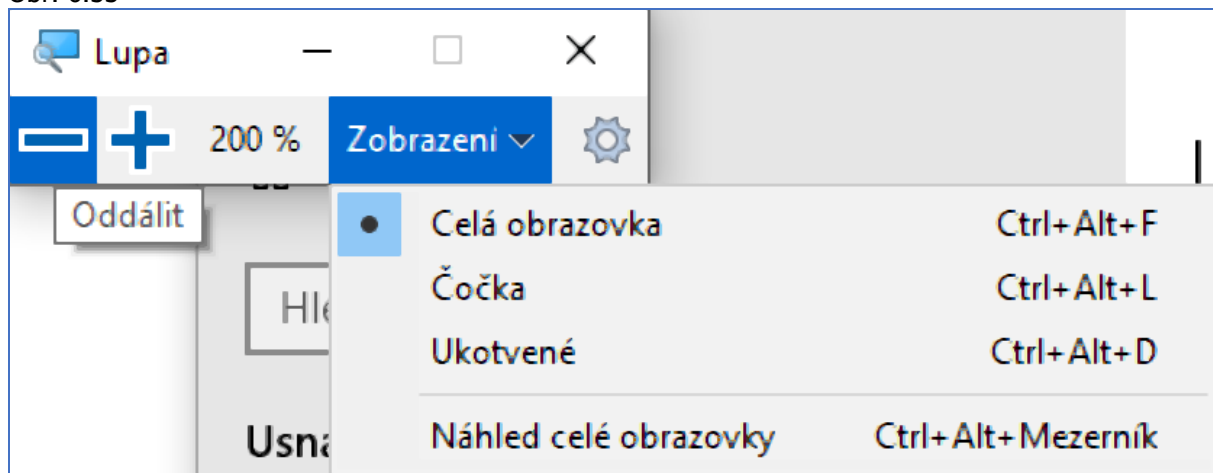
Předčítání je nástroj pro čtení obrazovky, který vám přečte všechny prvky na obrazovce, např. text a tlačítka. V nastavení Předčítání si jej musíte především zapnout a pak již máte k dispozici spousty nastavení. Volíte si např. hlas, jeho rychlost, výšku, intonační pauzy, zvuky, které slyšíte, znaky, které zadáváte apod.

Lupa

Lupa umožňuje zvětšení části nebo celé obrazovky, abyste lépe viděli. Pokud na obrazovce **Lupa** zapnete nástroj lupa, reakce je okamžitá. Vše se zvětší na dvojnásobek, protože ve výchozím nastavení je **úroveň zvětšení** nastavena na 200%. Spustí se také **nástroj Lupa**, pomocí kterého můžete hned nastavení upravit. Klepnutím na tlačítka **+** nebo **-** (**Přiblížit** nebo **Oddálit**) změníte účinnost lupy o 100%. V rozevíracím seznamu **Zobrazení** si můžete vybrat, jakou má mít lupa účinnost, obr. 6.33:

- **Celá obrazovka** – zvětšené je vše, ale nevidíte celou plochu oken.
- **Čočka** – pravouhlý výřez, který se pohybuje jen s kurzorem myši a vždy zvětší jen část obrazovky.
- **Ukotvené** – pravouhlý rámeček, který můžete přetáhnout k libovolnému okraji obrazovky nebo jej nechat volně na obrazovce.

Obr. 6.33

Tyto možnosti nastavení spolu s dalšími jsou také dostupné z okna nastavení **Lupa**. Můžete zde změnit přírůstek úrovně přiblížení, kdy může být lepší nižší hodnota než výchozích 100%. Je zde také přehled klávesových zkratk pro ovládání lupy.

Barvy a vysoký kontrast

V nastavení **Barvy a vysoký kontrast** můžete zapnout používání **Filtrů barev**. Filtry mění paletu barev na obrazovce a mohou vám pomoci rozlišovat objekty, které se liší pouze barvou. Tím může být zobrazení na displeji jasnější. Barvy a vysoký kontrast

Zobrazení **Vysoký kontrast** zcela změní poměry na obrazovce. Motiv lze vybrat ze čtyř možností a musíte jej potvrdit stiskem tlačítka **Použít**. Jak bude zobrazení jednotlivých částí vypadat, můžete posoudit hned při výběru kontrastu.

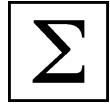
Klávesnice

Jestliže v okně nastavení **Klávesnice** zapnete přepínač **Zapnout klávesnici na obrazovce**, objeví vám hned na obrazovce trvale nahoře. Než začnete psát, mějte otevřený textový editor nebo kurzor na správném místě třeba v dialogovém okně, abyste nepsali do prázdna. Jakmile začnete psát, znaky se začnou hned objevovat v aplikaci. Je jedno, jestli píšete myší nebo dotykem. Klávesnice se domýšlí, Klávesnice

jaké slovo asi chcete napsat, takže pokud se trefí, neváhejte a klepněte na něm. Pokud píšete velká písmena, klepněte na SHIFT, klávesa bude zapnutá, dokud nenapíšete zvolený znak. K dispozici je i klávesa CAPS. Podobně funguje používání klávesových zkratk, takže stisknete např. CTRL a potom v klidu přejdete na C (kopírování do schránky). Pokud klepnete na klávesu **Prolnout**, tak se klávesnice zprůhlední a vy uvidíte, co je pod ní. Klávesa **Možnosti** vám umožňuje nastavení dalších parametrů a způsobů chování klávesnice, např. zobrazení numerické klávesnice. V okně nastavení Klávesnice jsou pak další možnosti nastavení, např. **Funkce ozvučení kláves** nebo **Funkce jedním prstem**.

Shrnutí

Usnadnění přístupu slouží lidem s nějakým tělesným handicapem. Provádí se zde nastavení, která těmto lidem usnadňují práci. Nastavuje se předčítání, zvětšení celé nebo části obrazovky, kontrast barev, velikost kurzoru myši a klávesnice na obrazovce.

Pojmy k zapamatování

Usnadnění přístupu, Lupa, Předčítání, Klávesnice na obrazovce

Soukromí

Microsoft je velmi kritizován za množství dat, která sbírá o uživateli. Důvody toho jsme si vysvětlili v kapitole 2.2. Základní nastavení jste provedli už při instalaci systému. A pokračovat můžete dál. V okně nastavení **Soukromí** můžete chování systému ovlivnit nastavením poměrně velkého množství položek. Pokud máte strach o své soukromí, vypněte vše v oknech **Obecné, Poloha, Pohyb, Diagnostika a zpětná vazba, Kamera**.

Soukromí

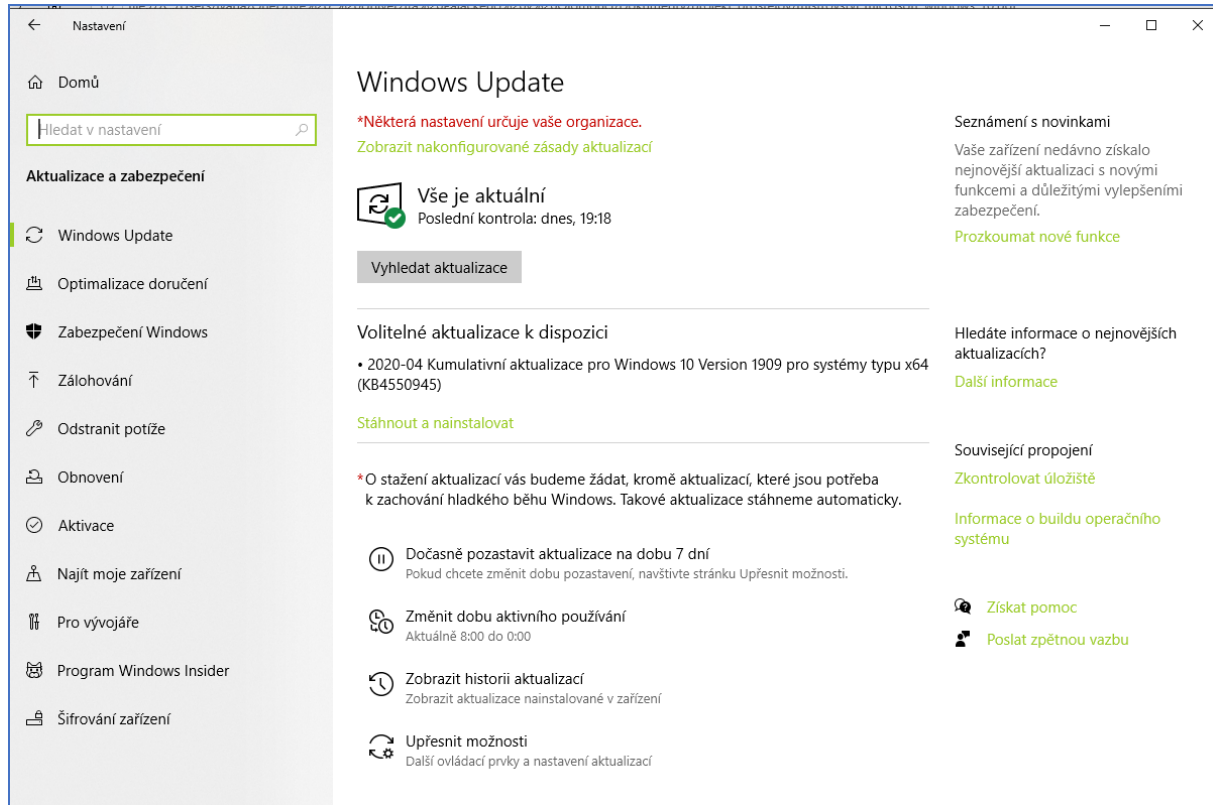
V této části Nastavení také určujete přístup konkrétních aplikací např. ke kameře nebo k mikrofonu.

Aktualizace a zabezpečení

Žádný program není bez chyb a týká se to i Windows 10. Proto je třeba sledovat aktualizace systému, které přinášejí opravy chyb, a instalovat je do systému. Windows 10 jsou nastaveny tak, aby aktualizace probíhaly automaticky, ale možná na tom budete chtít něco změnit. Ve verzi Home moc možností není, trochu lepší je to ve verzích Pro a Enterprise, které jsou určeny pro firmy. Zde by aktualizace měly být pod kontrolou, protože ne vždy se vše Microsoftu povede podle jeho představ a hlavně podle představ uživatelů. Seznam položek dostupných v části **Nastavení Aktualizace a zabezpečení** vidíte na obr. 6.34. Kromě položky **Windows Update**, kde je možné nastavit chování aktualizací systému, je pro uživatele důležitá položka **Zabezpečení Windows a Obnovení**.

Aktualizace
a zabezpečení

Obr. 6.34

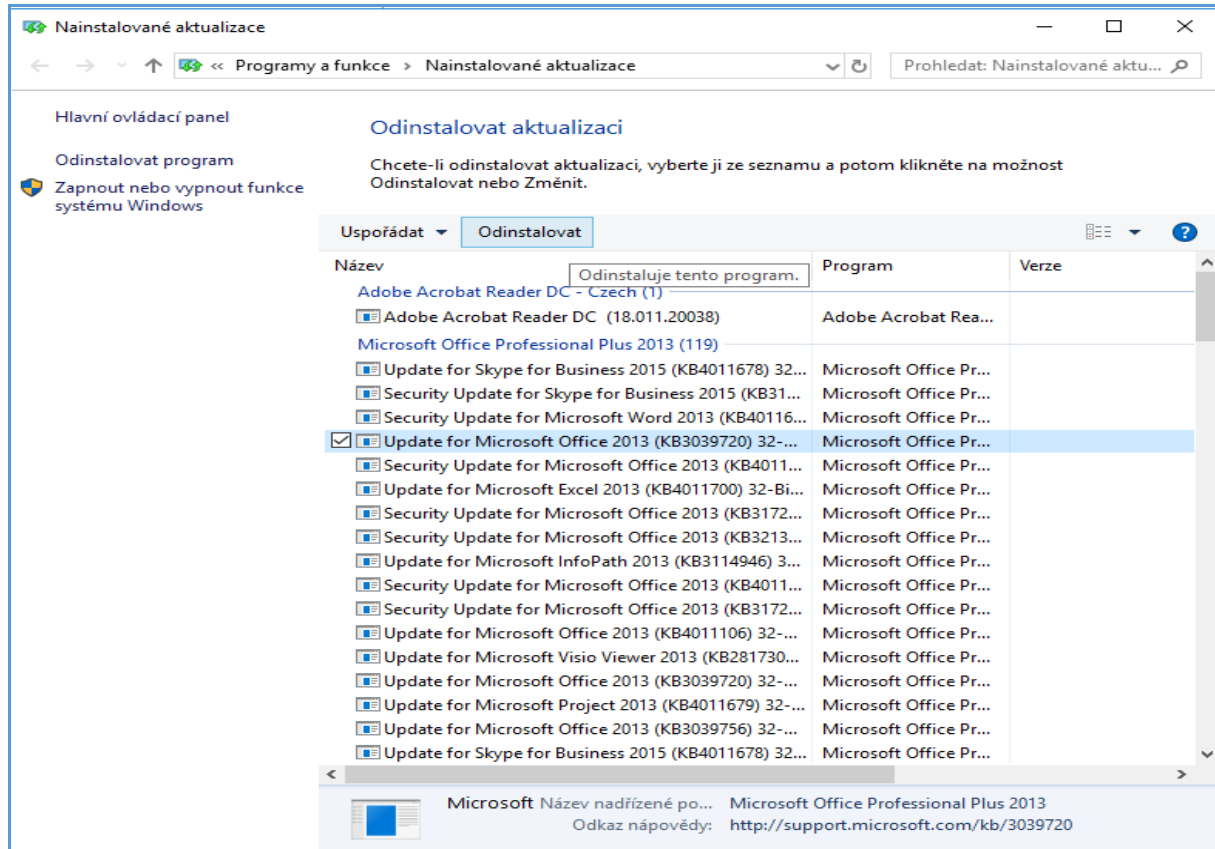

Windows Update

Přehled o stavu aktualizací pro vaše zařízení naleznete v okně nastavení Windows Update. Tlačítkem Vyhledat aktualizace spustíte hledání aktualizací ještě před doručením aktualizací Microsoftem. Pokud jsou pro vaše zařízení nějaké aktualizace k dispozici, objeví se zde jejich seznam, a to buď jako Doporučené aktualizace nebo Volitelné aktualizace vždy s možností Stáhnout a nainstalovat. Ve verzích Professional a Enterprise lze chování aktualizací určitými nastaveními ovlivnit. A to je dobře, protože bohužel má Microsoft v aktualizacích velmi často chyby, které mohou ovlivnit negativně chod systému. Pro nastavení aktualizací slouží položky **Dočasné pozastavit aktualizace na dobu 7 dní**, **Změnit dobu aktivního používání** a **Upřesnit možnosti**. V položce **Zobrazit historii nainstalovaných aktualizací** vidíte všechny aktualizace, které kdy byly do systému nainstalovány, a můžete je odtud i odinstalovat. Toto je užitečná funkce, protože někdy se opravdu stane, že konkrétní aktualizace napáchá víc škody než užitku a je potřeba (za předpokladu, že se do systému ještě dostanete) ji odinstalovat. K tomu použijte **Odinstalovat aktualizace**. Objeví se vám okno „starých“ ovládacích panelů, kde si danou aktualizaci vyberete a zvolíte **Odinstalovat**, obr. 6.35. Každá aktualizace funguje zároveň jako odkaz a vy se tak můžete dozvědět podrobnosti o konkrétní aktualizaci ze stránek podpory Microsoftu.

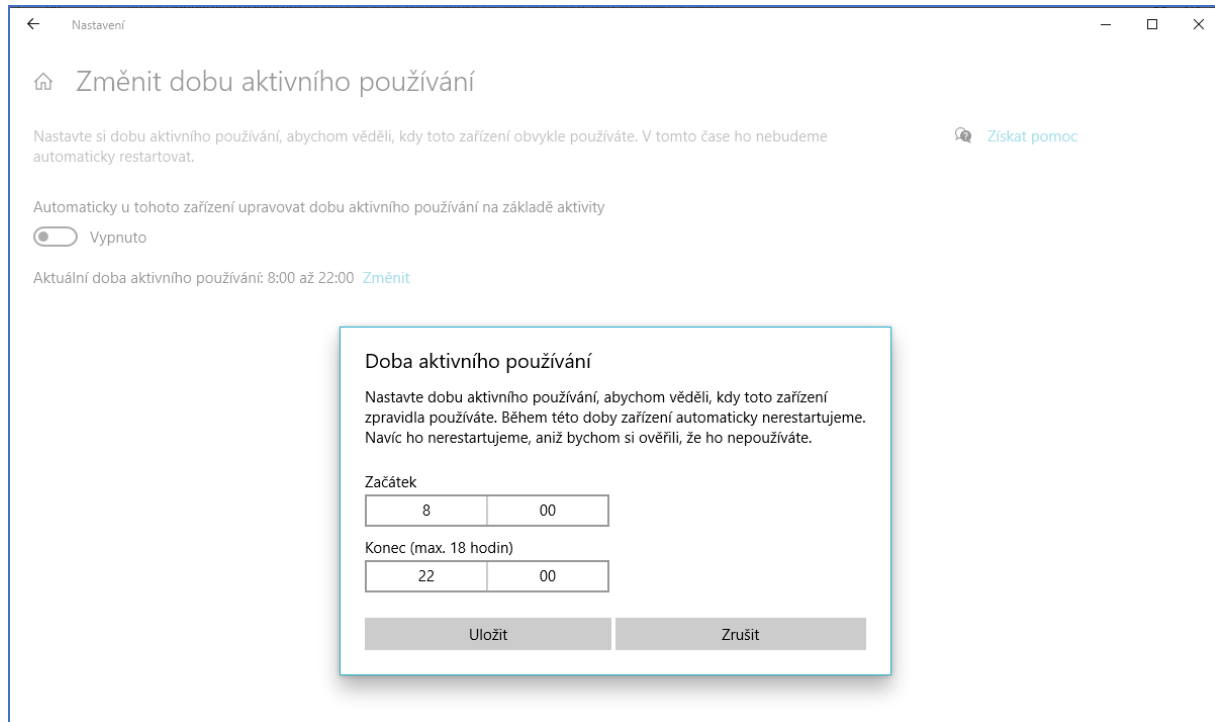
Windows Update

Obr. 6.35

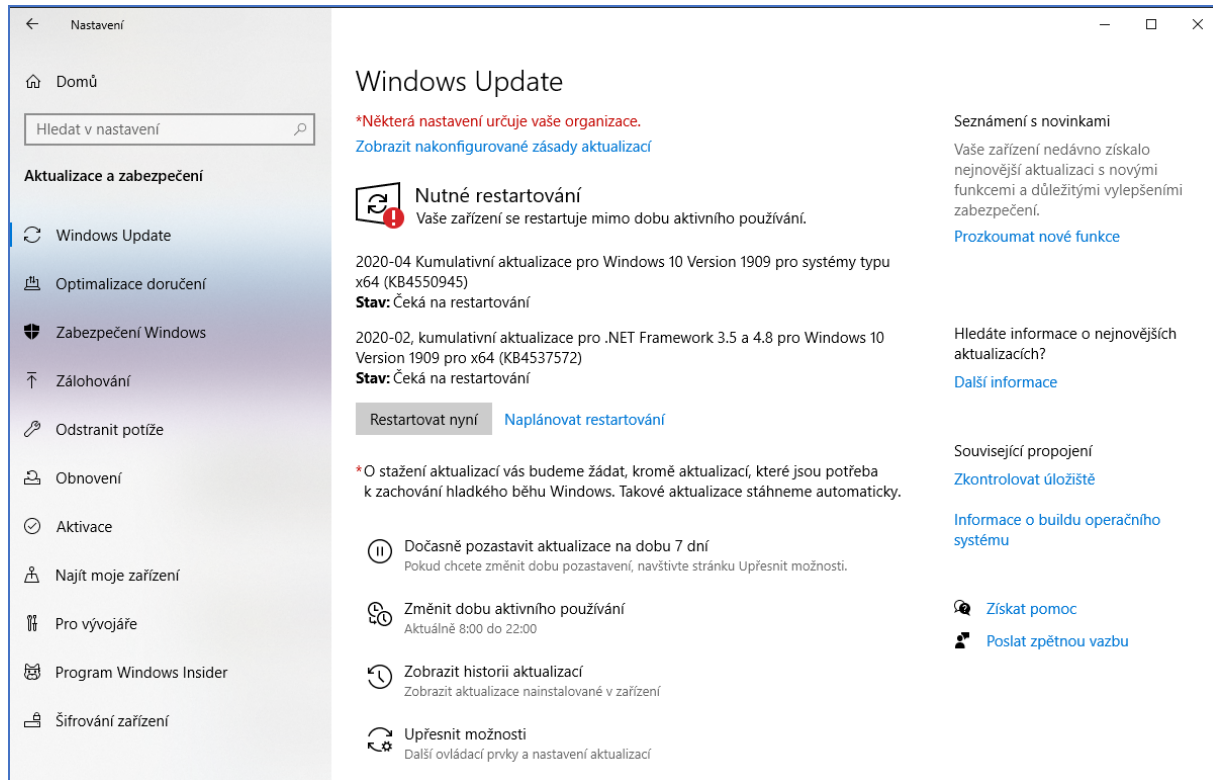
U položky **Změnit dobu aktivního používání** můžete ponechat na systému, jak bude vyhodnocovat vaši aktivitu na zařízení, a to zapnutím volby **Automaticky u tohoto zařízení upravovat dobu aktivního používání na základě aktivity**. Pokud je volba vypnutá, můžete si sami nastavit čas, kdy zařízení aktivně využíváte a v této době nebudete rušeni aktualizacemi - tlačítko Změnit, obr. 6.36.

Obr. 6.36

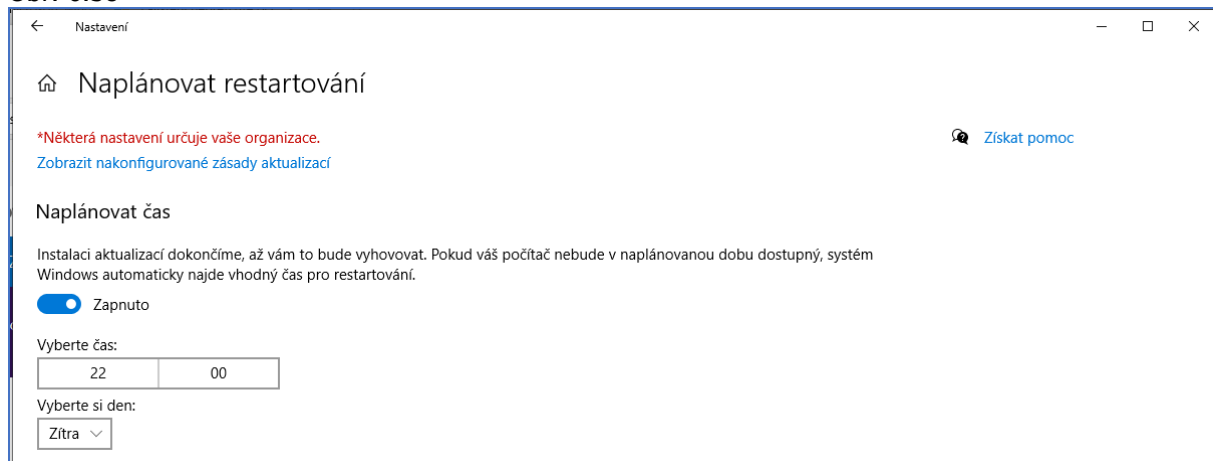

V případě, že jsou k dispozici aktualizace systému, obr. 6.37, můžete systém restartovat hned nebo pomocí **Naplánovat restartování**, obr. 6.38, nastavit čas a den, který vám vyhovuje pro restart zařízení. Volba **Naplánovat čas** musí být zapnutá.

Obr. 6.37

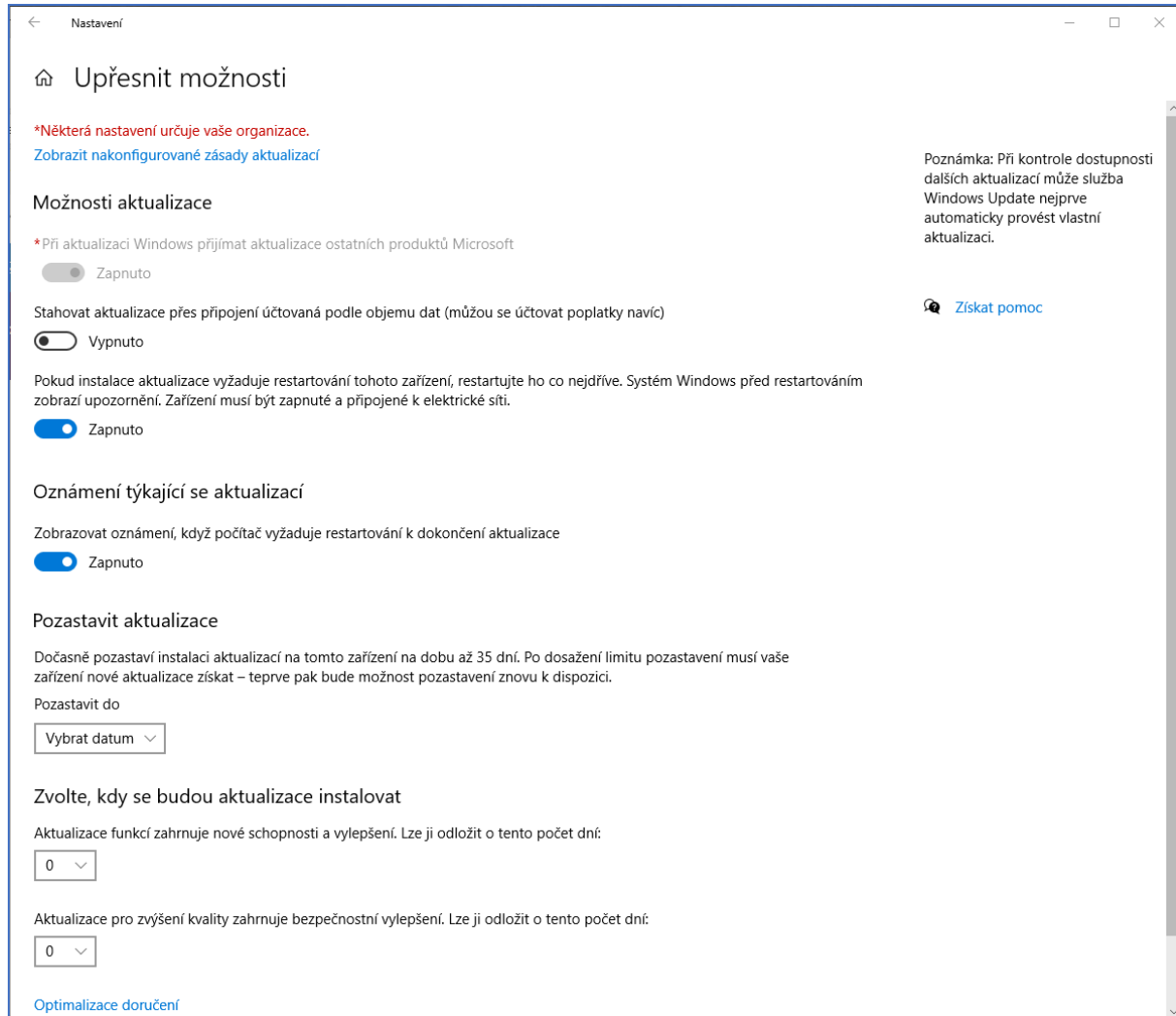

Obr. 6.38

Seznam všech voleb položky **Upřesnit možnosti** vidíte na obr. 6.39. Může se stát, že některá volba nebude dostupná, protože její nastavení určuje firma. Pro firemní systémy jsou zvláště důležité položky pro pozastavení aktualizací, protože **Aktualizace funkcí** a **Aktualizace pro zvýšení kvality** umožňují až roční odklad instalace. To by snad už mohla být dost dlouhá doba na to, aby Microsoft opravil případné nedostatky v aktualizacích.

Obr. 6.39

Zabezpečení Windows

Ve světě počítačů se dějí i nepěkné věci. Hrozí vám nebezpečí v podobě Spyware, což je škodlivý software, který se snaží o nainstalování do vašeho zařízení. Pak bez vašeho vědomí hledá hesla nebo čísla kreditních karet a odesílá je někomu jinému. Další hrozbu představují počítačové viry, které mají pestřejší rejstřík činností. Umějí se sami množit a pak své kopie rozesílají na další počítače, ale hlavně mají ve své pracovní náplni zákeřné operace končící i vymazáním pevného disku. Nebezpečím jsou i hackeři. To jsou pro změnu až moc živé a chytré osoby, které pronikají do cizích počítačů a tam páchají alotria. Ohroženy jsou hlavně servery velkých firem jako banky, státní správa, ale i my obyčejní smrtelníci. V současné době jsou velmi „oblíbené“ ransomwarové útoky, kdy vám útočník zašifruje data na disku a požaduje peníze za odšifrování.

Abyste byli před těmito hrozbami alespoň částečně chráněni, musíte dodržovat základní pravidla počítačové bezpečnosti.

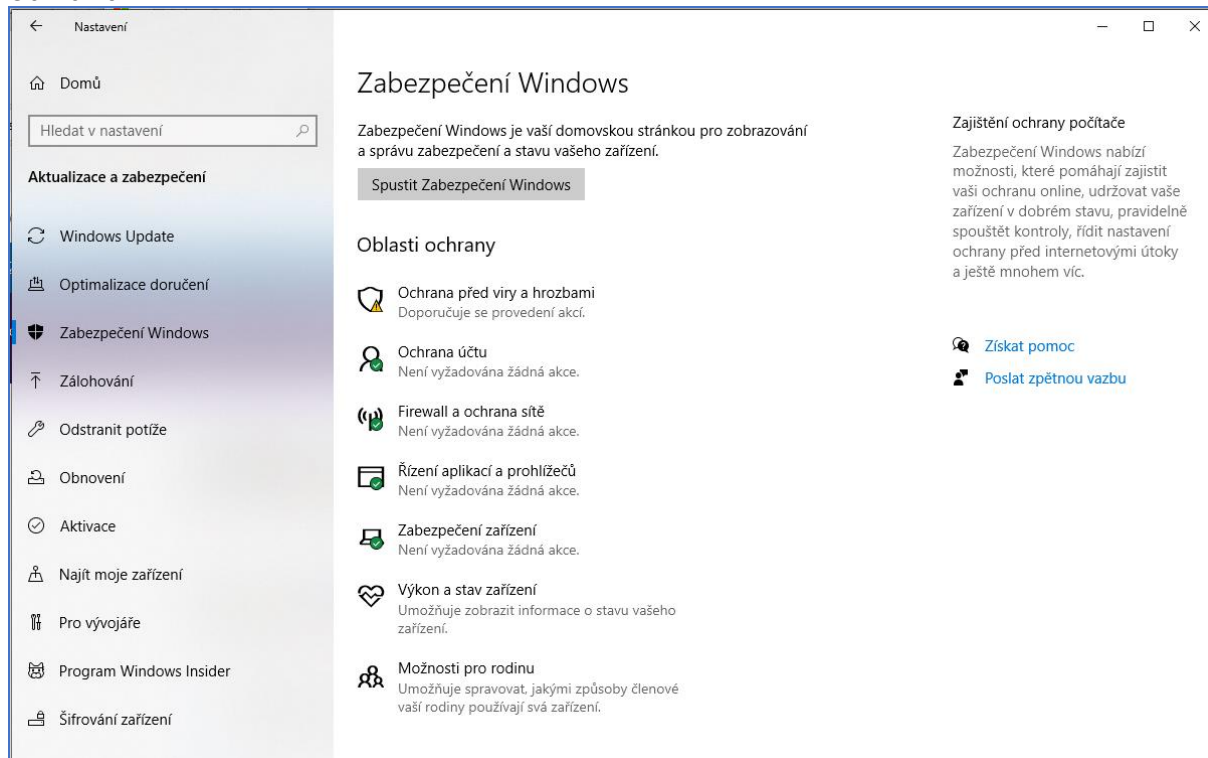
Takže určitě nebudete nikdy otvírat přílohy e-mailů s podezřelými přiloženými soubory od neznámých adresátů. Nikdy nebudete reagovat na e-maily požadující po vás zaslání přístupových hesel k bankovnímu účtu nebo k e-mailu. Nebudete spouštět odkazy na neznámé a podezřelé stránky. Nebudete stahovat sdílený nelegální obsah (filmy, hry hudba). Vždy budete mít na svých zařízeních funkční antivirový a antispamový software a vždy budete používat nejaktuálnější verzi operačního systému s instalovanými opravnými balíčky.

Dost bylo moralizování, protože ani výše uvedené vás nemusí zachránit – vir je totiž vždy na světě dříve než konkrétní antivirová ochrana určená na něj. Nicméně proti existující havěti by zařízení mělo být antivirovým programem chráněno.

Součástí operačního systému Windows 10 je celý soubor možností, které pomáhají zajistit ochranu vašeho zařízení, tzv. **Zabezpečení Windows**. Co vše řeší, vidíte na obr. 6.40.

Zabezpečení
Windows

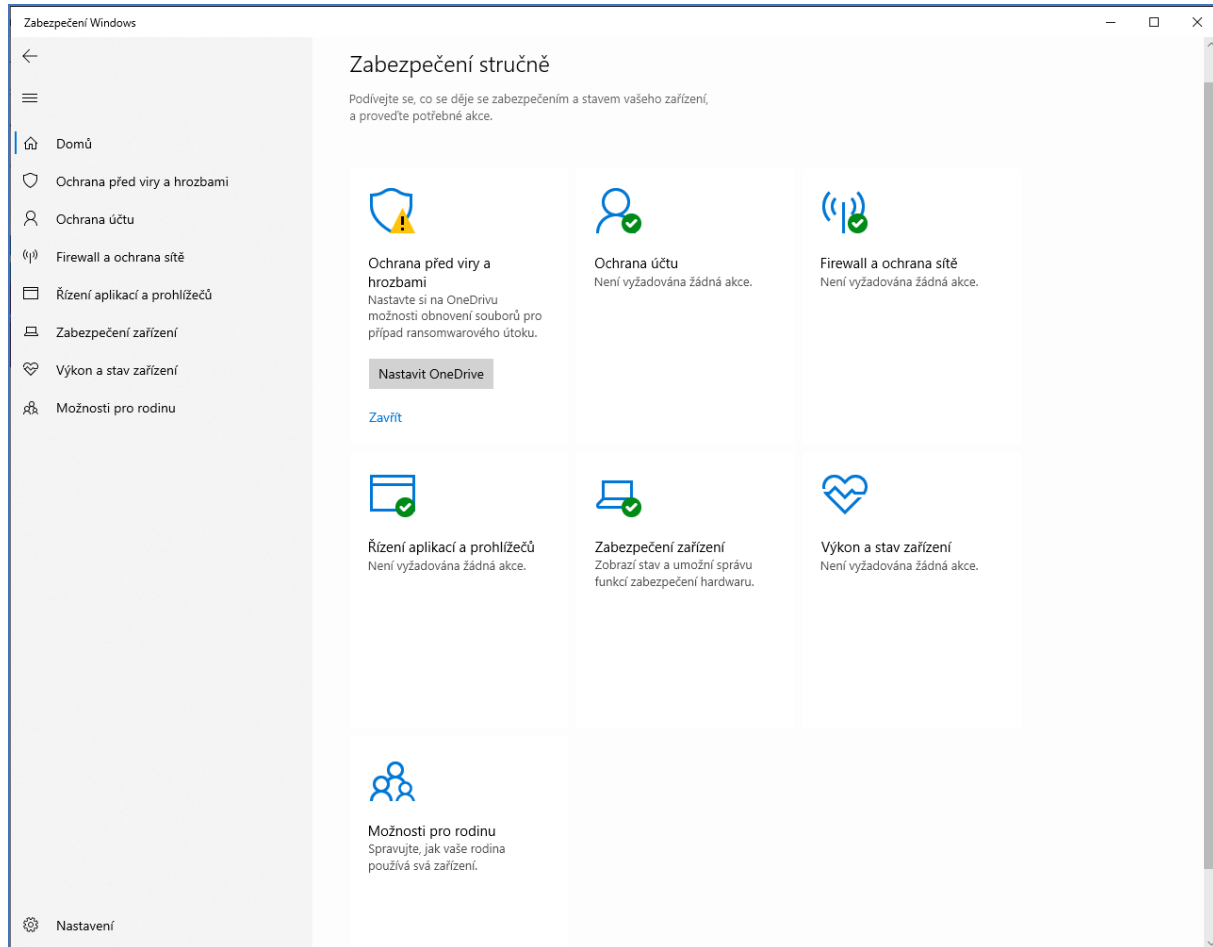
Obr. 6.40

Pokud **Zabezpečení Windows** spustíte, nabídne vám poměrně dost možností pro nastavení zabezpečení systému a vašeho účtu, obr. 6.41. Součástí **Zabezpečení** je i antivirový program **Windows Defender**. Jeho nastavení se skrývá pod položkou **Ochrana před viry a hrozbami**. Pokud není na zařízení antivirový program třetích stran, který dodává výrobce daného zařízení (často se tak děje), popř. má firma svůj antivirový program, je **Windows Defender** automaticky spuštěn při instalaci systému a v podstatě vás hlídá bez vašeho vědomí. Antivirový program dodaný výrobcem zařízení má vždy omezenou platnost licence a je na vašem rozhodnutí, jak s touto licencí naložíte. Můžete program nechat běžet po dobu platné licence a pak odinstalovat nebo licenci zakoupit. Program můžete hned odinstalovat a koupit licenci jiného programu, popř. si stáhnout neplacenou verzi některého z antivirových programů, nebo nebudete nic kupovat a stahovat, ale zapnete si **Windows Defender**.

Windows
Defender

Obr. 6.41

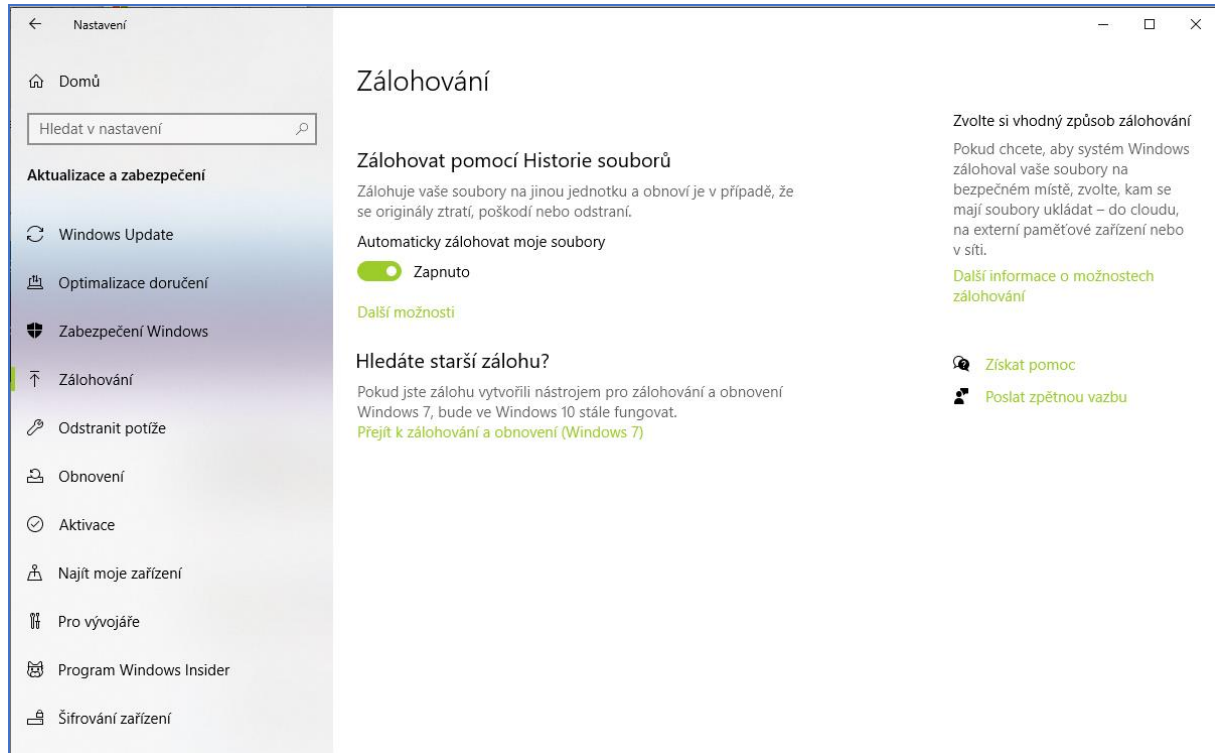
Zálohování

Je to úkon, který se nevyplatí zanedbávat. O svá data můžete přijít prakticky kdykoliv tím, že selže Zálohování hardware nebo si počítač zavirutujete, a plakat nad rozlitym mlékem vám nepomůže. Odpovědí na to, jak nejlépe zálohovat ve Windows 10, je použití **Historie souborů**. Nabízí nejenom plnohodnotnou zálohu, ale i způsob, jak obnovit předchozí verze vašich souborů. Při zálohování nezapomínejte na to, že byste měli mít více kopií zálohy a to např. na externí jednotce, kterou nebudete mít trvale připojenou k zařízení, a jednu třeba na cloudovém úložišti.

Zálohování pomocí **Historie souborů** je dostupné v okně **Nastavení Zálohování**.

Zálohovat pomocí Historie souborů musíte zapnout a v položce **Další možnosti** si nastavíte co, kdy Historie souborů a kam zálohovat, obr. 6.42.

Obr. 6.42

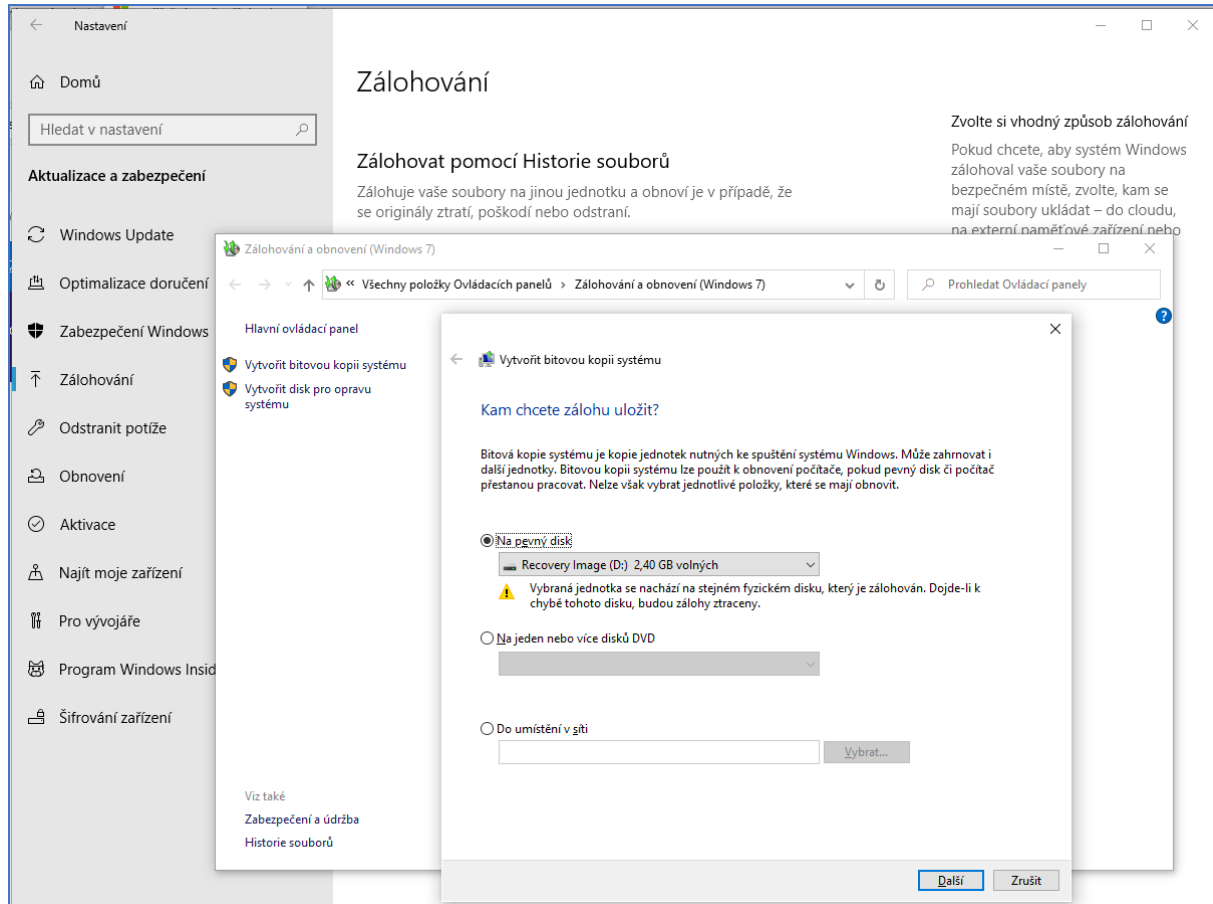
Historie souborů nevytváří úplnou zálohu vašeho zařízení, ale zálohuje vaše osobní soubory. To, jaké soubory a složky budou zálohovány, je zcela na vás, stejně jako umístění, do kterého se obsah bude zálohovat.

Další možností zálohování je vytvoření **bitové kopie** celého systému, tzv. **obrazu systému** (image). Výhodou je možnost obnovení celého systému včetně všech aktualizací dostupných v konkrétní dobu a aplikací ve stavu plné funkčnosti. Pak jen dohrajete své zálohované dokumenty a další data.

Vytvoření bitové kopie je možné v okně **Zálohování** pomocí položky **Přejít k zálohování a obnovení (Windows 7)**. Otevře se vám stejnojmenné okno ve „starých“ ovládacích panelech, kde vyberete položku **Vytvořit bitovou kopii systému**, obr. 6.43. V okně musíte určit, kam bitovou kopii chcete umístit. V případě volby pevného disku musíte mít tento buď rozdělený na několik logických jednotek nebo musíte mít přidáný další fyzický disk, popř. si musíte připojit k zařízení externí pevný disk. V případě volby CD/DVD si nachystejte dostatečné množství médií. Třetí variantu využijete, pokud jste připojeni k síti a máte k dispozici síťový disk.

Obr. 6.43

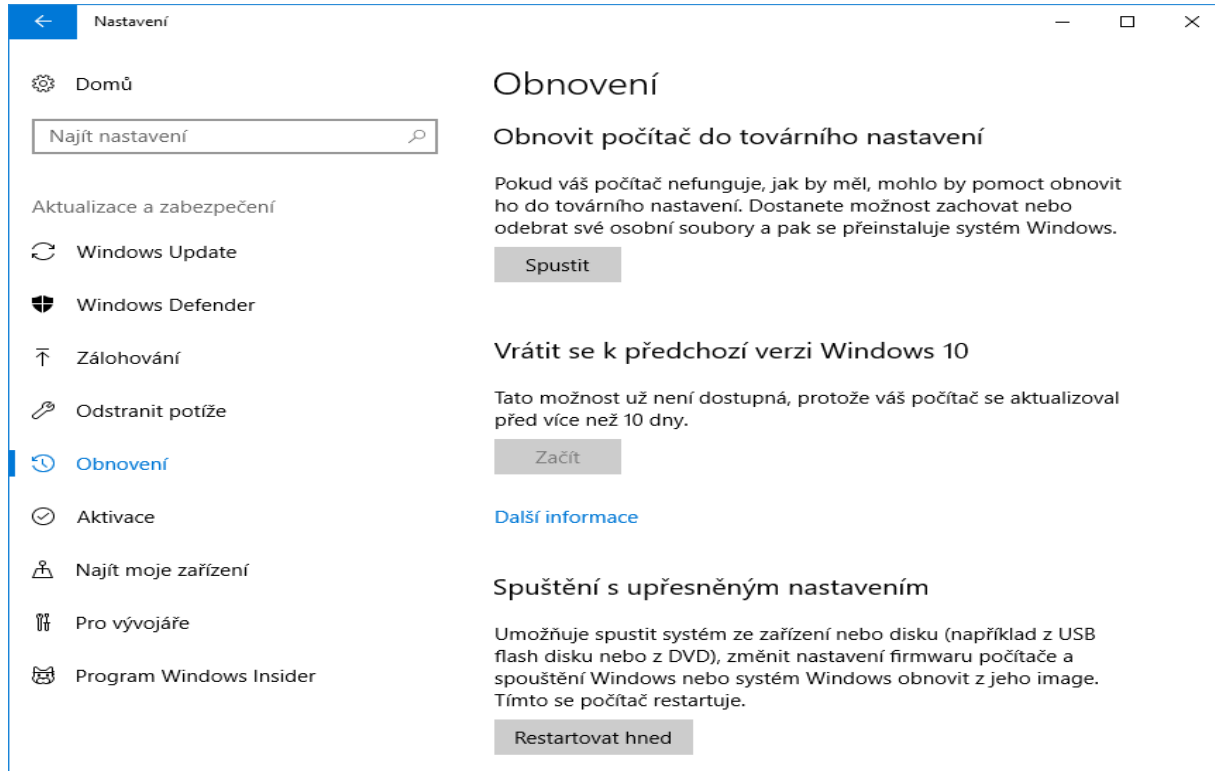
Obnovení

Obnovení systému je užitečná funkce v okamžiku nefunkčnosti systému z různých důvodů.

Obnovení

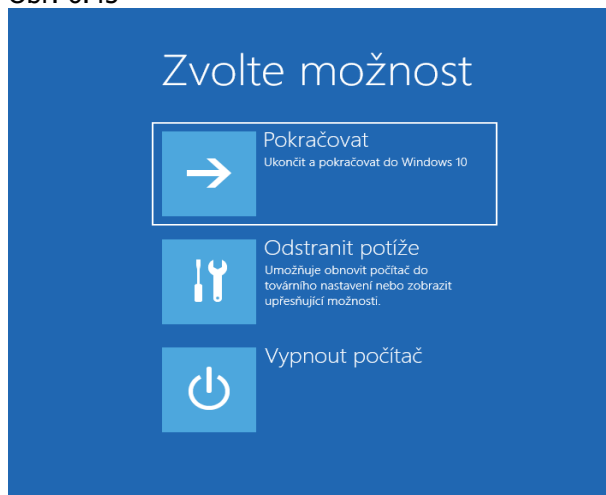
Je to jedna z možností, jak systém opět uvést do chodu. Pokud máte zhotovenou **bitovou kopii** systému, tak ji můžete v této situaci také použít a ve výsledku jste na tom ještě lépe, než když použijete např. obnovu do továrního nastavení, protože v ní máte i nainstalované aplikace. Možnosti obnovení, které Windows 10 nabízí, jsou k dispozici v okně nastavení **Obnovení**, obr. 6.44.

Obr. 6.44

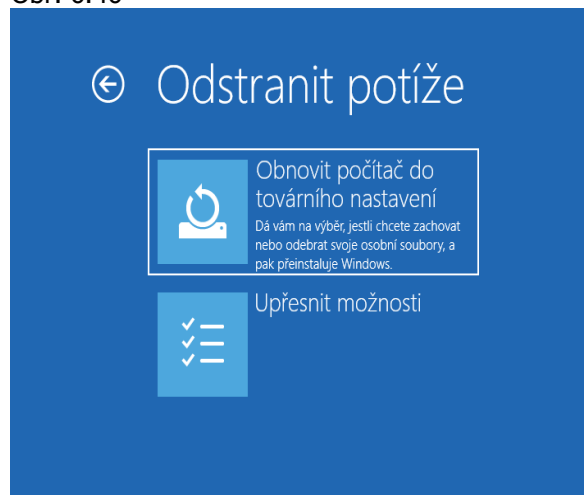

Kromě obnovy do továrního nastavení je zde k dispozici **Spuštění s upřesněním nastavením**, kde jsou na výběr možnosti obnovy systému. Abyste se na tyto možnosti dostali, musíte stisknout tlačítko **Restartovat hned**. Objeví se okno **Zvolte možnost**, obr. 6.45, a zde, pokud opravujete systém, volíte **Odstranit potíže**. V dalším stejnojmenném okně pak vyberete možnost **Upřesnit možnosti**, obr. 6.46.

Obr. 6.45

Obr. 6.46

Obr. 6.47

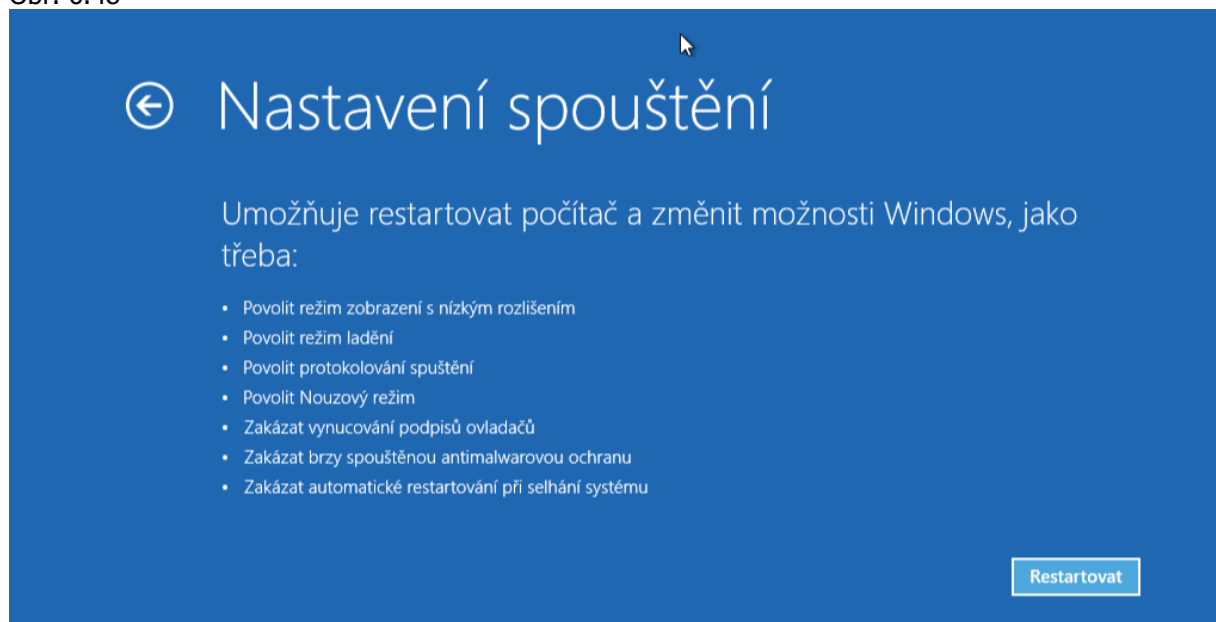

V okně **Upřesnit možnosti**, obr. 6.47, pak máte na výběr z několika variant. Především je to **Obnovení systému** (System Restore). Toto je vhodná varianta, pokud se systémem nastaly problémy, na které běžná řešení nestačí. Jde o nápravu problémů způsobených např. nově nainstalovanou aplikací nebo ovladačem. Někdy problém způsobí i aktualizace systému. **Obnova Systému** vytváří pravidelně tzv. **body obnovy**, což jsou snímky systémových souborů, ke kterým se můžete v případě problémů vrátit. Další variantou je **Obnovení z bitové kopie**, kdy se použije záloha systému, kterou jste si vytvořili a uložili na externí disk.

Někdy při problémech stačí varianta **Oprava spouštění systému**, kdy se spustí diagnostika systému a pokud je to možné, dojde k opravě.

V položce **Nastavení spouštění** se dostanete k možnostem rozšířeného spuštění, které si po restartu zařízení můžete vybrat a použít je k opravě systému, obr. 6.48. Nejčastěji používanou volbou je tzv. **Nouzový režim**. Je to možnost pro řešení potíží systému Windows, která spustí počítač v omezeném stavu. Jsou spuštěny pouze základní soubory a ovladače nezbytně nutné pro chod systému.

Obr. 6.48

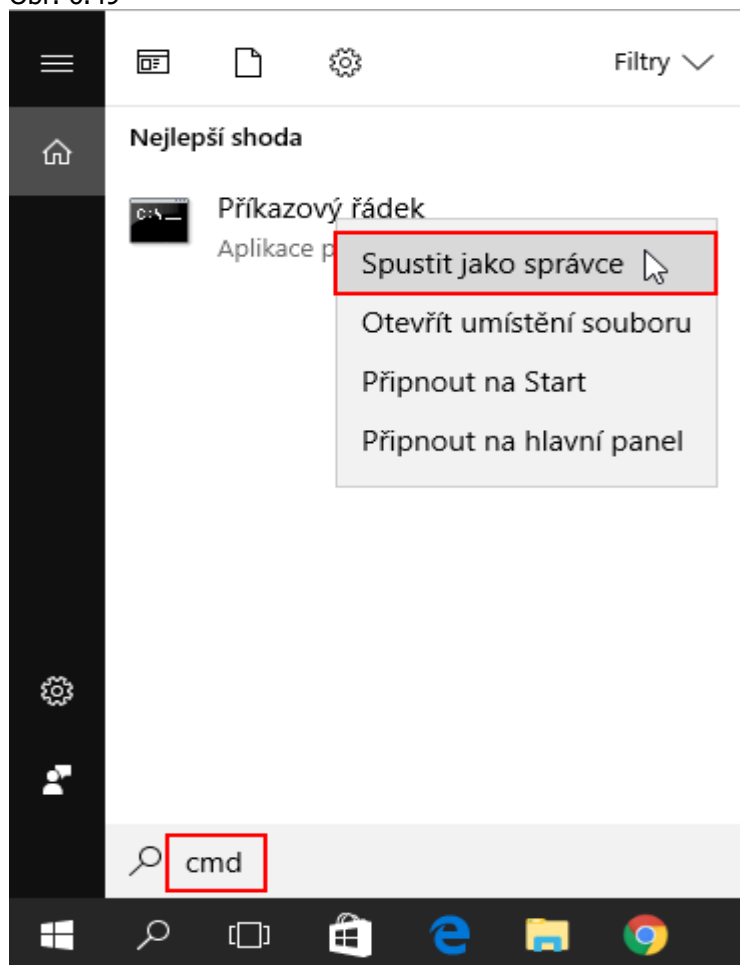

Pro zájemce

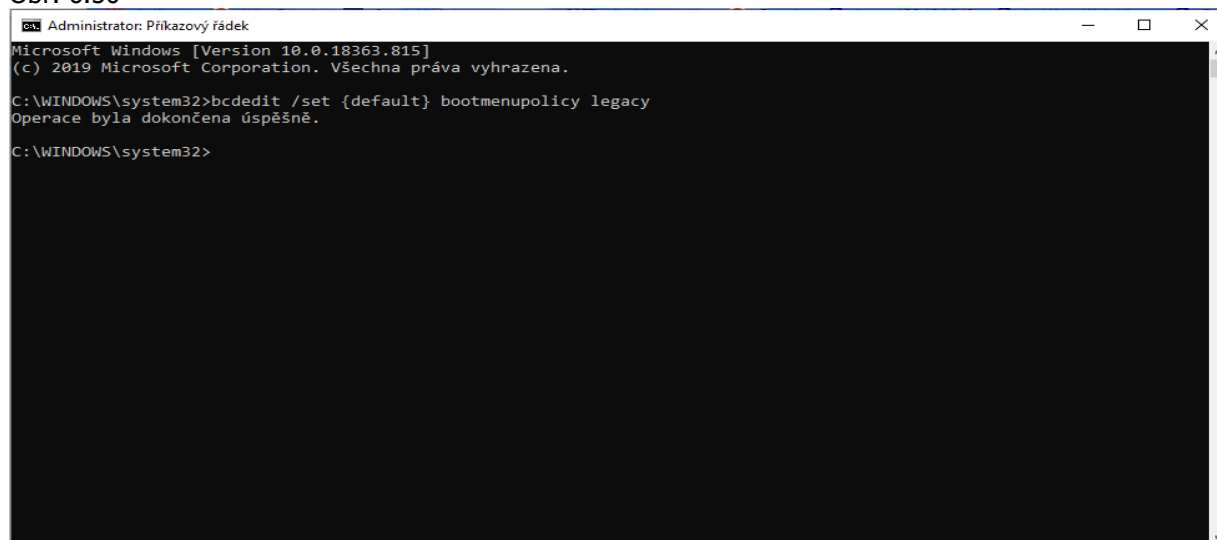
Možnosti **Nastavení spouštění** byly ve starších Windows dostupné po stisku klávesy **F8** při startu počítače. Ve **Windows 10** klávesa **F8** není pro tento účel aktivovaná. K rozšířeným možnostem spouštění se ve **Windows 10** můžete dostat kromě výše uvedeného postupu i **držením klávesy Shift při současném kliknutí na Restart v Nabídce Start**. Jenže problém nastane, když se do systému už nemůžete dostat, abyste použili uvedené postupy, a okno **Odstranit potíže** se z neznámého důvodu při startu systému a následné detekci problému nezobrazuje. Klávesu **F8** pro spouštění nouzového režimu lze aktivovat i ve **Windows 10**. Nejprve spusťte **Příkazový řádek** s oprávněním správce, obr. 6.49.

Obr. 6.49

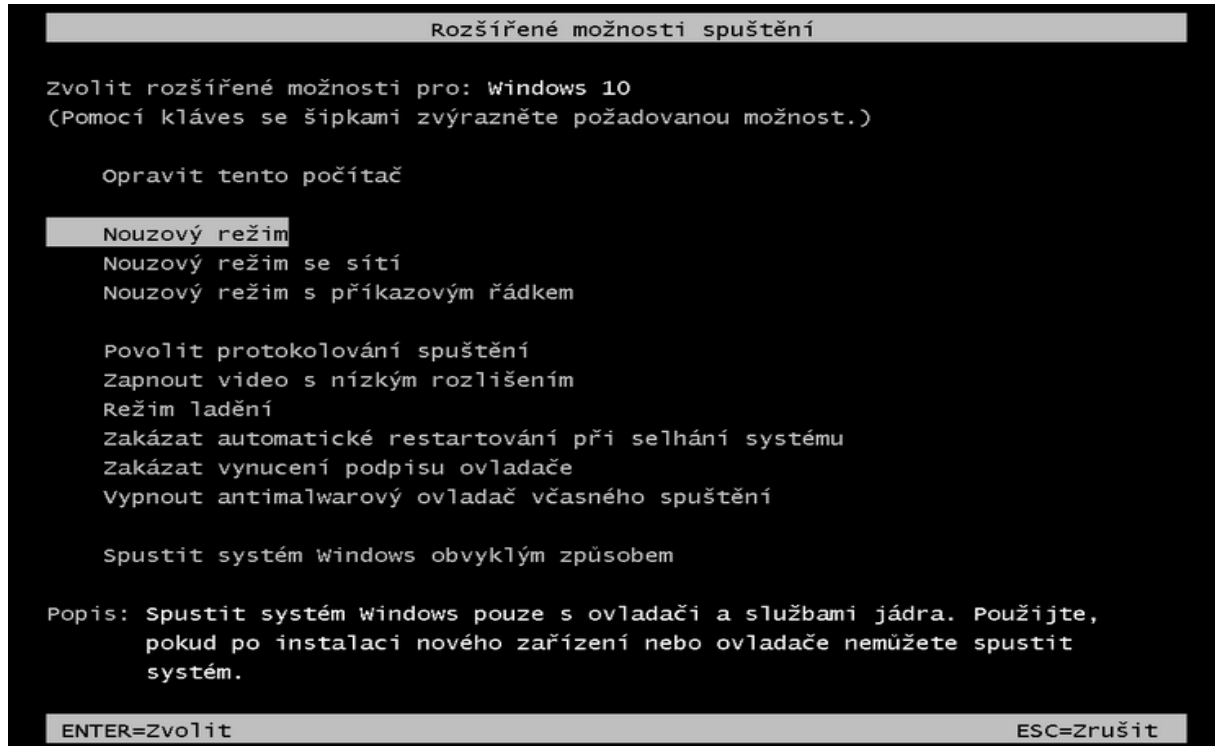
Do spuštěného příkazového řádku napište (nebo zkopírujte) příkaz **bcdedit /set {default} bootmenupolicy legacy**. Potvrďte provedení příkazu stiskem klávesy **Enter**, obr. 6.50.

Obr. 6.50

Nyní máte aktivované **Rozšířené možnosti spuštění** pomocí klávesy **F8** a jste schopni se dostat do nouzového režimu hned po startu systému stiskem **F8**, obr. 6.51.

Obr. 6.51

Pokud budete chtít spuštění nouzového režimu pomocí **F8** zakázat, opět spustíte **Příkazový řádek** s oprávněním správce a zadáte příkaz **bcdedit /set {default} bootmenupolicy standard**. Potvrdíte klávesou **Enter**.

Tak na „papíře“ to vše vypadá až jednoduše, ale bohužel praxe je jiná. Pokud s Windows 10 nastanou problémy a systém se nechce spustit, ve většině případů nastane boj kdo z koho a hádejte, kdo vyhrává? Uživatel to není. Pak už nezbyvá než obnova do továrního nastavení, popř. obnova pomocí bitové kopie. Proto nepodceňujte tvorbu záloh, ať už datových nebo systémových.

Shrnutí

Systém Windows 10 sbírá množství dat o uživateli. Pro ochranu soukromí lze vypnout sledování polohy, pohybu, odesílání informací. Pro lepší zabezpečení systému je nutné pravidelně systém aktualizovat. Ve Windows jsou aktualizace automatické, uživatel si může nastavit čas, kdy mu instalace a restartování systému časově vyhovuje. Součástí systému je antivirový program Windows Defender, který je automaticky spuštěn už při instalaci systému a trvale počítač hlídá. Při práci s daty je potřeba zálohovat. Historie souborů nabízí plnohodnotnou zálohu a způsob, jak obnovit předchozí verze vašich souborů. Zálohují se osobní složky, uživatel má možnost si vybrat další složky k zálohování. Kromě zálohy dat je k dispozici také vytvoření zálohy celého disku. Záloha by měla být umístěná na více místech. V případě nefunkčnosti systému je možné obnovení do továrního nastavení nebo využití zálohy disku.

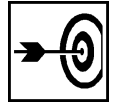
Pojmy k zapamatování

Windows update, zálohování dat, zálohování systému, obnova systému, body obnovení

7 Aplikace Windows

Cíle

Cílem této kapitoly je seznámit se s některými aplikacemi vytvořenými pro Windows 10 a dodávanými s instalací systému:

- Kalendář
- Pošta
- Počasí
- Store
- Mapy
- Hudba Groove
- Fotky
- Filmy a televizní pořady
- Výstřižek a skica

Průvodce studiem

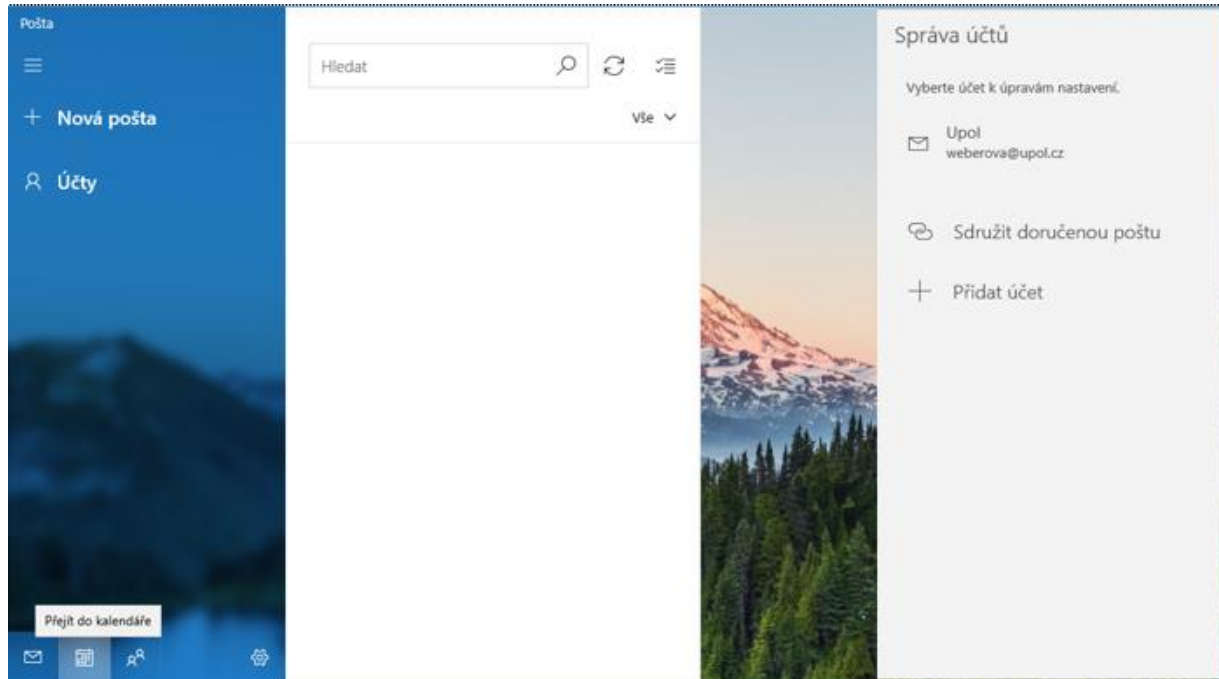
Současně s instalací Windows 10 jste získali několik užitečných aplikací, takže můžete začít už nyní úspěšně pracovat. V této kapitole se seznámíte s některými aplikacemi, které byly vytvořeny pro Windows 10, resp. už pro Windows 8, a jsou dostupné přímo z dlaždic nabídky **Start**. Za zmínku určitě stojí Kalendář a Pošta, Počasí, Microsoft Store. Popisu aplikací, které Windows 10 převzaly ze starších operačních systémů, se věnovat nebudeme. Měli byste s nimi již být obeznámeni. Pokud by snad žádná z aplikací nevyhovovala stylu nebo potřebám vaší práce, máte vždy možnost instalovat aplikace třetích stran.

7.1 Kalendář a Pošta

Toto jsou dvě aplikace, které spolu úzce souvisí. Mají i společné okno, ve kterém se přepínáte podle toho, jestli chcete kalendář nebo poštu. **Kalendář** i **Pošta** jsou určitě užitečné aplikace. Jejich fungování je založeno na přidání e-mailového účtu, který má i kalendář. Tím může být účet Microsoftu, kterým se hlásíte do počítače, firemní účet např. na Exchange nebo váš soukromý účet třeba na Google.

Na obr. 7.1 vidíte okno aplikace **Pošta** (ještě bez účtů), dole na obrázku máte zvýrazněnou ikonu **Pošta** **Přejít do kalendáře**, pomocí které se vám otevře okno **Kalendář**.

Obr. 7.1

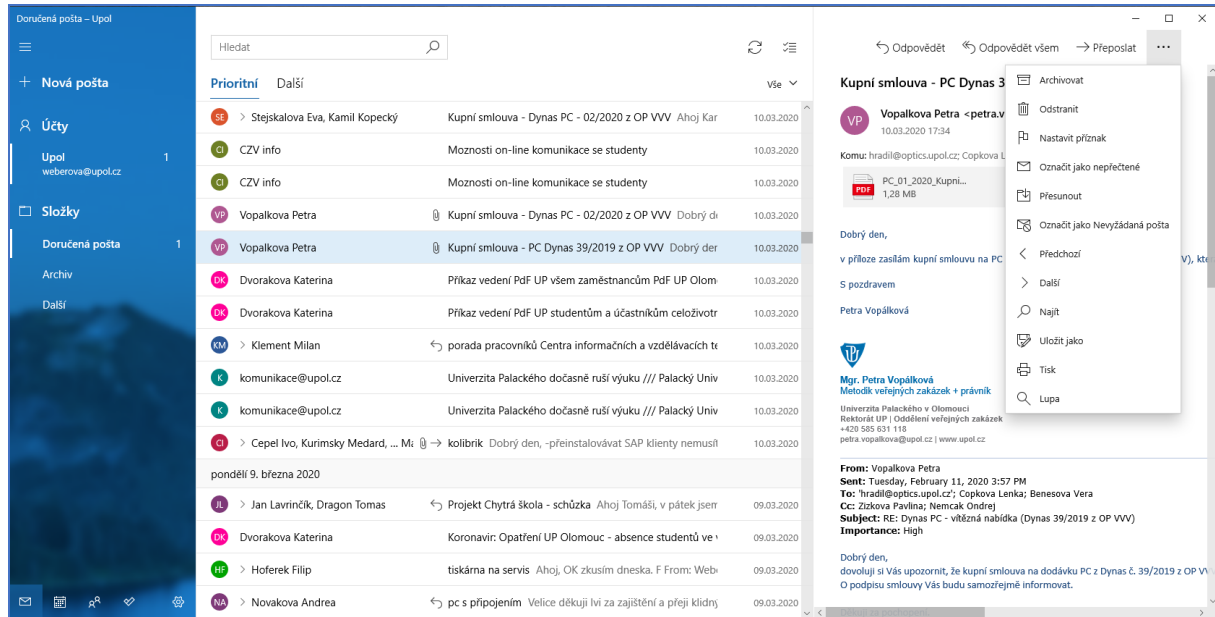
Nový účet přidáte pomocí ikony **Účty**, po klepnutí na ní se otevře okno **Správa účtů** a zde máte tlačítko **+ Přidat účet**. Než přidáte účet, vysvětlíme si, co znamená položka **Sdružit doručenou poštu**, která se zde také vyskytuje. V případě, že přidáte více e-mailových účtů, bude každý z nich mít svou složku **Doručené pošty** a vy budete mít jasně oddělené soukromé a firemní e-maily. Ne každému ale tento stav vyhovuje a chce mít vše pohromadě. Právě toto umožňuje zmiňovaná položka, sloučí obě složky doručené pošty do jedné.

Vraťte se nyní zpět k přidání účtu. Klepnutím na položku **Přidat účet** se otevře stejnojmenné okno, se kterým jste již měli tu čest se seznámit v kapitole 6.2.6, obr. 6.30. Takže pokud si přidáte účet do pošty v **Nastavení**, popř. pokud vytvoříte nebo se přihlásíte existujícím účtem Microsoft, tak samozřejmě tento účet v aplikaci **Pošta**, a tím i v **Kalendáři**, bude a můžete jej používat. Pokud účet v **Poště** nemáte, vyberete si typ účtu, který chcete přidat a budete se řídit pokyny na jednotlivých obrazovkách. Postup je v podstatě stejný, ať si vyberete jakýkoli typ účtu. Vždy musíte zadat funkční e-mailovou adresu (bez té by to celé asi nemělo smysl) a heslo.

Po přidání účtů do **Pošty** máte jejich seznam v okně **Pošta** v jeho levé části (seznam účtů je i v okně **Správa účtů**, odkud je můžete z **Pošty** v případě potřeby odstranit), obr. 7.2. Mezi jednotlivými účty se libovolně přepínáte a napravo se vždy otevře složka **Doručená pošta** konkrétního účtu. Pokud poklepete na zprávu z doručené pošty, objeví se její náhled v pravé části okna. Pro další práci se zprávou slouží příkazy nad textem **Odpovědět**, **Odpovědět všem**, **Přeposlat** apod. Kolik položek je zobrazených, záleží na velikosti okna na obrazovce. Pokud chybí prostor pro zobrazení, skryjí se položky do tlačítka se třemi tečkami **Akce**, takže další příkazy pro práci se zprávou naleznete tam. V případě, že máte v účtu další složky, jsou k dispozici po klepnutí v levé části okna na **Další**. Pokud potřebujete provést nějaká nastavení v jednotlivých účtech, máte k dispozici dole v levé části okna tlačítko ve tvaru ozubeného kola **Nastavení**. Skrývá možnosti jako **Správa účtů**, **Přízpůsobení**, **Automatická odpověď** apod.

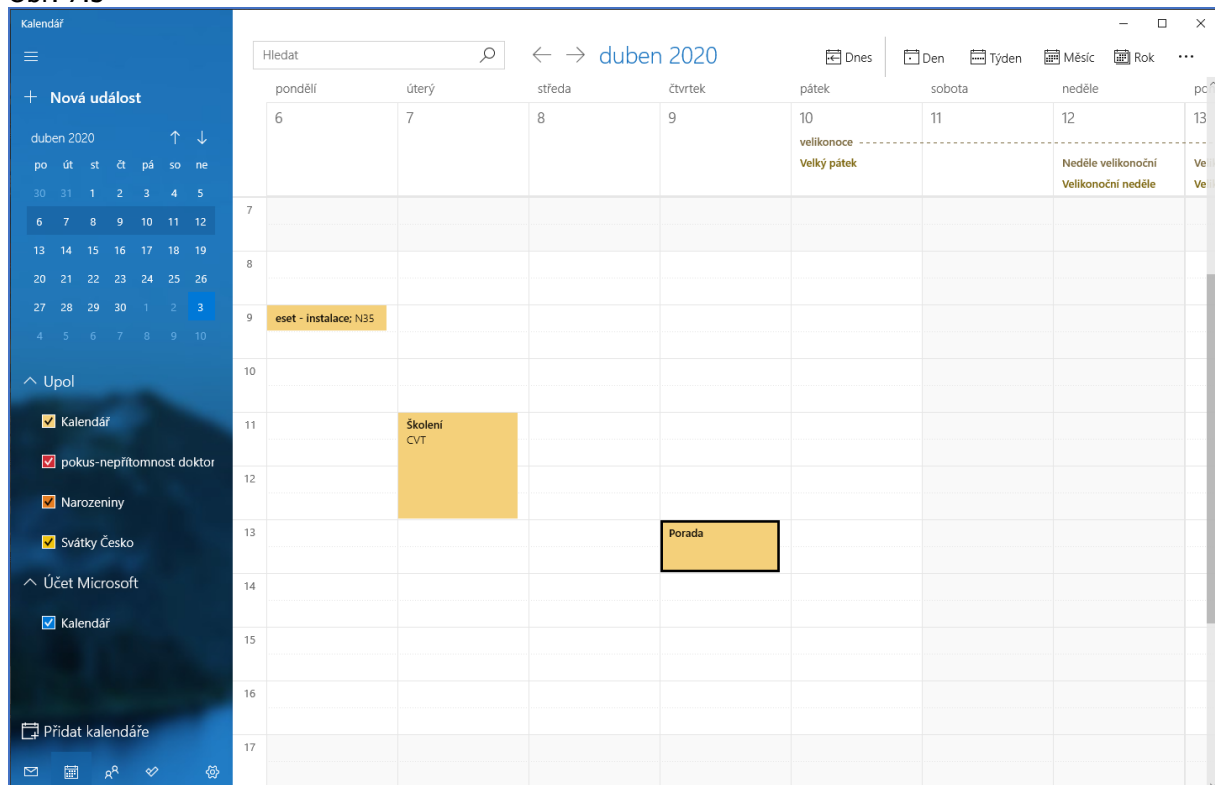
Obr. 7.2

Chcete-li zobrazit **Kalendář**, klepněte na tlačítko **Přejít do kalendáře**. Kalendář můžete otevřít i z nabídky **Kalendář Start** klepnutím na dlaždici **Kalendář**. Rozvržení okna je podobné jako u **Pošty**, v levé části máte seznam kalendářů pro přidávané účty a v pravé se vám po výběru kalendáře tento otevře, obr. 7.3. V levé části okna máte kalendář zobrazený na celý rok, měsíc týden nebo den a šipkami doprava doleva se pohybujete mezi dalšími časovými úseky.

Novou událost zadáte klepnutím na položku **+ Nová událost**. Napíšete **Název akce**, přiřadíte **Nová událost** ji konkrétnímu kalendáři, nastavíte, jak se v něm má zobrazit a v jakém předstihu před konáním akce chcete být informováni. Každý kalendář má svou barvu, takže neztratíte orientaci.

Obr. 7.3

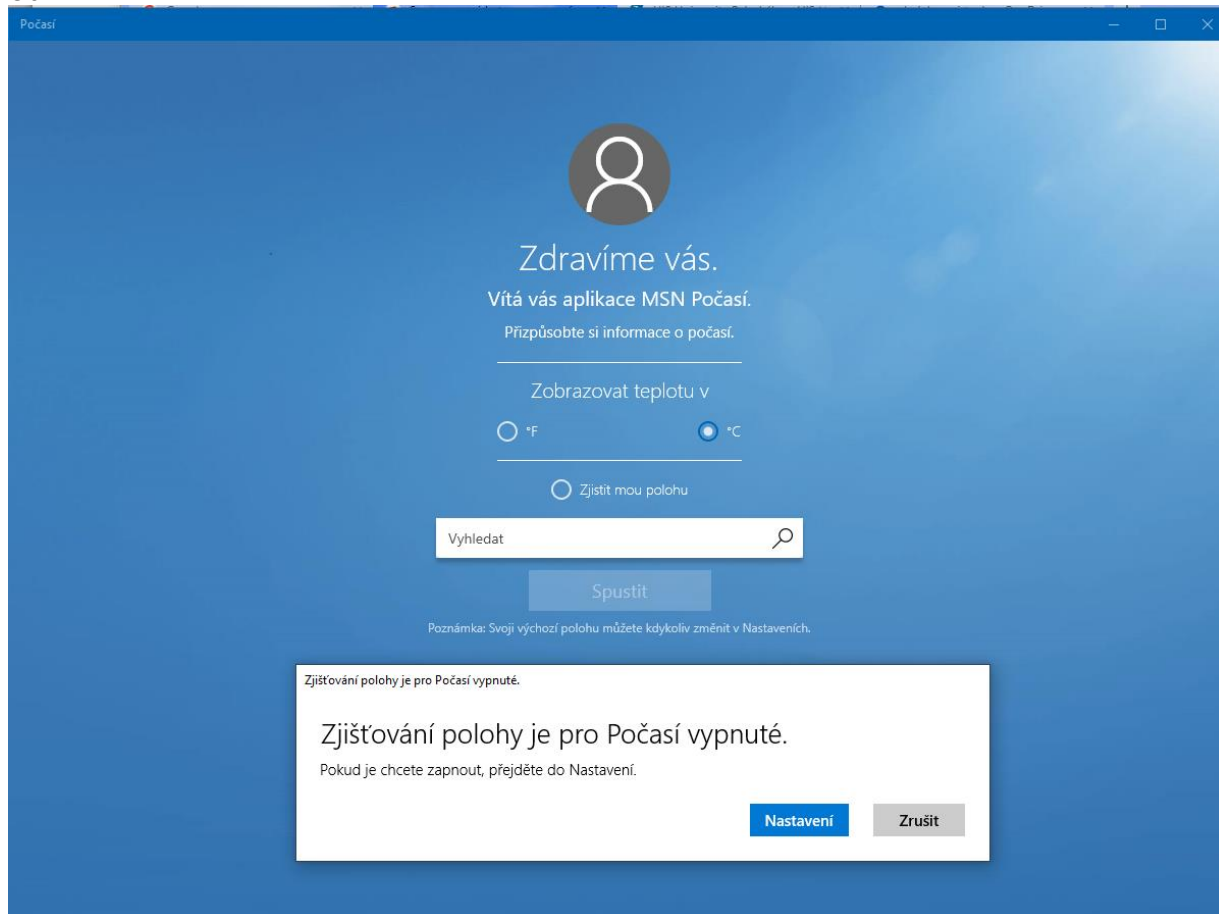

Kalendář má také své ozubené kolečko **Nastavení**. Opět je dole v levé části okna. Naleznete tam položky jako **Správa účtů**, **Přizpůsobení**, **Nastavení kalendáře** apod.

7.2 Počasí

Pokud potřebujete vědět, jaké je počasí v místě vašeho pobytu a mrknutí z okna nestačí, můžete ^{Počasí} použít aplikaci Windows **Počasí**. Při prvním spuštění vás aplikace slušně pozdraví a vyzve vás k nastavení zobrazování teploty ve stupních Fahrenheita nebo Celsia (soustava SI je ještě pro některé Američany cizí) a k určení polohy. Tu buď zadáte ručně nebo si necháte **Zjistit mou polohu**, obr. 7.4.

Obr. 7.4

Pokud je zjišťování polohy pro počasí vypnuté, budete vyzváni k zapnutí funkce. Po nastavení těchto ^{Zjištění polohy} parametrů aplikaci spustíte tlačítkem **Spustit**. V okně, které se zobrazí, obr. 7.5, pak máte aktuální stav počasí v místě, kde jste, a naleznete zde předpověď počasí na dalších devět dní s pravděpodobností stejnou, jako u všech dlouhodobějších předpovědí. Náhled okna nezobrazí všechny informace. Pokud v něm zarolujete, dostanete se k dalším informacím jako je východ a západ slunce a měsíce, srážky, vítr apod.

Obr. 7.5

Pomocí **Vyhledat** si můžete zobrazit počasí pro libovolné místo na světě a pokud chcete mít tuto informaci stále k dispozici, použijte tlačítko **Připnout** (špendlík) v panelu nástrojů okna **Počasí** a počasí pro toto místo se zobrazí v nabídce **Start** (v dlaždicích).

7.3 Microsoft Store

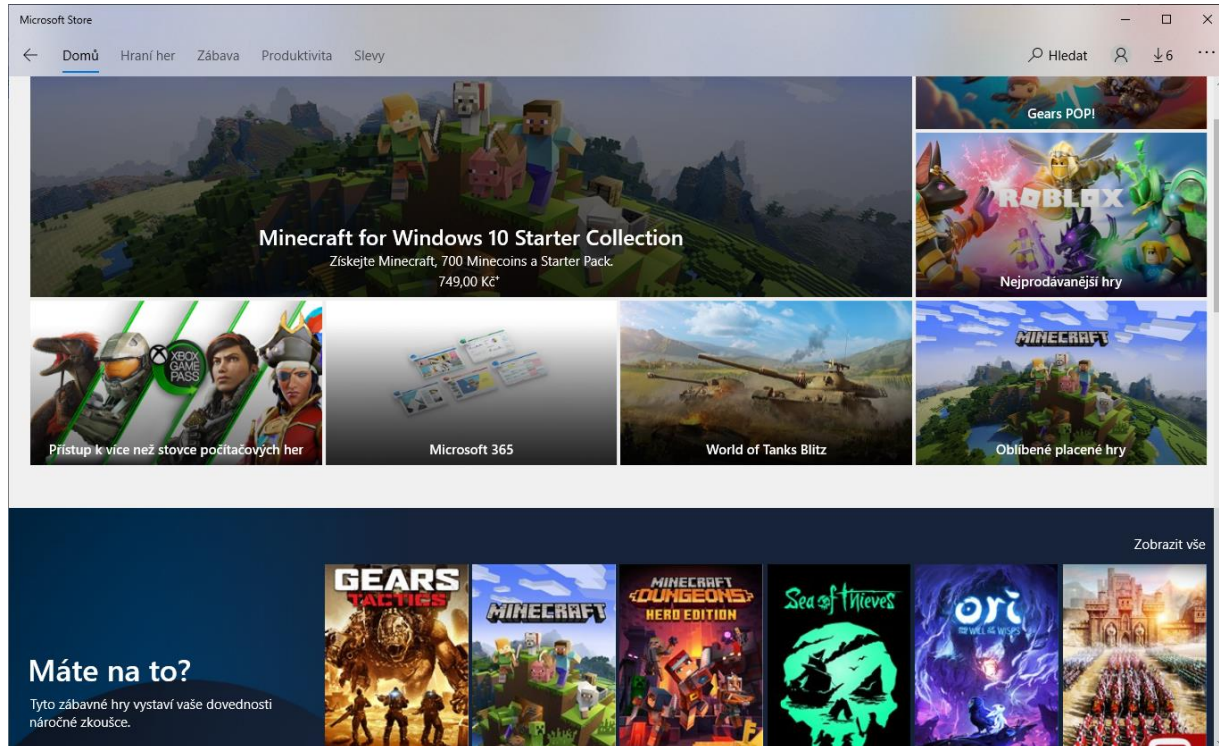
Aplikace **Microsoft Store** je digitální distribuční platforma pro aplikace v systémech Microsoft Store Windows. Kromě aplikací obsahuje i digitální video, hudbu a e-knihy. Je obdobou **Mac App Store** a obchodu **Google Play**. Některé aplikace jsou zdarma, některé si musíte koupit. Co se vše v Microsoft Store nabízí, zjistíte, když stisknete dlaždici **Microsoft Store**. Otevře se vám okno s nepřeborným množstvím položek, obr. 7.6. Listujte posunem prstu nebo posuvníkem nebo kolečkem myši. A pokud jste po prvním spuštění Windows po instalaci marně hledali hry (záleží na edici Windows), tak zde je opět naleznete, ale musíte si je do zařízení stáhnout a nainstalovat. Možná je čas na malinkou pauzičku a tu můžete využít ke stažení oblíbených Microsoft Solitaire, abyste si vyzkoušeli nákup zdarma ve Store.

Pohyb v katalogu je intuitivní. Buď přesně víte, co chcete a napíšete to do **Vyhledávání**, anebo vybíráte podle kategorií. Další možnosti jsou **Kolekce**, kde jsou aplikace tematicky řazené. Pokud jste našli, co jste hledali a aplikace je zdarma, stačí klepnout na tlačítko **Získat**. Spustí se stahování, jehož průběh vidíte v okně stahované aplikace a následně instalace.

Pokud vámi vybraná aplikace není zdarma, musíte před nainstalováním zaplatit. Začínáte stiskem tlačítka **Koupit**, pak si systém vyžádá ještě jednou heslo k účtu Microsoft (bez něho vás do Store nepustí) a pokud je vše v pořádku jste vyzváni k **Výběru způsobu platby**.

Instalace aplikací

Obr. 7.6

Jakmile proběhne proces platby a vy klepnete na tlačítko **Koupit**, je to vaše. Do této doby jste si to mohli s nákupem rozmyslet.

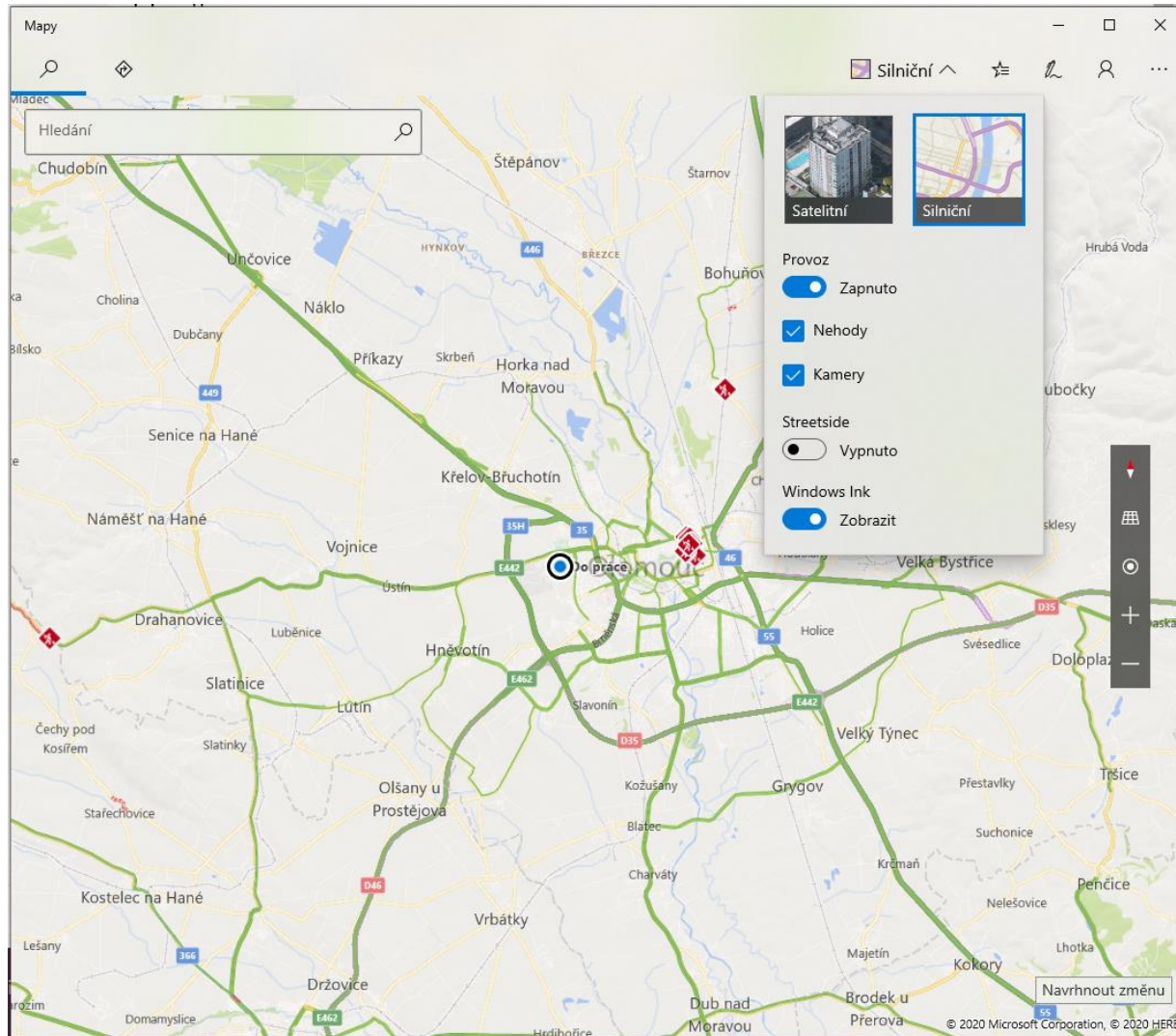
7.4 Mapy

Po spuštění aplikace **Mapy** jste opět dotázáni na vaši polohu. Pokud vydáte souhlas, objeví se mapa ^{Mapy} vaší lokality i s bodem vaší polohy. V okně **Mapa** máte **panel nástrojů**, na kterém jsou tato tlačítka:

- **Otočit do orientace se severem nahoře** – výchozí stav je sever nahoře, můžete si mapu otáčet doleva nebo doprava.
- **Naklonit** – naklánět můžete nahoru nebo dolů.
- **Ukázat moji polohu** – na mapě se zobrazí vaše aktuální poloha.
- **+ Přiblížit**, mapu si tímto tlačítkem zvětšíte.
- **- Oddálit**, mapu zmenšíte.

Aplikace umí zobrazení měst v 3D, ale bohužel ne pro česká města, je zde navigace, můžete si nechat zobrazit provoz na cestě včetně dopravních omezení, obr. 7.7. Pomocí nastavení si mapy můžete stáhnout a používat offline a to je asi tak všechno. Určitě existuje spousta dalších aplikací Mapy, které jsou daleko propracovanější, než je tato aplikace pro Windows 10. Třeba si ale své příznivce najde.

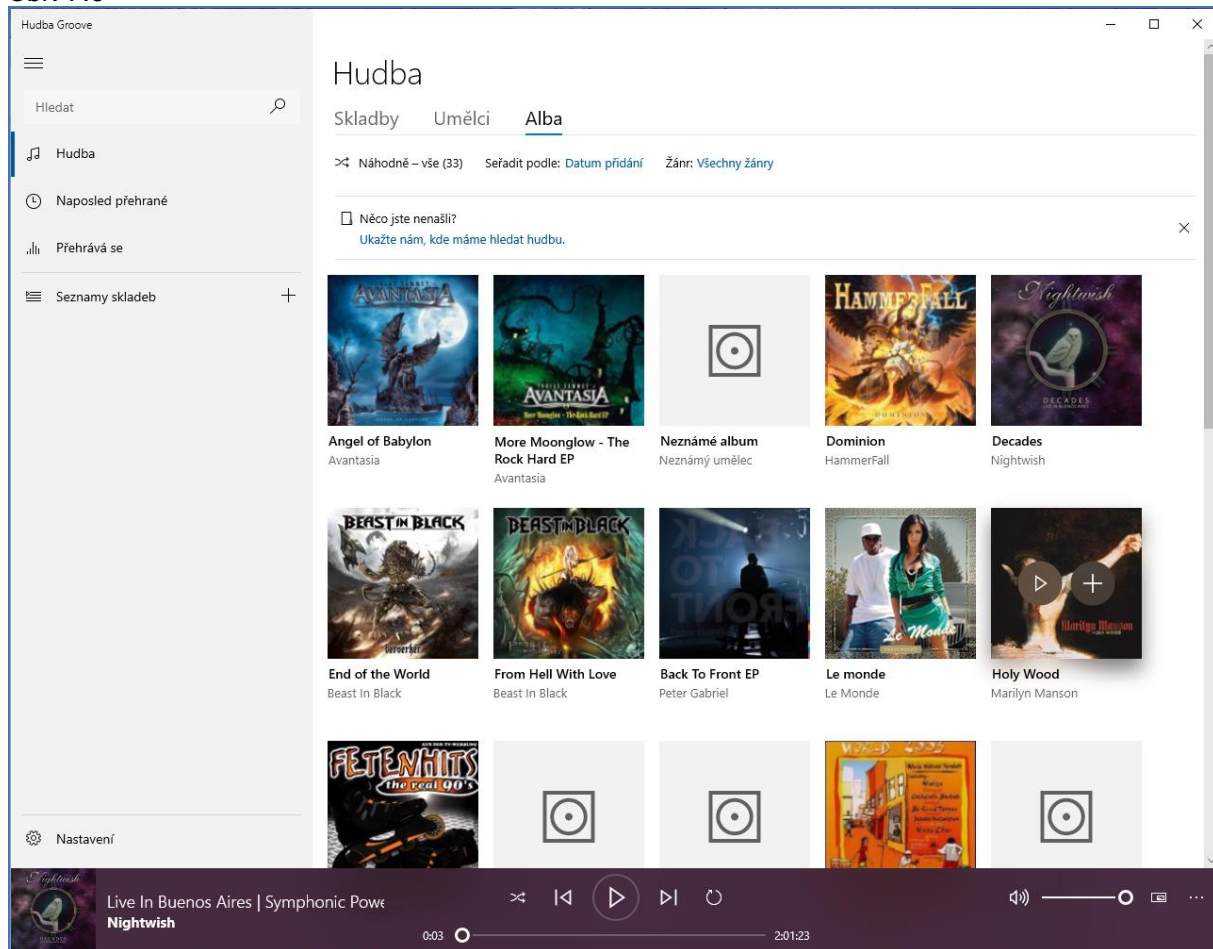
Obr. 7.7

7.5 Hudba Groove

Hudba Groove je aplikace určená pro přehrávání hudby v zařízení a má nahradit původní přehrávač **Hudba Groove Windows Media Player**, který je stále součástí systému. Při prvním spuštění aplikace začne vyhledávat zvukové soubory na vašem zařízení. Nejraději má, když je najde ve složce **Hudba** (Music). Pokud by nebyly žádné zvukové soubory a vy máte jistotu, že se na pevném disku nachází, můžete použít položku **Ukažte nám, kde máme hledat hudbu** a zde určit složku (klepnutím na tlačítko +), kde máte své hudební soubory. K nalezeným hudebním souborům se program pokusí vyhledat obrázky alb, ze kterých skladby pocházejí, obr. 7.8.

Obr. 7.8

Pro zájemce

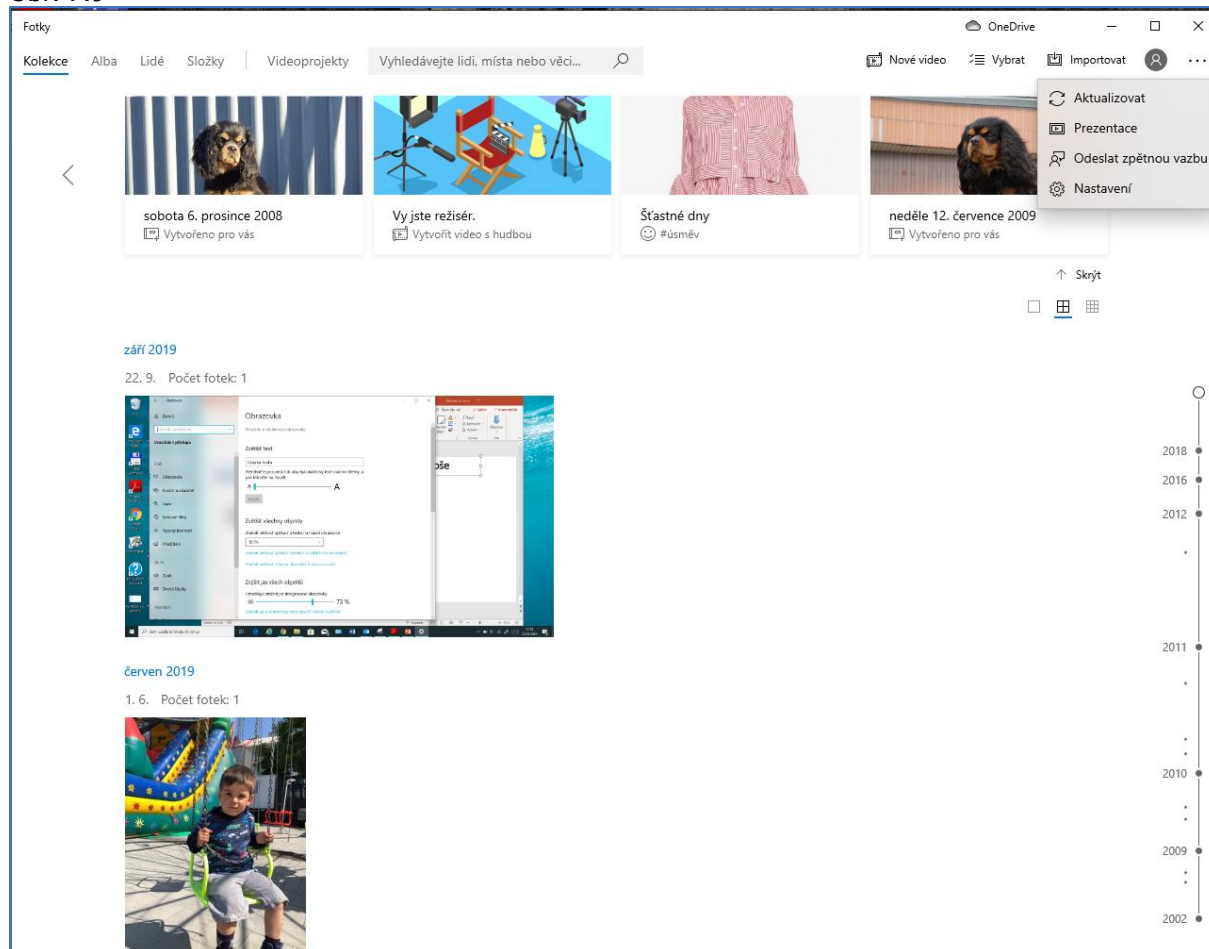
U některé hudby se synchronizace s databází nepodaří, pak se místo názvu zobrazí položka **Neznámé album**. Ale i tato situace má řešení. Pokud chcete mít alba nebo skladby popsané, přejděte k aplikaci **Průzkumník**, otevřete složku **Hudba**, popř. tu, ve které máte hudbu, na ikoně skladby v místní nabídce zvolte **Vlastnosti**. Zde přejděte na kartu **Podrobnosti** a doplňte údaje do polí **Nadpis** a **Interpret alba**.

Pokud ukážete v aplikaci na ikonu alba, nabídne se vám tlačítko pro přehrávání. Pokud na obrázku alba poklepete, zobrazí se v novém okně seznam skladeb. Tlačítkem **Přehrát vše** přehrajete celé album. Jednotlivou skladbu přehrajete tak, že na ní ukážete a spustíte přehrávání tlačítkem na jejím řádku. Přehrávání lze řídit sadou tlačítek umístěných na dolním okraji okna. Panel nástrojů okna je umístěn na levé straně. Všechny příkazy jsou natolik intuitivní, že není nutné je blíže popisovat.

7.6 Fotky

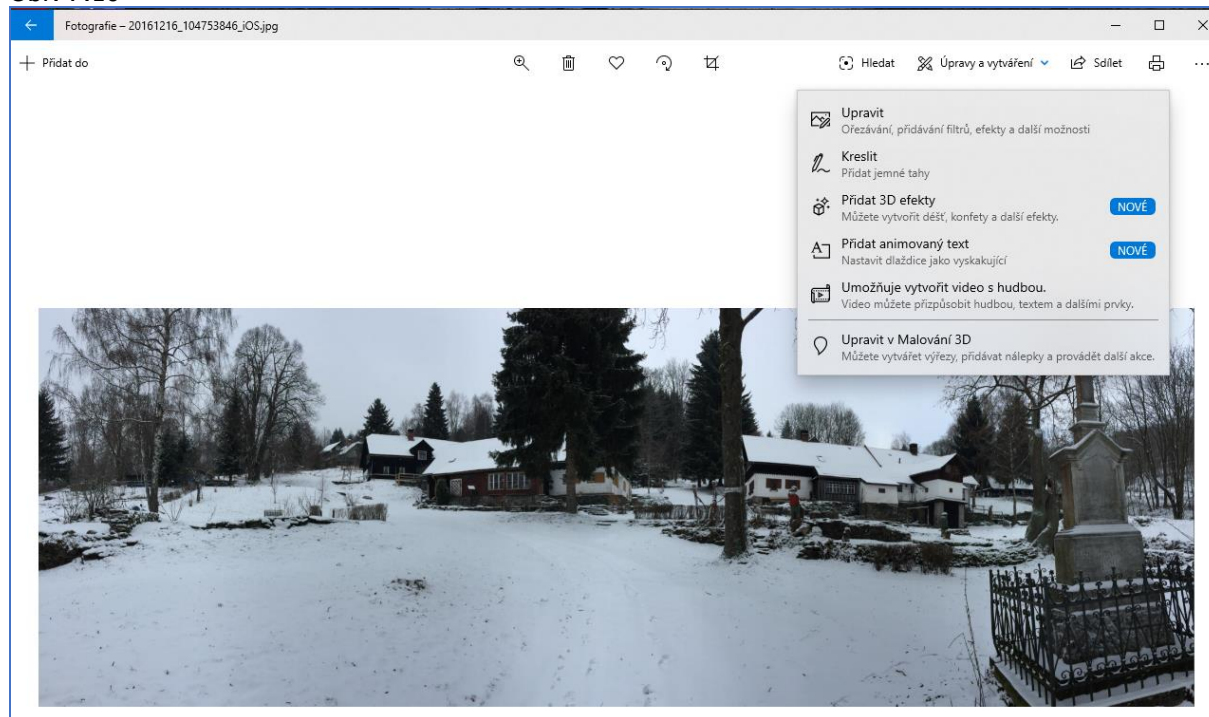
System Windows dovede celkem dobře pracovat s fotografiemi. Není to sice žádný Photoshop, žádné ^{Fotky} velké úpravy s obrázky podnikat nemůžete, ale můžete si své fotky pohodlně stáhnout z externích zařízení, přehledně třídit a prohlížet. Ihned po spuštění aplikace program prohledá vaše zařízení a zobrazí obrázky, které nalezne ve složce **Obrázky** (Pictures), obr. 7.9.

Obr. 7.9

V náhledu okna vidíte obrázky seřazené podle data. Na pravé straně je časová osa a k ní se vážou konkrétní obrázky. Pokud máte fotky někde jinde, musíte to programu sdělit a určit složku, kde se fotky nacházejí. Máte k tomu k dispozici položku **Složky**, kde určíte místo výskytu vašich obrázků. Prohlížení jednotlivých fotek je možné klepnutím na fotce a následným pohybem prstu doprava nebo doleva, popř. šipkou. V okně náhledu fotky jsou nahoře tlačítka, pomocí kterých můžete s fotkou ještě pracovat, např. **Změna měřítko**, **Otočit**, **Odstranit**, **Úpravy a vytváření**, **Tisk** atd, obr. 7.10.

Obr. 7.10

Ze svých fotek můžete vytvářet **Alba** nebo **Videoprojekty**.

7.7 Filmy a TV pořady

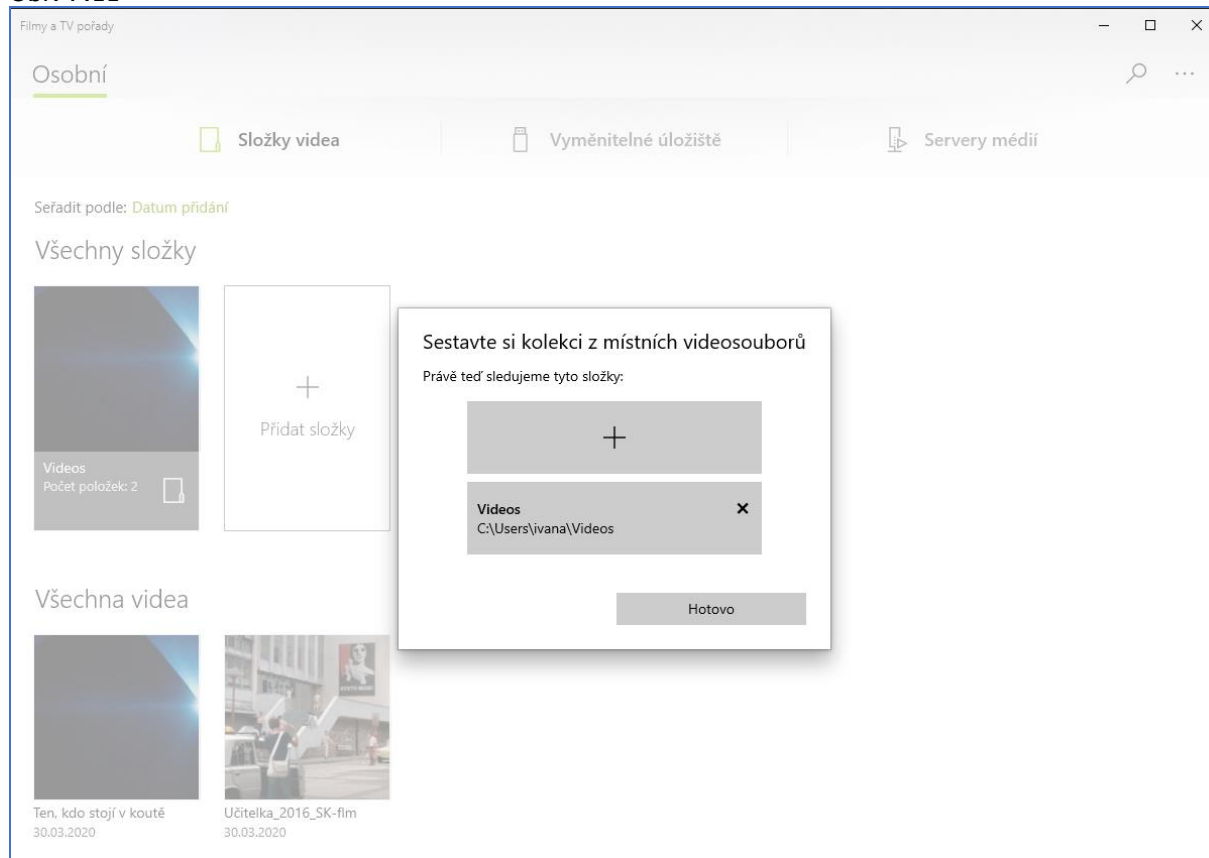
Filmy a TV pořady je aplikace určená pro přehrávání videí.

Při prvním spuštění aplikace prohledá složky **Videa** a v náhledu zobrazí vše, co tam našla. Pokud máte videa na jiném místě, musíte opět o tom dát aplikaci vědět. Pomocí položky **Vyměnitelné úložiště** můžete přehrát i videa z externího disku nebo SD karty. Pokud jsou nějaká videa nalezena, objeví se v náhledovém okně aplikace, obr. 7.11.

Filmy
a televizní
pořady

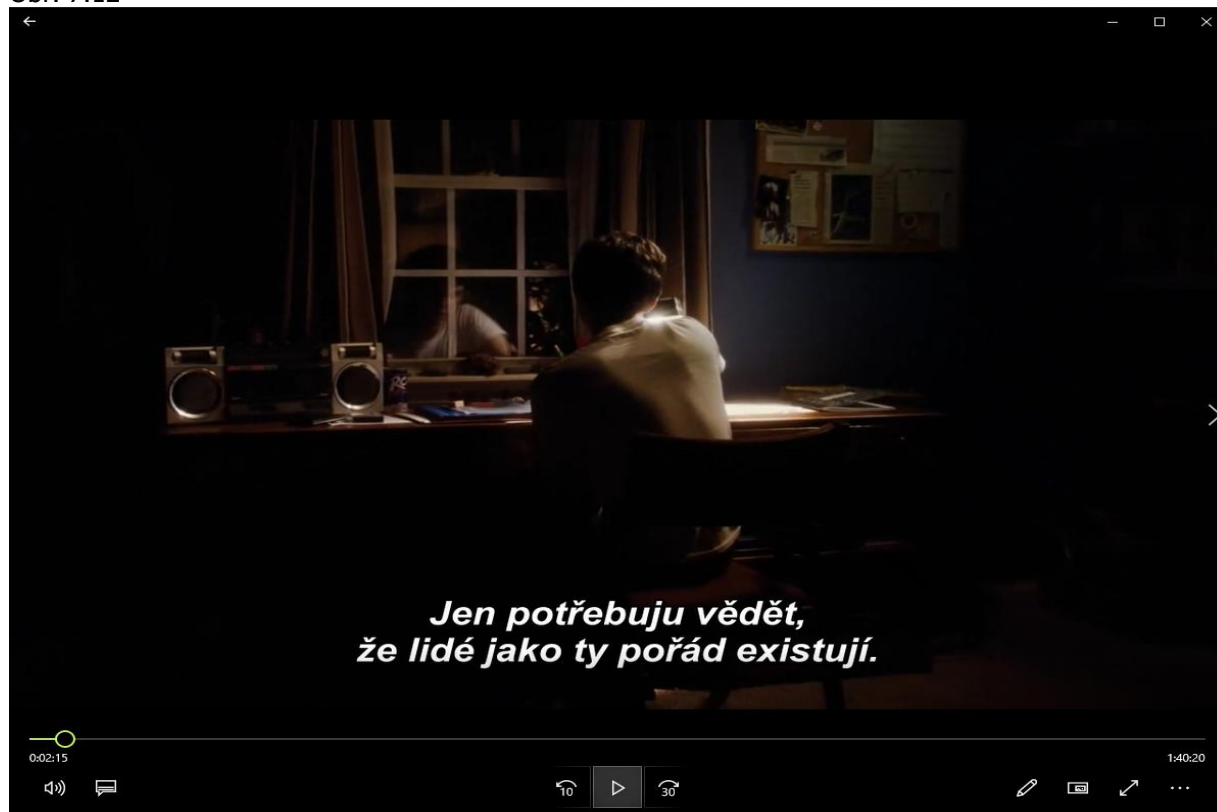

Obr. 7.11

Klepnutím na vybrané video spustíte jeho přehrávání. Otevře se samostatné okno, ve kterém jednak video vidíte a jednak zde máte možnosti ovládání přehrávání, obr. 7.12.

Obr. 7.12

Na posuvníku vidíte časový průběh přehrávání, můžete upravit hlasitost, můžete se v přehrávání vrátit zpět nebo se naopak posunout dopředu. Dále je zde možnost **Upravit ve Fotkách, Přehrát v minizobrazení** nebo naopak **celoobrazovkově**. Pod tlačítkem „tři tečky“ **Zobrazit nabídku Další možnosti** se skrývají možnosti jako **Opakovat, Automatické přehrávání** nebo **Přehrát jako 360° video**.

Součástí Windows 10 je i klasický **Windows Media Player**, který ale Microsoft nenastavil jako výchozí program pro přehrávání videí. Ale vy už víte, jak toto změnit a pro přehrávání si zvolit jinou aplikaci jako výchozí.

Pro zájemce

Zde naleznete [seznam](#) formátů souborů, které přehraje aplikace Filmy a TV pořady.

7.8 Výstřížek a skica

Tato aplikace slouží k pořizování snímků obrazovky a nahrazuje oblíbenou aplikaci **Výstřížky**, která již nemá být dále vyvíjena.

Po spuštění aplikace naleznete v záhlaví okna panel nástrojů, obr. 7.13. Pro vytvoření výstřížku se použije tlačítko **Nový**.

Obr. 7.13

Kliknutím na toto tlačítko se aplikace zminimalizuje a v horní části obrazovky se objeví malý panel se čtyřmi tlačítky pro vytvoření výstřížku a tlačítkem pro zrušení snímání, obr. 7.14.

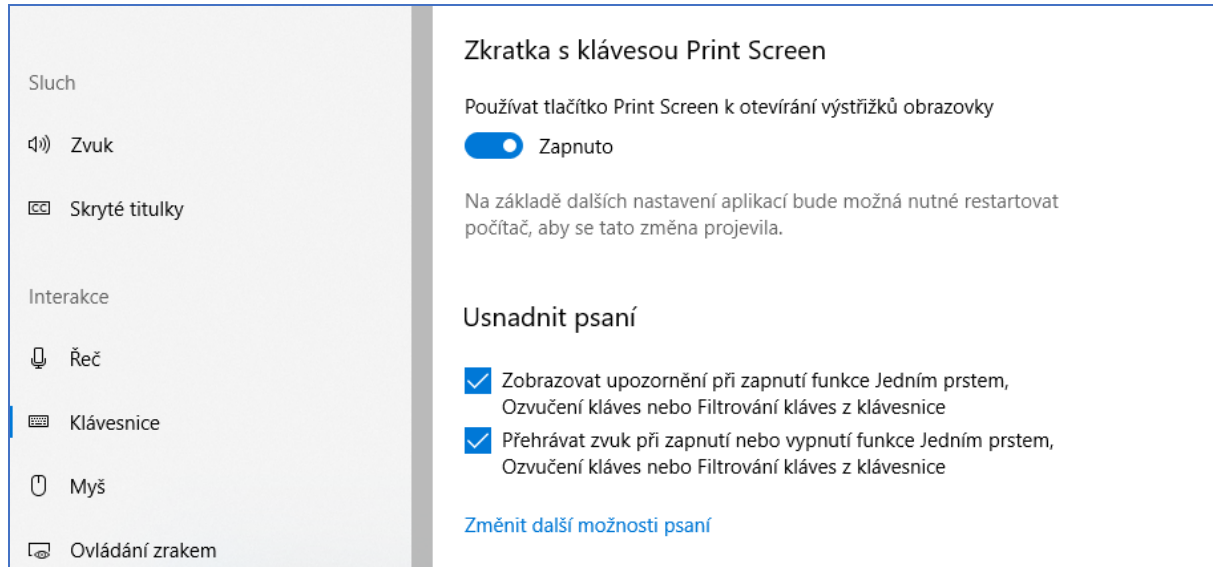
Obr. 7.14

Z názvů tlačítek je zřejmé, jakých tvarů budou pořízené snímky obrazovky. Tuto aplikaci můžete použít k úpravě dříve pořízených snímků - ikona **Otevřít soubor** vedle tlačítka **Nový**. K úpravě snímků pak slouží nástroje jako **Kuličkové pero, Tužka, Zvýrazňovač, Guma** apod. Kliknutím na šipku pod nástrojem si vyberete barvu a velikost. Upravený snímek si uložíte tlačítkem **Uložit jako**. Jediný podporovaný formát souboru je **PNG**. Snímek můžete kopírovat, sdílet, popř. otevřít v jiném grafickém editoru.

Pro rychlé snímání obrazovky lze použít kombinaci kláves **Shift+klávesa Windows+S**. Po stisku této kombinace kláves se hned otevře v horní části obrazovky okno pro provedení snímku, obr. 7.14. Takto vytvořený snímek se kopíruje do schránky, ze které si ho podle potřeb vložíte např. do dokumentu. Pokud byste ještě před použitím potřebovali snímek znovu upravit, tak ho naleznete v **Centru akcí**. Pokud jste zvyklí na klávesu **Print Screen**, tak v **Nastavení** v části **Usnadnění přístupu** v položce **Klávesnice** lze zapnout volbu **Používat tlačítko Print Screen k otevírání výstřížků obrazovky**, obr. 7.15.

Obr. 7.15

Shrnutí

Po instalaci Windows 10 jsou k dispozici užitečné aplikace pro práci, kdy není nutné instalovat aplikace třetích stran. Aplikace Pošta umožní přidání libovolného poštovního klienta, v Kalendáři používáte kalendář přidaného poštovního účtu. Ve Store nakupujete další aplikace, pomocí Počasí si nastavíte informace o počasí pro místo, kde se právě nacházíte. Přehrávačem hudby je aplikace Hudba Groove, pro prohlížení filmů slouží Filmy a TV pořady. Pro pořizování snímků obrazovky a jejich následnou úpravu slouží aplikace Výstřžek a skica.

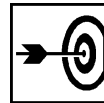
Pojmy k zapamatování

Poštovní účet, kalendář, přehrávač hudby, prohlížeč fotek, přehrávač videí, složky Obrázky, Hudba, Video, snímek obrazovky

8 Řešení potíží

Cíle

Cílem této kapitoly je pomoci najít řešení v případě potíží při práci na zařízení:

- Nápověda Windows
- Správce úloh

Průvodce studiem

Na tomto místě se nebudeme zabývat tragickou situací, kdy zařízení vůbec nejde zapnout nebo se nespustí systém. Z tohoto pohledu půjde jen o drobné potíže, kdy si nebudete vědět rady v konkrétní situaci nebo „zamrzne“ aplikace a není žádná reakce systému. V takové situaci vždycky platí nezmatkovat a klidně využít přítele na telefonu, pokud si myslíte, že by mohl vědět, co dělat. Kromě toho jsou ve Windows k dispozici nástroje, které vám mohou pomoci.

8.1 Nápověda Windows

Pokud stisknete klávesu F1, protože jste si vzpomněli, že se tak dala zobrazit nápověda, neotevře se vám očekávané okno s nápovědou, ale spustí se prohlížeč Microsoft Edge. Ten zobrazí výsledky hledání dotazu „Jak ve Windows 10 zobrazit nápovědu“ a nabídne několik způsobů, jak najít nápovědu pro Windows, obr. 8.1.

Obr. 8.1

12,200 Výsledky

Jak získat pomoc ve Windows 10

Zde je několik různých způsobů, jak najít nápovědu pro Windows 10:

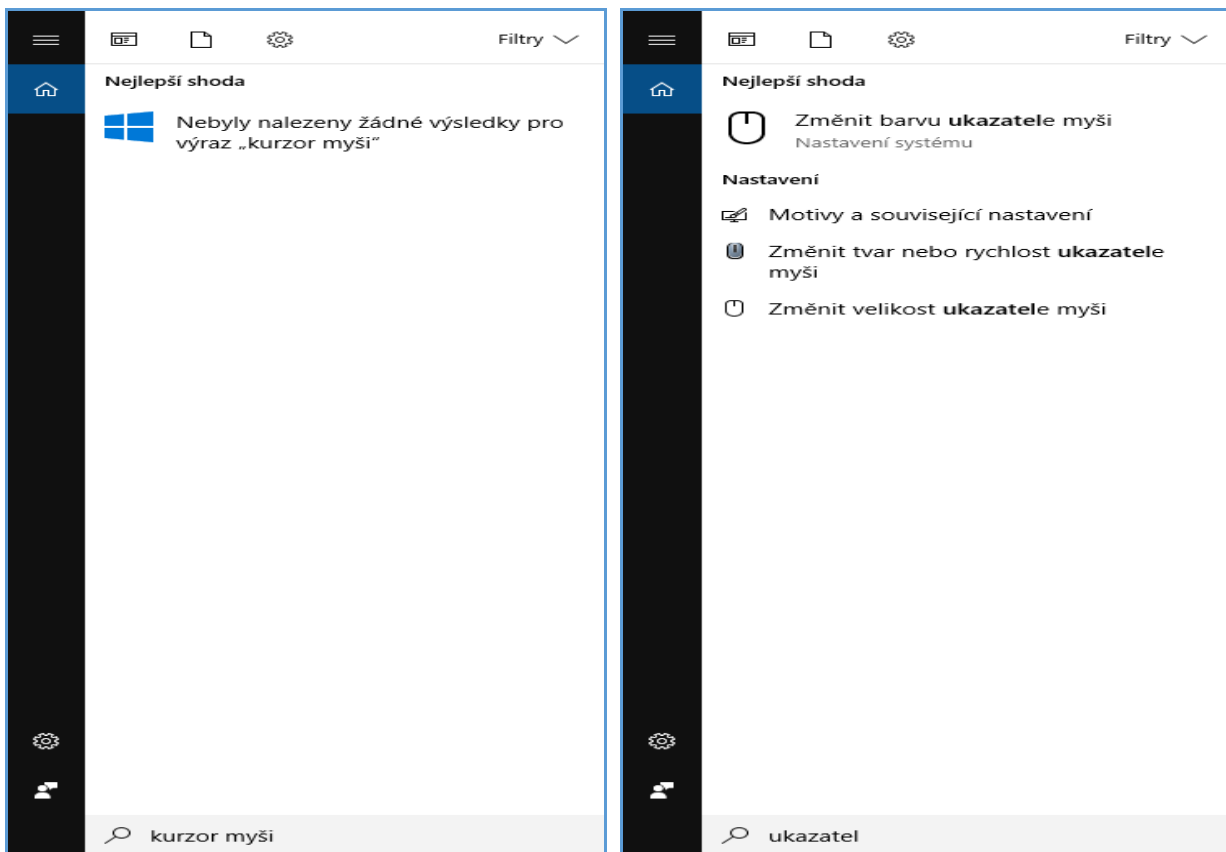
- **Vyhledání nápovědy** – Do vyhledávacího pole zadejte otázku nebo klíčová slova a dostanete odpovědi od Microsoftu, z webu a od Cortany. (Poznámka: Cortana je k dispozici jen v určitých zemích nebo oblastech a některé funkce Cortany nemusí být k dispozici všude.)
- **Aplikace Tipy** – Zjistěte, co je nového, a podívejte se na užitečné tipy, jak získat co nejvíce z Windows. [Další informace o aplikaci Tipy.](#)
- **Aplikace Získat pomoc** – Vyberte odkaz **Získat pomoc**, když jste v Nastavení, abyste se dozvěděli více o nastavení, které používáte, a požádejte o pomoc virtuálního agenta.
- **support.microsoft.com** – Zamířte na support.microsoft.com/windows, kde najdete odpovědi na složitější problémy, můžete procházet obsah podpory v různých kategoriích a vyzkoušet virtuálního agenta.

Nápověda od Microsoftu

Byly tyto informace užitečné?

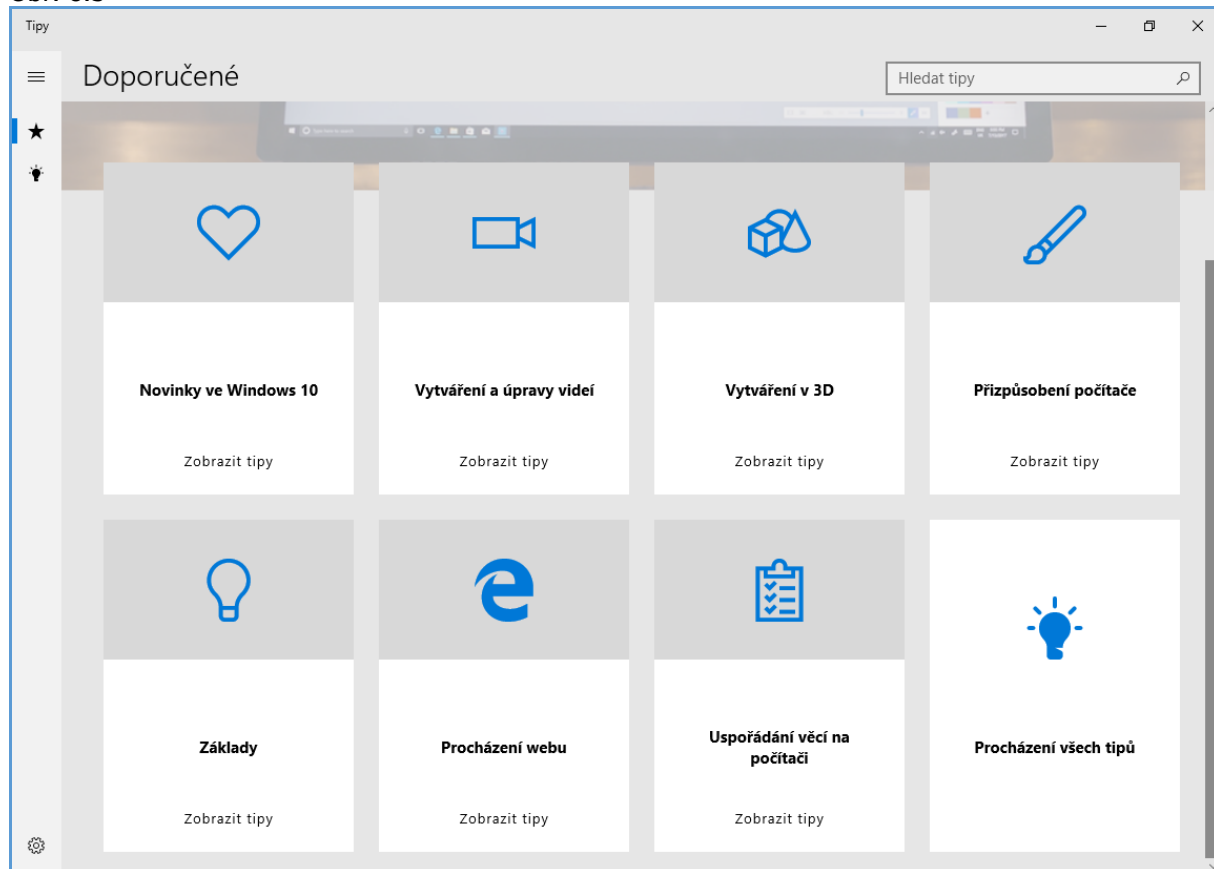
Prvním krokem, kterým byste měli začít, je zadání otázky nebo klíčového slova do **Prohledat Windows** (lupa na Hlavním panelu). Je nutné se „umět“ správně zeptat. Pokud napíšete běžně používaný výraz „kurzor myši“, systém nic nevyhledá. Pokud se ale zeptáte na „ukazatel“, to už bude jiné kafe, obr. 8.2.

Obr. 8.2

Další rada vede na aplikaci **Tipy**. Ve výsledku hledání je zobrazen odkaz, který vás nasměruje na webovou stránku podpory Microsoftu **O aplikaci Tipy**. Máte zde k dispozici návod, jak se k tipům na svém zařízení dostat. Opět použijete **Prohledat Windows** a napíšete tipy. Otevře se vám stejnojmenná aplikace, ve které jsou tipy seřazeny do několika kategorií, ze kterých si vyberete tu požadovanou, nebo procházíte všechny tipy, obr. 8.3.

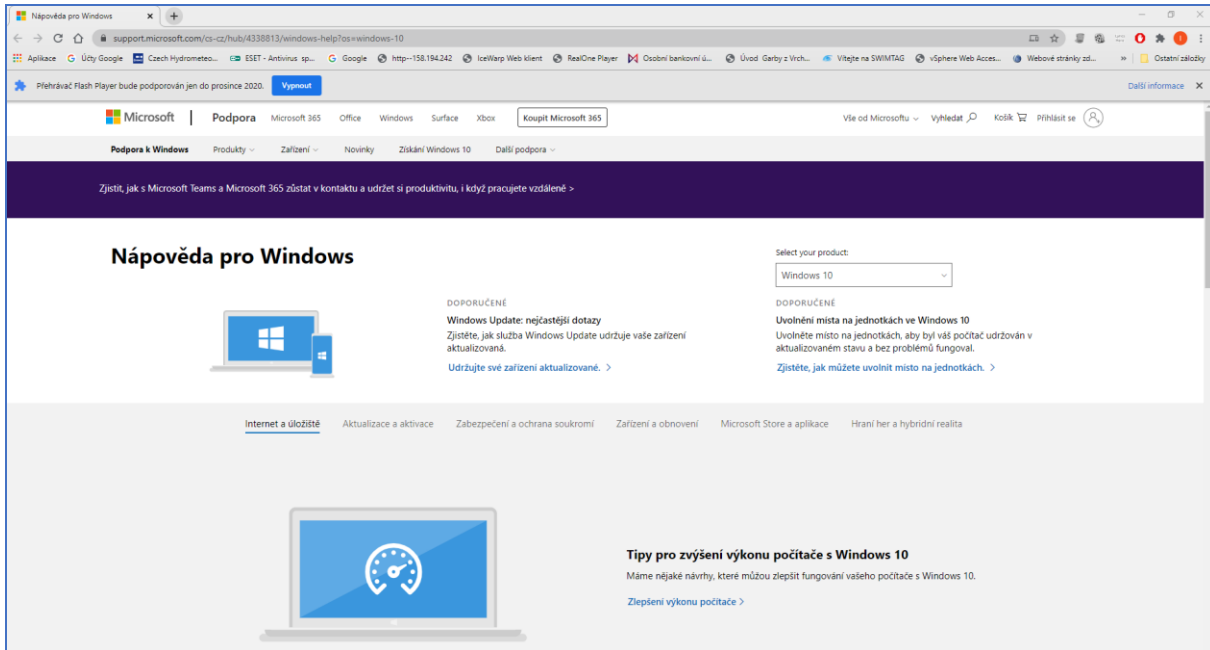
Obr. 8.3

Další radou je použít aplikaci **Získat pomoc**. Přístup k této aplikaci je z **Nastavení**. Možná jste postřehli, když jste něco v Nastavení řešili, že tam byl odkaz **Zobrazte nápovědu**. Po výběru dotazu se spustí aplikace **Získat pomoc**. Musíte zadat popis problému, vybrat produkt, vybrat svůj problém a pak jsou vám předloženy jednotlivé nápovědy, které by se mohly vašeho problému týkat. V případě použití této možnosti nápovědy musíte být online na síti.

Poslední rada vás směřuje na stránky podpory Microsoftu <https://support.microsoft.com/cs-cz/hub/4338813/windows-help?os=windows-10>, kde naleznete odpovědi na složitější problémy, obr. 8.4. Stačí si vybrat z nabízeného množství jednotlivých kategorií. Na této stránce je i přístup do tzv. Komunity, kde můžete nalézt odpovědi na váš problém díky dotazům a řešením jiných uživatelů, popř. můžete sami dotaz položit.

Obr. 8.4

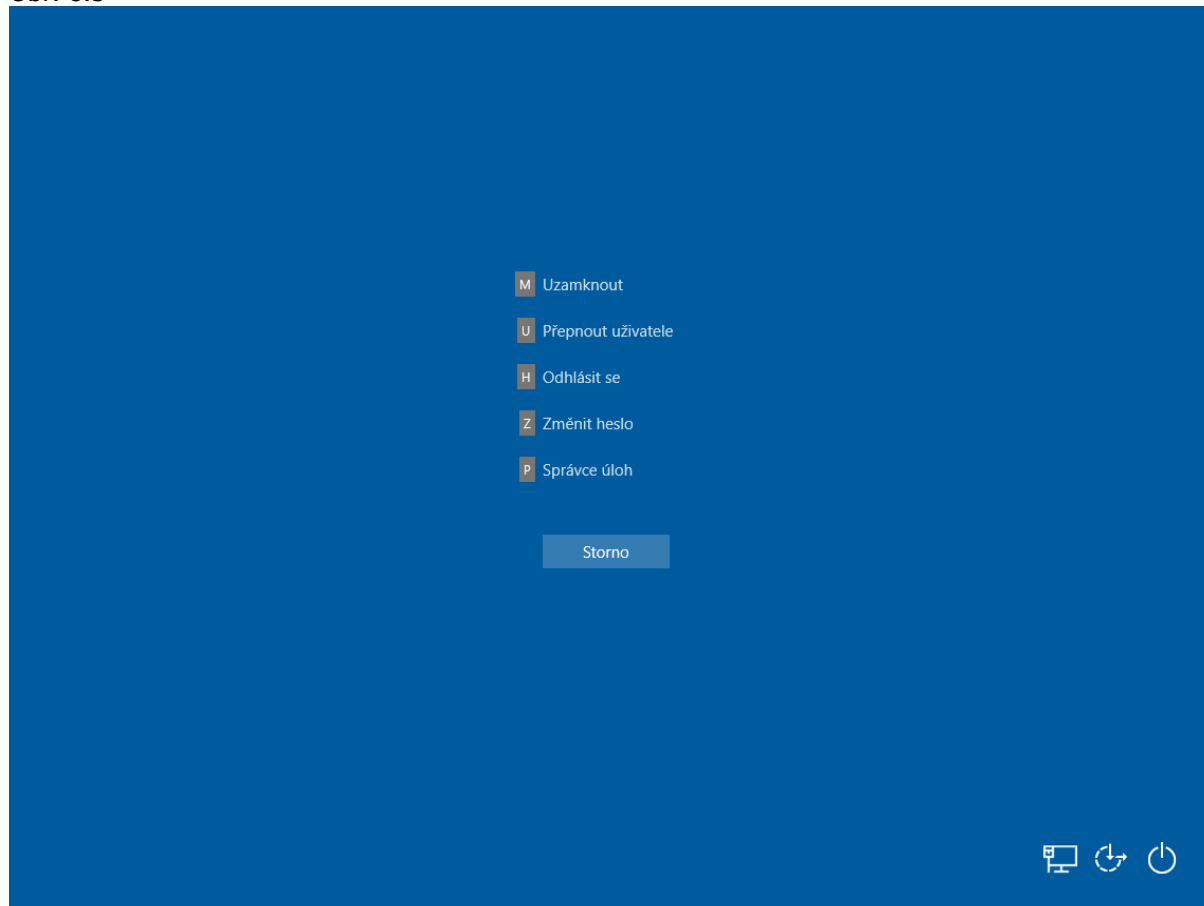
8.2 Správce úloh

Někdy nastane situace, kdy aplikace přestane reagovat, v okně se nic neděje a po zběsilém klepání myši do okna toto jen zesvětlá a v záhlaví okna se objeví zlověstné „neodpovídá“. A právě v tomto okamžiku pracujete s důležitými daty, jenže stav okna neumožňuje jakkoli s nimi nakládat, tedy ani je uložit. V této situaci se doporučuje chvílku počkat, může se stát, že procesor je zatížen plněním jiných úkolů. Pokud ani po chvíli není žádná odezva, je jasné, že program nic neoživí. Zkuste ukončit program tlačítkem **Zavřít** v horním rohu okna. Obvykle se objeví dialogové okno s informací, kterou vy už dávno máte, tedy že aplikace neodpovídá. Na výběr máte ze tří možností:

- **Počkat na odpověď programu** – pokud vám na rozpracovaných datech ještě záleží, ale většinou je to už marné.
- **Restartovat program** – systém program ukončí a znovu spustí, u inteligentního software se pokusí o obnovu dat a ve většině případů se to s malými ztrátami podaří.
- A pokud jste už o aplikaci ztratili zájem, volte **Ukončit program**.

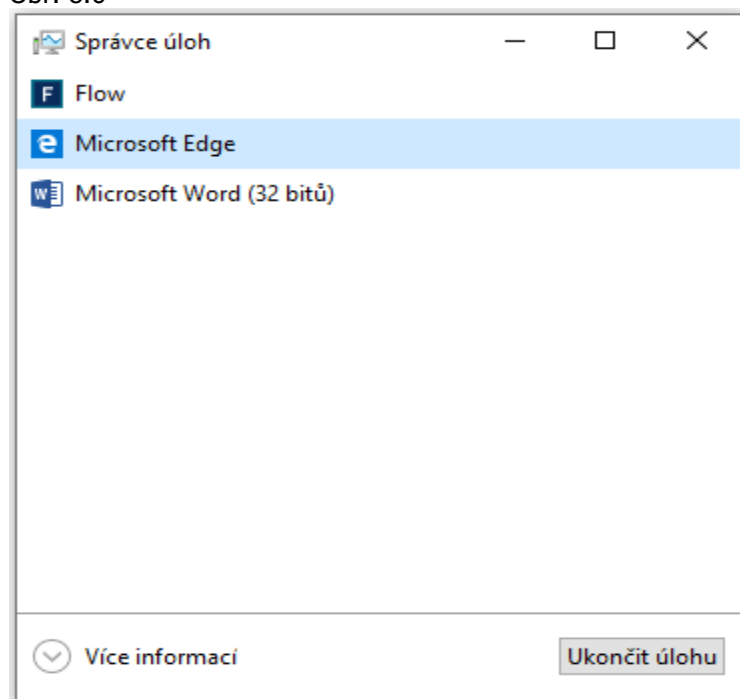
Někdy ani výše uvedené postupy nepomohou. Pak je nutné využít služeb **Správce úloh**. Správce úloh je aplikace, která jednoduše řečeno poskytuje přehled o spuštěných aplikacích, o vytížení procesoru a paměti jednotlivými procesy a umožňuje ukončení problémové aplikace nebo procesu, který se k ní váže. Pokud s vámi aplikace tvrdošijně odmítá komunikovat, stiskněte kombinaci kláves **Ctrl+Alt+Del** a v otevřeném okně zvolte položku **Správce úloh**, obr. 8.5.

Obr. 8.5

Správce úloh se zobrazí v jednoduché podobě, obr. 8.6, a v seznamu aplikací snadno odhalíte tu, která nepracuje. Vyberete ji ze seznamu a tlačítkem **Ukončit úlohu** ji zavřete. Většinou se to podaří a ostatní aplikace dál fungují bez nutnosti restartovat počítač.

Obr. 8.6

Pokud by tento způsob selhal, tak musíte přistoupit k drsnější metodě. V okně Správce úloh zvolte **Více informací**. Okno **Správce úloh** změní vzhled, obr. 8.7. Na kartě **Procesy** si vyberete problémovou aplikaci a tlačítkem **Ukončit úlohu** ji zavřete.

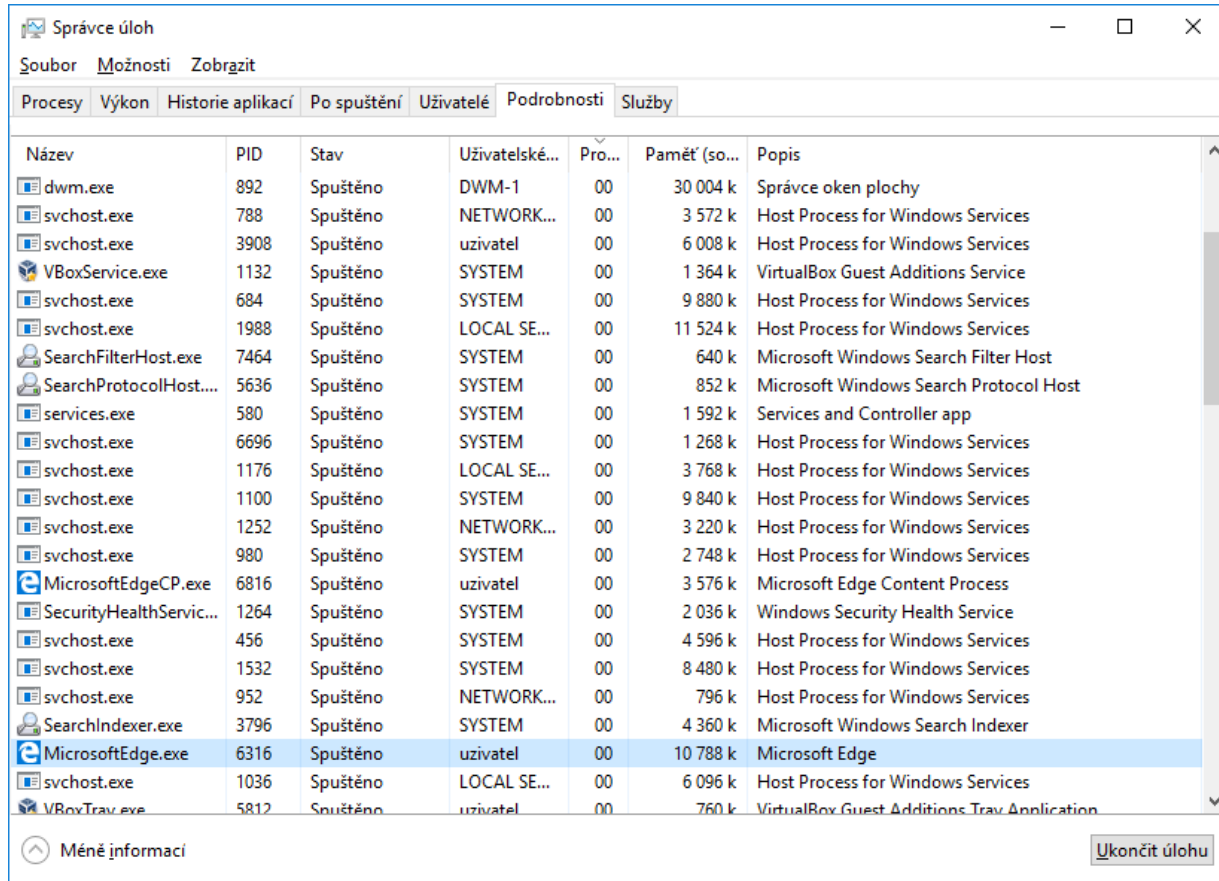
Obr. 8.7

The screenshot shows the Windows Task Manager window titled 'Správce úloh'. The 'Procesy' tab is active, displaying a table of running processes. The table has columns for 'Název', 'Procesor', 'Paměť', 'Disk', and 'Síť'. Processes are grouped into 'Aplikace (4)' and 'Procesy na pozadí (25)'. A 'Ukončit úlohu' button is visible at the bottom right.

Název	Procesor	Paměť	Disk	Síť
Aplikace (4)				
> Microsoft Edge (11)	0 %	120,1 MB	0 MB/s	0 Mb/s
> Microsoft Store (2)	0 %	31,9 MB	0 MB/s	0 Mb/s
> Pošta (2)	0 %	16,0 MB	0 MB/s	0 Mb/s
> Správce úloh	1,6 %	12,3 MB	0,1 MB/s	0 Mb/s
Procesy na pozadí (25)				
> Antimalware Service Executable	0 %	38,8 MB	0 MB/s	0 Mb/s
Application Frame Host	0 %	5,4 MB	0 MB/s	0 Mb/s
COM Surrogate	0 %	1,3 MB	0 MB/s	0 Mb/s
CTF Loader	0 %	1,2 MB	0 MB/s	0 Mb/s
Data Exchange Host	0 %	0,1 MB	0 MB/s	0 Mb/s
Filtr SmartScreen v programu W...	0 %	1,2 MB	0 MB/s	0 Mb/s
Google Crash Handler	0 %	0,1 MB	0 MB/s	0 Mb/s
> Hledání (2)	0 %	2,4 MB	0 MB/s	0 Mb/s

Další způsob ukončení aplikace je možný, a někdy také jediný, z karty **Podrobnosti**, obr. 8.8.

Obr. 8.8

Zde se podrobně zobrazují jednotlivé procesy, které jsou svázány s konkrétními aplikacemi. Takže abyste např. ukončili problémový internetový prohlížeč Microsoft Edge, musíte vědět, že proces, který se k němu váže, je MicrosoftEdge.exe. Naleznete ho v seznamu, vyberete a tlačítkem **Ukončit úlohu** zavřete aplikaci.

Tento postup je celkem drsný a měl by po něm následovat restart počítače – samozřejmě, až si uložíte všechna data z ostatních běžících aplikací. Pokud omylem ukončíte nějakou systémovou aplikaci, může zařízení přestat reagovat úplně a stejně musíte provést restart. Proto berte tuto možnost jako zoufalý pokus o nápravu. Někdy je jednodušší restartovat zařízení rovnou (po uložení dat běžících aplikací).

Shrnutí

Pro řešení problémů se používá nápověda. Windows 10 nemají nápovědu, která se vyvolá stiskem klávesy F1 tak, jak jsme byli zvyklí u ostatních systémů. Zde se po stisku F1 otevře prohlížeč a nabídne několik možností řešení problému:

- zadání otázky nebo klíčového slova do Prohledat Windows
- aplikace Tipy
- aplikace Získat pomoc
- webové stránky podpory Microsoftu

Pokud nastanou potíže s aplikací, která neodpovídá, můžeme ukončit program tlačítkem Zavřít. Obvykle to nepomůže. Na výběr pak jsou tři možnosti:

- Počkat na odpověď programu
- Restartovat program
- Ukončit program

Pokud se aplikaci nepodaří ukončit, musí se kombinací kláves Ctrl+Alt+Del spustit Správce úloh a zde aplikaci ukončit. Pokud se ukončí proces úlohy, je nutné zařízení restartovat.

Pojmy k zapamatování

Nápověda, Správce úloh, proces úlohy.

Závěr

Vážení studenti, milí čtenáři.

Pokud čtete tyto řádky, jste na konci studijní opory, která je určena pro všechny, co se chtějí seznámit s konfigurací dotykových zařízení, na kterých je nainstalován operační systém Windows 10.

Jsem ráda, že jste se nenechali odradit množstvím informací, ale vězte, že přestože je studijní opora poměrně rozsáhlá, a to i díky velkému množství názorných obrázků, neobsahuje zdaleka všechny možnosti nastavení, které jsou systémem Windows 10 nabízeny. Snad ale informace zde získané budou pro vás jakýmsi odrazovým můstkem pro další poznání a zkoumání možností systému. Teď už je na vás, kolik budete věnovat času nastavení dotykového zařízení a jak dokonale si jej přizpůsobíte pro svou práci. A nebojte se toho, počítač bude dělat jen to, co mu řeknete. A v případě problémů je vždycky k dispozici vševědoucí strýček Google nebo přítel na telefonu (popř. správce sítě).

Autor

Ing. Ivana Weberová (*1962)

Vystudovala Vysoké učení technické v Brně, fakultu elektrotechnickou, obor elektroenergetika.

Od roku 1997 je zaměstnána na Centru výpočetní techniky Univerzity Palackého v Olomouci na pozici správce počítačové sítě Pedagogické fakulty.

Literatura a internetové zdroje

- *Velký průvodce: Tablet jako nedocenitelný společník pro všechny příležitosti* [online]. CZC.cz, poslední změna 2017-11-30 [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://www.czc.cz/velky-pruvodce-tablet-jako-nedocenitelnny-spolecnik-pro-vsechny-prilezitosti/clanek>.
- *Gesta pro Windows 10* [online]. Wintip.cz, (c) 2018, poslední změna 2016-05-20 [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://wintip.cz/462-gesta-pro-windows-10>.
- *Microsoft* [online]. Wikipedie, poslední změna 2020-04-10 16:44 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Microsoft>.
- *Nápověda pro Windows 10* [online]. Microsoft, (c) 2020 [cit. 2020-05-31]. Dostupné z: <https://support.microsoft.com/cs-cz/products/windows?os=windows-10>.
- PECINOVSKÝ, J., PECINOVSKÝ, R. *Windows 10: Průvodce uživatele*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5944-9.
- BOTT, E., SIECHERT, C., STINSON, C., *Mistrovství Microsoft Windows 10*. Brno: Computer Press, 2017. ISBN e-knihy 978-80-251-4873-0
- *Tablet (počítač)* [online]. Wikipedie, poslední změna 2020-05-20 04:18 [cit. 2020-05-31]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Tablet_\(po%C4%8D%C3%ADta%C4%8D\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Tablet_(po%C4%8D%C3%ADta%C4%8D)).
- *Windows 10 na tabletech* [online]. Windows mobil mania, poslední změna 2015-07-17 12:01 [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <https://wmmania.cz/clanek/windows-10-na-tabletech/>.
- *Klávesové zkratky ve Windows* [online]. Microsoft, (c) 2020 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://support.microsoft.com/cs-cz/help/12445/windows-keyboard-shortcuts>
- *Návody pro Windows* [online]. Wintip.cz, (c) 2018, poslední změna 2017-10-02 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://wintip.cz/615-jak-povolit-spusteni-windows-10-v-nouzovem-rezimu-pomoci-klavesy-f8>.
- *Formáty souborů pro aplikaci Filmy a TV pořady* [online]. Microsoft, poslední změna 2017-11-28 [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://support.microsoft.com/cs-cz/help/4028263/windows-file-formats-for-the-movies-tv-app>.